

Alman Şeiri Antologiyası

Çevirəni
Əziz Səlamı

Kitabın üstündəki şəkil:

Kaspar David Fridrix

Published by Aziz Salami ©

Berlin - Germany, 2020

E-mail: bulaq@bulaq.info
www.bulaq.info

Bir Neçə Söz:

Otuz ilə yaxın bir zaman keçir o gündən.

Xoş bir yay günü idi, mən alman dostumla Almaniyanın Haydelberq şəhərində idim.

Nekar çayının kənarında yerləşən, keçmişlərdə sənət və bilim mərkəzi olan bu gözəl şəhərin meşəli dağlarında gəzirdik. Keçdiyimiz yol belə adlanırdı: "Filosoflar yolu"

Bu yolun kənarında arabir iri daşlar qoyulmuşdu, bu daşların üstündə sözlər və şeirlər yazılmışdı. O zaman hələ almancam yaxşı olmadığından, mən bu yazıları oxuya bilmirdim. Dostum daşlar üstündə yazılmış bu sözləri və şeirləri bir-bir mənə oxuyub və onlar üzərinə açıqlamalar verib deyirdi: "Bu şəhər Almaniyanın bir çox böyük insanların, filosoflarının, bilim adamlarının və şairlərinin təhsil aldığı və qaldığı şəhər olmuşdur."

Bir daşın üzərində dörd misralıq bir şeir vardı, dostum bu şeiri oxuyub mənə açıqlamağa başladı. Bu şeir romantizm çağlarının ünlü şairi Aşşendorf'dan idi:

Bir mahnı yatır, büsbütün hər nədə,
Röyalar içində, dərin-dərin,
Bir gün dünya dil açıb ötdüyündə
Sehirli sözlər olar eşitdiklərin.

Bu dörd misralıq kiçik şeir, məndə dərin və şirin bir arzu yaratdı, bu arzu ki, bir gün bu dili o qədər öyrənə biləydim

ki, bu dilin tarix boyu yaratdığı gözəl şeir parçalarını öz dilimə gətirə biləydim!

Bu arzu uzun illər yollarında mənimlə gəlsə də, işə başlamağa özümdə hələ hazırlıq görmürdüm.

Bu arada dilimizdə alman şeiri antologiyası deyə kitablar da əldə edib maraqla bir yoxlamağa başladım.

Bir neçə şeiri oxumaqla inandım ki, bu şeirlərin bir çoxuna heç çevrilmiş şeirlər də demək olmaz! Bu şeirlər nə Qöte'dən, nə Şiller'dən, bir sözlə heç bir böyük alman şairlərindən deyil, bunlar elə çevirənlərin özlərindədir, həm də onların özlərinin yazı biləcəkləri şeir səviyyəsində! Mən bu haqda uzun-uzadı sözümlə olsa da, onları burada deməyi yersiz bilib bir örnəklə yetinmək istəyirəm:

Yohan Volfqanq fon Qöte'nin bir şeiri vardır ki, hətta şeirlə maraqlanmayan bir çox almanlar da onu əzbərdən deyə bilərlər. Bu çox qısa şeirin söz və düşüncə gözəlliyini, dərinliyini elə onun kimi dahi bir şair qələmə ala bilərdi.

Mən özüm bu şeiri heç zaman dilimizə çevirə bilmədim. Bu şeirin biçimi bənzərsiz bir söz yaradıcılığıdır ki, ancaq öz dilində dəyərini qoruyub saxlaya bilər. Bu kitabda bu şeirdən çevirdiyim örnəyi də çarəsizlikdən "çevirdim" deyə bilərim.

Amma baxın görün bu şeiri nə qədər rahat hica biçiminin dustağına və onun zorba, sayğısız qafiyələrinə təslim etmək olarmış!

Səyyahın Gecə Nəğməsi

Dağlar uca göy qədər,
Dağlar zülmət yuxulu.
Səssiz-ünsüz təpələr,
Duman, çiskin qoxulu.

Meşə laldır büsbütün,
Quşlar ötmür bu gecə.
Vaxt gələr, sən də bir gün,
Uyuyarsan beləcə.

İndi görək şeirin özü nədir:

Über allen Gipfeln Ist Ruh,
In allen Wipfeln
Spürest du
Kaum einen Hauch;

Die Vögelein schweigen im Walde.
Warte nur, balde
Ruhest du auch.

Bu şeiri, toxunduğum o dəyərlərini itirmək şərti ilə üst-üstə
aşağıdakı kimi çevirmək olar:

Bütün dağların başında
Bir hüzur vardır,
bütün ağacların başında
bir nəfəs belə duya bilməzsən;

Artıq quşlar meşədə susurlar.
Gözlə bir az
Sən də bir hüzur taparsan.

Bu şeirin yalnız ilk dörd misrasını bizim tərcüməçimizin çevirdiyi ilə qarşılaşdırın. O zaman mənim nə demək istədiyim sizə çata bilər.

Mənim özümün də bu şeirdən, dediyim kimi, çevirə bilmədiyim, naçarlıqdan çevirdiyimdən nümunə budur:

Yolçunun Gecə Mahnısı

Bir rahatlıq sardı
Dağların başını,
Ağacların üzərində
Yox bir
Nəfəs belə.

Quşlar artıq susdular meşədə,
Gözlə bir az
Bir rahatlıq saracaq
Səni də.

Dəyərli sözün nə demək olduğunu, onunla necə davranmağı Niçə çox yaxşı dilə gətirmişdir:

İncədir sözün varlığı hər zaman,
Gah xəstədir, gah da sağalmışdır,
Onun incə həyatını qorumaq mı istəyirsən?
Onu xəfifcə, ürəklə tutmalısən;
Kobudca tutma onu, sıxma onu,
Pis bir baxışla belə itirər həyatını –

Ruhsuzca, cılızca və soyuq,
Eybəcər bir biçim olar ondan qalan,
Ölümün, can çəkişmənin işgəncəsi
Nə kökə salar ufaq meyidini o zaman!
Çirkin olur – öldürülmüş olan bir söz,
Quru bir taqqıltı qalır ondan ancaq,
Ayıb olsun o çirkin əllərə ki
Onların işi sözü öldürməkdir!

Bu kitabda olan şeirləri dilimizə çevirməkdə mən çalışdım ki, şairlərin düşüncə və duyğularını bacardığım qədər olduğu kimi dilimizə gətirim, və buna görə də şeirlərin qafiyə və biçim özəlliklərindən bir çox hallarda vaz keçməli oldum, və istədim ki, hər bir şairin yaratdığı təsvirləri, ruh halları - bütün rəngləri, işıqları və kölgələri ilə bizim dilimizdə canlana bilsin.

Sözlərimin başlanğıcında mən alman dostumdan söz etdim. Onun yardımı uzun illər boyunca mənimlə gəldi, və bu yolda mənə hər vaxt dayaq oldu.

Mən bu kitabı ona – **Ingrid**'ə - ithaf edirəm.

Mənim bütün əsərlərim kimi bu əsərimi də kitablaşdıran və əllərə çatdıran, əməyi unudulmayan bir insan da vardır ki, o da **Fərhud**'dur, ona da dərin minnətdarlığımı bildirmək mənim borcumdur.

Hildeqard fon Binqen

(1098 - 1179)

Ruh

Şəfalı otların üzərindən
Əsib keçən küləkdir ruhumuz,
Şehdir
Çəmənlərdə,
Yağmurla gələn havadır
Göyərdən torpağı.
İnsan da onun kimidir,
İsiden hər nəyi
Ürəyi həsrətliləri.
Bir küləkdir o özü
Məlhəmdir fəlakətdə olana
Təsəlli dolu şehdir o
Unudulub qalana.
Yağmurla gələn havadır,
Qaldırır düşəni,
Doyurandır sevgilə
Sevgi aclığıyla gözləyəni.

Der fon Kürenberq
(1160-cı illərdə)

Şahin

Bir ildən artıq oldu o şahini
Öz yanımda böyütdüyüm.
Artıq mənə dadanmışdı
Mən də onu çox sevirdim
Lələklərini naxış-naxış
Yıldızlarla bəzəmişdim,
Bir gün uçub qanadlandı
Başqa yerlərə yollandı.

Görərəm arabir o şahini
Xoşdur uçuşları hər yanda,
İpəkdən bağları var
Ayağında,
Açılar işil-işil qanadları
Günəşin işığında.
Tanrı çatdırsın bir-birinə
Sevdaı olanları!

Ditmar fon Ayst
(1140 - 1170-ci illərdə)

Sevgilim

Sevgilim, sevgilim, yatmısan hələ?
Sevgilim, sevgilim, qulaq as mənə!
Bir quş uçdu cökə ağacında səhər erkən,
Gör nə ötürdü ki,
Oyandım mən!

“Nədən oyatdın məni dərin yuxudan?”
Gör nə oldu dinlədiyim mənim ondan:
“Silah və savaşı, sevda və ağrı
Birgə gedərlər yollarını.”

Ağladı gözəl qız, dedi o an:
“Ey mənim sevincim, sevdiyim oğlan!
Haçan gələrsən yanıma, söylə bir?
Mənim də hər sevincim sənindir.”

Valter fon der Foqelvayde
(1160 - 1230)

Cökə ağacının altında

Cökə ağacının altında
Çəmənlikdə,
Ordadır yatağımız hələ də,
Görə bilərsiniz orada
Qırılmış çiçəklərlə
Əzilmiş otları da,
Və meşənin önündəki dərədə
Ah nə gözəl
Ötürdü o bülbül də.

Getdim suya doğru
Birbaşa:
Sevgilim də durmuşdu orada.
Və gözləyirdi mənə
-Şanlı qızı-
Bundandır belə bəxtəvər olduğum da.
Öpdümü o mənə? Min kərə,
Ah nə gözəl,
Baxın bir ağzımdakı qırmızı rənglərə.

Bir yer düzəltdi, həm də nə yer!
Çox gözəl çiçəklərdən.
O ciğirdən keçən olsa
Gülər birdən
Ora baxsa.
Görər başımın yerini,
Ah nə gözəl,
Qızılgüllər arasında.

Onun yanımda yatmasını
Bilən olsa
(Aman tanrım!), utanaram,
Bunu kimsə
Heç zaman bilməməli
O mənimlə nə etdisə,
Bir o bilir, bir mən özüm
Və bir də o quşdur bilən,
Ah nə gözəl,
Susar o da
Söyləmədən.

Rəqs mahnısı

“Alın xanım, bu çələngi, sizin olsun!”
Son günlərdə
Gözəl bir qıza söylədim,
“Bu çiçəklər sizin olsa
Bəzər sizin rəqsinizi.
Olsaydı qızılım, daş-qaşlarım,
Sizin olsun istərdim,
And içə bilərəm mən:
İnanın sözümün
Doğru olduğuna.

O qədər gözəlsiniz
Ki sizə verim deyə
Öz əlimlə bir çələng hörmək istərəm.
Hələ nə qədər qırmızı, ağ çiçək var,
Açılar
O uzaq çəmənlikdə,
Ötər orda quşlar da,
İstərsiniz mənimlə gəlin gedək,
Dərək onlardan da.”

Sevinən bir uşaq kimi
Aldı məndən ona verdiyimi.
Qızardı yanaqcığızları
Zanbaq çiçəklərinin
Yanında açan qızılgüllər kimi.

Gördüm utanan
İşıqlı gözlərini:
Dinlədim mən
Şirin sözlərini,
Və sonra da... yox, demək istəmirəm!
İnanmıram, ömrümdə bir zaman
O qədər sevinəm:
Saçılırdı ağaclardan
Çiçəklər ağır-ağır
Otların üstünə,
Sevinirdim, gülürdüm mən.
Dolaşırdım ləzzətlə
Röyalar aləmini,
Və birdəncə
Başlanan gündüzlə, açdım gözlərimi!

İndisə xəyalımdan
Çıxmır o, bir an belə,
Yay günlərində baxıram
Qızların gözlərinə,
Onu bir daha görə bilmək
Nə bir mutluluq olardı mənə!
Görəsən halay vuran, rəqs edən
O qızların içindəmi?
Nə olar, ay xanımlar!
Qaldırın yuxarı
Başınızdakı papaqları,
Bəlkə çələngin altında
Bir daha
Görə bildim mən onu!

Deyilənlər və edilənlər

Heç zaman bu günkü kimi
Xristiyanlıq dini satılmadı,
Axı ondan ancaq
Bizim öyrəndiyimiz
Yaxşı işlər olmalıdı.
Çox görürlər sadə bir adama
Özlərinin etdiklərini,
Sonu yoxdur vicdansız günahlarının,
Qazanırlar tanrının nifrətini.
Bizə cənnəti göstərənlər,
Aparırlar bizi cəhənnəmə,
Bizə söyləyirlər
İnansaq onların sözlərinə
Göz yumsaq etdiklərinə
Yerimiz cənnət olacaqdır!
Sadə bir insandan bir keşiş
Nədən təmiz olmalı!
Hansı kitabdan öyrəndi onlar görəsən
Gözəl cavan qadınları
Düz yoldan çıxartmaları?

Bahar həsrəti

Nə ziyanlar vurdu qış bu il bizə:
Soldu artıq kövşən də, meşə də,
Nə xoş səslər eşidərdik o yerlərdə.
Görsəm top oynayan qızları bir gün küçədə
Eşitsəm quşların mahnısını yenə də!

Yatmaq istərdim qışın bütün günlərini!
Oyandım, acıqlanardım mən ona,

Çünkü yoxdur sonu onun zorunun;
Bilir tanrı, may ayı yenə gəldimi:
Dərərəm indi qırov olan yerdə çiçəklərimi.

Doğru sevgi

Ey sevimli qız!
İstərəm tanrı həm bu gün, həm də hər zaman
Bəxtiyar etsin səni.
Bundan daha xoş arzum olsaydı
Əsirgəməzdim səndən inan.
Nə söyləyim sənə mən?
Yalnız sözüm budur:
Yoxmudur sənin də ən sevimlin olan?
Bax budur məni də
Çox kədərli qılan.

Mənim yoxsul qızlara mahnı qoşduğumu
Çoxdur qınayan.
Sevginin nə olduğunu bilməmək,
Bax bununla lənətlənmişdilər onlar da!
Hardan bilər varlığı, parıltını sevən adam
Sevməkdə olan mutluluğu?!

Gözəlliklə qısqancılıq hər zaman bir olur:
Gözəlliyə tez aldanmaq kimsə istəməz,
Sevgidir ürəyə gərəkli olan:
Sevginin ardınca gələr gözəllik də.
Sevgidir qadınları gözəl qılan:
Gözəlliksə, sevimli qılmaz kimsəni.

Qoy məni qınasınlar,
Dözərəm hər zamankı kimi,
Qoy onlar söyləsinlər söylədiklərini.

Sənsən mənim üçün gözəl olan
Qopara bilməzlər məni səndən
Sənin barmağındakı şüşədən olan halqa
Daha çox dəyərlidir mənə kraliçaların qızılından.

Sən vəfalımisan, güvənmək olarmı sənə,
Böyləsə, yoxdur mənim qayğım da,
Acılar çəkərəm səndən ötrü
Dözərəm mən bu yolda.
Amma sən olmasan mənim istədiyim
Yoxdursa səndə hər iki söylədiyim,
Ah, mənim ola bilməzsən o zaman.

Volfram fon Eşenbax
(1180 - 1230-cu illərdə)

Gündüz mahnısı*

Gözətçi:

Çaldı günəş güclü pəncəsini
Tutqun buludlara,
Sardı işıqlar hər yeri.
Hələ qaranlıqdır sarayın həyəti,
Artıq oyatmalıyam
Xanımın otağında
Nəşələr qoynunda
Uyuyan Ağanı,
Ki açsın gözlərini, görünmədən qaçsın da.

Xanım:

Ey gözətçi! Bilirmisən?
Bezirdi artıq məni
Şeypurunun səsləri,
Qopardı məni sevgilimin qucağından
Soldurdu öpüşlərimi.
Hər zaman söndürürsən
Səhər erkən
Mən yazıq bu Xanımın nəşəsini!
Nə olar bir sussan, buraxsan sevgilimi
Gülərkən röyasında!
Nə olar bir getsən
Dursan qalanın
Uc qar bir yanında,
Qoy qalım mən də bir az
Bu xoş anlarımla baş-başa!

Gözətçi:

Yubanmaq olmaz artıq,
Çıxmaq röyalardan,
Oyatsın gərək Xanım!
Şeypurum Ağanı,
Çaparaq atını
Keçsin gərək
Görmədən gözətçilər
Eşidilmədən atının ayaq səsi
Dağdöşü meşələrdən.
Yoxsa gələ bilərmə heç
Gələn gecə bilinmədən
Yenə də yanına?
Artıq çalmalıyam şeypurumu
Ki Kavalər oyana!

Şair:

Artıq hər yan işıqlanmış
Günəşin qızılları
Doldurmuşdu hər yeri,
İki sevgili qucaq-qucağa,
Başlamışdı Xanımın gözləri qamaşmağa.
Sıxmışdı başını, məmələrini
Köksünə Ağanın,
Bir yandan da gözətçinin
Susmaq bilmirdi şeypuru,
Hələ ayrılmadan
Çatdırmaq istəyirdi Ağa
Xanımı istəyinə,
Amma olmadı ki
Şeypur qoymadı ki!

Kavaler öpərək
Oxşadı Xanımı
Sonra da görünmədən
Çapdı dördnala atını,
Getdi gəldiyi yollarını.

** Əski almancadan çevrildiyinə görə şeir bir az dəyişilmişdir.*

Sevda yanğısı

Çox oldu səhər erkən oxudun
Gizli sevginin yanıqlı mahnısını.

Daddınmı sevginin, sevgilinin
Qucaqlanmasının şirinliyini,
Dadarsan onun ardınca gələn acını.

Doğarkən səhər ulduzu bir sabah
Gördünmü onların artıq ayrılmasını,
Sus, oxuma!
Onların mahnısı.

Sevgilinin yatağında nə etdinsə
Gizli qalmaz gözündən görənin,
Atmaq olmaz ki onu,
Salmaq olmaz ki onu təhlükəyə.

Haqlı olan sevimli bir qadını
Çatdırmaq gərək sevgisinə.

Hans Zaks
(1494 - 1575)

Aşpaz və durna

Florensiya şəhərində bir kavalər varmış,
Usta ovçuluğu ilə tanınarmış,
Həm də yırtıcı quşları tutub gətirmiş
Onları dadandırıb ov quşu edərmiş.
Bir gün bir durna tutub gətirir evinə
Axşam yeməyi olsun deyə
Verir aşpazına.
Aşpaz göstərsin deyə qulluğunu
Ağasıyla qonaqlarına
Başlayır yeməyi hazırlamağa.
Bolluca tərəvəz qatır ətə
Sonra başlayır qızartmağa.
Bir azdan ətın xoş qoxusu
Yayılır küçəyə, hər yana,
Yayıla-yayıla gedib çatır
Sevgilisinin də burnuna!
Qadın gəlir utanmadan
İstəyir quşun bir budunu,
Aşpaz deyir vermərəm, burax məni!
Versəm bil ki, ağam asar məni,
Qadın aşpazı qorxudub deyir ona:
Olsun, gedirəm, axtarma məni!
Aşpaz verir ona quşun bir budunu
Həvəs qırır onun iradəsini.
Axşam süfrəsi açılarkən
Ağa başlayır ətə sümüklərdən ayırmağa,
Görüncə quşun bir qıçlı olduğunu
İnana bilmir o buna!

Çağırtdırır aşpazı, gəlir aşpaz:
Bu nədir aşpaz! Deyir, söylə mənə!
Harda qaldı ikinci qıçı durnamızın?
Aşpaz nə desin, donub qalır!
Sonra deyir:
Bilmirmi ağam
Durnaların bir qıçlı olduğunu?!
Gülərək acı-acı
Deyir ağa:
Səncə mən ömrümdə durna görməmişəm?
Sonra and içir, deyir aşpaz:
Hazıram ağama göstərməyə
Durnaların bir qıçlı olmasını.
Aşpaz qurtarınca sözünü, deyir ağa:
Oldu, göstər sabah bunu,
Sözün amma yalan olsa
Bil ki asaram səni bir ağacdən!
Qorxudan sarsılan aşpazın
Bütün gecəni gözünə yuxu getmir!
Səhər erkən minirlər atlarını
Yollarırlar durnalar olan gölə,
On iki durna varmış orada
Durmuşlar hamısı
Bir tək qıçları üzərində!
Aşpaz sevinib
Göstərir onları ağaya:
İndi gördünüz mü bir qıçlı olduğunu
Bütün durnaların?
İri addımlarla gedir ağa
Durnalar duran yerə,
Ayaq səsi eşidərkən durnalar
Qanadlanıb qalxarkən havaya
Çıxarırlar gizlədikləri bir qıçlarını!

Bu zaman deyir ağa:
İndi bir de görüm kimdir haqlı olan?
Birmi qıçı var durnaların
Yoxsa ikimi?
İndisə
Aşpaz başlayır ağlamağa
Və söyləyir:
Axı siz
Axşam o durnanın
Ətini sümüyündən ayırarkən
Sizdən bir səs çıxmadı ki,
Yoxsa durna eşidərdi o səsi
Göstərərdi ikinci qıçını!
Bu zaman
Ağa, gülümsəyir,
Qıymayır öz sadə aşpazına,
Göz yumur onun suçuna.

Bəzən çox ciddi, qorxulu bir durum
Gülməli bir şey olur,
Hans Zaks da inanır buna.

Adsız bir şairdən
(1600-ci illərdə)

Ağır yuxu

Ağır bir yuxu gördüm
Keçən gecə,
Bir bibəriyyə ağacı çıxmışdı
Bağçamda.

Bağçam kilsənin həyətiydi
Bir məzar vardı ağac olan yerdə,
Yamyaşıl budaqlardan
Tökülürdü çiçəklər də.

Qızıl bir küzəyə doldururdum
Bir-bir çiçəkləri,
Birdən əlimdən düşdü küzə
Çilik-çilik oldu yerdə.

Gördüm içindən incilər axıb getdi
Damcı-damcı, qıpqırmızı.
Aman! Sənmişən bu, sevgilim!
Necə yozum bu yuxunu?!

Martin Opitz
(1597 - 1639)

Gəl

Ax sevgilim, gəl yubanmayaq
Artıq bizimdir bu zaman!
Ziyan çəkərik ikimizdə
Vaxtı itirdiyimizdə.

Uzaqlaşır bizdən addım-addım
Gözəllikdən nə varsa əlimizdə,
İndi bütün bizim olanları
Bir gün itirərik biz də.

Solar yanaqların qızartısı,
Saçlar da ağarar,
Sönər gözlərin işığı,
Od da dönüb buz olar.

O mərcan kimi ağzın bir gün
İtirər gözəlliyini,
Qartıyar qar kimi əllərin
Qacalarsan sən də.

Odur ki, indi zövq alağ gərək
Gəncliyin şirin meyvəsindən,
Bir gün gedərik ardınca
İtib gedən zamanların.

Nə vaxt sevə bilsən özünü,
O zaman sev məni də.
Varsa vermək istədiyin, ver mənə
Çünkü qalmayacaq mənə də.

Şərab mahnısı

Söyləsəm ki bezdirdi məni yalan deyil,
Ey Platon!

Çox usandım artıq səni öyrənərkən!
Daha çatdı zaman, qaçmaq bayıra
Varmaq yaşıllıqda axıb gedən
Səpsərin bulaqlara,
Ordadır gözəl çiçəklərin açması
Ordadır balıqçıların suya tor atması.

Sıxmaqdan başqa insan öz canını
Nəyi var oturub boş-boş düşünməyin?
Ömrümüzü bağlarsaq onun yoluna
Hələ onu dərindən mənimsəyib
Və çatmadan onun sonuna
Bir də baxarsan ki, büsbütün
Gö müldü nəyin var qəbir torpağına!

Ay oğlan! Durma, düş yola, soraqlaş gör
Harda vardır ləzzətli bir şərab
Doldur küzəni, gətir bəri!
İstərdim ki hələ almadan üstümüzü
Dartıb Kloto* özüylə bizi aparmadan,
Hər günün gətirdiyi qayğını, şikayəti
Salam içinə və boğam
Üzümün şirin şirəsindən yaranmış şərabın.

Bir qovun alıb gətir özünlə, həm də ki,
Unutma şirin olmasını;
Gözətlə amandır birdən düşüb əzilməsin.
Qoy quruş-quruş yığsın sərvətini o yazıq!
Qorusun canı tək qızıllarını, gümüşlərini,
Amma ac yatsın gecələr yatağında;
Mənsə istəyirəm xoş keçirəm günlərimi.

Haydı t rp şin, mənim yaxşı qardaşlarım,
S sl ndirin musiqini, doldurun qədəhi!
Bir ř rabdır, bir də xoş mahnılardır sevdiyim,
Yoxdur başqa is tdiyim.
İndi dəyərli ř rabdır, bir də mən,
Dostların yanında n ş liy m,
N  zamansa t k başına  lm liy m.

Klotho:

Yunanca. İnsan taleyinin saplarını toxuyan tanrıça

Fridrix fon Loqau
(1604 - 1655)

Yaman zaman

Keçmişdəkilər oxuya bildilər mahnısını
Keçmişdə qalmış atalarının
Qəhrəmanca cəsarətli olduqlarının.
Gələcəkdə bizimse uşaqlarımız
Oxuya bilməyəcəklər bizi xatırlayıb
Tökəcəklər göz yaşlarını.

Ən böyük sərvət

Ən böyük sərvəti bu dünyada
Özüdür seçən hər kəs.
Qalar amma bəxtiyarlığın qoynunda
Dörd şeyə sahib olan:
Varsa şəfqətli tanrısı
Varsa sevimli qadını
Varsa isticə çörəyi
Varsa ağrısız ölümü.

Ovcuyumuq

Yağlı bir donuzla
Ovcuyumuq bir adamdan
Ancaq ölərkən xeyir gələr.

İnanmaq

İnanmaq birinə, yaxşıdır;
İnanmamaq kimsəyə, doğru deyil;
Bir də ki var heç kimə inanmamaq,
Yaxşıdır hamıya inanmaqdan.

Tanrının və xristiyanların sevgisi

Tanrının sevgisindən söyləyərkən,
Xristiyanlıq sevgisi demək istədi,
Çaşıb qalmışam ki nədən günəş
Bir anlıq bizə işıq verdi!

İstənilən zaman

İstəsən zaman taparsan
Yaxşı bir işi etməyə,
İstəsən zaman taparsan
Bir yaxşını məhv etməyə.

Qadın və balıq

Yapışdınmı balığın quyruğundan
Və qadının söz verən dilindən,
Bil ki, nə qədər yapışsan da
Çıxacaq əlindən.

Rahatsızlıq

Dəyirman daşı kimidir
İnsanın da ürəyi,
Fırlanar, fırlanar durmadan,
Bir Őey tapılmadı mı dartmaĒa
Dartar  z n  o zaman.

Simon Dax
(1605 - 1659)

Taravlı Enşen

Taravlı Enşeni mən çox sevirəm,
Odur mənim malım-mülküm, həyatım.

Taravlı Enşen də sevir məni
Həm də sevir dərddli-dərddli.

Taravlı Enşen mənim malım, hər nəyim!
Sənsən ruhum, qanıam, ətim!

Alsın istərsə fırtınalar üstümüzü,
Ayıra bilməz ki bizi.

Xəstəlik, qaçqınlıq, fəlakət və kədər
Daha da sıx tutar sevgimizi.

Döysə də yağmurlar, dolular,
Durar öz yerində palma ağacı.

Güclənib böyüyər sevgimiz də
Çəkdikcə başımız ağrıları, acıları.

Bir gün yaşasan məndən uzaq,
Bilməsə günəş belə olduğun yerini,

Keçərəm ardınca ormanları, dənizləri,
Buzları, düşmən orduları, demirləri.

Taravlı Enşen! Ey mənim işığıam,
Ey mənim günəşim!
Sərar həyatım həyatını!

Nə olsa hökmüm, səninkidir,
Və yasaq etdiyimsə,
Qoy səndən mənə yasaq olsun.

Nədir anlamı sevginin, bir olmasa
Ürəklərimiz, ağızımız, əllərimiz?

İnsan insanla didişib, qarışıb, boğuşarsa
Nə olar onunla fərqi köpəklərin?

Taravlı Enşən, bu bizə yaraşmaz ki!
Sənsən mənim göyərçinim,
Quzum və toyuğum.

Nə varsa sevdiyim, uyğundur sənə də,
Yaxşıdır,
Sənin donun olsun,
Mənim də papağım!

Budur Enşənim, yaşamaq,
Bir olmalı, canımız da, ruhumuz da.

Budur həyatı çevirən cənnətə,
Çarpışmağın yolu da
Gedir cəhənnəmə.

Bahar mahnısı

Gəl ey Dorinde! Durma gəl,
İtirmə yaxşı keçən zamanı!
Qalıb da durmağın,
Olmamış ki yararı.
Amma ağılla keçirmək onu
Sevindirmiş çoxlarını.

Biz indi bahar çağındayıq,
Gəl indi onu əlimizdən
Çıxmağa qoymayaq,
Görək baharı önümüzdə,
Və birləşməsinə göyün, dənizin
Və torpağın qucaq-qucağa.

Təbiət gəncleşdimi yenə də
Sərar sevginin xəstəliyi onu da,
Alsın deyə hər kəs ondan payını
Göstərər bunu insana da :
Ki əbdəldir özünü böyük bilən
Hər nədən kiçik olduğunda.

Duyularkən küləklər narın-narın
Tarlalarda, çalılıqda,
Hər nə başqasına qarışmaq istəyir,
Hər nə özünə uyğun olanı səsləyir,
Eşitmək olmurmu ormanlarda
Hər ağacla başqa ağacın sözlərini?

Ağcaqovaqların, cökələrin, palıdların
Yanında görmək olur
Budaqların bir-birini sarmasını,
Hər nə xışıldayır, hər nə pıçıldayır
Hər nə bizim kimi, açıqca bildirir
Sevədalı olmasını.

Qalmaz ki hər zaman bu canlılıq,
Qalmaz ki bu od, bu gənclik,
Yol açar küləklər hər nədə,
Çalaraq incə-incə qanadlarını
Gəldiyi kimi gedər də.

Yohanes Rist
(1607 - 1667)

Artıq gəldi soyuq qış

Budur qışdır başlayan,
Budur qar örtüdü hər yanı,
Yay daha getdi, uzaqlaşdı
Budur qırov sardı ormanı.

Korladı şaxta çəmənleri,
Metal kimidir parıltısı tarlaların,
Çiçəklər buz içində qaldı artıq,
Çaylar donmuş çəlik kimi.

Haydı, biz indi qovmaq istəyirik
Özümüzdən qışın soyuqlarını,
Gəlin daşıyaq odunla kömürü
Daha vaxtıdır sobanın.

Gəlin gətirək zirzəmidən,
İri küpdən şərəbı,
Doğrudan da bir qış günüdür
Otaq istidir, qədər sərın.

Haydı, gəlin başlayaq çal-çağırı,
İstidir havamız, sərındır şərəb da,
Qoy şikayət etsin, etmək istəyənlər,
Soldurar nəşəni pul xəyalı.

Rəqs etmək istəyirik, gülmək istəyirik,
Hələ ki vardır bir az pulumuz,
Amma unutmamalı sevgini də,
Nədir yaşamaq, sevgi olmadan?

Buna baxmayaraq, yenə də qayğılıyıq,
Bilirik bir gün gələr qocalıq,
Bilən yox ki, bir bəxtiyarlıq tapılarkən
Bir də görərsən ki, gecdir artıq.

Onunçündür qayğısız yaşamq istədiyim,
Qardaşlarımla şən olmaq istəyirəm,
Ölərsəm ərđəmli, şərəfli ölüm
Qalan şeylər tanrının işidir...

Katarina Reqina fon Qrayfenberq
(1633 - 1694)

Yağmur

Zərərsizdir yağmur, bizdə olan hər sevinci
Min kərə artırarkən, gözəlləşdirir də onu.
Ağır bir vaxtdan sonra günəş də gülümsəyir,
Göylər başlayarkən əmizdirməyə torpağı.

Yağmur tanrıların içkisidir, oyadır bizdə şən
duyguları,
Günəş yatır, daha çox sevinclə açır gözlərini,
İşıqların gizlənməsi daha da çoxaltmaqdır
gözəlliyi,
Gizlətmək, artırır istəyi, bilir hamı bu gerçəyi.

Yağmur ilahi bir ruhdur, dumduru yağır yerə,
Bir balzam ki, doldurur yeri məsum çiçəklərlə,
Tanrı qırarkən buludların sevinc dolu qədəhini,

Qıpqızıl bir gözəlliklə bəzəyir yer üzünü.
O bir bərəkətdir saçılır tanrının ağzından,
Faydalanır insanlar, həm də zövq alır ondan.

Bitən qış üçün

Artıq sona çatı ömrü qışın,
Hər yer onun məzarıdır,
Göylər verdi ona son qarı ki,
Tükənsin ömrü də,
Məzar daşında “Artıq sona çatdı” yazılmışdır!
Sevinsin ki, qarğalara yem olmadı
Son günündə.

Hələ ki buzdandır onun üstündəki məzar daşı,
Pis olanlar bilsinlər aydınca bunu da,
Çünki demək gərəkdir gerçək olanı:
Əridir günəş məzarın daşını, üstündəki yazını.

Kədərli olsa da ardınca onun qara torpaq,
Bir azdan görəcək toy-bayramlı
Bahar günlərini.
Nə qədər xoşdur, məhv edən sonda
Məhv olur özü.

Bir azdan verilər xəbəri gurultulu zənglərlə,
Ey mənim və bütün ölkənin düşməni!
Tanrı səni
Öldürmək istədi, və bitirdi ömrünü!

Adsız bir şairdən
(1650-ci illərdə)

Gizli

Könlünü mənə verməkmi istəyirsən,
Onu gizli etməlisən,
Ki kimse bilməməli
Könlümüzdən keçənləri.
Gizli qalmalıdır sevgi
İki insan arasında,
Odur ki, qoy qalsın ürəyində
Ən böyük sevincin də.

Diqqətli ol, və sus
Gövənmə divara,
Sev için-için, bildirmə
Çölündə durana.
Salma kimsəni şübhəyə
Bilinməməyin gerəkdir,
Yetər ki qırılmazdır
Ömrümə bağlılığın.

Gizlə mənə baxan zaman
Gözlərindəki sevgini,
Az deyil tuşlanan qısqancılıq
Mənimlə sənə.
Bağla köksünü sıxcasına,
Gizlə içində istəyini,
Bu nəşə, ki bizimkidir,
Bir sir olaraq qalmalı.

Təhlükəli olmuş hər zaman
Açıq olmaq,
İnanmalıyıq ki, bir göz var
Oğrun-oğrun güdür bizi.

Unutma sözlərimin ilkində
Sənə tapşıracağımı:
Könlünü mənə verməkmi istəyirsən,
Onu gizli etməlisən.

Adsız bir şairdən
(1650-ci illərdə)

Layla

O dağın başında
Əsir külək,
Oturub orda Məryəm Ana
Uşağın beşiyini yelləyərek.

Ağappaq əlilə yelləyir,
Gərək deyil ki ona
Tutmaq beşiyi.

“Ax, sevimli insanım, ey Yusif!
Yardım et yelləyim
Beşiyini balamın.”

“Necə yardım edim
Yelləyim beşiyini uşağın,
Tərpədə bilmirəm ki,
Təkcə bir barmağımı!”

O dağın başında əsir külək,
Yelləyir Məryəm Ana,
Beşiyini uşağın.

Paul Fleming
(1609 - 1640)

Elzenin vəfalı ürəyi

Ən zəngin bir xəzinədir
Vəfalı bir ürək tanımaq.
Bəxtiyardır dəyən bunu
Tanıram vəfalı bir ürəyi.
Bir ağrı duyurum belə ürəyimdə
Çünki bir vəfalı ürək tanıram mən də.

Başqa bir yoldan getdimi
Gözlənilən bir bəxtiyarlıq,
Düşmən kəsilən nə varsa da ona qarşı
Durar yanımızda vəfalı olan ürək.
Bir ağrı duyuram belə ürəyimdə
Çünki bir vəfalı ürək tanıram mən də.

Sevinci, başqasına hər zaman
Vəfalı olmasındadır,
Başqasının qayğısını özününkü sanmasındadır,
Və yaman çağlarda yox olmamasındadır.
Bir ağrı duyuram belə ürəyimdə
Çünki bir vəfalı ürək tanıram mən də.

Bəxtimiz bizdən bir gün küsdümü,
Malımız, varımız bitdimi,
Gözəllik də artıq itdimi,
Qalan bir vəfalı ürək olar,
Bir ağrı duyuram belə ürəyimdə
Çünki bir vəfalı ürək tanıram mən də.

Bir gün bizim olan, gedərmi əlimizdən,
Qoymaz getməyə vəfalı ürək,
İtirməz özündə olan inamı,
Durar yerindən, qaldırmağa düşəni.
Bir ağrı duyuram sevincdən ürəyimdə
Çünki bir vəfalı ürək tanıram mən də.

Bir cüt vəfalı ürəkdir, ən şirin olan,
Artıq qovuşub bir olmuşlar.
Bax budur mənim sevincim də:
Səninləyəm söyləyəndə.
Bir ağrı duyuram belə ürəyimdə
Çünki bir vəfalı ürək tanıram mən də.

Sonet

İtirmə ümidi, verdiyin itirilmir.
Əsirgəmə kimsədən bəxtiyarlığını.
Durduğun yer uca dursun paxıllıqdan.
Özün ol qaynağı sevincinin,
Şişirtmə ağrıları,
Tərsinə olsa mutluluğun.
Bil ki, öylə olacaqmış
Kədərini də, sevincini də,
Qəbul et yaman gününü,
Yol vermədən peşmanlığa.
Et edəcəyin işini, buyuruq eşitmədən.
Doğacaq zaman-zaman
Sənin ümid bəslədiyini.

Nədən şikayət etməli, nədən öyünməli,
Hər kəsin özündədir
Bəxtiyarlığı da, bəxtiyarsızlığı da.
Açıq gözlə olsun gördüklərin.
Hər nə özündədir, at lovğalıqlarını.

Hələ getmədən irəli, dön özünə,
Özünün üzərində usta olan, hakim olan
Hökm edər əngin dünya üzərində.

Andreas Qrifiyus
(1616 - 1664)

Doğulduğum gecə

Hər yan qaranlıqdı, hər yan gecə
Məni dünya qarşılayan zaman,
Ulduzlar işıl-ışıl süsləmişdi
Göylərin çəmənlərini,
Çünki hər zaman
Göydə olmaq istəyirdilər gözlərimi.

Zamanı süzmək

Mənim deyil, artıq keçmiş illər,
Mənim deyil, hələ gəlməmiş illər,
Bu andır mənimki olan, önəmli olan,
Odur yaradan hər ili, sonsuz zamanı.

Özünü bəyənmişlik

1-Nədir bizim bu cılız ömrümüz!
Kibirli bir rəya!
Küləyin qaldırdığı,
Yağmurun yuduğu toz!

2-Qısaca görünən qar,
Gəldimi birdən bahar
Dağılan, parça-parça olan,
Bir köpük kimi uzaqlaşan
Sonra da şişə tək qırılan.

3-Bir göy qurşağı tək birdən silinən,
Görünüb əriyən səhər işıqları,
Günəşin doğmasıyla itən duman.

4-Qızmar istidə bir damla su,
Güclü bir küləkdə gedən yarpaq,
Gözləri oxşayarkən
Solən çiçək.

5-günəşin əritdiyi bir parça buz,
Buludlar içində çaxan şimşək,
Bir daha tapılmayan
İşığa düşən kölgə.

6-Səslənərkən də susan bir hənirti,
Küləkdə gedən tüstü,
Bir oyun, bir şamın işığı,
Bir axşam xoşluğu.

7-Budur ah, bizim ömrümüz!
Odur ki, çağırır bizi ruhumuz
Şənliyi solmayana,
Ölümsüz olana!

Kristiyan Hofman fon Hofmansvaldau
(1617 - 1679)

Sonbahar

İstərsən sev baharı, sev yayı da,
Mən sevirəm sonbaharın meyvəsini:
Doldururlar onu küplərə,
Sonra da yol açar parlaq qədəhlərə,
Şən könüllər harda olsa
Sən də ordasan, gözəl şərab!

Artırırsan qəhrəmanların güclərini,
Görünərkən düşmənlər gələn zaman,
Hələ şəhərə varmadan,
Yüksələrkən topların, yaraqların gurultusu,
Qorxmaz döyüşçülər olan yerədə
Sən də varsan ey gözəl şərab!

Səndə güc var oyatmağa
Zəkali ruhlarda, olanları,
Cəsur söz ustalarında danışma gücünü,
Göylərin dadı var səndə,
Həm də şairlər olan yerdə
Sən də varsan, ey gözəl şərab!

Sən olarsan oturdan uzun-uzun
Xoş görüşlərdə olan adamları,
Kədərli olan varsa
Qızdırarsan soyumuş qanını,
Sevən könüllər olan yerdə
Sən də varsan, ey gözəl şərab!
Ən dəyərli yemək sənindir,
Sənsən dünyada ən yaxşı həkim,
Ki sevər sağlamlar olan yeri,

Sənsən gücsüzü güclü qılan,
Odur ki, istərəm bütün il
Bir sonbahar olsun, ey gözəl şərab!

Olmalısən

Ax nə istəyirsən
Ey bulanıq düşüncələr!
Kədərli olmaq deyil çarəsi sıxıntının,
Ki didər ürəyi gizli-gizli,
Yox etmƏz ki dƏrdmizi,
Ölümdən də artıq üzər bizi.

Qalx ey ruhum!
Ulduzlar yox oldumu,
Aldımı ağızına fırtınalar yerlə göyü,
Oyatdımı içimizdə gecənin qapqara örtüyü
Dəhşətli duyğuları,
Sən özün, öz işıqın olmalısən.

Anqelus Silesius (Yohanes Şefler)
(1624 - 1677)

Təməl ol ey insan

Sən Təməl olmalısən ey insan!
Çatdımı dünya bir gün sonuna,
Bitdimi onunla da Təsadüf olan,
Yalnız Təməl qalar o zaman.

Hara tələsirsən, dayan, dur bir,
Özündə ara göylərini,
Başqa bir yerdəmi arayırsan tanrını?
Bil ki, tapa bilməzsən onu.

Mən bilmirəm ki, nə olduğumu,
Mən deyiləm ki, mənim bildiyim də,
Bir nəsnəyəmmi, bir nəsnə deyiləmmi?
Bir nöqtəyəmmi, ya bir çevrəyəmmi?

Bir oyundur bu, tanrının oyunu,
Özüçün xəyal etdi,
Və yaratdı
Bütün varlıqları.

Tanrı oddur, içimdəki,
Bir işıqam mən də onda,
Bir bütünlük deyilik biz
Bir-birimizdə, iç-içə?

Bilirəm, mən olmasam,
Olmaz tanrı bir an belə,
Yoxluğum, yoxluğudur
Tanrının da.

Ölməz bir sözün səsidir
Canlılar da,
Oxuyar mahnısını, və səslənər
Şirin-şirin, acı-acı.

Yox qızılgülün niyəsi, açılar
Açılar o sadəcə,
Yox özündən xəbəri və soruşmaz
Varmı görəni onu?

Bizə yeni görünsə də
Yox tanrının yeni yaratdığı,
Varmış ondan qabaq,
Yaradılmış bildiyimiz.

Gözlərinin önündəki bu qızılgül
Ölümsüz bir çiçəkdir ki
Açılmış tanrının
İçində hər zaman.

Tanrı heç zaman olmamış,
Heç zaman olmayacaq,
Dünya qalmasa da, odur qalan,
Dünyadan öncə də, oymuş olan.

Tanrı heç zaman çalışmamış,
Dincəlməyəcək də heç zaman,
Çalışması dincəlməsidir,
Dincəlməsi, yaratmış olduğu.

Ən böyük möcizədir
İnsan özü,
Etdiyi işlərilə olur tanrı
Etdiyi işlərilə olur şeytan.

Səndədir cəhənnəm də,
Və cənnət də,
Hər yerdə olsan belə
Ordadır istədiyini, seçdiyini də.

Ruhunu ucaltmayan
İnsan varsa,
Yoxdur yeri
İnsanlıqda.

Yağış yağmaz öz üstünə,
Günəş saçılmaz özünə,
Sən də özün üçün deyil
Başqalarçün yaranmışsan.

Günəşdir kosmosu canlı qılan,
Ulduzları rəqs etdirən,
Yoxmu səndə də tərəniş,
Yoxmu yerin bu bütündə?

Özüm günəş olum gerek,
İşığımdan da tanrının
Rəngi olmayan dənizi
Öz rəngini alsın gerek!

Sən haqlısan
Sevməsən insanları,
Sevmək gerek
İnsandakı insanlığı.

Çətindir öyrənmək sevməyi,
Yalnız sevməklə qalmayaq,
Özümüz də tanrı kimi
Özü olaq sevginin.

Gedib varır tanrıya sevgimiz,
Ulu olmalıdır, incə olmalıdır,
Və yetərli olmalıdır
Ağıl olan.

Çalar tanrı lavta kimi
Sevdiyi, istədiyi
Ona bənzər
Bir ürəyi.

Abdaldır o insan ki
Bilgin olmağa can atar,
Çox zəkaldır o insan ki
Sevər dinmədən, və baxar.

Yanılmış, tanrıdan
Mərhəmət uman insan,
Onun tapındığı, yaradan yox
Yaranmışdır.

Sən deyilsən yaşayan,
Ölmüşdür yaranmış olan,
Tanrıdır səndə yaşayan
Tanrıdır həyat sənə.

Durma dostum, irəli!
Heç zaman durmamalı,
Bir işıqdan başqasına
Getməli, can atmalı.

Səni dünya qorumaz
Sən özün bir dünyasan,
Sənsən saxlayan özünü
Sənsən qaynağı gücünün.

Yox hərəkət verən sənə,
Bir çarxsan sən özün də,
Gedişin var
Durmağın yox.

Nə varsa istədiyin ey insan!
Hər zaman səndə varmış,
Ancaq fərqiə varmadığın
Səndən olmuş asılı.

Bütün zamanların
Üzərindədir ruhumuz,
Nə qədər dünya varmış
O da varmış.

Təmizdir, durudur
Qaynağında su ey insan!
Durar qarşında təhlükə
Sən içməsən o qaynaqdan.

Tanrı bilməz nədir qəzəb,
Biz olduq bunu uyduran,
Uzaqdır qəzəb deyilən
Yaradandan.

Açıb da ağzını, mən tanrını
Mədh edirəm bağıрмаğın
Uyğunmudur o tanrısız
O ulu səssizliyə?

Get səslə səhər ulduzunu,
O zaman biləcəksən
Çirkinlə gözəlliyin
Arasında olan fərqi.

Nə varsa sənin sevdiyin ey insan!
Sən ona dönəcəksən,
Sevirmisən tanrını, tanrı olacaqsan,
Sevirmisən torpağı, torpaq olacaqsan.

Tutmaq mı istəyirsən əllərində
Tanrının inci damlasını?
Heç sarsılmadan tutmalısan
Onun olan insanlığı.

Artıq yetər bunca sözlər, ey dostum!
Bundan çox mu oxumaq istəyirsən?
Get özün çevril yazıya,
Get özün çevril, Təməl ol.

Kristian Vayze
(1642 - 1708)

Birdən qocalıq

Nələr olmuş gözümle görüm deyə
Bağdakı evimə yollandım:
Ortadan yarılmış qapısı,
Uçulub tökülmüş dirəkləri,
Yağmur suları, oyub yumşaltmış divarı,
Bu nə haldır, bu nədir
Qınayarkən kiraçı adamı:
Qocalıqdır, qocalıq! -dedi o.
Birdən xatırladım bu bağı
Saldığım zamanı,
Artıq çatdımı vaxtı evin uçulmasının?!
Artıq qocaldımmı mən özüm?!

Ağaclar içində ən gözəli
Bir alma ağacıydı bağimdakı,
Yarısı qalmışdı budaqlardan,
Çürümüşdü bağdakı taxtalar da,
Pozulmuşdu cığırılar da,
Qurumuşdu qızılgüllər,
Dağılmışdı taxta çubuqları,
Kiraçı adamı qınayarkən:
Qocalıqdır, qocalıq! -dedi o.
Hələ çox keçməmiş ki bağ üçün
Verdiyim planımdan,
Aman, indi dağılırmı qocalıqdan?!
Artıq qocaldımmı mən özüm?!

Yaşlı bir qadın gördüm aralıqda,
Başını qatsın deyə
Kilim toxuyurdu qarşısında,

Kim olduğunu sorduğumda
Bildim kiraçı adamın
Qadını olduğunu,
Nə oldu sənə ay xanım? -dilləndim,
Qocaldım ağa! –söylədi.
Mən ki gəldim bunun toyuna!
Yedim də toy yeməklərini!
Aman, qocaldımı o xanım?!
Artıq qocaldımmı mən özüm?!

Ey qoruyan mənim bağıcı, ey kiraçım!
Baxdıqca hər yana görürəm
Mənim də canımdan gücümü
Qoparıb aparən illəri,
Zaman ardınca zaman keçmiş
Mənsə qocalmışam, bilməmişəm!
Kim bilir nə qədər varam hələ?!
Bir gün də gələr ölüm
Kəsər üstünü başımın!
Aman, ey hər nəyi yaradan sən!
Mən ki hələ uşağam
Qoyma bu yaşda ölüm məni!

Yohanes Vilhelm Ludviq Qlaym
(1719 - 1803)

Qaçır hər vaxt

Açılmışdır qızılgülər,
Bil ki, sabah bu gün deyil!
Qoyma qaçsın bir saat belə
Axı zaman qaçır hər vaxt!

İç amanıdır, öp, yaxşı bax!
İndi sənin əlindədir!
Sabah varsan?, kimdir bilən?!
Axı zaman qaçır hər vaxt!

Yaxşı işi, sabah etmək
Ağıllı olmuş çox zaman!
Amma yaşa bu gün, hər an,
Axı zaman qaçır hər vaxt!

Amaliya

Nə qədər məsumdu, nə qədər nəcib
Yaşayardı çobanların komasında,
Çobanlar çox sevərdilər onu,
Bir çiçək çələngi olardı saçlarında,
Keçərdi mənim sürümün otlığından,
Sevərdi mənim mahnı qoşmağımı
Onun nəcibliyinə mahnılar qoşardım mən,
Sonra da onun yanında oxuyardım;
İndi o şəhərdə yaşayır çoxdandır,
Yaltaqlar almış dörd bir yanını,
İndi sevir ağır mebelləri, qızılları
Artıq çiçəklərin sevdiyi qız deyil!
İndi onun sevdiyi mənim mahnılarım da deyil,
Qulaqlarını doldurmuş yaltaqlarının
Bol-bol yalanları,
Bilir özündə nə olduğunu,
Unutmuş məndə olanları!

Anna Luiza Karş
(1722 - 1791)

Mənim həyatım

Çox yoxsuldu mənim doğulmağım,
Nə kilsədən, nə keşişdən xəbər vardı,
Saman döşənmişdi yerinə daxmanın
Mən orda gördüm ilkin işığı,
Quzular, göyərçinlər, keçilərlə
Böyüdüm və beşə çatdı yaşım,
Öyrəndim tanrının olmasını,
Axı çox gözəldi səhər şəfəqləri,
Meşələr yaşıldı, çəmənlər rəng-rəng,
Axar sular gümüşü, dumduru.
Torağaylar mənimçün oxudu,
Mən də onlarla oxudum,
Oxuyarkən kollarda bülbüllər,
Onlar tək oxumaq arzum oldu.
Bir əmi gəldi bir gün və dedi:
Sən indi mənimlə getməlisən.
Mən də onunla düşdüm yola
Az keçmədən öyrəndim yazıb-pozmağı,
Kitabların bizə qanad olmasını anladım,
Üç yay, üç qış gəlib tez də ötüb getdi,
Bir gün məni əmidən qopardılar,
Aparıb bir uşaqla saxladılar,
Üşağı böyütmək işim oldu,
Üç inək də oldu mənim otardığım,
Çoban oldum çöllərdə,
Sevərək öydüm təbiətin gözəllikərini,
Bir də baxdım ki, boynumda boyunduruq!
Bir göz qırpımında arvad olmuşam,

Kim çatardı dadıma, kim olardı həyanım,
Çox acı və kədərli günlərimdə
Olmasaydı yanımda uşaqılıqdan
Mənimlə olan ilham pəriləri.
Onlar oldu dözməyi və cəsəreti verən mənə,
Qucağımda körpəcə uşaqlarım
Öyrəndim onlardan şeir yaratmağı,
Qadınlarla, qızlarla və ev işlərində,
Kədərli və ağır çağlarımda,
Şeirlə söylədim hökmdarın döyüşlərini,
Özünün, ordusunun zəfər çələngini.
Acı illər gəlib keçdi,
Qurtardım arabir özümü gündəlik çalışmadan
Mahnılarla doldurdum günlərimi!

**Kilsənin direktoru Roxov üçün,
O demişdi ki:
“Onu öyrədən sevgi olmuşdur,
Odur ki, belə gözəl şeirlər yazsa bilir.”**

Ey tanıyan gözəl şeirləri!
Ağ rəngli uzun paltarının altında
Odlu bir ürək var döyünən!
Sevgi oldu onu öyrədən,
O sevgini mənim də
Ustam bilirsən sən!

Qayğılarla keçdi mənim gəncliyim,
Ah çəkərək söylədim nəğməmi yay səhərində,
Mənim mahnılarım oğlanlarçün oxunmadı
Tanrı deyə çıxdı ürəyimdən,

Qarışqalar toplumu t k bu dünyada
İnsanlara ucalardan baxan tanrı!

Hər zamanki kimi həyəcansız,
Heç bir istilik duymadan arvad oldum,
Savaş zamanı şəhərin hasarından
Aşark n bir döyüşünün
Yarımçıq  p r k arvad etdiyi
He  sevm diyi bir qız kimi.

Mahnıların sevgidən anlayanlara s yl ndi:
İstilik nədir bilən kişilər oldu düşündüyüm,
Onlar oldu hər zaman varılmaz arzum mənim,
Sədaqətlə  pd m bir qadın kimi,
Safonun odlu  p şl ri
Mənə qismət olmadı həyatımda!

Heç zaman ömrümüzdə varılmayan
K nl m zd ki g cl  arzular
Basar damğasını dərindən bağrımıza.
Sərxoş edər şərab sađlam olanları,
Rahatlayar xəstə yatanları,
Belədir r yamızda
İçilən şərab da.

Safo:

*E. . 580-ci illərdə Lesbos adasında yaşamış əski
Yunan qadın şairi.*

Fridrix Qotlib Klopştok
(1724 - 1805)

Qızılgüllərlə

Bahar kölgəsində onu tapdım,
Qızılgüllərlə sardım onu:
O duymadan sürdürdü uyğusunu.

Mən onu süzərkən, baxışımla
Bağlandı həyatım onun həyatına:
Duydum da, bilmədim nə olduğunu.

Bir söz demədən pıçıldadım
Xışıldadı qızılgüllər:
Açdı gözlərini yuxusundan.

O məni süzərkən, baxışıyla
Bağlandı həyatı mənim həyatıma,
O zaman bir bəxtiyarlıq sardı bizi.

Əski məzarlar

Xoşdur sənin doğuşun ey gümüş ay,
Ey gözəl, səssiz yoldaşı gecənin!
Qaçırmısan? Yox, tələsmə, dayan, getmə
Ey xəyallarımın sirdaşı!
Durdu, getmədi, bir baxın!
Bulud oldu yalnız gedən.

Gözəldir yayda gecələr tək
Oyanması may ayının,
Süzülərkən işıq kimi, saçlarından
Şeh damlaları,
Görünərkən təpənin üzərində qızıl rəngi.

Yosunlar altında qaldı torpağınız
Ey mənim sevimli dostlarım!
Ah nə bəxtiyardım sizinlə mən
Görərkən qızıl gündüzləri,
İşıl-ışıl gecələri!

Karl Vilhelm Ramler
(1725 - 1798)

Kavaler və kəndli

Bir gün kavaler Aleksandrın hüzuruna
Bir kəndli gəldi, və söylədi:
“Bu günüm çox pis keçdi Ağa!
Heç bəxtim gətirmədi,
Bilirmisiniz, mənim köpəyim
Sizin inəyi dişlədi!
İndi, buyurun, bu ziyanı
Kim çəkməli?”
Bu sözləri eşidən Aleksandr ağa
Başladı birdən coşmağa:
“Ay təlxək kişi nə deyirsən?
Mən otuz pula verməzdim inəyi
Sən özün bu ziyanı çəkməlisən!
Durma, indicə ver pulunu
Qanun da deyir bunu!”
Bu sözləri eşidən kəndli qağa
Başladı qorxaraq danışmağa:
“Ay ağa! Çəşdım, deyə bilmədim
Qapan sizin köpək oldu
Qapılan da bizim inək,
İndi, buyurun, beləsə
Bu ziyanı kim çəkəcək?
“Hə... indi bil, ey kəndli!
Bunun başqa qanunu var!”
Kavaler Aleksandr ağa
Belə başladı buyurmağa...

Qothold Efraim Lessinq
(1729 - 1781)

Şərab üçün

Mən səni indi içirəm ey şərab!
Həm də gənc yaşımda içirəm səni mən,
Sən də ver mənə bu dünyanın hər nəyini:
Zəkasını, cəsaretini, bilgəliyini,
Nədən uzadım bunca sözlərimi
Bir sözlə, sən məni bir qoca etməlisən!

Mən səni içəcəm gələcəkdə ey şərab!
Həm də qoca yaşımda içəcəm səni mən,
Sən də ver mənə gülməyi bacarmağı,
Uzaq et ölüm qorxusunu, yalanı,
Nədən uzadım bunca sözlərimi
Bir sözlə, sən məni bir gənc etməlisən.

Gözəl bir qız üçün

Ey gözəl qız öp məni!
Yoxsa utandırırımı səni öpmək?
Öpmək və öpülmək bil ki,
Utandırmamal heç kəsi;
Yüz dəfə, bir-bir, öp məni,
Həm də say öpüşlərini,
And içirəm ki, onları
On qat geri qaytararam,
Hətta öpüşün dadı getsə də,
Yaşından on il keçsə də.

Bir yalançıya

Hər oyun çıxarsan da, hər yalan danışan da:
Bil ki, bir daha məni aldada bilməzsən!
Sən məni ancaq bir dəfə aldatdın:
Çünki onda yalan demədin sən.

Cırcırma üçün

“Çox danışma!”- söyləyirsən,
Kəs səsini cırcırma!
Az danışdım, bəyənirsən?

Ölmüş bir meymun üçün

Burda çürüyən bu meymuna, Mimulus
deyərdilər,
Ah nə yazıq! Necə bir meymundu o!
Onun qədər əhli meymun olmaz ki!
Onun qədər təmiz meymun olmaz ki!
Onun qədər məsum meymun olmaz ki!
Onun qədər ciddi meymun olmaz ki!
Onun qədər doğru meymun olmaz ki!
Gəlin qısaca deyim sizə:
Onun qədər əsil meymun olmaz ki!

Dəyərsiz bir şairin gözəl qızı üçün

Gözəldir sənin əsmər sevgilin mənim dostum!
Bax səni qısqanmağa dəyər həm də;
Elə gözəldir ki, unutmaq olar onun arabir
Başqa oğlanlara qaş-göz oynatmasını,
Elə gözəldir ki, unutmaq olar hətta
Atasının qafiyə yonan olmasını.

Bir oğru üçün

Qaç bu daxmadan yazıq oğru!
Burda yoxsulluqdur keşik çəkən.

Pişikdən xoşlanan şair üçün

Nədən şair Hadrian bu qədər
Sevər pişikləri?
Bunu anlamaq çətinmidir?
Çünki siçan yeməz yazdığı şeirləri.

Ölü törənində danışan adam üçün

O eybəcər ağzın açılıb-yumulduqca
Nə qədər zəhlə tökülür üzündəki o qırıqlar!
Bilsəm ki yasımda sən olacaqsan danışan
Bil ki görməyəcəksən ölməyimi heç zaman!

Cənnət

O necə həvəsdi ey Adəm!
Bir almaya satdın xoşbəxtliyini!
Sənin yerinə mən olsaydım, indi də
Cənnətdə qalıb yaşayırdım!

O meyvə alma olmasaydı mənim dostum!
Üzüm olsaydı onun yerinə,
Ax, o zaman bilirmisən nə olardı?
Cənnət də gedərdi öz işinə!

Pis arvad

Olsa olsa bircə pis arvad var bu dünyada:
Gəl ki, hər kəs onu özününki bilir!

Zəlzələ

Qardaşım, qardaşım, tut məni!
Niyə dura bilmirəm axı mən?
Bəs niyə sən də gedə bilmirsən?
Qorxma qardaşım, gəlirəm...

Yavaş get qardaşım... büdrəyirsən?
Ay canım, sən ki lap yığılırsan!
Bir dayan! Qorxma... qoymaram...
Elə bil... mən də birtəhər oluram!

Bax qardaşım! Nə görürsən?
Divarlar başlamış oynamağa!
Bax hələ masada şişəyə!
Qoyma... düşər indi yerə!

Aman allah, ölürük, yoxsa nədir?
Bir daha içmək qismət olmazmı bizə?
Qardaşım! Bax bir, bu zəlzələdir,
Bir azdan nə sən varsan, nə də mən!

Nə yaman yerdə axşamladıq, ay aman!
Ölürük qardaşım! Vay... ölürük!
Hələ içə bilməmiş bu axşama
Aldığımız bu qədər şərabları!

Yox qardaşım! Mən ki bunu bacarmaram,
Yoxsa sən edərsən özün bunu?
Əlimizdən gələnə etməliyik,
İndi ki çatmış ömrün sonu!

Ora bax bir!.. o ev uçub dağılır,
Bu evdə indicə dağılıb çökəcək!
Gəl indi bölüşək dolu şişələri!
Durma qardaşım!.. doldur içəri!

Matyas Klaudius
(1740 - 1815)

İnsan

Bir qadın doğdu onu
Və bəsləndi,
Gəldi də, gördü də, və dinlədi
Aldatdılar da, bilmədi;
Duydu nəşəni də, sevgini də
Gözlərində yaşları gilələndi;
Sayğı gördü, sayğısızlıq da,
Sevinc də duydu, təhlükə də;
İnandı, sarsıldı, yanıldı, öyrətdi,
Qavraya bilmədi çox şeyi də;
Yaratmış oldu da, pozmuş oldu da
Sürəkli acı duydu da;
Yatdı da, oyandı da,
Yedi də, dirçəldi də;
Qumral saçları ağardı da,
Hər nə böyləcə sürüb getdi,
Bəxti gətirdimi
Çatdı səksən yaşına,
Sonra bir daha geri dönmədən
Gedib girdi
Dədə-babaların yanına.

Axşam mahnısı

Budur ay doğdu və ulduzlar
İşim-işim
Dumduru göylərdə;
Meşələr qaranlıqdır, səssizdir,

Və ağ duman
Nə gözəl yüksəlir çəmənlərdə.

Nə qədər səssiz oldu bütün dünya
Nə qədər doğmalığ, və gözəllik var
Torana bürünmüş hər yanda!
Rahatlıqla dolu bir ev kimidir,
Yatmaq içində, və unutmaq
Gündüzün hər bir şikayətini.

Görürsünüz orada ayı?
Ancaq yarım görürük biz onu
Halbuki o yuvarlaqdır, və gözəldir,
Onun kimidir bəzi şeylər də,
Görərkən yanılır, gülürük də,
Çünki görə bilmirik nə olduğunu.

Biz lovğalıqla yaşayan insanlarıq
Kibr var, günah ver içimizdə
Azdır olduqca bildiyimiz;
Xəyallar qururuq havalarda
Oyunlardır axtardığımız
Uzaqlaşaraq doğru yolumuzdan.

Göstər doğru yolu bizə ey tanrı,
Keçəri olanlardan uzaq sal bizi,
Sil içimizdən lovğalıq sevincini!
Qoy sənin önündə, və dünyada sadə olaq
Uşaqlar kimi sevinək
Onlar kimi inanaq!

Ağrımız olmadan
Öldür bizi,
Aldınmı bizi bu dünyadan
Apar yanına, göylərə
Sən ey bizi yaradan!

Tanrı xatirinə yatın artıq,
Ey mənim qardaşlarım!
Soyuqdur küləyi axşamın,
Uzaq tut bizi günahlardan ey tanrım,
Rahət bir yuxu ver bizə,
Həm də xəstə qonşumuza!

Sevgi

Almaq olmaz önünü sevginin;
Nə cəftə bilər, nə qapı,
Yarar önündə duranı;
Nə ilki vardır, nə sonu
Çalar sonsuzluqda qanadlarını.

Bahar

Bu gün şən olmaq istəyirəm,
şən olmaq istəyirəm,
Nə ağıl olsun istəyirəm, nə eşitmək,
nə adətlər,
Yuvarlanmaq istəyirəm,
çığırmaq istəyirəm sevincdən,
Padşah belə almasın önümü.

Şənliklər gətirir yığın-yığın,
Çiçəklərdən çələngi var saçlarında, köksündə,
Bülbüllər ötərək çiyində
Gəlir qızıl işıqlarından səhərin.

Qırmızıdır, ağdır yanaqları,
Bərəkət süzülür onlardan

Xoş qoxular süzülür
Və şəh damlaları,
Bir budaq tumurcuqdur mənim dostum,
Bir sərxoşluq ürəyimdə,
Onu qarşılamaq istəyirəm.

Savaş mahnısı

Savaştır artıq ey tanrının mələyi,
Savaştır artıq, qoyma,
Al qarşısını!
Savaştır artıq, və onda mənim
Yoxdur günahım!

Gəlib doldursalar yuxumu
Qan içində, sapsarı
Həlak olmuşların ruhları,
Və ağlasalar qarşımda
Nə etməliyəm mən, nə etməli?

Yaralar içində, və ölümcül
Bulaşmış toza, torpağa
Şərəf ardınca olan igid ərler
Sarsılıb da məni qarğısalar?

Savaş olmadan rahat yaşayanlar
İndisə fəlakət, yoxsulluq daşıyanlar
Gəlsələr minlərlə
Atalar, analar, dul gəlinlər
Açsalar mənə şikayətlərini?

Qarğa-quzğun olub xəstəliklər, aclıqlar
Toplayıb dostlar kimi düşməni də
İçinə məzarların,

Çığırırsalar üstümə
Bir meyidin üzərindən?

Nəyimə gərəkdir tacım olsun, mülküm olsun
Qızılım, şan-şöhrətim?
Heç nədən sevinə bilməm ki!
Savaşıdır artıq, mənimsə
Onda yoxdur günahım!

Ulduzları tanıyan Lize

Hər bir işim artıq bitərkən
Evdəkilər bütün yatarkən
Görərəm bir çox gecə yarıları
Göy üzündə ulduzları.

Gəzərlər belədən-belə, dağınıq
Çəmənlərdə quzulara bənzəyərək;
Bəzən sürülər şəklində
Bəzən sapa düzölmüş incilər tək;
İşim-işim işiltıları uzaqlarda
Dumduru, gözəl sayrışarlar;
Süzərəm sonu olmayan o gözəlliyi
Doymaram, doymaram baxmaqdan...

O zaman əngin göylərin altında
Böylə söylər mənə köksümdə ürək:
“Bütün ağırlardan, bütün nəşələrdən
Daha da gözəl olan vardır dünyada.”

Sonra uzanaram yatağımda
Uzun-uzun düşünər, yatmaram
Gəzərəm xəyallar aləmində
Duyaram bir həsrət ürəyimdə.

Toxumsəpən səpər toxumu,
Torpaq basar onu qoynuna
Sonra boylanan çiçəyi
Sən seversən gördüyündə.

Bir çox şeyləri var həyatın
Kiçik sandın çox vaxtları,
Onlar yuxuya daldılar
Qaldılar sənin içində.

Niyə ağlayırsan məzar üstə
Qaldırırsan əllərini
Çürüməkdə olan
Ölü bir buluda?

Tarlada otlar kimidir insanlar
Yarpaqlar kimidir, azömürlü
Bir də baxarsan ki bitdi günlərimiz
Qarışdıq torpağa onlar kimi biz.

Qartal qonar torpağa, və unutmaz
Qanadlarının tozlarından silkinməyi
Və sonra da
Günşə doğru yüksəlməyi.

Yohan Qeorq Yakobi
(1740 - 1814)

Kloe üçün

Gözəlyanaqlı qız!
Nə xoş oldu gəlişin
Bu yamyaşıl dərəyə!
Xoş havalarda çiçəklənmiş
Bir ağaca koma-koma
Uçuşan arılar tək
Uçuşur sənə doğru
Dəstə-dəstə öpüşlərim!

Adsız bir şairdən
(18-ci yüzillikdə)

Gizli sevda

Hansı bir od vardır, hansı bir kömür
Hər bir gözdən uzaq
Gizli sevda tək
Yandıra bilər!

Hansı bir qızılgül, qərənfil vardır
Bir-birinə çatarkən
İki sevən tək
Tam açılmağı andıra bilər!

Gətir bir güzgü qoy
könlümə mənim
O zaman görərsən öz gözlərinlə
Ürəyimdə sənə sədaqətimi!

Yohan Qotfrid Herder
(1744 - 1803)

Ən keçəri

Qınama artıq bülbülləri
Çox çəkməz ömrü şirin mahnıların;
Bütün sevinclər içində, bax
Ən tez keçən olur
Ən gözəli.

Bax bir, rəqs edərkən fəsillərin tanrıçaları
Nə qədər tez gəlib də keçir
Bahar və onun sabahı;
Erkən işıqlarda qızılgüllər
Gümüş şəh içində açılırlar
Sonra solurlar işıqlar tək.

Dinlə bir həyatın səslərini
Ən tez susan, ən gözəl səs olur;
Ax nə tez itirir seyrini, nə tez sönür
Ölməzliyinə can atdığımız
İncə duyğularla sevda odumuz.

Könlündə yanan bir oddandır
Yanaqlarındakı bu canlılıq, bu gözəllik,
Gedər bir sərvət kimi əlindən ah
Ümidlə bəslədiyən bu dilək!

Boşunadır ey dost, boşuna
Tutub da saxlamaq istədiyən,
Gərgin əməyinin çiçəyi belə
İlham pərisinin bağışladığı
Həyatın ən yüksək sənəti olan
Qaçar bir gün əlindən, durmadan.

Tanrılar sevincinin dənizindən
Bir damlacıq oldu bizə bağışlanan,
Qarışdı ona bir neçə acı da,
Və boğuldu duman dənizində
Boş olan duyduqlarımız, yalançı şevinimiz.

Dumanlar dənizində belə
Yox deyil bəxtiyarlıq sandığımız:
Ölümsüz zamanda bir nəşədir
Bir anlıq içmək onu
Sonra da dalmaqdır və dönməmək.

İnsan və kölgəsi

“Söylə, nədir bizim aramızda olan?
Gedirsən önümdə, gəlırsən ardımda,
Sən ey mənim heçliyimi mənə bildirən
Sən ey mənim boş kölgəm!
Qara bir ruhsan sən.”

“Qınayırmısan sənin özünü
Açıb göstərən bir şəkili?
Olmasa işıq yolun, bilirmisən
Ki sən yalnız bir kölgəmisən?”

Günəş durdumu qarşında,
Gəlırəm mən də sənin ardınca;
Günəş durdumu arxanda,
Gedirəm mən də sənin qarşında.

Ağıldır həyatında yanan günəşin
Sönüb də getməyən işığı,
Bir gün arxanca gələrsə o
Kölgən gedəcək önündə sənin.”

Fəth etmə xəstəliyi

Yazıq sizə ey sultanlar!
Ey ad deyə xalqların qanını
Və mal deyə, güc deyə acı-acı
Göz yaşlarını axıdanlar,
Yox ki, xeyri sizə
Əlinizdə olanların,
Yox ki, zövqü sizə
Əlinizə gələnlərin,
Bir çılqınlıq içində çarpışdınız
Bir kölgə ardınca qaçdınız!

Acı bir içkidir göz yaşları,
Bir gün məzarınız başında çəkilən ahlər
Sizdən alınan intiqam olacaqdır,
Sizdən sonra sizin uşaqlarınız
Sizin cəzanı çəkəcəkdir!
Şöhrətin çirkin sağlığına
Qaldırıb boşaltdığınız hər bir qədəh
Bir lənətə dönəcəkdir!

Dünyanın uyumu

Gözmüdü görür? Qulaqmıdır eşidir?
Gören o duyğudur içindəki;
Odur eşidən və bilən
Çölündə olanı;
Şübhəmi edirsən ey dost!
Dünyada olan o ulu duyğuya?
Eşidə bilmirmisən o arfanı?
Görməkmi istəyirsən həm də səsi?

Kim götürdü üstündən örtüyü
Kim götürdü ey qara gecə?
Sən ki kosmosdun;
Sonra gəldi bir od qığılcımı
Və oyatdı dünyanın indiki görkəmini
Gündüzüylə, gecəsilə,
Və sonsuz bir zamanda dəyişkənliyini;
Bir gün bu çatar sona mənim üçün,
Bitərkən mənim bu qısa yolçuluğum;
O zaman geri qaytararam
Gecəmi, gündüzmü?!
Mənə verilmiş olanı,
Verərəm ruhumu dünyanın ruhuna,
Sonra da dalıb gedərəm,
Bir olan kimimi, ya olmayan kimimi?!

Qarşılaşdırma

Dadını, suyunu, rəngini
Torpaqdan alan dəyərli şərab kimi
Zamanın meyvəsiyik biz də;
Günəşdir pişirən onu, yetişdirən,
Odur verən ona gözəlliyini,
Torpağınsa nə günəşdir
Nə zamandır dəyişdirə bilən təbiətini.

Bizimki və özgəninki

Sənin gücün çata bilməyəni
Diləyirsən ey axmaq!
Sənin gücündə olan isə
Pozur sənin rahatlığını!

Bir rüyadır, bir röya bu dünyada
Yaşam deyə yaşadığımız;
Dalğalar üzərində kölgə kimi
Görünür, sonra da itirik,
Ağırca atdığımız addımları
Zamanla, məkanla ölçürük;
Sonsuz zamanın ortasında ikən yerimiz
Bunu bilmirik özümüz!

Ludviq Haynrix Kristof Hölti
(1748 - 1776)

Sevgi

Bir qədər verdi tanrı insana
Acılarla dolu,
Başqa bir qədər də ki
Sevinclə dolmuşdu içi;
Birinci qədər ağırlaşdı çökdümü,
Qalxar o zaman ikincisi.

Kədərli addımlarla gedər
Sarıq yolumuzdan,
Çökərkən həyatımız
Doldurar sevincə gələn sevgi
Qalxmaqda olan qədəhi.

Ziyarətçilər görəcəsinə
Axan gümüş bulaqları,
Saçılarcasına çiçəklərə
Bahar yağmurları,
Gələr sevgi
Və titrədən gənc oğlanın
Sevən ruhunu.

Tac olsun, qızıl olsun ona verilənlər,
Sevgi olar ancaq istədiyi,
Sovrulan samandır gözlərində qızıl,
Dəyərsiz olandır tac deyilən,
Tozdur, torpaqdır şan-şöhrət
Ən ulu olandır sevgi olan.

Yoxdur ruhun rahatlığını
Dağıdan bir fırtına,

Mavi bir işıqdır saran gündüzü,
İndi zaman sənindir ey mələk!
Öpüşdür, pıçıldır, gülüşdür
Qanadlandırın keçən saatları.

Bunu qışqandılar hökmdarlar,
Daddılar sevənlərin bəxtiyarlığını,
Düşərək əllərindən hökmdarlıq çubuğu
Sığındılar qoynuna bir komanın.

Qızılgüllərin altında coşar bulaq,
Və qatar axar suya
Canında olan gümüşü;
Yaxınlaşdımı sevgi də
Axıb tökülər
İki ruh bir-birinə.

Dilək

Mən ölüncə asın ey dostlarım
Mənim o kiçik arfamı
Kilsədə oraya,
Ölmüş qızların işıldayan çələngləri
Asılmış olan divara.

Göstərər kilsənin qulluqçusu
Kilsəyə gələnlərə,
O kiçik arfanı,
Və tellərin altında xəfifcə xışıldayan
Qırmızı lenti onlara.

Sonra da heyrətlə söyləyər:
“Gürünərkən axşamın qırmızı işıqları

Arılar kimi incədən
Başlar bu tellər də səslənməyə,
Eşidərlər kilsənin heyətində
Bu səsi uşaqlar da,
Gəlib də görərlər titrəyən çələngləri.”

Sevincə doğru

Burax ötsün cırcıramalar, bizə nə!
Bizim ki çiçəklənmiş gəncliyimizin baharı;
Kimdir diz çökən çiçəkli günlərdə
Qaranlıq, kədərli kilsədə!

Ziyarətlə yaşayan insanlara
Əl edir sevinclər yollar boyu,
Gətirir bizə özü öz çələngini
Yollar ayrıcında
Durduğumuz zaman belə.

Hələ ki qaynayır, çağlayır
Çəmənlərin bulaqları,
Hələ ki sərindir, yaşıldır
Ağacların yarpaqları,
Hələ ki doğur ay da,
O işıq saçan sevimlimiz,
Bir zaman Adəmin
Ağaclarının ardından doğan kimi,
Hələ ki sağaldır insanların
Xəstə könüllərini
Al-qırmızı üzümlərin
İçilən suları,
Hələ ki dad verir axşamın kölgəsində
Qızıl dodaqlardan aldığımız öpüş.

Hələ ki səslənir bülbüllərin
Şaqrəq mahnıları
Kolluqlar olan yerdə
Və doldurur şirin duyğularla
Könlünü gənc oğlanın,
Hələ ki onların mahnıları
Rahatlayır
Yaralı ruhları.

Ah nə gözəldir tanrının bu dünyası!
Dəyər orda xoş keçirmək zamanı;
Odur ki hələ dönməmiş bir ovuc külə mən
Bu gözəl dünyadan zövq almaq istəyirəm!

Yohan Volfqanq Qöte
(1749 - 1832)

Oxuma kitabı

Sevgi kitabıdır kitabların
Ən qəribi;
Diqqətlə oxudum onu mən:
Az səhifələri sevincli
Başdan-başa dərqli;
Uzun bölməsi ayrılıq
Qısa bölməsi qovuşmaq,
Həm də qırıq-qırıq.
Sonsuzca kədər dolu,
Açıqlamalarla uzadılmış,
Həddi yox, sonu yox.
Ah ey Nizami! Sən oldun sonda tapan
Ən doğru yolu;
Kim açar, bu açılmaz olanı?
Sevənlər tapınca görüşmə zamanı.

Balıqçı

Çağlayırdı, qabarırdı sular,
Balıqçı oturmuşdu qımıldamadan,
Nə qəlbində bir həyəcan, nə bir qayğı,
Nə usanırdı qarmağa baxmaqdan.
Baxırdı balıqçı, dinləyirdi,
Necə inana bilərdi gözlərinə!

Yarılan sulardan birdən bir qız çıxdı:
O qədər gözəldi ki, pərilər tək!

Ona mahnılar oxudu, və söylədi:
“Nədən aldadırsan mənim balıq balamı?
Bunca qumazlıqla, aldanışla
Çəkirsən yuxarı, boğulamı?
Ah bilirsənmi, bilirsənmi
Nə mutludur balıq diblərdə?
Ora bir kərə endinmi,
Bir daha xəstələnməzsən ömründə.
Böyük bir sevinc deyilmi dənizlərdə
Olmaq sularla günəşə, aya?
Gözəlləşmirmi görüdükdə
Dalğalarda parlaya-parlaya?
Dərin göylər səni səsləməzmi
Sən bu duru, bu yaş maviləri seyr edərkən?
Öz üzün sənə gəl deməzmi
Bu ölümsüz sularda görünərkən?”
Çağladı sular və qabardı,
Pəri sararkən onun çılpaq ayaqlarını,
Dərin bir həsrət könlünü çulqaladı,
Sanki sevgilisiydi bu gözəl qız!
Mahnılar oxuyarkən, danışarkən şirin-şirin,
Artıq onunla oldu olan:
Daldılar birdən, sular nə dərin!
Daha bir iz qalmadı orda onlardan.

Gözəl gecə

Artıq bu komadan ayrılıram,
Ən çox sevib də qaldığım,
Keçirəm səssiz addımlarla
Kimsəsiz, qaranlıq bir ormandan:
Ay görünür kolların, palıdların ardından,
Külək başlayır bildirməyə öz yolunu,
Əyilir tozağacları onun qarşısında
Səpərək yoluna ən xoş qoxularını.

Ah nə dərin bir ləzzətdir burada
Bu gözəl yay gecəsinin sərinliyi!
Nə xoşdur bu yerdə bunu duymaq,
Nədir mutlu qılan ruhumuzu!
Çətindir qavramaq bu nəşəni;
Yenə də istəməm ey göylər!
İstərsən sənin olsun min böylə gecə,
Ver mənə yalnız sevgilimi, onu bircə.

Qovuşma və ayrılıq

Çarparkən ürəyim mindim ata,
Bunu etdim də heç düşünmədən.
Axşam artıq yelləyirdi torpağı,
Gecə aslanmışdı dağlardan;
Dumana bürünmüş qocaman bir divdi
Yerində ucalan palıd ağacı,
Yüz qara gözlərlə baxırdı qaranlıqlar
Kolların arasından.

Bir bulud təpəsindən zavallıca
Baxırdı ay,
Küləklər çalırdı xəfifcə qanadlarını,
Eşidirdim  rk l  səslərini,
Gecə min bir div yaratmışdı hər yerdə,
Mənsə qorxu bilməyən, sevincli,
Damarlarımda necə bir od yanırdı!
Ürəyimdə necə bir k z vardı!

Səni gördüyümdə o dadlı baxışından
Bir sevinc axdı v  sardı məni;
Bütün könlüm səninlə dolu,
Hər bir n f simd  sən vardın.
P nb  rəngli bir bahar havası
Sarmışdı o şirin  z n ,
N  qədər inc likl r, ey Tanrım! Mənə qarşısı!
Umsam da, bilmirdim layiq olduğumu!

Ah nə bir  z nt  vardı  r yimd 
Doğan günəşin gətirdiyi ayrılıqla:
N  qədər ləzzət,  p şl rində sənin!
N  qədər ađrı, gözlərində sənin!
Başını salmışdın aşađı, ayrılarkən,
Baxırdın ardımca yaş gözlərinlə!
N  qədər mutluluq var ah, sevilməkd !
N  qədər mutludur ey Tanrım, sevən hələ!

Yolçunun gecə mahnısı

Bir rahatlıq sardı
Dađların başını,
Ađacların  z rində
Yox bir
Nəfəs belə.

Quşlar da susdular meşədə,
Gözlə bir az
Bir rahatlıq saracaq
Səni də.

Rahatsız sevda

Yürümək qarlara, yağmurlara
Yürümək yelə qarşı,
Buğlanan uçurumlardan,
Dumanlar arasından,
Yürümək dincəlmədən!
Yürümək durmadan!

Ömrün bol sevincini
Daşımaqdan
Daha xoşdur mənə
Keçmək ağrılardan.

Könüllər bir-birinə
Bağlandı mı,
Ah necə bir ağrı olur
Ondan yaranan da!

Necə qaçmaq olar?
Ormanlarımı sığınmalı?
Hər nə boşunadır, boşuna!
Yaşamın başında tac olan,
Rahatlığı olmayan bəxtiyarlıq
Sənsən ey sevda, sən!

Sular üzərində ruhların mahnısı

Sular kimidir
İnsanın ruhu da,
Gələr göydən
Sonra yenə dönər göyə,
Yenə göydən
Enər yerə,
Olmaz bunun sonu da.

Axaraq yalçın və uca qayalardan
Dalğa-dalğa bulud kimi
Saçılar hamar qaya parçalara,
Sonra yumşaqca dalğalanar
Gizlənərək azalar çağiltısı
Və enər
Dərincə diblərə;
Gözlər onu diblərdə
Qocaman qayalar,
Bir qorxu içində köpüklənərək
Enər pillə-pillə
Dərinlərə.

Axar düz yatağında yavaş-yavaş
Çayırılı dərə boyunca durmadan,
Və gölün hamar sularında
Gəzişər onun çöhrəsində
Ulduzlar koma-koma.

Küləkdir dalğanın
Sevimli sevgilisi;
Küləkdir qarışdıran
Köpüklü dalğaları.

Nə qədər bənzərsən
Ey insanın ruhu, sulara!
Nə qədər bənzərsən
Ey insanın taleyi, ruzgara!

Tanrısal olan

Soylu olmalıdır insan
Yardımla, yaxşılıqla dolu!
Budur yalnız
Başqa varlıqlardan
Ayıran onu.

Var olsun o uca varlıqlar,
Onlardır tanınmayan
Ancaq sezilən!
Onlar kimidir insan da;
Bir örnekdir onun özü
Bizi onlara inandıran.

Yoxdur duyğusu
Təbiətin:
Saçar günəş işıqlarını
Yamanın da, yaxşının da üstünə,
İstər qatil olsun
İstər yaxşı olsun,
Birdir onlara ayın, ulduzların
Verdikləri işıqları.

Əsən ruzgar, axan çaylar
Göy gurultusu, yağan dolu
Çağlayaraq
Alar üstünü onların
Bir-birindən ayırmadan.

Böylədir mutluluq da
Dolaşar kütlənin arasında,
Oxşayaraq bəzən yeniyetmə oğlanın
Məsum qıvrım saçlarını,
Bəzən də dazbaşlı bir adamın
Günahlı başını.

Ölümsüz, dəyişməz,
Yasalardır bizə hakim,
Onlarla bir gün qapanmalı
Çevrəsi ömrümüzün.

Yalnız insandır bacaran
Olabilməz olanı:
Odur qərar verən,
Seçən də odur, yönəldən də;
Və uzadan ömrünü
Bir göz qırpımının,
Odur yalnız
Yaxşını ağırlayan,
Yamana cəza verən,
Sağaldan, qurtaran,
Birləşdirən, yararlı qılan
Doğru yoldan çıxıb azanları.

Böyükdür sayğımız
O ölümsüz olanlara,
Sanki insandır onlar da
O böyük işlərilə,
Yaxşı olan bir insanın
Gördüyü, ya görmək istədiyini
Öz kiçik işi tək.

Soylu olan bir insanın
Bol olmalı yardımı, yaxşılığı!

Yaratmalı usanmadan
Xeyirli , doğru olanı,
Bir örnək olmalı
O sezilən varlıqlara!

Prometey

Ört göylərini, ey tanrılar tanrısı Zevs!
Ört buğuyula buludların,
Qanqalların başını qoparan
Bir dəliqanlı kimi
Et sən də dağlarla, palıdlarla;
Burax mənim özümə torpağımı,
Sənin tikmədiyin komamı,
Və odunu
Qısqandığın sobamı.

Yoxdur siz tanrılardan yoxsul olan
Bu günəşin altında!
Qurbanlarla, dualarla
Bəslənər o uca görkəminiz
Ölərsiniz acından, olmasa
Abdal ümidlə yaşayanlar
Dilənçilər və uşaqlar.

Uşaq ikən
Hər nədən xəbərsizdim,
Şikayətimi dinləyən
Bir qulaq vardı sanki,
Sıxıntılarımı xəfiflədən
Ürəyim kimi bir ürək vardı sanki,
Baxardım çaşqın gözlərimlə günəşə.

Kim oldu mənim dayağım,
Sərxoş titanların qarşısında?
Kim qurtardı məni ölümdən
Köləlikdən?
Ey mənim odlu, qutsal ürəyim
Sən özün olmadınmı hər nəyim?
Od vardı səndə, gənclik və yaxşılıq,
Aldanmışdın və o yatmışı
Qurtarıcı bilmirdinmi özünə?

Sənəmi sayğı bəsləmək? Ne üçün?
Azaltdınmı ağrısını
Ağrı içində olanın?
Durdurdunmu göz yaşını
Sarsılıb qalanın?
Bəsləyib məni bir igid etmədimi
Hər nədən güclü olan zaman?
Hökm edən mənim kimi sənə də
Ölümsüz olan tale?

Yoxsa yanılıb düşünürsən,
Nifrətmi etməliyəm yaşama,
Səhrayamı qaçmalıyam,
Çünki rüyaların bütün çiçəkləri
Açılmır heç zaman?
Bax! Burda oturmuşam və insanı
Öz şəkildə yaradır əllərim.

Mənim kimi bir varlıq olmalıdır,
Acı çəksin, ağlasın,
Nəşə duysun, sevinsin də-
Həm də mənim kimi
Saymasın səni də!

Miqnon

Tanırmısan limonların çiçəkləndiyi o ölkəni?
Tutqun yarpaqlar arasında
Qızarar qızıl portağallar,
Əsər xəfif külək mavi göydən,
Mərsinlər var orada, yüksələn dəfnələr var,
Tanırmısan o ölkəni?
Səninlə oraya
Oraya getmək istərəm ey sevdiyim!

Tanırmısan tavanı
Hündür sütunlar üzərində uçan o sarayı?
Parıl-parıl zalı var, işim-işim otaqları,
Mərmər heykəllər durar orada,
Baxar mənə:
Səninlə nə etdilər
Səninlə ey zavallı qızcığaz?
Tanırmısan o ölkəni?
Səninlə oraya
Oraya getmək istərəm
Ey qoruyan məni hər zaman!

Tanırmısan üzərində
Buludların körpü qurduğu o dağı?
Arayar qatır dumanlarda öz yolunu,
Əjdəhalar olar kahalarda,
Yuvarlanar qayalar
Ardınca axar daşqın sular,
Tanırmısan oranı?
Oraya, oraya gedir yolumuz ay ata!
Haydı artıq düşək yola!

İstəmə

İstəmə məndən danışmağı,
Qoy dinməyim, söyləməyim,
Açmayım gərək sirrimi;
Göstərmək istərdim içimdə olanı,
Ancaq, taleyin bu deyil qərarı.

Öz vaxtında qovar günəş
Qaranlıq gecəni,
O zaman işıqlanar qaranlıqlar;
Açar yalçın qayalar köksünü,
Əsirgəməz torpaqdan
Dərinlərdə gizli bulaqları.

Hər insan öz dostunun qoynunda arar
Özlədiyi rahatlığı,
Ordadır dil açar gizli şikayətlər;
And içmişəm susqun qalmağıma,
Yalnız bir tanrı açar dodaqlarımı.

Yanır içim

Yalnız həsrətin nə olduğunu bilən bilər
İçimdə olan acını!
Tək başına, və qopulmuş
Hər bir sevincdən,
Göy üzündə gözlərim
Baxıram hər yana, hər yönə.
Uzaqdadır məndən, uzaqda ah!
O məni sevən, tanıyan.
Hərlənir başım, yanır içim.
Yalnız həsrətin nə olduğunu bilən bilər
İçimdə olan acını!

Ürəkləndirmə

Ax, nə olmalı insanın istədiyi?
Olduğu kimimi qalmalıdır?
Yapışib əl çəkməz olmalıdır?
Yoxsa yollarımı çıxmalıdır?
Bir komamı özünə qurmalıdır?
Yoxsa çadırlardamı qalmalıdır?
Qayalarımı arxalanmalıdır?
Yalçın qayalar da sarsılarkən!

Bir deyil, gərəkli olan hər kəsə!
Biri var, yollara çıxmalıdır,
Biri var, yerində qalmalıdır,
Biri var, durmuşkən
Yıxılmamalıdır!

Gəzənin mahnısı

Dağdan enmək təpələr olan yerə,
Sonra başlamaq dəreə boyunca getməyə,
Qanad səsləridir sanki orda səslər,
Bir mahnıdır sanki hər bir qımıldanış;
Bir güc var içimizdə gizli-gizli,
Həm sevindirəndir bizi, həm öyrədici;
Sevgi olsun hər bir can atığın,
Və yaratsın etdiklərin həyatını.

Çünki üzülmüş bağlar bütün,
Yaralanmış inancımız;
Deyə bilərəmmi, bilə bilərəmmi,
Başıma nə gəldi ki
Dul, yaşlı bir adam kimi
Yollara düşməyimi?!

Yol yoldaşım olmadan,
Kimsə deyə can atmadan,
Durmadan, durmadan
Baş alıb getməyimi?!

Yapışıb qalma bir yerdə, aman,
Cəsarətlə, ürəklə çıx yola!
Başında, qollarında şən gücün,
Evində kimisən hər yanda.

Günəşin bizi sevindiriyi hər zaman,
Dağılar içimizdəki sıxıntı da;
Hər yerinə baş vuraq, gəzək deyə
Bunca böyük yarandı dünya da.

Nə deməkdir baş alıb
Getmək uzaqlara?
Öz evində bəxtinə çatan varsa
Nədən düşməlidir yollara?
Xoşdur bizimlə qalmış olan,
Və sevən bizə bağlı olduğunu!
Hər yerdə varsa içimiz, sevdamız
Oradır azad, zəngin dünyamız.

Filine

Gecə yalnızlıqdır deyə kədərənib
Şikayətlə dolmasın mahnılarınız!
Yox, ey sevgili gözəllər, unutmayın,
Gecədir xoş zamanı görüşlərin.

Bir bütündürsə qadınla kişi
Ən gözəl yarıdır onda qadın,

Necə ki, yaradır gecə də ömrümüzdə
Həm də onun gözəl yarısı.

Bütün sevincləri yarıda qoyan
Gündüzlə sevinə bilərmisiniz?
Yaxşıdır qatmaq başı birtəhər,
Başqa bir şeyə yox ki yararı.

Axşam saatlarında lampanın
Axarkən toranlığa işıqları,
Axıb keçər ağızdan ağıza
Sevgi dolu, şirin sözlər də;

Hər zaman durmadan, gəlib də keçən
Odlu-alovlu dəliqanlı,
Qoyulunca bir sikkə ovcuna
Göstərər yenə də oyunlarını;

Dustaqda olanların, kədərli qalanlarım
Gözlərində bir inilti olar, bir ah olar,
Ötərkən bülbüllər sevgi dolu
Sevənlər üçün mahnıları;

Nə qədər xoşdur sizə eşidərkən,
Kilsə zənginin on iki çalışları,
Hər çalışdan bir rahatlıq axıb dolar
Güvənlik duyan könlünüzə!

Günlər bitməz kimi görüldümü
O zaman unutma ey mənim könlüm:
Hər günün bir üzüntüsü vardırsa,
Öz nəşəsi vardır hər gecənin.

Arfaçalan

Çöreyi göz yaşıyla yememiş olan,
Kədər dolu gecələrdə, oturub da
Yatağında ağlamayan
Tanımaz ki sizi ey Tanrılar!

Sizsiniz bizə həyat verən,
Sizsiniz insanı günaha sürükləyən
Sonra da salan onu ağırlara:
Çünki cəzalanır hər nə bu dünyada.

Sevgilinin yaxınlığı

Parıldarkən dənizin suları
Qızıl işıqlarda,
Sən olarsan düşündüyüm;
Görünərkən ayın işıltıları
Bulaqlarda
Sən olarsan düşündüyüm.

Qalxarkən toz-duman
Uzaq yolda,
Keçərkən dərin bir gecədə
Darısqal körpüdən bir yolçu
Sən olarsan gördüyüm.

Dalğalar qabarıb
Boğuş səslə çağlayarkən,
Hər nə susan zaman
Ormanda dolaşarkən,
Sən olarsan dinlədiyim.

Sən uzaqda olsan belə,
Mən səninləyəm
Sən mənimləsən!

Bir azdan batar günəş,
Sayrışar uzaqlarda ulduzlar da,
Ah, sən olaydın burada!

Ay üçün

Gözəl dumanlarla doldurursan yenə də
Kolluqlarla dərəni,
Açırsan artıq mənim də ruhumun
Dolaşmış dünyələrini.

Yayırsan tarlalar üzərində
O təsəlli dolu baxışlarını,
Bir dost gözləridir gözlərin
Üzərində taleyimin.

Keçən hər kədərli, şən zamanları
Duyar mənim könlüm hər zaman,
Yalnızlığımda gəzərəm tək başına
Sevinclərlə acılar arasında.

Ax durmadam, ax ey çayım!
Olmaz könlümü bir də sevindirən;
Sovruldu havaya şirin sözlər
Yox oldu bağlılıqlar, o öpüşlər.

Mənim də varımdı bir zaman
O hər nədən çox sevdiyimiz!
Bir işgəncədir ah, bir işgəncə
Onu unuda bilməməyimiz!

Dərələr boyunca durmadan
Ax yatağında sən ey çayım!
Qoy çağlasın suların, pıçıldasın
Havalar qatsın mahnılarıma:

Qış gecələrində aşıb daşaraq
Harın-harın axan zaman,
Və baharda incə-incə
Tumurcuqları bəsləyincə.

Xoşdur, qapanmaq bu dünyaya
Ona nifrət bəsləmədən,
Bir dostla qucaq-qucağa
Duymaq ömrün nəşəsini,

İnsanların heç vaxt bilmədiyi
Bəlkə də bir an belə düşünmədiyi,
Gecələr boyunca gəlib keçər
Min bir dəhlizindən köksümüzün.

Tapdığım

Bir gün getdim meşəyə
Ürəyim istədi sadəcə,
Heç nə ardınca deyildim,
Heç nə aramaq istəmirdim.

Bir kölgə içində, birdəncə
Bambalaca bir çiçək gördüm,
Gözəl bir gözə oxşayırdı,
Ulduzlar kimi parlayırdı.

Onu dərmək istəyirdim
Birdən dil açdı şirincə:

“Qırılmalıyammı, sonra da
Solmalıyammı səncə?”

Qazıb torpaqdan kökləriylə
Çıxardım onu xəfifcə,
Gətirdim mən özümlə
Evimin bağçasında, ucqarca,

Bir yerdə əkdim torpağa,
O gündən bəri başladı
Budaq-budaq boy atmağa,
Çiçək-çiçək açılmağa.

Mutlu həsrət

Bilgələrdən başqa, söyləmə kimsəyə,
Kütlə bilərsə, lağ edər çünki,
Mən o canlıni öymək istəyirəm ki,
Alovda yanıb ölməkdir həsrəti.

Sərin gecələrdə sevgidən yarandın sən,
Sən özün də oldun başqasını yaradan,
Qərib bir duyğu sarar səni,
Səssizcə yanan şamı gördüyün an.

Artıq qalmaq istəmirsən toranlıqda,
İstəmirsən bürünməyi qaranlığa,
Səni yeni istəkdir səsləyən
Daha yüksək bir qovuşmağa.

Heç bir uzaqlıq çətin deyil sənə,
Gəlirsən uçaraq, bağlılıqla,
Vuruldun işığa ey kəpənək!
Və alışıb yandın sonra da.

Tutqun bir qonaqsan yalnız sən
Qaranlıq olan bu dünyada,
Ölümü qucaqlayıb
Oluma varmayınca.

Yasalar və haqlar

Sağalmaz xəstəliklər kimidir
Yasalar da, haqlar da;
Keçərlər nəsillərdən nəsillərə
Gedərlər bu yerdən o yerə.
Ağıl hədyana çevrilər, yaxşılıq fəlakətə;
Nəvə oldunsa, yazıq sənə!
Bizimlə doğulan haqlar haqqında
Nə yazıq ki, sorulmaz bir kərə!

Ata-analar

Tərbiyəli uşaqlar gələrdi dünyaya
Tərbiyəli olsaydı
Ata-analar.

Kölə

Həyatla oynayan adam
Tapa bilməz yolunu;
Bir kölə qalar hər zaman
Əmr edə bilməyən özünə.

Sonu olmayan

Sonu olmayanda getmək istərsən,
Get sonu olanın hər yönünə.

Bütün

Bütündənmi
Zövq almaq istəyirsən,
Bütünü kiçikdə görməlisən.

Görünməyən

Günəş saçıldımı
Yağmurun divarına,
Bir yay görünər o zaman
Rəngləri yan-yana.

Bir yay görərəm mən özüm də
Dumanların pərdəsində,
Ağ olsa da onun rəngi
Yer etmişdir göy üzündə.

Heç də sızılmasın ürəyin
Ey könlü solmayan qoca!
Sən də əlbət sevəcəksən
Saçların artıq ağarsa da!

Fridrix Şiller
(1759 - 1805)

Uzaqlardan gələn qız

Hər il gəlincə ilbahar
Ötuncə yenə torağaylar,
Yoxsul çobanlar olan dərəyə,
Bir qız gəlirdi uzaqlardan.

Orda göz açmamışdı dünyaya,
Kimsə bilmirdi, gəlir hardan,
Bir gün ayrılıb da getdimi
Qalmırdı ardında bir izi.

Bəxtiyardı yanında olan,
Sevinclə ürəyi açılırdı,
Fəqət, onda bir ucalıq, bir vüqar vardı,
Ayırırdı onu onlardan.

Çiçəklər gətirirdi, meyvələr,
Başqa bağlarda yetişmiş olan,
Başqa bir günəşdən işıq alan,
Daha mutlu bir təbiətin yetirdiyi.

Verirdi hər kəsə öz payını
O meyvələrdən, çiçəklərdən,
Dəliqanlı da, çəlikli qoca da
Aparırdı evinə öz payını.

Sevərək qarşılayırdı hər kəsi,
Yalnız, iki sevgilimi gəlirdi yanına,
Çiçəkləri içindən ən gözəllərini
Bağışlayırdı onlara.

Dünyanın bölüşülməsi

“Alın bu dünyanı!” söylədi Zevs insanlara
Olduğu ucalardan;
“Alın bu dünyanı, sizin olsun, nəsil-nəsil,
Və hər zaman;
Yalnız, bölüşün aranızda qardaşcasına!”

O anda yüyürdü əlləri olan hər kəs!
Bir çaxnaşma qopdu gəncdə, qocada,
Əkinçi qamarladı tarlanın barını,
Çıxdı bəy oğlu ormanda ovçuluğa.

Doldurdu tacir sıxca ambarını,
Seçdi baş rahib şərəbin ən əski, ən yaxşısını,
Bağladı körpüləri, yolları padşah:
“Mənimdir ondan biri hər nəyin!” söylədi.

Artıq dünya bölünmüşdü bölüm-bölüm,
Gəlib çıxdı sonra şair uzaqlardan;
Heç nə yoxdu ah! Ortaqda,
Öz sahibi vardı hər nəyin.

“Yazıq canım! Yalnız mənmi olmalıyam
Unudulmuş olan?
Mən deyiləmmi sənin ən sədaqətli balan?”
Salaraq özünü Zevsin taxtının qarşısına
Başladı ucadan sızlamağa.

“Sən ki rüyalar ölkəsində əylənirsən”,
Söylədi Tanrı ona,
“Gəl məndən incimə sən!
Hardaydın dünya paylaşırkən?”
“Mən sənin yanındaydım o zaman!”
Şair dedi Tanrıya:

“Gözlərim qalmışdı üzündə sənin,
Qulaqlarım ahəngində göylərinin,
Bağışla sənin işığından sərxoş olan ruhu,
Ki, unutdu yer üzünün olduğunu!”

“Artıq nə etməli?” dilləndi Zevs bu an,
“Dünya bölüşüldü büsbütün;
Daha nə sonbahar mənimdir, nə ovçuluq, nə
bazar;
İstəsən mənimlə göylərdə olasan,
Gəl! Açıqdır üzünə hər zaman.”

Konfutsinin sözlərindən

1
Üçdür addımı zamanın:
Çəkinər gələrkən gələcək,
Ox kimidir uçması indinin,
Durar keçmiş
Bir yerdə hər zaman.
Tələsdirə bilməz onu gəlişində
Heç bir səbirsizlik olan.
Nə şübhələnmə, nə qorxudur
Durdura bilən onu gedişində.
Tərpədə bilməz onu dayanınca
Nə peşmanlıq, nə bir sehir.
Sona varsınmı istərsən ömür yolun
Bəxtiyar və müdrikcəsinə?
Olmasın əlində alətin
Bir şey olsun öyrəndiyin
Gecikib o gələndən.
Dost bilmə durmadan keçib gedəni,
Düşmən bilmə getməyəni.

2

Üçdür ölçüsü məkanın:
Uzanmaqdır uzaqlara
Durmadan, boyuna;
Yoxdur sonu eninin,
Enər dibsizliyə dərinliyi.

Bir şəkildir qarşında duran:
Görməkmi istərsən tamlığı,
Durmadan getməlisən irəli,
Duymadan usanmağı;
Açılsın deyə dünya önünə
Getməlisən eninə;
Varasan deyə həyatın cövhərinə
Enməlisən dərinə.

Yalnız dirənişdir çatdıran hədəfə,
Dolğunluqdur aydın edən hər nəyi,
Və uçurumun dibindədir
Gerçək olan.

Sir

Mənə bir sözcük belə deyə bilmədi,
Çox eşidənlər vardı orada,
Utanıb da sordum baxışından,
Bildim o andaca, o nə söylədi.

Ey yarpaqlarla çadır qurmuş gözəl qayın!
Gəlirəm səssizcə sənə yanına,
Gizlə öz yaşıl örtüyündə
Dünyanın gözlərindən sevənləri!

Gəlir çalışan gündüzün uzaqlardan
Qarmaqarışiq uğultusu,
Seçilir ağır çəkiş səsi
İçi boş hay-küyün arasından.

Böylədir insanın cılız həyatının
Sərt taleyilə acı döyüşməsi,
Düşərkən bəxtiyarlıq yer üzünə
Rahatca tanrıların qucağından.

Yox ki insanların eşitməyə qulağı
Sevgidir bəxtiyarlıq verən bizə!
Sevinci öldürmək gəlir əllərindən,
Çünki sevmirlər sevinməyi.

Yoxdur dünyanın verəcək mutluluğu,
Sən özün onun ardınca qaçmalısən,
Onu oğurlayıb, çalmalısən,
Qarşında bir əngəl yaranmadan.

Gələr ayaqları ucunda yavaşcadan,
Sevər səssizliyi və gecəni,
İti ayaqlarla dönər yenə,
Satqın gözlərə toxunmadan.

Qoy suların axaraq çaylar olsun
Sarsın dörd yanımızı ey bulaq!
Gurlasın hədəli dalğaların
Qorunsun bizim tapınaq!

Ümid

Çox olur insanların söylədiyi
Və rüyalarında gördüyü
Gələcək daha yaxşı günlərdən,
Qaçır insan ardınca usanmadan
İşıqlı, mutlu bir hədəfin.

Keçir zaman, dünya qocalır, yenə gəncləşir,
Və ümidlə yaşayır yenə insan.

Ümiddir şənürəkli, gənc oğlana
Yol açan həyata,
Və heyran edən onu
Sehirli işığıyla,
Ümiddir ölməyən,
Ölmüş qoca bir insanla;
Tükəndimi onun yorğun həyat yolu,
Əkər ümidi torpağına.

Ümid deyil boşbeyin bir abdalın
Başında olan çılgın bir xuliya,
Duydurar özünü köksümüzdə, söylər bizə:
Doğulur insan, yaxşı yaşamaqçün.

Aldatmaz içimizdən qopan bu səs
Ümidlə yaşayan ruhumuzu.

Gözləyərəkən

Eşitmirəmmi qapının açılmasını?
Taqqıltısı deyildimi o sürgünün?
Yox, küləkdir xışıldadır
Qovaqların yarpaqlarını.

Süslən ey yaşıl yarpaqlı dam,
Bir azdan qarşılırsan o sevimli gözəli,
Kölgədən bir otaq yaradın ey budaqlar,
Gözəl gecəylə onu sarmaq üçün,
Oyanın ey nazlı küləklər, oyanın,
O incə ayaqlar yüngülcə daşıyarkən
O gözəl yükü sevgi olan yerə,
Oynayın o gülyanaqların üzərində.

O nəydi yavaşca xışıldadı
Keçərkən tələsik, çəpərin arasından?
O bir quşdu yalnız ah, kimsə yox!
Qorxaraq qanadlandı kolluqdan.

Söndür ey gündüz, yanan odunu!
Gəl ey xəyallarla dolu, səssiz gecə!
Sər üstümüzə al-qırmızı tülünü,
Sar bizi sirli budaqlarla,
Qaçar sevginin nəşəsi,
Eşidən qulaqlardan,
Qaçar hər bir baxan gözdən!
Yalnız axşam ulduzudur, yalnız o
Baxıb da susan hər zaman.

O nəydi uzaqdan dinlədiyim,
O yavaşca pıçıldayan?
Yox, o bir qu quşudur
Hərlənir gölün gümüş sularında.

Doldurur qulaqlarımı xoş şırıltıları
Axiב tükülən bulağın suları,
Öpərkən külək çiçəkləri
Əyirlər başlarını,

Hər nə bir nəşə içindədir;
Əl edir üzümlər sərxoşca
Yarpaqlar arasında yan-yana
İricə, sallanan şaftalıya,
Külək dolmuş xoş qoxularla,
İçir yanan yanaqlarımın odunu.

Eşitmədimmi ayaq səslərini?
Səslənmədimi yarpaqlarla örtülü yol?
Yox, bir meyvəydi ağırlıqdan
Düşdü yerə budağından.

Sönür artıq gündüzün alovlu gözləri
Və solur bir-bir rəngləri,
Onun odunu sevməyən çiçəklər də
Açırlar qorxmadan ləçəklərini,
Səssizcə boylanır aydın üzüylə ay,
Əriyir dünya və dönür qocaman bir yığına,
Nə varsa itiriri öz gözəlliyini,
Və durur önümdə çılpacaqca.

Görmürəmmi işıldayan bir ağ rəngi?
Parıldamırmı ipək bir geyim kimi?
Yox, o bir sütundur parıldayan
Qaranlıq ağacların qarşısında.

Ah ey həsrətlə dolu könlüm mənim
Yetər artıq
Gözəl, cansız şəkillərlə oynamağın!
Boşdur onu qucmaq istəyən bu qollarım,

Söndürə bilməz köksümün odunu
Kölgələrdən aldığı bu mutluluq;
Gətir mənə artıq ah, gətir o kölgə olmayanı,
Ver əlimə onun o incə əlini!
Qoy görüm mantosunun bir yerini...
Və qovuşsun həyata bu boş rəya.

Uca göylərdən səssicə enərcəsinə
Gəlir birdən o mutluluq,
Görünmədən, gizlicə yaxınlaşır
Bir öpüşlə oyadır dostunu yuxudan.

Həsret

Ah nə xoşdur qaçmaq buradan,
Soyuq dumanla dolmuş bu dərədən,
Ah nə mutlu sanardım özümü!
Gözəl təpələr vardır orada,
Hər zaman yaşıldır, hər zaman şən!
Qanadlarım olsaydı, uça bilsəydim
Vara bilsəydim oraya!

Nə xoş səslərdir gələn qulaqlarıma,
Cənnət rahatlığından da şirin!
Balzam qoxusu gətirir
Yüngülqanadlı küləklər buraya,
Altun meyvələr görürəm qızaran
Kölgəli yarpaqlar arasında,
Orda açılan çiçəklər ah
Olmaz qara qışın qurbanı.

Ah nə gözəl bir həyatdır sürüb gedən
O ölümsüz işıqların ölkəsində,

Nə nəşələrlə doludur
O hündür yerlərin havası!
Ah nə yazıq ki kəsmiş ortanı
Bu gurlayan, amansız çay,
Dəhşətlə sarsıdır ruhumu
Qabaran, acıqlı dalğaları.

Bir qayıq görürəm, yırgalanan,
Ah nə yazıq, qayıqçı yox!
Otur içində qorxmadan!
Yelkənlər hazır yollanmağa.

İnamlı olmalısan, cəsəətli olmalısan,
Tanrılardan yardım ummamalı,
Yalnız bir möcüzədir çətdirəcəq
Səni o gözəl, möcüzələr ölkəsinə.

Bildirmə

Pis əldən də göstərə bilər özünü
Həqiqətin böyüklüyü;
Gözəllikdəsə qabın özüdür
Onun içindəki.

Bilim

Uca, ilahi bir tanrıçadır birinə,
Və bol yağ verən verimli bir inəkdir
Başqasına.

Dost və düşmən

Dəyərlidir mənə dostum olan,
Yararsız deyil düşmənim də;
Dostum göstərər mənə edə bildiyimi,
Düşmənim öyrədər nə etməli olduğumu.

Gözlənti və doğrulma

Mindirəkli bir gəmidə
Gedər okeanda gənc oğlan,
Limanasa qurtulmuş bir qayıq gələr
Yaşlı bir adamdır içindəki.

Yohan Peter Hebel
(1760 - 1826)

İl bayramı

Sevinclə ağrı da
Gedərlər yanaşı,
Ağır fırtınalarla xəfif küləklər də
Cansızan qayğılarla şənliklər də
Gedərlər yan-yana.

Bir göz yaşı düşən yerdə
Açılar bir gün bir qızılgül də;
Kimsə ala bilməz önünü
Şahların taxtıyla yoxsulların
Daxmasınının taleyinə
Qarışan ağrıyla nəşənin də.

İndiki kimi deyildimi keçən il də?
Böylə olmayacağımi yeni il də?
Doğur günəşlər, batır yenə,
Gedir buludlar, gəlir yenə,
Heç nə ala bilməz bunun qarşısını.

Bu yeni günlərdə versin dilərəm
Bizim üzərimizdə duran
O ədalətli olan
Hər kəsə sevinə bilməyini
Hər kəsə ağrını yenməyini,

Həyat yolunda birgə gedən
Hər kəsə öz sirdaşını,
Razı yaşamaq ruhunu,
Yumşaq ürəyindən ömür boyu
Ayrı düşməyən ümidi.

Yohanes Qaudenz Salis-Sivis
(1762 - 1834)

Sonbahar mahnısı

Rənglənmiş meşələr,
Sarıdır biçilmiş tarlalar,
Sonbahar başlayır.
Düşür qırmızı yarpaqlar,
Dalğa-dalğa keçir duman,
Soyumuşdur əsən külək.

Necə də parlayır
Mor rəngli
Üzüm salxımları
Yarpaqlar arasında!
Üzərində qırmızı, ağ zolaqları
Bağçada yetişmiş şaftalılar.

Bax, necə doldurur səbətə
Alçalarla armudları
Bu cavan qız!
Ordasa aparır sapsarı heyvaları
Bağçadan bir başqası.

Meyvə daşıyanlar sevinir,
Oxuyur cavan qızlar,
Hər yanda bir şənlik var!
Yellənir rəngli lentləri
Həsir papaqların
Hündür meynələr arasında.

Gün batarkən
Aylı gecələrdə
Kamanla ney çalınır.

Bağçı qızlar əl edib başlayırlar
Halay vuraraq oynamağa.

Qış mahnısı

Tarlalar ağappaq, tərtemiz, parıltılı,
Qızıla boyanmış günəşin işığında,
Göy üzü mavidir və təbiət
Büllur kimdir, gümüş kimi
Göz baxdıqca.

Yarılr işıq buzun üzərində,
Mavi, qırmızı, ağ alov kimi,
Rəngdən rəngə düşür sonra da.
Görünür qar altından
Qırışılmış başları
Tikan kollarının.

Qırovla örtülmüş budaqları
Tərpədir külək xəfifcə arabir
Günəşin işığında.
Uçuşur yüngülcə, çiçək kimi
Lopa-lopa
Qarlar ağaclardan.

Qarla yüklənmiş küknarın budaqları,
Qoyacaq sanki altında qarın
Yolçuları.
Gəlib keçən ayaqlardan
Çatırdayır
Gecənin şaxtasında donmuş yer.
Səssizcə axıb gedir
Buzlu yatağında axar su da;

Mavi sırsıralar sallanır damın hər yanından,
Axmaz olmuş bulaq suyu,
Daşlaşıb durmuşdur
Tökülərkən,
Dönmüş şüşəyə
Saçılan şələlənin dalğaları.

Oxuyr mahnısını arıquşu;
Dənleyir ləzzətlə sərçəcik
Taxıl anbarında,
Hoppanır sevinclə
Yarpaqsız meşədə
Yaşıl alacəhrə.

Çıxıram yolla təpənin üstünə,
Süzürəm uzaqları,
Öyürəm köksümdə bir sevinc
Bu ağappaq, bu gözəl lopaları
Səpələmiş olanı.

Jan Paul
(1763 - 1825)

Size söyləyirəm

Hər nə müqəddəsdir indi, sizə söyləyirəm:
Çiçəkli bir ağaca yara vuran
Soxur xəncəri bağına bir ananın.
Əylənsin deyə, qoparıb bir çiçəyi
Sonra da tullayan,
Dartıb çıxarır bir uşağı
Anası qucağından.
Bir quşun azadlığını oğurlayan
Kəsir başını bir mahnı oxuyanın.
Baharda kobudca, acıqlı davranan,
Düşmən kəsilir
Gözə görünən Tanrıya.

Ey ulu təbiət

Ey ulu təbiət! Nə zaman biz
Səninlə olanda, sevəndə səni
Daha isticə sevirik insanları;
Köksümüzdə duyarkən onların yasını,
Unudarkən onları,
Batan günəşdən qızaran
Acıqlı dağlar tək
Sən olursan yanımızda bizim
Yaş gözlərimiz qarşısında.

Səhər şehləri tək rüyaları
Tutqun və soyuq
Yağmurlara çevrilib də yağan

Bir ruhun qarşısında,
Həyatın yeraltı dəhlizlərində cılızlaşmış
Əllərində çəlik
Mumiyalarla qarşılaşan
Bir ürəyin qarşısında,
Heç bir insanın sevindirmədiyi
Tərk edilmiş, yoxsul
Gözlərin qarşısında,
İnamında sarsılmış
Tək qalmış, insansız
Köksü ağrılarla dolu
Tanrıların
Qürurlu oğlunun qarşısında,
Bütün bunların qarşısında
Sənsən ruhlandıran ey təbiət!
Bir təsəllidir bizə çiçəklərin
Dağların, saçılan şələlələrin;
Vulkanlarının, baharlarının, günəşlərinin
Aydınlıq seyrinə dalsın deyə,
Boşaldar tanrılardan törənmiş
Qanamış insanoğlu
Ağrılarla dolu, soyuq göz yaşlarını.

Yohan Qotfrid Zoyme
(1763 - 1810)

Mahnılar

Mahnı oxunan yerdə qal qorxmadan,
Gör nə söyləyir bu yerlərin adamları:
Mahnı oxunan yerdə soymazlar insanı;
Yoxdur mahnısı canilərin.

Qızılgüllər altında vaxtımızı
Qısdarkən üzümün qanı qədəh-qədəh,
Artırarkən gözəl sözlər sevincimizi,
Çevirər tanrıların malına bir mahnı
İçdiyimiz şərabımızı.

Susarkən artıq ağımda dilim,
Sarsılarkən əlim-qolum,
Sararkən dəmir qollarla məni ölüm,
Bir mahnı ilə xoş edin son anımı!

Yoaxim Perinet
(1763 - 1816)

Şərab

Ağıllı insan bilmə sən
Ömründə sərxoş olmayanı;
Yaxşıdır ki heç başlamasın
Bir qurtumla yangısını
Söndürmək istəyənlər,
Çünki axıb itər içimizdə
Bilinməz hara getdiyi də.

Yox faydası çox içməyin də,
Bir neçə qədəh daha xoş;
O zaman qalar papağın da
Qulaqlarının üstündə,
Şərab da şərab olmalıdır,
Həm də bil ki, çox içdinmi
Tapa bilməzsən evini.

Yaşasın dolduran qədəhi
İçən, unudan işin ağırlığını,
Ömrün zəhmətini;
İnsan bilməm ey gözəl şərab
Səni əskik biləni.

Odur ki içirəm mən də, çünki içim gerek,
Və hər içdikcə də xoşlanıram,
Soyuq məzarda yatan günədək
Bu da bunca sürüb gedəcək;
Bir gün bitdimi ömrüm mənim
Onda bitər mənim də içməyim.

Qeorq Filip Şmid Fon Lübek
(1766 - 1849)

Qəribin axşam mahnısı

Dağlardan başlamış bu yolçuluq,
Çağırır vadi məni, çağlayır dəniz;
Gəzirəm dinmədən, sevinmədən,
Biri ah çəkib deyir: haradır bu yolçuluq?

Üşüdür canımı günəşin işıqları,
Solmuşdur çiçəkləri soyuq həyatın,
Nə eşitsəm, içi boş;
Qəribəm hər yanda.

Hardasan ey rüyalarımın ölkəsi?
Aradım, duydum da, tapmadım,
Ey yaşillığı ümid kimi olan diyar,
Ey açmış qızılqüllərimin dünyası!

Ordadır mənim rüyalarım,
Ordadır yaşayan ölmüşlərim,
Ordadır mənim dilim
Ordadır bütün mənim olan.

Gəzirəm dinmədən, sevinmədən,
Biri ah çəkib deyir: haradır bu yolçuluq?
Söyləyir mənə aldığı mənəfəs:
Sənin olmadığın ölkədədir o mutluluq!

Ernst Moritz Arnd
(1769 - 1860)

Nədir bu çağırış?

“Durmada səsleyirsənmi vətəni, azadlığı?
İstəmirsənmi bir rahatlığı?
Çox keçmədən sovurar zaman məzarının
Üstündə ucalan torpağını,
Bax artıq dən düşən saçlarında
Görmürsənmi bunu?
Bir xatırla Süleymanın kəlamını:
Boşunadır hər nə, boşuna.”

Onunçündür vətəni çağırduğım
Onunçündür səsleyirəm azadlığı,
İstərəm susmasın bu çağırış;
Yellər sovurdumu torpağını
Artıq qalmadımı məzarımız,
Qopdumu fırtınalar
Unuduldu adımız,
Qoy bu sözlər susmasın heç yerdə
Səslənsin milyonlarca dillərdə!

Biz açılan səhərik, sonra günəş
Qosqocaman başlar doğmağa
Yaşadar öz işıqlarında bizi;
Odur ki bizik yaradan
Ölməzliyi də bu dünyada,
Və bir zaman da ruqlarımız
Baxar bəxtiyarlıqla buna.

Ah ey mənim vətənim, mənim vətənim!
Ey tanrıdan verilmiş, müqəddəs olan!
Qoy qalmasın heç nə, hər nə boşuna,
Nə adımdan qalsın, nə özümdən bir nişan,
Sən olacaqsan min illərcə qalan,
Sədaqətilə, şərəfilə övladlarının:
Qısadır bizim ömrümüz, qısa,
Ancaq ölüm yox ki sevdamıza.

Fridrix Hölderlin
(1770 - 1843)

Vətən

Dolu gəmisilə, sevinclə
Dalğasız ırmağı keçərək
Dönər gəmiçi evinə
Uzaq adalardan;
Dönərdim mən də onun tək ey vətən!
Ağrılarım ağırlıqda
Matahım da olsaydı.

Ey məni böyüdən vəfalı sahillər!
Yatırın sevdamin ağrısını,
Ey cavanlığımın ormanları!
Söz verirmisiniz, gələr olsam
Bir daha dincəlim qoynunuzda?

Süzərdim oynaq dalğaları
O axan sərin suda,
Və gəlib də uzaqlaşan gəmiləri
O ırmaqda,
Çox keçmədən gələrəm,
Ey mənim güvəndiyim,
Yurdumu hasar kimi çevrələyən
Doğma dağlarım!

Anamın evində səlamlaram
Bacı-qardaşlarımı,
Onların sevgi dolu qucağında
Uyuyar ağrısı könlümün;
Ey mənim vəfalı olanlarım!
Bilirəm, bilirəm...
Sağalmaz hələm-hələm
Sevdanın ağrıları,

Yoxdur bunda insanların
Köksündən süzülüb də gələn
Təsəlli dolu laylaları.

İlahi od verdilər çünki bizə
Və onunla da qutsal olan
Acı verdilər Tanrılar;
Belə oldu insan oğlunun yazısı,
Mən də yarandım sevmək üçün,
Acı çəkmək üçün.

Keçmiş və indi

Gənc illərimdə sevərdim səhəri,
Və ağlardım axşam olduğunda,
İndisə yaşlıyam, sarsıdır gündüz məni
Qutsaldır axşamlar, oyadır sevincimi.

Günəş Tanrısına

Sən hardasan ki yenə
Bir sərxoşluq sardı ruhumu!
Və sənsən qaynağı bütün bu halların;
Bir az öncə gördüm ki, yorğunca
Günəş tanrısı qıvrım saçlarıyla
Çimir qızıl buludlarda.

İndisə baxır gözlərim ardınca onun,
Oysa artıq uzaqlaşdı,
Xalqlar var inamlı olan, ona tapınan
Getdi onların ölkəsinə.

Sevirəm səni mən ey torpaq!
Sən də mənim kimi yas saxlayırsan!
Ağrısına bənzəyir uşaqların bizim yas da,
Getdikcə mürgüləyir,
Sonra pıçıldayır, külək çalır sazını,
Usta barmaqlar yavaş-yavaş
Oyadır ən gözəl havanı;
Duman da, rəya da onun kimi
Sarır bizi,
Böyləcə gözləyirik sevimlimizi,
Gəlsin də odlasın həyatı və ruhumuzu.

Parzələr üçün

Yetişsin deyə mənim mahnım,
Yalnız bir yay verin mənə
Və bir sonbahar, ey Tanrılar!
Doldumu onun dadıyla ürəyim
Gəlsin istərsə ölüm!

Yaşarkən sizin haqqınızdan
Yararlana bilməyən mənim ruhum
Rahatlana bilməz ki Orkusda da;
Əlbət oldu bir kərə yaratdığım
Könlümcə olan, o qutsal şeiri:

Xoş gəldin ey
Ölülər dünyasının səssizliyi!
Mənimlə olmasa da mahnılarıım,
Tanrılar kimi yaşadım bir kərə,
Bu yetər mənə.

*Parzələr: Roma, üç tale tanrıçaları
Orkus: o biri dünya*

Həyatın yarısı

Əyilib torpaq gölün suyuna
Üzərində sapsarı armudları
Və vəhşi qızılgüllər;
Ey öpüzlərdən sərxoş olan
Gözəl qu quşları!
Qoy dalsın başınız
O müqəddəs sulara.

Yazıq mənə, qış gələrkən
Harda dərə bilərəm çiçəkləri,
Harda günəşin işıqları
Harda torpağın kölgələri?
Durarkən divarlar dilsiz, soyuq,
Qoparkən cingiltisi bayraqların
Əsən yeldə.

Uşaq ikən

Uşaq ikən
Bir Tanrı qoruyardı məni
Çığırtısından, çubuğundan
İnsanların.
Oynayardım meşələrdə çiçəklərlə
Arxayınca, yaxşıca,
Oynayardılar mənimlə
Göylərin küləkləri.

Sevindirdiyin tək bitkiləri
Açarkən sənə qarşı incə qollarını,
Sevindirərdin məni də
Ey Helios atamız!

Endimion kimi ydim sənə mən
Sevərdin məni də
Ey müqəddəs Luna!

Bir bilsəydiniz sizi mən
Nə qədər sevdiyimi
Ey vəfalı, dostca Tanrılar!

Çağırmasamda o zaman
Sizi adınızla,
Çağırmasanız da siz də məni
İnsanlar kimi adımla,
Tanıyardım sizi mən
İnsanlardan daha çox;
Anlayardım göylərin səssizliyini
Anlamazdım insanların sözlərini.

Ormanların xoş pıçılıtsı
Böyütdü məni,
Çiçəklərin
Altında öyrəndim sevməyi,
Qucağında boy atdım Tanrıların.

Helios: Yunan. Günəş tanrısı

Endimion: Roma. Çoban, ay tanrıçasının sevgilisi

Luna: Roma. Ay tanrıçası

İnsanların sayğısı

Deyilmi qutsal üreyim
Bu gözəl heyatla dolu
Mən sevən gündən bəri?
Nədən qazanmır artıq sayğıınızı,
Qürurlu, vəhşi, boşboğaz, içiboş
Olduğum günlər kimi?
Bazarda alınıb satılındır
İnsanların sevdiyi, ah!
Yalnız zorbanın qarşısında
Sayğı duyar nökr olan;
Tanrısallığa inananlar
Yalnız özləri olanlardır.

Şair

Getdikcə artır qatları da
Qara bürüncəyin,
O dostca sözlər çatdı sona;
Dilsiz kimsəsizlik var artıq
Bütün canlılardan
Mahnı yüksələn yerlərdə.

İndi könül açə bilər qanadlarını,
Xəyalınsa önündə yanılı yox,
Qaranlıqlara yuvarlanar
Bir azdan bütün rənglər də,
Yalnız, sönən deyil
Gözlə görünməyən işıq.
Xoş gəldin ey gecə
Ey qutsal gecə!

Səndədir işıqların işığı
İnamlı olanlara;
Yol açan dar hasarlardan
Kosmos dünyasına!

Artıq o təbiətin tən içindədir
Yoxdur gözlərinə
Dünyanın parıltısı,
Çünki çözülmüşdür başındakı
Büsbütün bağlılıqlar.

Sofi Mereau
(1770 - 1806)

Uşaq

İşıqlı qar kimi ucalardan
Saçılır yerə qoxulu çiçəklər də;
Bax bir gümüş kökslü qaranquşa
Necə bir həvəslə uçur gölün üzərində!

Yolun kənarında kollar artıq yarpaqlanmış,
Quşcuğazlar oxuyur, başım üstə
Bir böcək vızıldaıır. Orada, yaşıllıqda
Uçur rəngli qanadlarıyla bir iynəcə.

Xoş bir qoxu var, haradanmı? Ola bilsin
Yenə bənövşələr açılmışdır!
Ah nə gözəldir başlamaq bu şən uşağa
Onlardan bir çələng toxumağa!

Ölməz olan

Bir kərədir ömrüm və bir kərə
Sevirəm ey tanrılar!
Aldınızı məndən birini,
Alın onda məndən ikincisini.

Sevinc bayrağıdır hər budaq

Mənim aynamda parıl-parıl
Bir dünya var nəşələrlə dolu,
Açır qanadlarını uçmağa
Şanlı bir həyat köksümdə.

Sevinc bayrağıdır hər budaq əsən yeldə,
Həyatın işıqlarıdır səhər şəfəqləri,
Quşların şipşirin sözləridir
Mənim könlümü dolduran.

Yenə başlayıram mahnılar ötməyə,
Səni anlamaq istəyirəm ey həyat,
Sənin qanadlarınla keçmək istəyirəm
Yamyaşıl dərələrdən.

Qul olmaq nə şirindir sevgiyə

Taleyin nəyi varsa verməzmi bizə?
Hər kəsin yoxmudur xoşbəxtlikdən öz payı?
İstər zənginlik, istər bədən gücü,
Ya da sağlamlıq, cəsərət, şən bir ruh,
Ya da azadlıq, və qul olmaq
Qul olmaq nə şirindir sevgiyə,
Nə xoşdur dostluqdan yaranan isti sevinc,
Elə bir yoxsulluq yox ki, həyatın tarlasında
Olmasın onunçün kiçik bir çiçək belə,
Ya da incə bir çiçək budağı - bir ümidin uşağı -
Bir sərvətdən daha da dəyərli olan,

Göstərər ona bir çiçəyin meyvə verməsini
Hələ uzaqlardan.

Gələcək

Fırtınanın açılmış qanadları tək
Keçir durmadan hər bir an, və zamanın uçuşu
Durdura bilməz arzuları, ürəyinsə
Keçər qayğısı artıq onun xoşbəxtliyi tək.
Yazıq o insana ki, xəşbəxtlik anının çiçəkləri
Boşuna açılır onun tutqun vaxtlarında,
Və əsərkən sevinc baharının ruzgarı
Qızarmır sevərək onun solğun yanaqları.

Çox keçmədən ah! Səhər röyası tək
bitər ömür!
O zaman görərsən ki, endi pərdə qarşında,
Bizi gözləyən var, əlimizdə yox artıq gücümüz!
Nə qaranlıqdır, nə qərib, qarşımızda duran
dünya!
Olmadı o dünyaya gedən,
və sonra bir də dönən,
İndi biz ordayıq, kim var bu haqda bir söz
söyləyən?
Qalar ölmüş olan ölümle əbədiyyət arasında,
Nə ağırdır burada ümid bağlamaq bir işığa!

Novalis
(1772 - 1801)

Orfenin mahnısı

1

Rahatlıq içində yaşayırdı
Evrídika, ölümlü qızların ən gözəli
Çiçək tarlaları üzərindən əsib keçən
Xəfif küləklər kimiydi onun ruhu.

2

Keçərkən qayğısızlıqla ömrümüz
Gəldi birdən yaman ölüm
Vurdu onu qara ilan məməsindən
Öldü o, yuxuya dalarcasına.

3

İndi o Orkusda, cənnətdədir
Mutludur, ölümsüz rahatlıqda
Qonmuş yanaqlarına solmayan
Bir baharın gülüşləri
Ölülər dünyası qısqaqıb aldı məndən.

4

Sarsıldıığım zaman, gəldi Venus yuxuma
Təsəlli dolu sözlərilə
Çiçəkləndi ürəyimdə ümid
Bir daha
Onu görmək ümidi.

5

İnləyin mənimlə, ey quşlar
Ey Luna, ey sevimli tanrıça
Ey qocalmaqda olan orman
Ölüm Evridikanı aldı məndən.

6

İndisə ümid var onu görməyə
Sevinin, oynayın ey dalğalar
Qurbanlıq gətirərkən yaxşı tanrılara
Nə çox oldu onun
Sizdən içdiyi.

7

Artıq, görə bilərəm Orkusda onu
Ölmüş qadınım, Evridikanı,
Mahnılarımla onu, mən ölümlü olan
Geri döndərəcəm varılmaz Orkusdan.

8

Sevinin ey ormanlar!
Ey qayalar!
Onu bir daha görəcəm
Könlümdə mutluluq, qollarım arasında.

Orkus: Roma, yeraltı dünya

Luna: Roma, ay tanrıçası

Sevgi

Röyasıyla yaşardım sevginin uşaq ikən
Hələ ürəyimdə onu hiss edə bilmədən;
Heç mən tanış deyildim o zaman
İçimizdə olan o günahsız, o mutlu güclərlə.

Hələ yanaqlarımda incə tüklər bəlimədən
Çəkirdi məni qızlar özünə,
Bir cücərti ortada olmadan
Hiss edirdim bunu mən.

Gözəl duyğularla qarşılaşdım
Onu hiss etməyə başladığıda!
Heç bir dildə onun adı yoxdur,
Onu ancaq duymaq gərəkdir.

Bir də gördüm ki ormanda gecə gündüz
Səslənir mənim sevgi dolu şən mahnılarım,
Gümüşü, xəfifcə ayın işığında,
Erkən, işıqla qaranlığın ayrıcında.

Atıq həyatım olmuşdu sevgi mənim
Hər bir mahnımda sevgi səslənirdi,
Üzüm suyuyla sevgiydi içdiyim
Şən baxarkən sevgi xəstəsiydim.

Bir kişi tək sevgilə yaşayırdım,
Ki ömrümə bəxtiyarlıq gətirmişdi,
Artıq qocalmışkən eyniydir duyğularım
Gözlərimə zamanla qaranlıq çöксə də.

Sevgi olmalıdır mənimlə gedən
Bir gün o soyuq, səssiz məzarıma,
Sonra da o gəlsin mənimlə o dünyaya,
Çünki orda da sürüb gedəcək mənim sevdam.

Çobanın sevgisi

Rəhmin gəlsin mənə, balaca Doris!
Səni mən sevirəm, bir təsəllim yox,
Sən ki sevimlisən, sən ki yaxşısan
Nə olar mənə də yazığın gəlsə!

Səni gördüyüm gündən bilirmisən,
Artıq bilmirəm sevinmək nədir,
Nə yuxum vardır, nə dura bilməyim
Bir acı içində keçir hər anım.

Sevgi deyirlər başqaları bunun adına
Mən ki o adı heç öyrənməmişəm,
Bunun çox güclü olduğunu bilirəm,
Almış əlimdən bütün rahatlığımı.

Hey səni görməkdir mənim arzum,
Kədərlə dolmuşam, xəstə olmuşam,
Bilmirəm nə zaman mahnıya dönür
Meşəni dolduran yalvarışlarım.

Çox sevinirəm, sən gəldiyində,
İçimdə bir bəxtiyarlıq duyuram,
Baxıram, otlar nə gözəl çiçəklənir,
Hər nə səninlə gözəllənir.

Gəl hər zaman bir yerdə olaq,
Gündüz də, qaranlıq gecə də,
Birlikdə gətirək sürünü
Mənim düzəltdiyim tövləyə də.

Çiçklər toplayaq, çələng toxuyaq,
İstərsən öpək də bir-birimizi,
Elə ki gördük toy var bir yerdə
Qatılaq oynayanlara biz də.

Mənə yazığın gəlsin, aman Doris!
Lağ etmə məni, nə olar,
Bax, yaramaz bir adamın olmaz ki,
Sənə açılan bu vəfali qollar.

Sevginin səsi

Hələ çənəmdə yumşaq tük yox ikən,
Hələ gözlərim cəsəreti tanımazkən,
Nə atlardı məni maraqlandıran, və nə də
Par-par parıldayan qılınclardı,
Dalğalanan məmələr də deyildi bu.

Sıx-sıx, kölgəli meşələrdə
Yaşılıqlar içində bulaqlar başında
Quşların, göyərçinlərin ötdüyü yerlərdə
Səslənirdi könlümdə
Sevginin çaldığı ney mahnıları.

Axşam küləklərinin şirin-şirin
Toxunduğu arfa telləri tək
Səslənir qulağımda;
Olmasın istərəm indi, olmasın
Nə tüfənglərin partlayışı
Nə silahların dəhşətli gurultusu.

Bilmirəm nə olduğunu

Lizete oturmuşdu pəncərədə,
Hardansa çıxıb gəldi Filido bəy,
Onu öpdü, sonra da
Qucaqladı ağappaq dizlərini,
Nəsə qulağına pıçıldadı,
Ne pıçıldadı bilmirəm.

Sonra getdilər ikisi
Girdilər uca otların
Arasında gizləndilər,
Orda deyib gülüşdülər,
O onunla çox oyunlar oynadı;
Necə oynadı bilmirəm.

Tayı yoxdur onun oynamaqda,
Bir oyundan keçdi başqasına,
Gah belə etdi, gah elə
Qız da bundan xoşlanaraq
“Ah!”- edirdi arabir
Necə edirdi bilmirəm!

Bu işdən zövq alan bəy də
Təkrar etdi oyunlarını,
Sonra aylar gəlib keçdi,
Bildilər qıza bir şey etdiyini;
Nə etdiyini bilmirəm!

Yanet üçün

Al mənim kitablarımı, şeirimdəki qafiyələri,
Al mənim komamı, məmnun ol mənim kimi,

Al məndən yüngülcə mürgüləri, rüyaları
Nə qədər gözəl olsa da.

Varsa qalmış olan bir şeyim hələ
Qədəhim, çələngim, çubuğum, sənin olsun
hamısı;
İstəmişən sənin olsun ürəyim də, sevgim də?
Onlar ki çoxdan səninkidir.

Çimmək

Burda çimdikdən sonra bu gün Amor
Unudub hər nəyi, uzanıb da uyudu,
Birdən göründülər pərilər sevinib
Aldıları onun yanar odunu əllərinə,
Saldılar bulağın suyuna,
O azaman qarışdı sevgiyə ləpələr bir-birinə,
Yanıldılar pərilər, əyildilər,
İçdilər sevgini, içincə o bulaq sularından.

Eşidin qızlar, qaçmayın sevgidən!
Axar sular belə içər onu;
Xəfifcə və şirin bir od var sevgidə
Axar suları sevindirən,
Mən Lavramla bu sulara çox oldu çimdiyim,
Sonra da yaşıl otlar içində onunla
Mürgü döydüyüm.

Çəmənlər yaşillanırdı

Çəmənlər cücərib yaşillanırdı
Çəpərlərin yanında çiçəklər boylanırdı,
Hər gün təzə otlar görürdüm hər yerdə,
Hava ılıqdı, işıqdı göylər də.
Mənə nə olmuşdu, bilmirdim özüm,
Heç inanmırdı baxdıqca gözüm.

Orman sıxlaşıb kölgələnirdi
Quşlar ötən yerlər rənglənirdi,
Xoş qoxular yayılırdı hər koldan
Mahnılar yüksəlirdi hər yoldan.
Mənə nə olmuşdu, bilmirdim özüm,
Heç inanmırdı baxdıqca gözüm.

Hər yanda bir coşqunluq duyulurdu
Həyat rənglərlə, mahnılarınla dolurdu,
Hər yerdə, hər nə birləşirdi,
Hər nə gözəlləşirdi.
Mənə nə olmuşdu, bilmirdim özüm,
Heç inanmırdı baxdıqca gözüm.

Hər nəyi bir-bir canlandıran
Bir ruhmu oyanmış yuxudan?!
Bu çiçəklər, bu minlərlə gözəlliklər
Onunmu oyanmasından verir xəbər?!
Mənə nə olmuşdu, bilmirdim özüm,
Heç inanmırdı baxdıqca gözüm.

Yeni bir dünyamı başalayırđı görəsən?!
Bəlkə tozlardan kollar yaranacaqdır,
Bəlkə ağaclar heyvanlara çevrilərkən
Heyvanlar da dönüb insan olacaqdır?!
Mənə nə olmuşdu, bilmirdim özüm,
Heç inanmırdı baxdıqca gözüm.

Durmuşdum, düşünürdüm usanmadan,
Güclü bir coşqunluq duydum içimdə bir an.
Bir sevimli qız gəlib keçdi qarşımdan
Aldı bütün fikirlərimi başımdan.
Mənə nə olmuşdu, bilmirdim özüm,
Heç inanmırdı baxdıqca gözüm.

Səlam verdim ona, gəlib keçərkən,
Səlam verməsini anıram mən-
Əlindən tutmaq istədiyimdə
O heç çəkinmədi, sevindi də.
Mənə nə olmuşdu, bilmirdim özüm,
Heç inanmırdı baxdıqca gözüm.

Gizlədi bizi qucağında yaşıl orman
Birdən anladım ki, bahardır bu zaman.
İnandım ki, artıq bütün yer üzündə
Bir tanrı olmalı hər bir insanın özü də.
Mənə nə olmuşdu, bilirdim indi özüm,
İnanırdı baxdıqca dünyaya gözüm.

Haynrix fon Klayst
(1777 - 1811)

Ulu barış

Gurultulu arabasında savaşın
Başladılarını silahlanmış insanlar
çarpışmağa,
İnsanlar ki, kökslərində ürək daşıyırlar,
Ürəklər ki, sevgi tanrısı yaratmışdır:

Nə olar onların məndən oğurladığı!
Barışmıdır? O ki qoruyandır özünü,
Tanrıya inammı, suçsuzluqmudur?
O ki yenilməzdir nifrətə, dəhşətə;

Nə buğda tarlasında kölgəsiylə
Canımı sərinlədən
O ağcaqayın ağacını,
Nə könlümü oxşayan bülbül səsini
Yox, ala bilməz əlimdən heç birini.

Gənc oğlanın şikayəti

Gedirsən artıq ey qış,
Sən ey sevimli qoca!
Ey donduran duyğuları
Buza döndərən onları!
Gəlir artıq
Gurnəfəsli bahar,
Əridib axdırar köksümüzdə olanları,
Və səndən qalanları.

Klemenx Brentano
(1778 - 1842)

Sus ey könlüm, çıxırma ki!

Sus ey könlüm, çıxırma ki!
Heç nə qalmayacaq!
Başsız bir ulduz kimiyəm,
Hərlənirim
Onun ruhunun çevrəsində,
Bu, hər zaman qalacaq.

Heç nə qalmayacaq;
Yalnız ürəyimdən
Dərin-dərin
Onun ruhuna uzanan
Bu möcüzəli bağlılıq
Hər zaman qalacaq.

Heç nə qalmayacaq;
Oysa mənə
Bir baxışda tanıdı:
İstəyindən o dönməyən,
Heç bir kəsə bilinməyən;
Ötüb keçmədi yanımdan
Uzatdı mənə əlini.

Heç nə qalmayacaq;
Yalnız
Dərin bir sevincə
Bağrımın başında tapdığım
Bu əl qalacaq.

Necə də səssizdir qımiltısı yarpaqların

Bu gözəl, kimsəsiz ormanda
Necə də səssizdir qımiltısı yarpaqların!
Yatmağa getmək istəyən günəş
Salır qızıl köynəyini
Axşamın qırmızı işığında
İncə marallar otlayan yerdə,
Yaşıl otların üstünə.

Bulaqların duru sularında
Oynamır artıq balıqlar da,
Hər balıq arayıf öz yerini,
Qalaraq hər günki bucağında
Pıçıldayarkən axan sular
Yatır rəngli çınqılların arasında.

Baxır qayalardan incə-incə
Bir çan çiçəyi;
Çünki bildirir vızıltısıyla gəldiyini,
Sığıncaq istəyən bir arıcıq,
Girərək mavi, incəcik çadıra
Susur o andaca.

Çatdırır sona quşların yuvası
Gündüz boyu oxunan mahnıları,
Çevrilir indisə onlarçün bir qalaya,
Və quşların üzərində oyaq Tanrı
Qoruyur onları yuxuda
Pişiklərin, dələlərin pəncəsindən.

Sən yaxındasan, vəfalı Tanrımız!
Yoxdur suçumuz sənə sığınarkən,
Kimsəsizlikdə bizi qoruyansan
Gurultulu saraylarda olarcasına,

İnamla, güvənlə qolların arasında
Dincələk deyə,
Sənsən verən bizə daxmamızı.

Ölməzlik

Mən hər axşam günəşin batmasıyla
Öpmüşəm ayrılıram deyə
Həyatda bütün olanları,
Çünki ölümdür hər yuxu.

Xəfif qanadlarıyla səhər
Hər gün gəlib də qonar yerə,
Yeni doğulmuş bir uşağam
Oyadarkən sevgi məni.

Kimsəsizəm ağlayarkən,
Qırılarkən ürəyim də,
Bax o zaman günəşin işığında
Mənim gülən üz-gözümə!

Yoxdur sonu batmağımın,
Yoxdur sonu doğmağımın,
Hər dəfə sağlamdır doğuşum
Sevginin qucağında.

Həyat bitməz, tükənməzdir,
Yandırdı Tanrı öz əli ilə
Sevgi ilə, işıq ilə
Öz şeirini təbiətdə.

İşıq sarmış bütün varlığımı
Aparır məni özüylə;

Mən min alovdan dilimlə
Yüksəlirəm yanaraq.

Böylədir mənim ölməzliyim,
Toxunulmazdır bu həyat,
Məni öldürmək istəyənlər
Öncə öldürməlidilər Tanrını.

Danış mənimlə uzaqlardan

Danış mənimlə uzaqlardan
Ey gizli olan dünya!
Ey mənimlə dost olaraq
Baş-başa qalan dünya!

Axşam işıqları söndümü,
Susdumu şən sözləri rənglərin,
Gecənin kölgəli alını süslədimi
Qığılıcımdan çələngi işım-ışım:
Əsər qutsal duyğusu ulduzların,
Keçərək uzaq-uzaqları
Gəlib varar mənə.

Kəsərkən ayın ovunduran göz yaşları
Gecənin gizli ağrısını,
Əsib keçər bir rahatlıq hər yandan,
Üzər göylərin dənizində
Ruhların qızıl qayıqları;
İşıqlı mahnılar
Keçənlərin səsi
Halqa-halqa enər yerə
Dalğa-dalğa yüksələr də.

Gecə yarısında o qutsal ürküntü
Keçərkən xəfifcə qaranlıq ormandan,
Baxarkən qərib-qərib kol-koslar,
Sararkən qaranlıq, dərinlik hər yanı,
Qığılıcı-qığılıcı oynayaraq
Görünər işim-işim
İşıltıları.

Hər nə sevimlidir, dostdur o zaman,
Uzadar əlini təsəlli dolu,
Toxunmuş işıqlar gecədə bir-birinə,
Ölməz bir bağlılıq var hər nə də.

Danış mənimlə uzaqlardan
Ey gizli olan dünya!
Ey mənimlə dost olaraq
Baş-başa qalan dünya!

Karoline fon Qünderode
(1780 - 1806)

Sevda

Yoxsulluqda zəngin olan, bağışlayan!
Aldığında bəxtiyar bilən özünü!
Sarsıldıqda cəsarətli! Sərbəstlikdə əsir olan!
Dilsizliyində söyləyən,
Gündüz olarkən utanan,
Qorxaraq çəkindikdə zəfər çalan.

Canlılıqda bir ölü, birgəlikdə bəxtiyar,
Dar ayaqda qəhrəman, dirəndikdə təslim olan,
Sərxoşluqda əzab çəkən,
Baxmaqdan doymayan,
Röyada keçən yaşam, ikiqatlı bir həyat.

Qıpqırmızı

Ey qıpqırmızı!
Sənin kimi olmalı sevgim də
Ölən günədək,
Heç vaxt solmamalı
Ölən günədək,
Ey yanan qıpqırmızı!
Sənin kimi olmalı
Sevgim də.

Hər yanda sevgi

Daşıyarkən könlümdə sıcaq arzuları,
Görərkən yaşamın çiçək-çiçək çələngini,
Onlardan olmasınmı mənim payım?
Sarsılıb yas tutmalıyammi o zaman?

Vazmı keçməliyəm ən gözəl arzulardan?
Bir başa getməliyəmmi kölgələr dünyasına?
Tanrılardanmı diləyim gərək sevincimi?
Ölülərdənmı sorum onun harda olduğunu?

Endim Plutonun yeraltı dünyasına,
Yanırdı sevdanın alovu gecələr qucağında,
Hər kölgə həsrətlə başqa kölgəni arayırdı.

Min yazıq sevgidən mutlu olmayana,
Qovuşsa da göylərdə yerləşən o cənnətə
Köksündə o dərin sərxoşluğu duymayacaq.

Pluton: Yunan. Roma. Ölülər dünyasının tanrısı

Sevginin bağları

Ölmüş sevgilim ah! Dolaşır
Kölgələr dünyasında,
Yoxdur sayrışan ulduzları, yoxdur işıqlı
gündüzləri,
Eşitmir tarixin səsini; keçir zamanın taleyi
Qocaman addımlarla, onu oyatmadan;
Hər nə öldü artıq, o ölərkən ;
Amma o ölməmiş mənim üçün,
Ölməz bir bağ vardır aramızda, sevgidir onun
adı,
Qovuşdurdu yeraltı gecələr dünyasını
Mənim gündüzümə, birləşdirdi ölümlə yaşamı.
Bir ölkə var, danışar orda ölənlərlə yaşayanlar,
Sevinər orda görünməmiş işıqları Orkusdan
qurtulanlar,
Oyadar orda onları yenə xatirələr, ölmüşkən
canlanarlar,
Onlar bir daha; orda işıqlanar yenə də ölünün
Qaranlıq geyimləri.
Rüyalar ölkəsidir o ölkə ki, gəzişər orada
Ölənlərlə yaşayanlar, sevinər yarıydınlıqda
Onların bir daha var olmaları.
O mutlu diyarda gəlir yanıma o sevdiyim,
Sevinir görünməmiş ona sevgilə açılan qollarımı;
Doldurur nəfəsim gəncliyimdə olan gücümü
o kölgəyə,
Axır yavaşca soluq yanaqlarına canlı bir
qırmızılıq,
İsti nəfəsimdən başlayır canlanmağa donuq
nəbzi,
Sevgi duyğusuyla qabarıb enir getdikcə onun
köksü.

Artıq soruşmayın ey dostlarım!
Nədən titrəyirəm!
Nədən qızaran yanaqlarım başlamış olmağa?
Verirəm həyatımdan yeraltı dünyadan gəlmiş
kölgəyə,
Axıb gedir gəncliyimdə olan gücüm də
böyləcə.

Qaçmaq

Şən olan, sərbəst olan maviərə
Sınırı olmayan uzaqlara,
Heç nə bağlamasın addımlarımı
Getmək istərəm, getmək oraya.

Zəncirdir mənə ən xəfif bağ olan
Çevrilər öz yurdum gözümdə zindana;
Qaçmaq bu darısqal, boğanaqlı yerlərdən
Burdan uzaqlara, burda olmayana.

Görürəm axşam şəfəqlərini

Görürəm axşam şəfəqlərini ey dostum!
Çökür getdikcə günbatana,
Ciddi bir gülümsəyiş, kədərlə dolu,
İçin-için yanaraq,
Nədən böylə həzin, nədən qaranlıq! - soruram,
Axır göz yaşları üstümə, susaraq.

Ludviq Axim fon Arnim
(1781 - 1831)

Atımla ay işığında

Uzaq deyil könül könülə
İşıqlı uludzar altında,
Gözlərimdə olan yaşla
Süzürəm gözəl uzaqları.

Səslənir yer nal altında,
Göylər isə susmuşdur,
Ay göstərmək istəyir özünü
Göylə yerin arasında.

Qırmızı bir od parçasıdır
Bu gün üfüqdə boylanan,
Sanki enəcək bir azdan
Yanar qanıyla torpağa.

Oysa dumduru, işıqlı
Ürkərək boylanıb qaçır,
Onu süzdükcə məni də
Bir ürkəklik çulqayır.

Yuva

Günəş divara işıq saçır,
Qaranquş qurur yuvanı;
Saç işıqlarını bu gün günəş!
Ki quş bitirsin başladığını.

Ah nə qədər talandı o
Qaranquş sona çatmadan,
İndi saçılan işıqlarda
Çalışır o durmadan.

Ah nə şirin, nə qəribdir
Burada bir yuva qurmaq,
Qanadlanıb ucalardan
Faydasızdır yerə baxmaq?!

İstərsənsə sonsuz yaşa,
Yox ki zamanda bir yerin,
Göylər qədər uzaqdadır
Sənin üçün sevinclərin.

Adelbert fon Şamisso
(1781 - 1838)

Qızılıg l n q n çəsi

Sıx toxunmuş kölgəli bir tor kimidir
İçində olduĐu yaŐıl yarpaqları,
 k nirmiş kimidir a ıla bilməkdən
Bir q n çedir hələ, bu qızılıq l.

B sl nir qoxulardan  n gözəl olanı
Bu q d hciyin  n dərin bir yerində,
YetiŐir səssiz bir gücün g z lliyyi
Hər gözdən uzaq, gizlində.

Çox keçmədən qabarıb ey qızılıg l!
A ılar dolĐun tacı q n ç nin,
Qurtular qaranlıq zindanından
Duyular qoxulardan  n gözəli.

Saçılar hər yerinə qıpqırmızı
Səhər iŐıqları, ey həsrətlə gözləyən!
Odlu bir qədəh kimi boylanarsan
YaŐıl yarpaqların taxtı üzərindən.

N  xoŐdur qalmaq qapalı uzun-uzun
Sonra bir gün açılıb  i  kl nm k,
Və içmək  n gözəl qoxunu
Q d hl rin  n z ngini olanından!

Xatırlamal

Qorumaqmi istərsən evinin görkəmini?
Burax paslansın atalardan qalan qılinc-
qalxanları!

Qalmamış daha onların dəyəri, yararı,
Keçmiş artıq onların zamanı.

Önümüzdəki yenidir, qocalmış getməlidir;
İnsan düşüncəsi işıqlanmış,
Qabaca yumruq gücü uzaqlanmış;
Sözdür, düşüncədir hökm verən.

Kişilər vardı ləyaqətlə, sözlə zəngin olan,
Xor baxılmış bir zaman,
Görə bilərsən onların boş yerini.

Onlar kimi söz etsin tarix səndən!
Onlar kimi etməli, onlar kimi olmalı,
Bir qəhrəman kimi səni də
Vətən xatırlamal!

Ataların sarayı

Uşaqılıq günlərini xatırlayıb
Bulayıram qocalmış başımı;
Necə də sarırsınız məni düşündükcə,
Ey çoxdan unutmuş bildiklərim?

Kölgəli hasarlar arasında
Görürəm qarşımda gözəl bir sarayı,
Önümdə bu bürcləri, atışma yerləri,
Tanıram daşdan bu körpünü, darvazanı.

Gerb qalxanı üzərindəki aslanlar
Tanış baxışlarla baxırlar mənə,
Səlamlayıram o keçmiş dostlarımı
Çıxıram tələsik qalanın önünə.

Quyu başında görürəm Sfinksi,
Əncir ağacı olan yerdə,
Ah nə qədər qapıldım röyalara
Bu pəncərə ardında, o günlərdə!

Girirəm qala içindəki o kilsəyə
Arayıram babaların məzarını;
Görürəm sütunlardan aslanmış
Onlardan qalmış yaraqlarını.

Hələ dumanlaşmış gözlərim
Oxuya bilmir yazılmış olanları,
Rəngli şişələr ardından görünsə də
Onların üzərində günəşin işıqları.

Bax, belə ucalırsan hələ də xəyalımda,
Ey ataların gözəl sarayı!
Halbuki yoxsan daha yer üzündə,
Kotanlar şumlayır o torpağı.

Verimli ol, ey vəfalı olan torpaq!
Uğurlayıram səni mən həzin-həzin,
İki qat uğurlayıram sənin üzərində
Hər zaman kotan sürən insanları.

Artıq çıxmaq gərəkdir yollara
Özümlə götürmək gərəkdir sazımı,
Dilimdə mahnılar gəzərək
Bu dünyanın hər yanını.

Belədir dünyanın gedişi

Uşaqlıq çağında evimizdə
Hər gün və hər zaman
Olardı çubuq yediyim.
Elə ki başladım yekəlməyə
Qaçdım məktəbə evimizdən
Daha da yaman oldu halım.

Bezirdi məni dərs oxumaq;
Öyrənməlisən
Öyrəne bilmədiklərini,
O zaman zor olur yaşamaq.
Getdikcə böyüdüm, canım çıxaraq
Ümid bağladım gələn günlərimə,
Daha da yaman oldu halım.

Qayğılar daraşdı canıma!
Pul qazanmaq oldu dərdim!
Nə darlıqlara düşmədim!
Elə ki çatdım bir az pula,
Kişi oldum bir arvada,
Daha da yaman oldu halım.

Bunu da bir dadım dedim
Tezəcə də lənətlədim!
Bir yanda ev işi, uşaq böyütməsi
Və gözəl xanımın çığirtısı, deyinməsi,
Dön ey mənim uşaqlıq xoşbəxtliyim!
Səni necə istəyir ürəyim!
Ah nə xoşdu evimizdə çubuq yeməyim!

Leopold Şefer
(1784 - 1862)

Sakinlik

Yalnız təbiətin bütün səslərini eşidə bilən
Bir uyum içində görəcəkdir özünü,
Burda, mənə lap yaxın yerdə
Bir uşaq ağlayır,
Bağçada nə qədər quş ötüşür;
Qoca bir palıd çürüməkdə,
Və altında çiçək açmış gənc ağaclar
Tərpədir başını dostca bir-birinə;
Ölülər mahnısı oxuyurlar
Ölüsü olan damda,
Buradan
Yarıaçıq tabutda görürəm ölünü
Heyrət içində süzür onu
İki azyaşlı uşaq,
Göy üzündən keçən buludların
Yoxdur xəbəri yerdə olanlardan.
Necə də birləşir könüldə duyğular
Tanrısal və gözəl bir uyumda!
Kosmosun ruhuyam indi mən:
Uzağam ağrıdan, sevincdən,
Hazıram həyatın hər bir verdiyini
Almağa mən.

Tələsmədən

Unutma heç zaman yumşaq olmağını,
Sakinəcə boy atmaq, böyümək:
Ruhun dincəlmə yeridir yer üzü,
Qutsal bir sevgilə dolaşır kosmosda,
Altun vahələrdir ulduzlar,
Torpağın nə varsa yaratmış olduğu
Onun tələsmədən, sakinliyidir.

Öpüş

Yoxdur bənzəri bir öpüşün
Odur sevginin nişanəsi,
Odur ləzzətin ən incəsi,
Başlanışdır, ortadır, son olandır,
Sevgidən yaranan bir bahardır,
Arının çiçəyə salamıdır;
Sevginin bolluğudur,
Bir insan səni öpdümü
Vermək deməkdir sənə həyatını,
Yatırandır ağrını,
Ən təmiz sevinciçün hər ürək də,
Bir öpüşlə bildirir minnətdarlığını.

Sevginin vətəni

Hardadır vətənin ey sevgi?
Gecədən soruram, torpaqdan, dənizdən soruram
Qarşılıq almıram!
Bilmirəm ki mən özüm də!
Sənsən mənə öyrədən ümidi,
Sənsən mənə göyləri bağışlayan,
Odur ki sən ümidin vətəni
Göylərdən olmalısən.

Qızılgül kimi

Qısır və ürkək görünürsən
Hələ nələr var səndə sezməli
Sevginin ilk günlərində!
Bahar günləri gəldimi
Başlar incə tikanlarla qızarmağa
Qızılgül kolu da,
Yaşıl qollar üzərində yırğalayar
Hələ açılmamış qönçələri,
Sonra başlar açılmağa
Günəşin və şehlərin qarşısında,
Pardaxlanıb açıldımı
Bir qızılgül də sənin olar bir budaqda.

Günəşin görə bilmədiyi

Sən ki zənginsən ey günəş, hər nə səninkidir,
Sən ki görürsən nə varsa hər yerdə,
Nədən yayındı gözlərindən bizim bu gecə
Heyranlıqla gördüklərimiz!
Bir aypara boylandı buludlardan,
Qızılgüllərin xəfifcə qızartısı,
Bənövşələrin xoş qoxusu,
Ulduzlar su içində parıl-parıl,
Bir səssizlikdi, sirlərlə dolu,
Bir dinləməkdə və bir pıçıltı ki!
Sonra sevgilinin gəlib də varması,
Coşqunluqla qollarının açılması,
Köksünün o anda duruşu,
Sevimli əlinin sıxması,
Durduğu qaranlıqdan
Qaranlığa baxışı,
Qaranlığa gülüşü,
Gördünmü ah, gördünmü ey günəş?

Mariyane fon Villemer
(1784 - 1860)

Nə deməkdir bu canlanma

Nə deməkdir bu canlanma?
Şən bir xəbərimi gətirir doğu küləyi?
Sərinlədir qanadlarının yumşaqca uçuşu
Ürəkdə dərin yaranı.

Oxşayaraq oynayır toz-torpaqla,
Qaldırır onu yüngülcə kiçik bulud kimi,
Aparır şən dəstəsini böcəklərin
Üzüm yarpaqları olan yerə.

Azaldır günəşin saçılan odunu,
Sərinlədir mənim də yanan yanaqlarımı,
Uçaraq öpür təpələrdə, çöllərdə
Salxım-salxım üzümləri.

Səlam gətirir mənə dostlarımdan
Onun yavaşca pıçılıtları,
Hələ qaralmadan göy üzü
Otururam təpənin ətəyində.

Sənsə get burdan uzaqlara ey külək,
Sevindir ürəyi şən və tutqun olanları,
Mənsə bir azdan hasarlar olan yerdə
Görərəm o candan sevdiyimi.

Ah yalnız onun ağzından
Yalnız onun nəfəsindən
Alar ürəyim şən həyatı
Dolar canıma sevda nəfəsi.

Qısqanıram səni ey külək

Ah nə qədər qısqanıram ey batı küləyi,
Sənin o nəmli-nəmli qanadlarını!
Sənsən ayrılıq dərdimi aparan
Və çatdıran uzaqlarda ona.

Bir həsrət oyanar ürəyimdə
Dinlərkən qanad çalışlarını,
Sənin nəfəsindən çiçəklər də, meşələr də,
Təpələr də, gözlər də yaşla dolar.

Sənin yumşaqca, yavaşca əsişlərin
Sərinlədər yara bağlamış göz qapaqlarımı,
Bilirəm ki, ölərdim olmasaydı ürəyimdə
Onunla görüşməyə bir daha ümidim.

Get mənim o sevdiyimin yanına,
Danış məndən onun ürəyilə,
Amandır kədərli etmə onu
Söyləmə çəkdiyim acılardan.

Yalnız bir şey olsun ona söylədiyin,
Söylə həyatımdır mənim sevdası,
Sevindirəcəkdir könlümü mənim
Bir gün məndən uzaq olmaması.

Betina fon Arnim
(1785 - 1859)

Bu təpənin üzərindən

Bu təpənin üzərindən g r r m dünyamı!
G r r m dərəyə enən yaşıllığı,
Onun üzərindəki yolları,
Ađ rəngli bir ev vardır orada
N  vardır orda ki, qalır orda duyđularım?!

Bu təpənin üzərindən g r r m dünyamı!
Çıxdım bir çox dađlarına ölkələrin
G mil r gördüm sular da gedərkən,
Ucalardan seyr etdim yaxın, uzaq ř h rl ri,
Sehirl m di heç biri baxıřlarımı.

Bu təpənin üzərindən g r r m dünyamı!
G rs ydim də buradan cənnəti,
Duyardım yenə də o yaşıllığın həsrətini,
Ordadır görünən sənin evin,
Ordadır sonu mənim də d nyamın!

Sevgi

Nədir bilim
Seği deyilsə bařlanıřı?
Nədir sınaq
Sınamırsa onu?
Nədir ehtiyac deyilən
Can atmırsa ona?

Nədir insanın etdiyi
Etmirsə onu?
Əllərini uzadarkən
Çatmaq istəmirsənsə sevgiyə
Nədir sənin etmək istədiyini?

Çiçəklər

Sevgi düşüncəsidir
Çiçəklər
Təbiətin.

Dəniz mahnısı

Göy üzündə dolanırdı işıqlı ay,
Ulduzlar parıl-parıl baxırdılar,
Dərin yuxudaydı dalğalar,
Dənizdə heç bir qımılta yox.

İri bir qayıq bağlanmışdı sahilə,
Bir qayıqçı gəlib yaxınlaşdı ona:
Köksümü dolduran bu ağrılar ah
Bu dərin sulara batsaydı!- söylədi:

Mənim qayığımıdır burda duran,
Hələ içində bir yükü yox,
Çıxarıb köksümdəki ağrıları
Doldurmaq istəyirəm ona mən.

Dartıb çıxarmaq istədi köksündən
Onu doldurmuş ağırları,
Birdən köksü parçalandı
Onun da ömrü sona vardı!

İndi onun ömrünün ağırları
Gedirdi əngin dənizin sularında,
Tutqun bir mahnı oxuyurdu
Yayılırdı hər yanda:

Biz onun köksündə yaşayırdıq,
Oradaydı yerimiz,
Heç usanmadıq çarpışmaqdan
Onun sevincini qovmaqdan.

İndisə bu qayığın içində biz
Gedirik başsız, hər yana:
Qopacaq bir fırtına bu dənizdə
Çəkəcək bizi kamına.

Bu tutqun mahnının yüksəlməsi
Oyatdı birdən dalğaları,
Dalğalar açdı köpürən ağızını
Udaraq qayıqla ağırları.

Yustinus Kerner
(1786 - 1862)

Yolçu mahnısı

Haydı artıq
İçildi qızıl şərab!
Əlvida, ey sevdiklərim!
Getmək artıq bu yerlərdən.
Siz ey dağlar!
Ey doğma evim!
Güclü bir istəkdir içimdəki
Aparır məni uzaqlara.

Günəş qalmaz ki gedişindən
Durmaz ki göylərdə,
Gəzər ölkələrin
Dənizlərin üzərində.
Dalğalar qalmaz ki
Hər hansı bir sahildə,
Gurlayar fırtınalar
Hər yanda, hər yerdə.

Keçən buludlarla
Köçər quşlar,
Qərib ellərə vardımı
Ötər vətən mahnısını.
Çıxar yollara oğlan da,
Keçər meşələrdən, çöllərdən
Dolaşar durmayan dünyada.

Dənizlərin üzərindən keçən quşlar
Görərlər onu, səlamtlarlar,
Uçaraq, keçərək çöllərdən
Üz tutarlar vətənə;

Duyar oğlan küləklərin
Gətirdiyi xoş qoxunu
Tarlalardan.

Quşlar bilirlər oğlanın
Evinin harda olduğunu.
Bir gün çiçəklər əkdə o
Çiçək dəməti olsun dedi
Sevgisinə,
İndi sevgi onunladır
Onunla gedir hər yana:
Ən uzaq bir ölkə belə
Bir vətən olacaqdır ona.

Yalnız adam

Sən gedirsən, yanında sevgilin,
Ey bəxtiyarlıqdan sərxoş adam!
Mənsə yalnızam, ancaq mənimlə gedən
Bəxtiyarlığımıdır mənim.

Mənimlə göylərin qutsal mavisidir,
Çöllərin yaraşığı çiçəkləri,
Bülbüllərin təkbaşına cəh-cəh vuruşu
Gecələr boyunca meşələrdə.

Buludların səssiz keçməsidir,
Axar suların canlı yolçuluğu,
Dalğalı dəniz kimi yaşıl tarlalardır
Və quşların yüngülcə qanad çalırları.

Qadınların incə qollarıdır sənin yerin,
Xoş qoxulu güllər kimi dodaqlardır;
Mənsə yalnız gedirəm və oynayır
Çuxamla axşam küləkləri.

Artıq kimsə qalmadı yollarda,
Quşlar çəkildi ağaclara;
Mənsə gedirəm qaralan gecədə,
İçimdə ən işıqlı rüyalar.

Ludviq Uland
(1787 - 1862)

Bahara inam

İliq küləklər oyandı yuxudan,
Əsir gecə-gündüz səslənərək,
Salır yolunu hər yandan.
Ah gözəl hava, ah yeni səslər!
Unut qayğını ey zavallı könül!
İndi hər nə, hər nə dəyişməlidir.

Dünya gözəlləşir günü-gündən,
Kim bilir hələ nələr olacaq,
Yoxdur sonu çiçək-çiçək açılmanın.
Çiçəklənir ən uzaq, ən dərin dərələr:
Unut artıq dərdini ey könül!
İndi hər nə, hər nə dəyişməlidir!

Birliyimizdə

Ən sonda qurtardım səni insanların
Harın-harın qaynaşan axınından!
İndi mənim qollarımdan qopan deyil,
İndi mənimsən, yalnız mənim.

Bir mürgü sarmış bu zaman hər nəyi,
Yalnız bizik yaşayan yer üzündə,
Suların dibində dəniz tanrısı kimiyəm
Qoynumda tanrıçam olan sənlə.

Susmuş artıq qaba gurultular,
Sənin sözlərini eşitməz edən,
İndi sənin xəfifcə sevgi dolu sözlərindir
Qulaqlarımda şirincə səslənən.

Qaranlıq bürümüş yer üzünü,
Bir işartı yoxdur çöllərdə, göllərdə,
Yalnız bu lampanın işıltısıdır
Bizim bu kiçik sevda dünyamızı işıqladan.

Dincəlmə

Bir yeməxanaya düşdü yolum,
Nə qədər sevimliydi yiyəsi!
Uzun bir budaqdan aslanmış
Qırmızı bir alma idi lövhəsi.

Bir alma ağacıydı yeməxana,
Oydu mənə qulluq edən;
Şipşirin köpüklü yeməklərlə
Doyurdu məni yaxşıca.

Bir çox qanadlı qonaq uçaraq
Gəlirdi onun yaşıl evinə;
Hoppanır yüngülcə, yeyirdilər
Ən gözəl mahnıları ötürdülər.

Yumşaq və yaşıl bir döşəmə üstündə
Yatağımda nə şirindi dincəlişim!
Səpsərin kölgəsiylə ev yiyəsi
Özü örtüb basdırdı hər yerimi.

Ödəmək istəyimi bildirincə,
Başını tərپətdi susaraq!
Bərəkətli keçsin ömrü hər zaman
Kökündən başadək budaq-budaq!

Adsız bir şairdən
(1800-ci illər)

Ay üçün

Axşam buludları arasında
Gedirsən səssizcə ey sevimli ay!
Tanrının hikmətli iradəsi,
Göstərər sənə öz yollarını.

Bir yorğunmu oturmuş komasında,
Saç ona dostca işıqlarını!
Bir ürəkmi var sıxılmaqda
Qoy parıltın rahatlıqsın onu!

Fridrix Rükert
(1788 - 1866)

Qırx yaşında

Qırx yaşında dağın başındayıq
Oradan baxırıq arxamızda qalanlara,
Görürük uşaqlıq çağını
Görürük gəncliyin gurultulu xoşbəxtliyini.

Bir daha baxmaq və sonra da
Əldə çubuqla yürümək!
Uzanır dağın üstü hələ getdikcə,
Burda deyil, orda enir aşağı.

Artıq tövşüyərək çıxmaq da istəməz,
Bu düzdə gedilir özlüyündən,
Sonra enəcək bilinmədən,
Bir də görərsən ki, enmişən.

Axşam mahnısı

Durmuşdum başında dağın,
Günəş gedirdi evinə,
Görürdüm meşənin üzərində
Axşamın qızıl torunu.

Göydə olan buludlardan
Bir rahatlıq duyulurdu hər yerdə,
Başlayırdı təbiət dincəlməyə
Axşamın zəngi səsləndikcə.

Duy artıq ey könül, söylədim
Tanrının bu səssizliyini,
Bütün təbiətdə olanlar tək
Sən də dal öz rahatlığına.

Bütün çiçəklər gözlərini
Yumurlar yavaş-yavaş,
Xəfifləşirlər ləpələr
Axar sularda getdikcə.

Oturdu yarpaqların altında
Artıq yorulmuş pəri də,
Qarğıya qonan iynəcə
Başladı mürɡü döyməyə.

Bir beşik oldu qızılgül yarpağı
Altun rəngli bir böcəyə,
Gəldi çobanla sürü də
Yataq yerinə dincəlməyə.

Bildirçin havadan axtarır
Nəmli yoncalıqda yuvanı,
Marallar da, ovlar da
Sığınır ormanda öz yerinə.

Mənim yuvam deyən hər canlı
Tapır onda öz rahatlığını,
Qürbətdə olan hər kəs də
Qovuşur röyasında öz evinə.

Bir həsrət çulğayır indi məni
Ki mən bu anda, bu saat
Uça bilmirəm buradan
Çata bilmirəm vətənə.

Yozef Frayher fon Ayşendorf
(1788 - 1857)

Qırılmış halqa

Sərin bir yer var, orada,
Hərlənər çarxı bir dəyirmanın,
Sevgilim orda yaşayardı,
İndi harasında bu dünyanın?!

Söz verdi mənə sədaqətlə,
Bir halqa da bağışladı,
Verdiyi sözünü unutdu o
Halqa da ortadan parçalandı.

Çalğıcı olmaq istəyirəm,
Gəzmək istəyirəm hər yanı,
Oxumaq istəyirəm gəzərək
Qapı-qapı mahnılarımı.

Çapmaq istəyirəm at belində,
Qanlı bir döyüş meydanına,
Və yatmaq qaranlıq gecələrdə
Bir ocağın yanında təkbaşına.

Dinlərəm çarxını dəyirmanın:
Doğrusu bilmirəm nə etməli!
Ən yaxşısı ölməkdir deyirəm,
Bununla hər nəyi bitirməli!

Vida

Ey əngin dərələr, ey təpələr,
Ey yaşıl və gözəl orman,
Ey mənim sevincimin və ağrımın
Qutsal yurdu olan!
Burdan uzaqlarda uğuldayır
Yalanlar dünyası çırpınaraq,
Sarı məni bir daha
Ey mənim yaşıl çadırım!

Səhər başladımı açılmağa,
Buğlandımı torpaq işim-işim,
Ötdümü quşlar şən mahnısını,
Açıları könlün də sənini:
Başları dağılmağa
Bu dünyanın hər bir kədəri,
Yenidən doğulmuş tək
Açı gözəlliyə gözlərini!

Bir söz yazılmış ormana
Oxunur səssizcə, ciddicə:
Doğruca çalışmaqdan, doğruca sevməkdən,
Və insan olan yerdən.
Oxudum o sözü olduğu tək,
Anladım dərin-dərin
Aydınca öz içimdə.

Çox keçmədən səndən ayrılmalıyam,
Qürbətdə bir qərib olmalıyam,
Hər bir rəngdə canlı küçələrdə
Həyatın seyrinə varmalıyam;
Yaşamın tam ortasında
Yalnızlıq zamanımda
Yüksəldəcək məni sənin gücün
Qoymayacaq könlümü qocalmağa.

Şən g z n adam

Tanrı sevdiyi insanı
G nd r r böyük dünyaya;
Göstərmək istər ona möcüzələr yaratdığını
Ormanlarda, dağlarda
Çaylarda, tarlalarda nə olduğunu.

Səhər iřiqları sevindirm z
Evl rd  qalib yatanları,
Beşikdir onların tanımıř olduqları,
Qayğıdır, y kd r, ehtiyacdır v  çörək.

Sıçrayar dağlardan axar sular,
Ş nlikl  səslənər bildirçinl r havada,
Nədən köksüm dolusu onlarla
Səs-səsə verib də  tm yim?

Qoy g rs n  z iřini ulu Tanrı,
Onun olsun axar sular, bildirçinl r,
Onun olsun tarlalar da, orman da,
Onun olsun yer  z , onun olsun göy  z ,
Çox gözəl yaratmıř dünyanı!

Uřağımin  l m   c n

Uzaqda saatlar səslənir,
Gecə keçmiř yarıdan,
Lampa tutqunca iřiq saçır,
Hazırlanmıř sənin yatağın.

Evin c vr sində uğıldayır
Həzin-həzin əsən külək,

Bizsə oturmuşuq yalnızca,
Bayırı dinləyərək.

Sanki sən gələcəksən
Çalacaqsan qapını,
Dönəcəksən yenə də
Azmısan öz yolunu.

Biz zavallılar, abdal zavallılar!
Çaşıb da qalmışığı yerimizdə
Sən itmiş olsaydın qaranlıqda-
İndi buradaydın, evimizdə.

Qocalıq vaxtı

Nə qədər səssizlik oldu hər yerdə!
Uşaqlığında görərdim belə olduğunu,
Toranlığa bürünmüş yalnızlıqda
Axıb gedir sular pıçiltılı,
Yoxdur artıq oxuyan bir çoban səsi,
Bütün kəndlərdən, uzaqlardan
Yalnız zəngin səsidir duyulan;
Ağrısıyla, nəşəsiylə
Dalmış özünə dərələr də,
Səssiz ormanın ardında, uzaqlarda,
Arabir çaxır şimşək,
Yalnız axşam qızıllığıdır
Dağ başında
Ölümsüz səhərin işıqları tək.

Yatmış mahnı

Bir mahnı yatır, büsbütün hər nədə,
Röyalar içində, dərin-dərin,
Bir gün dünya dil açıb ötdüyündə
Sehirli sözlər olar eşitdiklərin.

Keçdi

O qoca ağac deyil ki bu ağac,
Durardı burda o zaman,
Çiçəkli budaqlarında oturdardım
Günəşli çəmənlərin üzərində.

O orman deyil ki bu orman da,
Dağlardan gələrdi pıçıldayaraq,
Dönərdim gecələrdə
Könlümdə yeni-yeni mahnılarım
Sevgilimin görüşündən at üstündə.

Bu dərə deyil ki o dərin dərə də,
Qoynunda otlayan maralları,
Vardıq seyrinə birlikə
Minlər dəfə gecələrdə.

Nə ağac, nə orman, nə dərə dəyişməmiş,
Dünya gəncdir indi də,
Dəyişən sənsən, qocalan sən,
Keçdi vaxtı könül verib sevməyin də.

Qürbətdə

O uzaq ildırımlar ardında
Buludların gəldiyi yerdədir vətənim,
Artıq ölmüş anam da, atam da
Orda kimsəm qalmamış mənim.

Daha uzaq deyil o gün ki mən də
Yumum bu dünyaya gözlərimi,
Pıçıldayacaq yaşıl orman üzərimdə,
Unudacaq bu yerlərdə hamı məni.

Xoruz

Çırparaq qanadlarını bir-birinə
Bir xoruz başladı banlamağa,
Sonra bütün təpələrdən
Yüksəldi səsi xoruzların.

O zaman bütün ölkənin hər yerinə
Yayıldı hökmü gündüzün;
Amma nədir xoruzun söylədiyi
Mənəm deyir gündüzü gətirən,
O xırıltılı səsiylə banlayarkən!

Toranlıq

Toranlıq gərir qanadlarını havada,
Ağaclar qorxular içində titrəşirlər,
Buludlar qarabasmalar kimi ötüşürlər,
Bir sirmə var bu dəhşətli halda?

Daha çox sevdiyin bir maralınmı var,
Yalnız otlamağa qoyma onu,
Ovçular çalaraq şeypurlarını
Orman boyunca dolaşırlar.

Bir dostunmu var bu dünyada,
Ona inanma bu zamanda,
Dostluq varsa gözlərində, ağızında
Düşmənlilik arar dostluq ardında.

Varsa bu gün bir yerdə batıb gedən
Sabah yenidən doğacaqdır,
Kimiləri də gecələrdə itib qalacaqdır,
Qoru özünü, usanmadan ayıq qal sən!

Axşam mənzərəsi

Gözəl bir hava çalmaqdadır çoban
Bir daha atəş açılır uzaqlarda,
Orman pıçıldayır yavaşcadan
Və tarlalar boyunca sular da.

Yalnız ardında o təpənin
Yanır axşam işıqları son kərə,
Qanadlarım olaydı mənim
Uça biləydim o yerə.

Tanrı xeyir-duası

Yatmış uşaq, yorğun oynamaqdan
Pəncərə önündə pıçıldayır gecə,

Mələklər gözlərini yummadan
Durmuşlar başı üzərində.

Balaca yatağın yanında durmuşlar
Uzaqda dan yeri sökülür,
Onu öpürlər, sonra uzaqlaşır
Uşaq yuxusunda gülür.

İssız vadı

Dərələr büsbütün ay işığına
Bir-birinə qarışırdı,
Yolunu azmış kimi axar sular da
İssız yerlər boyunca axırdı.

Bir orman gördüm orada
Yalçın qayalar üstündə boylanırdı,
Qaranlıq küknar ağacları da
Dərin bir gölə baxırdı.

Bir qayıq gördüm, batmışdı
Yarıya qədər çıxmışdı sudan,
Kürəyi içində parçalanmışdı
Kimsə yox qayğısına qalan.

Bir su pərisi bir daş üzərində
Qızıl saçlarını toxuyurdu,
Özünü yalnız bildiyindən o yerdə
Nə qərib mahnılar oxuyurdu.

Oxuyurdu o, və incə-incə
Səslənirdi ağaclar və budaqlar da,
Ay işığında sanki gecə
Pıçıldayırdı röyalarda.

Uzaqlardan zəng səsi gəlirdi,
Mən dinləyirdim dəhşət içində,
Ormanların, uçurumların üzərindən keçirdi
Yayılırdı səhər göylərində.

Nə olardı ah, bu gözəl vaxtda
O uzaq səsi eşitməsəydim!
Yaşasaydım hər zaman burda
Bu ıssız vadidən getməsəydim.

Qış gecəsi

Düzü-dünyanı bürüdü qar,
Heç nəyim yox ki, məni sevindirəcək;
Çölün ortasında o yalnız ağac ki var
O da çoxdan soyundu son yarpağadək.

Yalnız səssiz gecələri əsir ruzgar
Və o ağacı silkələyir,
O anlarda başında xəfif bir qımiltı var
Sanki rüyada nəsə söyləyir.

Röyasında bahar günlərini görür o,
Hər yan yaşıl, bulaqlar şırıldayır,
Çiçəklərdən donunu geyir o
Tanrıya sevgisini pıçıldayır.

Sabah

Səssiz dumanları içində dərənin
Uçuşur ilk işıqları səhərin,
Pıçıldaşaraq oyanır orman da, təpə də
Uça bilən varsa, uçur yenə də!
Tullayaraq papağını havaya bir insan
Şən bir səsle söyləyir ucadan:
Qanadlandı mahnılar, ey könül sən də
Qanadlan şən nəğmələrlə!
Çix seyrinə bu dünyanın, çix sən də,
Xəstələnmiş cəsarətin ey insan!
Gecənin acıları qaldı artıq gecədə
Sən indi işıq bir sabahdasan!

Onunla

Və bir sevgilim olsaydı mənim,
Onu sevərdim yaman və xoş günümdə də;
Onunla bir yatağım, və bir soyuq qəbrim,
Onunla ölümdə də.

Theodor Körner
(1791 - 1813)

Palıd ağacları

Axşam olunca susur büsbütün səslər,
Qıpqırmızı qızarır günəşin son işıqları,
Budaqlarınız altında oturmuşam,
Ürəyim doludur, və cəsarətli!
Ey keçmiş çağların sadıq şahidləri!
Həyatın yeni yaşıllığı süslər sizi,
Sizin görkəminizdə qalmış bu gün bizə
Uzaq zamanların güclü şəkilləri.
Nə qədər soylular oldu, zamanın dağıtdığı,
Nə qədər gözəllər oldu, erkən ölən.
Bol yarpaqlarınız ardından bu andaca
Axşam işıqlarıdır vida edən.
Fəlakətdən xəbərsiz keçən zaman
Sarsıda bilmədi sizi heç,
Yellənən budaqlarınız deyir mənə:
Ölümdədir göstərər özünü böyük olan!
Sizsə çıxdınız ağır sınaqlardan,
Cəsarətlə yaşıllanarsınız hər zaman.
Kölgənizdə dincəlmədən keçməz ki
Yolçular bu yollardan.
Sonbaharda tökülərkən yarpaqlarınız,
Ölərkən bir-bir var-yoxunuz,
Dağılıb çürüyən uşaqlarınız,
Təməldaşdır gözəl baharın.

Xalqımın xoş olan çağlarından
Gözəl şəkillərdir sizdə qalan,
Köksündə sevinci, cəsərəti,
Ölümə qarşı duran,
Azadlığını qoruyan.
Ah nədən oyatmaq ağrıları?
Kim yoxdur bilməyən bu dərdləri!
Ey mənim vətənim, şanlı xalqım,
Sən özün yıxılmısan,
Durarkən palıdların!

Franz Qrillparzer
(1791 - 1872)

Piano yanında

Oturmuşdu orda, o gözəllər gözəli,
Dinləyirdi, öymədən, bir yanlış görmədən,
Sürüşmüşdü tutqunca boyun atqısı aşağı
Nəfəs aldıqca enib qalxan örtülü köksünə;
Başı əyilmişdi, gövdəsi irəli çəkilmişdi,
Səslər ardınca gedərcəsinə.
O gözəlmidir? Gözəllik ki bir şəkildir özü,
Bir şəkil ki, çəkər özünü, özüdür öz anlamı,
Amma onda yüksək bir nəşə vardır,
Olan kimi bir yazıda,
Heç bir şəkil göstəməyən bir yazı k
İlahi bir anlam saxlar öz içində.
Oturmuşdu orda böyləcə,
Bir qımiltı vardı incəcə
Yumşaqca, yuvarlaqca yanaqları üzərində,
Tərpəşirdi xəfifcə, gözlərini
Çevrələyən kirpikləri,
Dodaqlarında oynayan gülüşləri
Göstərirdi xəzinədə gizlənmiş inciləri,
Duyğular vardı onlarda,
Heç bir sözlə deyilməyən.

Səslər qarışıq, gurlayaraq,
Durmadan çarpışan, hələ barışmayan,
İndisə azmış göyərçinlər kimi inləyən,
Budur fırtınadır, kükrəyən,

Görürdüm üzündə çarpışmasını
İçində olan sevinclərlə ağrılarını,
Bir şəkil olurdu üzündə hər bir səs.
“Rəhm et, amandır, çalma dayan!
Nədən əzirsən köksünü?”
Səslənib söyləmək istəyirdim piano çalana;
O zaman səslər dəyişdi birdəncə,
Ağrıdan baş qaldırdı nəşələr,
Qaçarcasına fırtına Posaydonun qarşısından,
Boylandı üç akkord səsi dalğalardan.
Boylanan günəşin işıqları
Yararcasına qaranlıq gecəni
Yaş gözlərində günəş kimi
Bir parıltı başladı görünməyə,
Bir ah qopdu xəfifcə o gözəl ağzından,
Dərdini anlayan birini ararcasına
Baxdı yanında olanlara.
Bu zaman ona nələr söyləmək istərdim!
Könlümdə olanlardan xəbəri olsun dedim!
Pozulmasın deyə rahatlığı piano çalanın
Baxaraq üzümə
Susdurdu məni dodaqlarına barmağını
aparmaqla,
Yenə əyildi qulaq asaraq,
Yenə gözləməliydim susaraq.

Təsəlli

Bəxtin yatdımı, dostların da itdimi,
Çox da üzmə özünü,
Borc alınmış sanki nəyimiz var,
Borc verilmiş sanki itmiş olan.

Tutqun sonbahar günlərində
Söndümü günlərin gözəlliyi,
Bax yarpaqlara küləklərdə
Bir ölüm rəqsi başlamışlar.

Bir gün göründümü bahar yenə,
Keçən günlərin itirdiyi
Ödənər bu günün gətirdiyi
Bol-bol yaşıllıqla.

Vardır yenə də sevgili tanrılar,
Hər yerdə sevinc, hər yerdə işıq,
Şənliklər də yeni, yarpaqlar da yeni
Yalnız keçmişdəki yox!

Vilhelm Müller
(1794 - 1827)

Cökə ağacı

Qapı ağzında, quyunun kənarında
Orda ucalır bir cökə ağacı:
Bir çox şirin rüyalar oldu daldığım
Onun kölgəli altında.

Sevda sözləri oldu arabir
Onun gövdəsində qazdığım;
Apardı məni onun yanına
Acılı, sevincli günlərim.

Bu gün də qaranlıq gecədə
Keçdim onun altından,
Yumdum yenə gözlərimi
Orda durduğum zaman.

Pıçıldadı budaqları sanki mənə
Çatdırmaq istədi sözlərini:
Gəl yanıma, mənim dostum,
Burda taparsan dincliyini!

Əsdi küləklər soyuq-soyuq
Çırpıldı üz-gözümə,
Uçud başımdan papağım
Mənsə ondan ayrılmadım.

İndi bir az o yerlərdən
Uzaqdayam,
Eşidirəm hələ də sözlərini:
“Burda taparsan dincliyini!”

Yolgöstərən

Niyə getmək istəmirəm
Artıq gedilmiş yolları,
Gizlicə körpüçüklər axtarıram
Qarlı qayalar olan yerdə?

Mən ki qaçmaq istəmədim
Neyçünsə insanlardan-
Nə qərib bir arzudur bu
Çəkir məni boş çöllərə?

Yollar üstə lövhələr var
Hər bir yerə yol göstərən,
Mənsə gedirəm dincəlmədən
Dincliyimi axtarıram.

Bir lövhə var, dəyişilməz
Durar önümdə hər zaman:
Bir yol getmək istəyirəm,
Heç bir kəsin dönmədiyi.

Auqust Qraf fon Platen
(1796 - 1835)

Gecə ikən

Durdum ayağa birdəncə
Artıq bir yerdə qala bilməzdim,
Ardımda qaldı qarovullu küçələr,
Səssizdi addımlarım yürüyərkən,
Keçdim sonra qotik darvazadan,
Gecə ikən, gecə ikən.

Çağlayırdı axar sular
Sal qayalı uçurumda,
Bir körpüyə söykənərək
Dinləyirdim dərinlərdə
Geri dönməz dalğaları
Gecə ikən, gecə ikən.

Hərlənirdi saysız ulduzların
İşıqlı ahəngi göy üzündə,
Və onunla tələsmədən
Hərlənirdi ay da parıl-parıl
Bilinməyən uzaqlıqda,
Gecə ikən, gecə ikən.

Süzürdüm göylərdə gecəni,
Əyilib baxırdım dərinlərə:
Necə keçdi gündüzün, heç bilirmisən?
İndisə ovut çırpınan ürəyində
Peşmanlığını!
Gecə ikən, gecə ikən!

Günəşin işıq oxu, iri ayam sənin üçün,
Nədir könlündə diləyin, nədir sənə həsrət
olan?
Burax nə var, bunu bil ki, mənəm qalan
sənin üçün.

Uzaqlara

Uzaqlara açılmaq istər ruhum mənim,
Getmək istərəm, getmək hər zaman:
Yapışıb qalmaq istəmədim bir yerdə,
Cənnət olsaydı o yer belə.
Çırpınar ruhum içimdəki çaxnaşmadan,
Həyat qısadırsa, duyğularım uzun-uzun,
Rahatdırsa göz yummaq vətənə
Çətindir tapmaq başqa bir vətəni,
Bütün canınla nifrət etdinmi pisiyə
Bil ki qovularsan bir gün vətəmindən,
Oradır xalqın qulluğu sevdiyi yer,
Cahil kütlənin nifrət boyunduruğunu daşımaqdan
Avamlar içində qalıb da yaşamaqdan
Ağıllı olandır qaçan vətən olan yerdən!

Anete fon Droste-Hülshof
(1797 - 1848)

Hava

-Ovçu və səhər-

Qayalar var orda qalaq-qalaq,
Pırpız quş tükləridir sanki qar topası,
O dağların başındadır hər səhər
Yeni bir işığın oyanması;
Oyanar da açar geniş-geniş qollarını,
Baxaraq parlaq gözlərilə ucalardan
Səpələər qıpqızıl tüklərini;
Quyu tək dərələr işıqlanar;
Dinləyirmisən düşüb qalxmasını?
Duyurmusan hər yanını sarmasını?
Yumşaqca bir qoxu sarır səni
Bu havadır - bu deyilmi göylərin nəfəsi?
Gəlir ovçu oyanmış bu yerlərə:
“Ey şəhən səhər- səlam sənə!
Ey yüngülcə gedən günəş - səlam sənə!
Sən də mənim kimi qayğısız dolaşırsan;
Ey külək - üç dəfə səlam sənə!
Ey mənimlə gedən yolyoldaşım,
Pıçıldarsan yavaşca ormanlarda,
Gedərsən yanımcə ucalarda
Çəkdimi ardınca bir maral məni
Şiş qayalar olan yerə,
O zaman nə qədər bir təklik sarar bizi
Bir sən olarsan, bir də hava,
Bir mən olaram, bir də qocaman qayalar!”

Su

-Günorta. Balıqtutan-

Hər nə bir səssizlik içindədir
Budaqlar dincəlidir, quşlar susur.
Küləklərin önündə gedərək
Su içində yanan bir gəmi tək,
Gedir göy üzündə yanan günəş.
Təbiət yuxuda - durmuş nəfəsi,
Saçılır yaşıl qıvrım saçları ağır-ağır,
Yalnız nəbzidir enib - qalxan
Müqəddəs qoynunda dənizin.
Gizli bir yarpaq arayır hər tırtıl,
Sığınır hər böcək bir oyuq yerə;
Yalnız zəngin dənizdir uzanan
Süzərək göyləri ucalarda.
İçində uzanmış balıqçısı
Yırğalanır bir qayıq körfəzdə,
Seyr edir balıqtutan röya kimi
Qarşısında əngin suları.
Budaqlar sallanır kənarında,
Dalğalar qımıldanır altında,
Bir şırıltı yaradır isti əli
Tərpəşdikcə mavi suda:
“Dalğalan yaxşıca ey su!” deyir,
“Yayılr sərin nəfəsin sahilə.
Sən ey dəyərli qanı torpağın,
Qohumdur səninlə mənim qanım,
Göndəirsən yanımda nazlanan dalğaları
Torpaq ananın hər yanına,
Hər bulaqda, çayda, göldəsən,
Sən mənim də komacıq evimdəsən,
İçirəm dumduru varlığını,
Dönürsən canımda qanıma,

Ey segili dalğalar! Ey müqəddəs axar sular!”
Xəfif su səsiylə yumur gözlərini,
Yayılr dənizin parıltısı
Dağlara, tarlalara, ormanlara;
Alır qoynuna dəniz qayığı
Alır qoynuna dünyanı.

Bahar

Dolaşır üzüm çiçəklərinin qoxusu
Şəhlə örtülmüş yaşıllıqda,
Yelləyir incədən əsən külək
Hər rəngdə çiçəkləri hər yanda.

Nə səslərdir eşitdiyim, nə vızıltılar!
Quşdan, arıdan, kəpənəkdən,
İpək başını necə də tərpedir
Şəhlə örtülü bu budaq da.

Arayır hər kəs isindirən işığı,
Quru yer istəyir oturmağa,
Hələ də dönür gizlicə gecələr
Ölkədən qaçmış qış buraya.

Ey saçları ağarmış, qocaman,
Ey gücü tükənməyən ulu dağ!
Sarp qayalar içində başın,
Ağır qar altında hər yanın,
Buzlarla qat-qat örtülü:
Ah nə üşütmədir, donmadır canındakı!

Yay

Tərpəş ey mənim cökə ağacım!
Bir az külək göndər bu yana!
Yoxsa qoy sıx dursun yarpaqların
Sıx-sıx, yan-yana.

Qızmar istidə qovrularaq
Milçəklər yığın-yığın
Uçuşur vızıldayaraq.

Toz udur bağçada ağacların
Qat-qat tutqun yarpaqları,
Nə bir quş səsi var, nə bir it var hürən;
Uzanmışam yerimdə qurumşcasına
Gücüm yox qovmağa bir miğmiğanı.

Ah ey dağ başı, dağ başı, dağ başı!
O qayan olaydı indi mənim yerim,
Sərindir, suludur orda olan
Ağappaq bir örtüdür uzanan
Minlərcə oynaq damlaları:
Bəxtiyarsan sərinkən dağ başı!

Sonbahar

Bir gözəl gündə günorta çağı
Bir rahatlıq içində olduğumda,
Dörd yanımda işıqlı salxımlar
Söykənərkən bir ağaca,
Gözəl bitkilər naxış-naxış
Dərədə bir xalı toxuyarkən,

Onun üstündə bir kəpənək
Parlaq qanadlarını qaldırarkən:

O zaman düşünməyəm birər-birər
Günlərin cılız keçdiyini,
Dalaram bəxtiyarlığın, baharın röyasına
Yumaraq gözlərimi.

Ey yenicə yağmış qar,
Sən qamaşdırırsan mənim gözlərimi!
Qışımı gətirmək istəyirsən?
Görünür o artıq dərələrdə,
Bir azdan enər o səndən aşağı
Bir məzar kimi olarsan dağ başı!

Qış

-Şeirdən bir parça-

Doğur qarlar içindən, dumanlardan
Ən sonda bir aydın gün;
Açılır birdən pəncərələr,
Gözlər tikilir gördüyünə.

Evlərimdir o topalar?
Gölmüdür o hamar yer?
Kim tanıyar kilsənin qülləsini
Nə qərribə görkəmi var!

Kəfən içində kimidir bütün həyat,
Hər nə kiryib qalıb orada,
Bax, amma canlı bir yer görünür
Üfünün kənarında, uzaqlarda.

Qız

Çöllərdə bir ovçu olaydım mən,
Bir tikəsi olaydım bir əsgərin,
Bir kişi olaydım, bir kişi,
Budur taleyin hökmü olan;
İndisə ağıllı bir uşaq kimi,
Tərtəmiz, apaydın hər nəyim,
Gizlicə saçlarımı açmalıyam
Onu küləyə saçmalıyam!

Röya

Amalie Hassenpfluq üçün

Səni gördüm yuxuda,
Nə gözəl oturmuşdun
Yaşıl yarpaqlar arasında,
Xoşqoxulu yasəmənələr vardı hər yanda,
İşıq saçılırdı budaqlardan,
Bir quş ötürdü mahnısını,
Çiçəklər çələngi arasında olan
Bir şeir kimi oturmuşdun.

Nə xoşdu sağ əlinə söykədiyin
O sevimli üzün,
Sürüşmüş kimi görünürdü,
Qucağındakı açıq kitab;
Dayanmışdın yaşıl çəpərə
Pıçıltılı öpüşlərə dönürdü nəfəsin,
Şəhlər kimi nərgizlərdə
Damlalar vardı gözlərində.

Səni süzməklə sərxoşdum,
Hər bir qımıldını eşitməklə,
Amma ürəyim çox istəyirdi bilim,
Nədir səni bunca duyğulandıran?
Sonra əydin ehmalca bir budağı,
Gülümsünüb sığalladın başörtünü,
Keçdim yeyincə ardından,
Gördüm yanındakı ağacın yarpaqlarını:

Bir alacəhrə qonmuşdu ağaca,
Çör-çöp daşıyırdı quşcığaz,
“Bax bura, bax bura!” cikkildəyərək
İncə-incə səslənirdi,
Və daşıyırdı çör-çöpü yuvaya;

Nə qədər şuxdu, sevincli,
Və gözəldi flaminqo kimi,
Hoppanırdı yanında yuvanın,
Sanki qorumaq istəyirdi onu
Yamangözlü paxıllardan.

Bir dənəcik düyünü daşıyarkən,
Səslənib bildirmək istəyirdi dünyaya,
Baş əyməliydi sanki qarşısında onun
Bağdakı çiçklər də, kollar da;
Dodaqlarında olan o halı
Çox olmuş gördüyüm,
Mənim adım gəzirdi səssizcə
Dodaqlarının arasında.

Əlimi yavaşca qaldıraraq
Sənə toxunmaq istədim,
O zaman oyandım yuxudan,
Və bir daha uyuya bilmədim;

Amma sən oldun yalnız düşündüyüm,
Ah o yaşıl çəpər yanında səni görsəm!
Səni o gecə gördüyüm kimi heç zaman
Bir gündüz vaxtı görə bilmədim.

Göl

-Şeirdən bir parça-

Təmiz bir vicdan kimidir rahat-rahat
Səhər işıqlarında səssizcə;
Öpdümü güzgüsündən onun külək
Kənarındaki çiçəklər duymaz bunu;
Uçur üzərində iynəcələr
Titrəyə-titrəyə qanadları,
Oynayır su hörümçəyi, içindəki
Qıpqızıl günəşin üzərində;
Dinləyir qarğının mürgü mahnısını
Gölün kənarında süsən çiçəkləri,
İncə bir pıçılıtlı gəlib-gedir:
Dinçlik, dinçlik olsun deyir!

Qarğı:

Dinməyin, dinməyin, yatır o!
Yavaş çal qanadlarını iynəcə!
Qırışmasın birdən qızıl xalı,
Siz də gözetləyin yaşıl otlar!
Düşməsin bir çınqıl aşağı.

O yatır, bürünmüş buludlara,
Başı üzərinde pıçılایır
Qocaman ağacın yarpaqları;
Ucalarda, günəş yanan yerdə
Bir quş açmış qanadlarını,
Bir balıq kimidir kölgəsi
Sürünür gölün güzgüsündə.
Dinməyin, dinməyin! Tərpəndi o,
Bir kətan quşunun dimdiyindən
Bir düyü dənəsiydi düşən suya,
Aç yaşıl yaylığını, aç ey budaq!
Bax indi yatır dərin-dərin.“

Cökə ağacı

„Suyun qırağından başardıqca
Tuturam yarpaqlarımla üstünü,
Yüz rəngdə havada titrəyən
Qurd-quşları qovum deyə üzərindən
Uzadıb açırım qollarımı geniş-geniş,
Verirəm ona ən xoş qoxumu,
Saçırım ən gözəl çiçəklərimi
Onun üstünə,
Bir skamya var altımda mənim,
Bir şair oturmuş üstündə,
Dinləyirəm onun sehirli sözlərini ,
O şeirdə mən varam, sən varsan və iynəcə,
O, yatmış suları yuxudan oyatmır heç;

Yoxsa diksindirərdi birdən onu
Yarpaqlarımdan tırtılı tullayarkən;
Ah nə göz qamaşdırır bu gün günəş,
nə bürkü var!

Ah, uzada bilsəydim bütün köklərimi
Bu ayna suların ən dərin yerinə
Yaşıl rəngə çalan saplar kimi,
Baxa bilsəydim tor kimi su içindən
Qızmar günəş altında gölün qırağında
Yalnızlığında həsrətlə boylanan özümə!“

Göl kənarında uşaqlar

„Görmürsənmi o bulud kimi çiçəkləri
Suyun lap dərin yerində, orada?
Qıpqırmızı ləkəli, özləri ağ
Ah nə gözəldir qoparmaq onlardan birini!
Nə xoşdur biçimləri, evimizdə
Dolabda olan o ufaq mələk kimidir;
Necədir bir fındıq budağı gedib kəssəm,
Sonra da getsəm ordakı dayaz yerə?
Pah! Mənə qurbağa, durna balığı neyləyəcək?
Ah, deyirəm bəlkə birdən bir su cini
Gizlənər o uca otların arasında?!

Gedirəm artıq, vallah gedirəm -yox getmirəm-
Elə bil, orada bir üz gördüm!
Gəl əkilək burdan, gedək evə, çox istidir!“

Haynrix Hayne
(1797 - 1856)

Sorğular

Kimsəsiz dənizin kənarında
Gənc bir oğlan durub qaranlıqda,
Könlündə kədər var, başında şübhələr
Açaraq tutqun dodaqlarını sorur dalğalardan:

„Aç həyatın ağrıları dolu, ah
Aç ən əski sirrini, söylə mənə,
Nə çox başlar oldu düşünən bu haqda hər
zaman,
Ən əski çağların
Papaqlarını daşıyanlar,
Qara sarıqlarla, beretlərlə,
Yapma saçlarla və minlərlə
Yoxsulca, tərlicə başlıqlarla yaşayanlar,
Söylə mənə, nədir insan bu dünyada?
Haradan gəlmiş, gedir hara?
Və kimdir o gümüş ulduzlarda olan?!“

Dalğalar çağlayır hər zamankı kimi,
Əsir külək, keçir buludlar da,
Sayrışır ulduzlar soyuqca, saymazca,
O abdal durub hələ də bir cavab gözləyir.

Baharın gətirdiyi xəbər

Şipşirin bir səsdir pıçılılı
İçimdə dinlədiyim,
Səslən ey baharın mahnısı, səslən ki
Bir yol açılsın qarşında uzaqlara.

Bağçasında çiçəklər açan bir ev vardır,
Səslənə-səslənə var ora;
Bir qızılgülmü gördün orada,
Söylə məndən səlam ona.

Harada?

Bu yollar yorğunu bir gün harada
Tapacaq son mənzilini?
Güneydə palmalarını altında?
Ya Ren kənarında bir cökə altında?

Yabancı əllərmi qazacaq məzarımı
Hansısa bir səhranın torpağında?
Yoxsa son yerim olacağımı
Okean sahillərinin qumlarında?

Hər halda, hər yanda olsam da,
Orda da göylər olacaq bu yer kimi,
Ölülər lampası ulduzlar yanacaq
Başım üzərində gecələri.

Axşam toranlığı

Oturmuşdum düşüncələr içində, təkbaşına
Dənizin solğun sahilində,
Dərinlərə çökən günəşin qırmızı zolaqları
Uzanırdı su üzündə,
Ağ rəngli uzaq dalğalar köpürüb
çağlayırdı,

Gəlirdi axınla yaxınlara –
Qəribə pıçıldılar, fit səsləri eşidirdim,
Qaqqıldılar vardı, mırıltılar,
Ah çəkirdilər, sonra uğultular;
Arabir layla kimi mahnılar oxunurdu-
Sanki unudulmuş bir əfsanə eşidirdim,
Uşaqlığında, qonşu uşaqlarından eşitdiyim
Çox əski və şirin bir əfsanə kimiydi o,
Yay axşamlarında evin qapısında daş üstündə
Oturub dinləyərdik nağıl söyləyəni,
Balaca ürəyimizdə çırpıntı
Gözlərimiz maraqla dolu;-
Və çiçəkləri xoş qoxulu dibçəklərin kənarında
Qarşı pəncərələrdə bizdən yaşlı qızlar oturardı,
Qızılgülə bənzərdi gülər üzləri ay işığında.

Hər gecə rüyamda

Hər gecə rüyamda görünürsən,
Dinləyirəm dostca səlam verdiyini,
Hönlürüb ağlayıram, və sonra da
Düşürəm o sevimli ayaqlarına.

Üzümə baxırsan qəmli-qəmli,
Qızılsaçlı başın tərpenir;
Gözlərindən damla-damla
İncilər axıb gedir.

Sərv budağından bir dəmət əlində var
Mənə verirsən bir söz deyərək,
Oyanınca baxıram ki, dəmət hanı!
O söylədiyən sözü də unutmuşam!

Qoca qızılgül

O bir qızılgül qönçəsiydi
Yandırıb yaxardı könlümü;
Zaman keçdikcə pardaxlanıb
Açıldı ləçək-ləçək gözəlliyi.

Ən gözəl gülüydü yurdumuzun,
Arzum onu qoparmaqdı,
Onun da işi hər dəfə
Tikanlarını mənə batırmaqdı.

İndi solmuşdur, yapıxmışdır
Didilmişdir yağmurlarda, küləklərdə-
Canımsan Haynrix deyir indi
Can atır mənə hər yerdə.

Dil-dil ötür şirin-şirin:
Haynrix gəl deyir, Haynrix qal deyir,
İndi də sancır məni onun tikanları
O tikanlar çənəsindəki tükleridir.

O tükler olduqca kobuddur, qabadır,
Bəzəyir çənəsindəki ziyili-
Deyirəm get rahibə ol, mənim balam
Ya da qırxdır o tüklerini.

Əski mahnı

Sən ölmüsən artıq, xəbərin yox,
Və sönmüş gözlərinin işığı,
Solmuş o pənbə dodaqların,
Ölmüsən artıq mənim balam, ölmüsən!

Dəhşətli bir yay gecəsində mən səni
Öz əlimlə qoydum torpağa;
Ağrı söyləyirdi bülbüllər,
Ulduzlar enimişdilər yanına.

Keçirdi qatar meşələr olan yerdən,
Dua səsləriydi yüksələn,
Yas paltarında durmuşdular küknarlar,
Ölülər duası oxuyurdular.

Vayden gölünün kənarında
Halay vurub oynayırdı Elfenlər;
Göruncə bizi durdular sanki bir an,
Bizə başsağlığı verirdilər.

Biz çatınca sənin məzarına
Endi göy üzündən ay da yerə,
Zənglərin səsi gələrkən uzaqlardan
Başladı ağlayaraq səndən söyləməyə.

Elfen: əfsanəvi varlıqlar.

Uzaq üfüqlərdə

Uzaq üfüqlərdə
Dumanlarda kimi görünür
Bürcləri ilə uzaq şəhər
Axşam toranında.

Ləpələndirir boz rəngli suları
Əsən nəmli külək;
Həzin bir ahənglə sürür qayığı
Qayıqçım, əllərində avarları.

Günəş son dəfə boylanaraq
Yanır par-par işıqlarda,
Sevgilimi itirdiyim o yeri
Göstərir mənə uzaqlarda.

İşıqlı yay səhərində

İşıqlı yay səhərində
Dolaşıram bağçada,
Çiçəklər pıçılıtlı danışırlar,
Mənsə gəzirəm lal-dinməz.

Süzürlər məni sevərək,
Pıçıldayırlar yavaşcadan:
Toxunma könlünə bacımızın,
Ey kədərli solğun adam!

Siyasi bir şair üçün

Tirtayos kimidir mahnıların,
Qəhrəmanlıqla qanadlanır,
Keçmiş ancaq sənin zamanın
Qalmamış sənin oxucun.

Dinləyən var səni əlbəttə,
Öyən də tapılır ağız dolusu:
“Nə gözəldir sənin fikirlərin,
Nə ustasan söz qoşmada!”

Şərab məclisində qaldırırlar
Qədəhləri sənənin sağlığına,
Döyüş mahnılarını arabir
Bağıra-bağıra oxuyurlar.

Oxuyar kölə azadlıq mahnısını
Axşamları meyxanada:
Bununla sindirər mədəsi yeməyi
Həm də ləzzət qatar çaxıra.

Tirtayos: Yunan şairi. E.ə. 7-ci yüzil.

Hofman fon Fallersleben üçün

Sən ki bir Brutussan ölkəmizdə ey Hofman!
Qorxudan uzaqdır ürəyin,
Birələr salırsan Ağaların canına,
Onların kürkünə, nəfis paltarına.

Başladımı canları qaşınmağa
Qoy qaşısınlar onlar da zolaq-zolaq,
Dağıtsınlar özlərini bu səbəbdən
Biz də fəlakətdən qurtulaq.

Ah ey Hofman, ey ölkəmizin Brutusu
Ey Fallersleben də deyilən adına!
Sən öz bit-birələrinlə ölkəmizin
Yaman çatırsan dadına.

Brutus: Roma. E.ə. 83-42. Siyasət adamı.

Buludlar üstə dincəlidir ay

Buludlar üstə duran ay,
Böyük bir portağal kimidir,
Oynayır enli şırımlarla işıqları
Tutqun dənizin sularında.

Yalnızam... gəzirəm sahildə,
Çırpılıb dağılır dalğalar çilik-çilik,
Nə şirin sözlərdir eşitdiyim
Nə şirin sözlər... dalğalardan.

Ah nə qədər uzundur bu gecə,
Nə qədər dinməsin, sussun ürəyim!-
Gəlin ey gözəl pərilər, oynayın
Oxuyun o sehirlili mahnılardan!

Alın başımı qoynunuza,
Sizin olsun ruhumla canım!
Qoy mahnılarınızda ölsün ürəyim,
Qoy öpüşlərinizdə itsin həyatım!

Cavab

O getdiyin yol doğru yoldur,
Ancaq unutma hansı zamanda olduğunu;
Yaralır məni ölkəmizdən gələn bu küləklər,
Yox onda hindqozunun, mirranın xoş qoxusu.
Zəfər şeypuru çalmaq olmaz ki hələ,
Polislərimiz qılıncla gəzən günədək,
Qorxuram ilanların məhəbbət mahnısından,
Canavarla eşşəyin azadlıq havası çalmasından.

Göz yaşlarımdan

Axdıqca göz yaşlarım,
Çiçəklər bitər onlardan,
Hər ahım dönər bir bülbülə
Səs-səsə verib ötüşərlər.

Sənin olsun istərəm çiçəklərim,
Məni sevsən ey sevgilim!
Səslənsin bülbüllərimin mahnısı
Önündə pəncərənin.

Ulu mahnı

Bir şeyirdir qadının bədəni,
Tanrı özü yazmış onu,
Yazmış daha da ruhlanarkən
Ulu kitabına təbiətin.

Çox uyğun bir zamandı o zaman,
Heyranlıq vaxtıydı Tanrının;
İşi olduqca ürkəkdi, çətin
Amma o ustalıqla etdi onu.

Doğrudan da mahnılar mahnısıdır
Qadının bədəni;
O bəyazca, o incə qol-qıçı
Ən gözəl bölməsidir o mahnının.

Ah nə ilahi bir düşüncədir
Yaradan o gözəl boynunu!
Onun üstündə o incə baş,
Qıvrımca fikirlərin ana qaynağıdır!

Yonulmuş zövqlə, incəliklə
O qızılgül qönçəsi məmələri;
Məmələr arasında olan yerin
Heç bir sözlə deyilməz gözəlliyi.

Yan-yana duran o qıçları
Nələr söyləyir yaradandan!
Onların ortasında o əncir yarpağı,
Ah nə gözəldir o yer özü!

Bu, sözlərdə qalan bir şeir deyil!
Bu mahnının əti vardır, qabırğası!
Əlləri vardır, ayaqları vardır və gülən
Və öpən xoş qafiyələnmiş dodaqları.

Bu, doğru şeirdir nəfəs alan!
Şirinlikdir hər bir tərpenişi!
Bu mahnının alnında tamlığın
Vurduğu öz damğası var.

Diz çöküb önündə, torpaqda
Səni öymək istəyirəm ey Tanrım!
Biz cılızıq səni düşünərkən,
Sənsən o ilahi ulu şair.

Dalmaq istəyirəm ey tanrım,
Sənin o mahnının gözəlliyinə,
Öyrənirəm gündüz də gecə tək
Onda gizlənmiş incəlikləri.

Ömrümdə heç bir an belə itirmədən
Vermişəm hər vaxtımı bu yolda çalışmağa,
Gecə də, gündüz də öyrənməkdən
Qıçlarım da başlamış arıqlamağa.

Dəniz kənarında duran qız

Durdu qız dənizin sahilində
Uzunca köks ötürdü səksənərək,
Yaman kövrəlmişdi ürəyində
Günəşin batmasını seyr edərək.

Amandır ay qız Kədərilmə!
Bu, hər zaman belədir;
Günəş batıb gedirsə bu yerdə
Arxadan yenə də dönüb gəlir.

Əsra

Hər gün hökmdarın gözəl qızı
Gəlib dolaşırdı orda axşamları,
Sıçrayırdı pıçıldayaraq
Ağ suların şırnaqları.

Hər gün gəlirdi cavan qul da
Orda çeşmə olan yerə,
Pıçıldayırdı ağ sular
Oğlan solurdu hər günlə.

Bir axşam çağdı birdəncə
Qız soruşdu oğlandan:
Bilmək istəyirəm adını,
Ölkəni, qəbiləni!

Adım Məhəmmddir dedi kölə,
Yəməndir mənim vətənim,
Əsradır mənim qəbiləm də,
Ölərik biz sevrəkən.

Kədərli

Onu gören hər kəs kədərlənir,
Solub saralmış bir oğlandır,
Üzünə yazılmış, baxan olsa
Bütün dərdi, ağrıları.

Ürkək olan qızlar belə
Yelpikləyir qızdırmalı alnını
Həm sərinlətmək istəyirlər
Həm də sevindirmək onu.

Qaçır şəhərin hay-küyündən
Can atır hər vaxt meşəyə,
Orda yarpaqların şən xışiltısı var,
Orda səslənir quşların xoş mahnıları.

Duydularmı onun meşəyə gəlməsini
Xışıldayırlar ağaclar kədələ dolu,
Oxumurlar artıq quşlar da
Susur onların da xoş mahnıları.

Əlməsur

Züleymanın yataqda üstünə
Düşür odlu, yanar göz yaşları;
“Ey mənim gözlərimdən daşan yaşlar!
Örtün onun qu quşu tək ağ əllərini.”

“Züleymanın yataqda üstünə
Süzülür mənim qanım damla-damla;
Köks ötürür ağırca röyasında,
Dinləyirəm könlünün döyüntüsünü.”

Dilsiz doğulur ağrılar, ah!
Yox ki ağzında onun dili;
Yalnız göz yaşları var, qanı var,
Dərincə ölüm yarasından.

Birinci olan üçün

Əllərinə odlu qılıncı
Göndərdin ilahi jandarları,
Rəhmsizcəsinə, haqsızca
Məni qovdun cənnətindən!

Gəzirəm indi qadınım ilə bu dünyanın
Bir-bir ellərini;
Yedim artıq anlamağın meyvəsini,
Bunu əlimdən ala bilməzsən.

Bunu heç zaman edə bilməzsən,
Bilirəm nə qədər əskik olduğumu,
Lovğalanıb desən də göy gurultusu
Və ölüm sənənin hökmündədir.

Məsləhət bildin ordan çıxmağımı
Ah nə qədər cılızdı bu etdiyini!
Odur ki gözlərimdə çox ulusan
Dünyanı saran işıq kimi!

Bil ki həsrətilə yaşamaq istəməm
Sənənin o cənnətinin;
Cənnət olmasına inanmam ki,
Yasaq ağacları olan yerin.

Mən tam azadlığımı istərem!
Ən kiçik əngəl olmasın qarşısında,
Yoxsa cəhənnəmə, zindana çevrilər
Cənnət mənim gözlərimdə.

Balıqçı qız

Ey gözəl balıqçı qız,
Çək qayığını bu sahilə,
Gəl yanıma, otur burda
Ver əlini əlimə.

Söykə başını köksümə,
Başqa bir fikir olmasın ürəyində,
Sən ki güvənirsən hər gün köpürən
Çağlayan dənizə.

Bir dənizdir mənim ürəyim də
Fırtınası var, qabarıb çəkilməsi var,
Və gözəl incilər gizlənmiş onun da
Dərin diblərində.

Haynrix Hofman fon Fallersleben
(1798 - 1874)

Uşaqlar bayramı

Sabah şaxta baba gələcəkdir-
Bir çox hədyələr gətirəcəkdir,
Nağara, fışqa, silah olacaqdır,
Bayraq, qılınc, hələ çox şey,
Bir ordu istəyirəm özüm üçün,
Savaşılan bir ordu istəyirəm.

Özünlə gətir bizə şaxta baba,
Özünlə gətir bizə:
Hər çeşid silah olsun gətirdiyin,
Qıllı-qılçıqlı ayı olsun, qaplan olsun,
At olsun, eşşək olsun,
Qoyun olsun, öküz olsun,
Bir çox gözəl şeylər olsun!

Sən ki bilirsən arzumuzu,
Uşaqlar da, analar da, atalar da
Babalar da, bax hamımız,
Bax hamımız,
Ağrı içində səni gözləyirik.

Axşam mahnısı

Axşam toranlığı ormanı
Və tarlaları sarmaq üzrədir,
Bir rahatlıq başlayır
Duyulmağa hər yanda.

Bir su axıb tökülür
Bir qayadan, orada,
Çağlayaraq axıb gedir
Bir an belə dayanmadan...

Axşam ardınca axşam gələr
O durmaz ki heç bir zaman,
Çalar kilsə zəngi mahnısını
Durub dinləməz ki bir an.

Sən də onun kimisən ey könlüm!
Çırpıntılar içindəsen,
Yalnız Tanrı bir axşam istəsə
Bəlkə sən də dincələsən!

Özgələr

O qədər sevdik ki özgələri!
O qədər düşdük ki dallarına
Artıq özgə olduq biz bizə!
Vətəndaş olmaq kimsə istəməz,
Göz tikərik özgələrə,
Biz ki həyatla doluyuq,
Nədən etmirik özümüz,
Nədən yoxdur istəyimiz?

Pas atsınmı iradəmiz?
Çürüsünmü hislərimiz?
Lal olsunmu dillərimiz?
Söyləməyə ki biz varıq?
Polad kimi əyilməmək,
Biz vətəndaş olaq gərək
Ölkəmizin var-yoxunu qorumaqla!

Özgələrdə yaxşı varsa,
Sayğı olsun bizdən ona,
Ancaq ən yaxşı olanı
Yurdumuza mal etməli,
Biz dünyanı, özgələri sevən ikən
Xor baxmaqımı özümüzə?
Hansı insan edər bunu?
Yazıq vətən! Yazıq vətən!

Pivə içdiyimiz zaman

Ax necə bir həyatdır bu, ax necə bir mübahisə
Həqiqət deyə, haq deyə!
Pivə içdiyimiz zaman-
Bizdə olan bu adətlər, bizim bu çağ
Doğrusu, heç də pis deyil!
Pivə içdiyimiz zaman.

Nə sendika, nə təşkilat,
Burax bütün bunları sən!
Pivə içdiyimiz zaman-
Burda hər kəs öz başına,
Burda yalnız vətən vardır!
Pivə içdiyimiz zaman.

Hər etiraz yox olmalı,
Hər düşüncə pozulmalı
Pivə içdiyimiz zaman-
Bu dünyanın tarixində
Bizim də payımız vardır
Pivə içdiyimiz zaman!

Sədaqətlə birləşmişik,
Sarsılmazıq, fikrimiz bir!

Pivə içdiyimiz zaman-
Ax bu gözəl vaxtlarımız
Nə tez uçub gedir əldən,
Pivə içdiyimiz zaman.

Hələ batmamış ölkəmiz!
Öz gücü var, öz ruhu var
Pivə içdiyimiz zaman-
İstərik ölsün, qalması
Yurdumuza qarşı olan,
Pivə içdiyimiz zaman.

Azadlıq mahnısı

Ölməsin dünyada, ölməsin
Azadlıq deyə ömür edən,
Mahnısı, sözü azadlıq olan
Azadlıq deyə can verən.

Yoxdur dünyanın sevinci
Onda azadlıq olamasa,
Azadlıqdır ləyaqətin
Və işığın qaynağı.

Azadlıqdadır hər nəyin
Çiçəklənməsi, açması,
Yalnız azadlıq olan yerdə
Yaradar insan Tanrı tək.

Azad yaşamaq, oxumaq istərəm,
Quşlar kimi,
Sarayların, zindanların üzərində
Oxumaq istərəm bahar mahnısını.

Mən azadlıqla varam
Və belə olacaq da hər zaman,
Odur həsrətim, düşüncəm,
Röyam, mahnım, və hər sözüm.

Ölməsin dünyada, ölməsin
Azadlıq deyə ömür edən,
Mahnısı, sözü azadlıq olan
Azadlıq deyə can verən.

Lənət var mahnımda zorbalara,
Lənət var insanı alçaltdana,
Azadlıqdır həyat mənə
Onsuz olmayacaq bir anım.

Bircə hökmdar bilməz bunu

Nədir bu fəlakət, ayaq tutmuş hər yanda!
Və bu qədər pullar xərclənir xoşbəxtlik adına!
Ax, qan olar bağı görmüş olan bunca səfəleti
Nə olsun ki, deyirsiniz: bircə hökmdar bilməz
bunu!

Haqsızlıq hər zaman, durmadan öz işindədir!
Böyük bir ədalətsizlikdir özü, ədalət deyilən!
Bu ədalətsizlik, alçaqlıq hardan tökülüb gəlir
belə?

Mən bilərəm, siz bilirsiniz, bircə hökmdar
bilməz bunu!

Qazanmaq damcı-damcıdır, doğulmaqsə
sürü-sürü!

Budurmu dinimizdə olan? məhəbbət adlanan?
Varlı olmaq ütsünlükmüdür? Bir deyin mənə!
Mən bilirəm, siz bilirsiniz, bircə hökmdar
bilməz bunu!

Ay

Ay keçir buludların arasından,
Necə də aydın görünür,
Qaçın uşaqlar, qaçın çölə!
Baxın göy üzündə aya!

O zaman uşaqların ən kiçiyi
Uzadır birdən əlini,
Ağlayır, çığırır, çünki o
Ayı istəyirəm söyləyir.

Verə bilməm ki sənə ayı,
Böyük olsan da, olmaz ki,
Verə bilməm ki sənə yer üzündə
Olmayan bir bəxtiyarlığı.

Göylərdəki o ay ki var,
Tutmaq olmaz ki onu,
Göylərdə arama heç zaman
Yerdə olan arzunu.

Hər nədən uca olan

Bu dünyada Allahdır çox uca,
Amma hər nədən uca yox,
Bilməkmi istərsən kimdir o,
Öyləsə dinlə də söyləyim:

Hökmdardır dünyada ən uca,
Bir də onun nəslindən olan biri,
Allah istəməz ki belə olsun,
Yoxsa bulanar ürəyi.

Yeni bir dünya yaratsın əllərin

Çöküb dağıldımı əski dünya,
Məhv oldumu təsəllisi,
Söndümü ümid işığı,
Yeni bir dünya yaratsın əllərin!
Tərpən, çalış, idarə et!
Qoy yeni bir həyat gücü boylansın!
Öyrən sevinməyi, azad olmağı.

Öyrən dözməyi, dirənməyi!
Öyrən fəlakətdə ümid bəsləməyi!
Öyrən azad olmağı, sevinməyi!
Hələ qarşında gülən bir bəxtin var:
Usanma yox, yeni dünya səninkidir.

Vilhelm Hauf
(1802 - 1827)

Atlının səhər mahnısı

Yaxınlaşdımı ölüm anım
Yaxınlaşdımı, ey səhər işıqları?
Bir azdan səslənər şeypurlar,
Onunla çataram ömrümün sonuna,
Və mənimlə də bir çox döyüşdəşim.

Hələ ilk anlarında,
Tükənər həyat ləzzətləri!
Qürurlu at belində dünən,
Və bu gün köksümdə güllə yeri,
Sabah da soyuq torpaqda.

Ah, nə tez yox olur
Gözəllik və hər şəkil!
Aldır, süd kimidir yanaqlarım
Öyünüb də deyirmisən?
Ax, solmayan qızılgül yoxmu ki!
Əyirəm başımı qədər in qarşısında,
Döyüşmək istəyirəm cəsərlə
Payımsa ölüm mənim,
Qoy igid bir atlı kimi ölüb gedim.

Emilie üçün

Bir dəstə çiçək dərim deyə
Səhər erkən getdim bağa,
Baxdım hər yerdə çıxan çiçəklərə,
Bir dəstə səninçün bağlayım dedim,
Boşa çıxdı arayıb axtarmağım,
Yoxa çıxdı ümidim köksümdə,
Bənövşələr solmuşdu büsbütün,
Başqa çiçəklərsə hələ açılmamış.

Kədərlə dolaşırdım o yan-bu yanı,
Birdəncə yavaşdan, lap yavaşdan
Bir pıçıltı eşitdim yaşıl budaqlardan,
Xoşbaxt ruhların mahnısı tək;
Xoşdu dərələrdə erkən işıqların
Duman pərdəsini yarması tək,
Ləçəklərini yaymaqda olan
Bir qızılgül idi qönçədə.

“Bir çiçəkmi arayırsan?” - dilləndi,
“Al budaqlarımla götür məni,
Al apar özünlə sən ona,
Mənəm sevincin nişanəsi,
Solsam da bir zaman,
Yeni bir qönçə boylanar
Torpağın qoynundan,
Odur ki ölməzdir qızılgüllər.

Odlu öpüşlərlə səhlədlədiqca günəş məni
Ömrüm də sürüb gedər,
Qönçə ardınca qönçə gəlib gedər,
Onunla çiçəklənər sənin sevgilin də,
Alar ondan ölməz sevgisini,
Çünki tükənməz qızılgülün həyatı
Solsa da bir gün gözəlliyi”

Xəstə

Saçılır dağlara günəşin
Titrək, son işıqları,
Tutqun röyalarda, yatağında
Süzür uzaqda dərəni;
Görürü keçən buludları
Toranlıqlar arasından-
Köksündən qopan nalələri
Apmaz ki onu ana yurda!
Çalaraq işıltılı qanadlarını
Uçuşurlar qaranquşlar havada,
İliq havalar səsleyir onları,
Oradır onun ana yurdu;
Dinləyir onların şən mahnısını,
Həsretlə dolur baxışları,
Ax, unudur bir an qayğıları
Uçuşarkən quşlar ona doğru;
Ey mavi aynalı çay suları!
Eşitmirsinizmi onun naləsini?
Söyləyin doğma yurdunda təpələr
Bilsinlər onun qırılmış könlünü;
Çağlayaraq, soyuqca axıb gedir
Dərələr boyunca çay suları,
Bir söz demədən xəstənin dərindən
Uzaqlaşır onun ellərindən;
Söykəyir yorğun başını əllərinə;
Yox ki fərqi, hara baxsa,
Yox ki heç bir təsəllisi;
Tikir mavi gözlərini o yenə
Uzaqlarda üfüqlərə,
Ordadır onun sevgisi,
Ordan gəlmiş hər vaxt təsəllisi,

Müqəddəs həsrətin damlaları
Örtür solğun yanaqları,
Susur o zaman köksündə istəkləri,
Bir aydınlıq dolur gözlərinə:
Açır arzu qanadlarını yurda sarı,
Yüksələrək ruh işıqlara
Qırır həsrət artıq bağlarını.

Yazar

Həqiqəti yazmazsa bir yazar,
Ondan əskik, ondan cılız nə var!

Onun gözləri

Bir çeşmə var, bilirəm yerini,
Göy rəngli sularla doludur,
Saçılar içinə günəşin işıqları
Görünər mavi aynasında onun;
Çağırar bizi o dumduru
Özündəki ləzzətlərə,
Gəl-gəl deyər qoynundakı
Günəşin yumşaq işıqları.

Onu görünəcə düşündüm ki
Düşəcə içinə, batacaq
Onun diblərinə yazıq könlüm,
Endim sevinclə
Endim o duru, mavi diblərinə,
Geri dönmədi könlüm daha,
Tapdı orda öz son mənzilini.

Tanırmısan gümüş kimi, o dumduru
O gözəl çeşməni?
Gördünmü işıq saçan günəşi
O mavi sularında?
O gümüş baxışlı gözləridir
Mənim sevgilimin –
Dönmərəm bir daha
Onun diblərindən işıqlara.

Dilsiz sevda

Ah, sora bilsəydim ondan bir, nə var
gözlərində

Baxarkən məni heyran edən,
Nədir o, yanına vardığım zaman
Yanaqlarına yayılan qızartılar!
Duyurmu o, dodaqlarım susqun ikən
Köksümün həsrətlə dolu olduğunu?
Yalanmıdır ümidim? Deyilmi sevda işıqları
Saçılan hər baxışından?

Nədən titrədi incə əlləri,
Axşam onu səlamlarkən?
Baxarkən dərinədən gözlərinə
Nədən pörtdü yanaqları?
Sevərkən taxmağı qızılgülü yaxasına,
Yay aylarında başındakı papağına,
Mən verdiyim qızılgülü
Nədən qoydu dua kitabına?

Nədən ondan sorduğum an
Susdu bu gün, danışmadı?
Yoxsa sözlərim ona çatmadı,
Mən ki o sözləri, heç dilə gətirmədim!
Ah, olaydı cəsəretim, söyləyəydim Luizena
Mən nə qədər onunla bəxtiyaram!
Ah, soraydım, nədir onun gözlərindən
Şirin-şirin baxan mənə!

Nikolaus Lenau
(1802 - 1850)

Ay işığı

Çay boyunca gedirəm
Sənsən düşündüyüm;
Suların səsinə sənənlə ah
Dinləmək istərdim!

Çəmənlərin o yanından
Boylanır astaca ay,
Nə olardı ikilikdə
Seyr etsəydik onu biz.

Aparır mənim baxışlarımı
Onun gümüş işıqları
Bir körpü kimi, axar çayın
O tayındakı ormana.

Süzürəm şən axan dalğaları
Suların işıq üzərində,
Sonra da axırlar aşağı
Tələsirmişlər kimi birdəncə.

İşıqlar artıq solan yerdə
Axının qaranlıq yatağında
Gözdən itir sular birdən,
Boğuş bir gurultu gəlir yalnızca.

Nə olardı ah, nə olardı qədər
Gətirsəydi səni bir an mənə!
Ey mənim ay işığım
Uzun gecələrdə!

Gecələr arayarkən səni mən
Səni heç yerdə tapmadan,
Duyaram ömrümün çayını
Qaranlıqda duraraq, axmadan;

Saçılısaydı sənin işıqların
Onun dalğaları üstünə,
O zaman axıb gedərdi o da,
Amma ah, çox yeyincəsinə!

Göl kənarında gecə

Durğun suları üzərində gölün
İşıqlar içində durur ay,
Yaşıl qarğıların çələnginə
Toxuyur öz solğun qızılgülünü.

Təpə yamacında gəzir ovlar,
Baxırlar qaranlıq göylərə,
Gəlir arabir dərin qamışlıqdan
Yuxulu səsləri su quşlarının.

Səssiz bir dua kimidir gecələrdə
Düşünərkən səni dərin-dərin,
Tikilir yerə xəyalınla
İslanmış gözlərim!

Qış gecəsi

Qışın ayazında donmuş hava,
Ayağım altında səslənir qar,
Nəfəsim buğlanır, saçlarım buzlanır,
Durmadan gedirəm!

Nə dərinidir bu susqunluq!
Ay işığında qoca ladin ağacları,
Ölüm həsrətiylə əymişlər
Torpağa budaqları.

Ey ayaz, dondur mənim köksümdəki
Çilğınca, odluca bu qəlbimi!
Bəlkə tapsın bir rahatlıq o da,
Bu gecə içindəki çöllər kimi!

Gözlərin

Qal üzərimdə sən ey qara gözlər!
Hökm et bütün gücünlə istərsən,
Dərin bir gecəsən və şirin
Röyalarla, sevgilərlə dolu.

O qaranlıq sehrinlə al məndən
Al məndən bu dünyanı,
Sən qal yalnız üzərimdə
Sən ol yalnız həyat mənə!

Sevda bayramı

Rəngli mahnılarına dırmaşır torağay
Sevinə-sevinə havaya;
Meşələrdə çiçəklər, xoş qoxular
Mahnı xorları hər yanada.

Hara baxsan, hər yerdə
Qurban yerləri qurulmuşdur,
Sevda bayramıdır, sevda bayramı
Min ürək dilə gəlmiş ucadan.

Bahar yandırmış qızılıgüllərini
Zümrüd şamdanlarda, tapınaqda,
Axır hər ruh və gedir ora
Qurbanlar axınında.

Üç qaraçı

Keçərkən arabam yorğun-yorğun
Qumlu çalılıqlar arasından
Üç qaraçı dəydi gözümə
Dincəldilər çəmənlikdə.

Bir kamança almışdı biri əllərinə,
Odlu havalar çalırdı şirin-şirin,
Axşam işığı düşmüşdü üstünə.

Biri qoymuşdu ağzına çubuğu
Süzürdü çıxan tüstüsünü,
O qədər sevinirdi ki, elə bil
Çatmışdı hər bir arzusuna.

Uzanmışdı üçüncüsü rahat-rahat
Aslanmışdı kamançası bir ağacdən,
Keçirdi tellərindən əsən külək,
Özünün də ürəyindən şirin rəya.

Üstlərində paltarları cırıq-cırıq
Rəng-rəng yamaqlarla bəzənmişdi,
Yenə də azaddılar, gülürdülər,
Taleyin hər bir qərarına.

Üç dəfə onlar göstərdilər mənə ki,
Həyat qaraltdımı ömrümüzü,
Kamanla, çubuqla, yatmaqla onu unutmalı
Üç dəfə ona xor baxmalı.

Uzunca seyr etdikdən sonra onların
Qıvrım qara saçlarını,
Tutqun qəhvə rəngli üzlerini,
Tutdum yolumun ardını.

Çaya baxarkən

O zaman gördün xoşbəxtliyini
Axıb getdi də dönmədi,
Yaxşıdır süzmək axar çayı,
Dalğaların gedər- gəlməzliyini.

Bax sulara, dərin-dərin, bax yenə,
Öyrəşərsən əlindən çıxan itkinə,
Sevdiyin nə varsa, büsbütün
Qopan parçalardır könlünə.

Bax usanmadan, bax çaya
Bax, gözlərindən axsın yaşın,
O zaman görərsən isti-isti
Onlar da səndən uzaqlaşır.

Burax röyalarda unıtqanlıq
Qapasın könlündəki yaranı;
Baxar o zaman ruhun sənın
Ağrılıarıyla axıb getdıyınə.

Kədər üçün

Hər yerə getsəm gəlirsən sən,
Dalıb getmisən özünə,
İsətr par-par yansın ulduzum,
İstər yanmasın, mənımləsən!

Aparırsan mənı qartallar olan
Qayalıq dərın uçurumlara,
Küknar ağacları var orada,
Köpürən, gurlayan orman çayları.

Anaram o zaman ölmüşlərimi,
Başım onların qucağında
Qaynayar yaş gözlərımdən,
Pərən-pərən olar fikirlərim.

Ayrılıq

-Yurdunu t rk edənin mahnısı-

Əlvida ana yurdum,  lvida,
Gedirəm artıq, ey qorxaq vətənim!
 p rs n dabanından diktatorun
 y rs n başıını, n  buyursa!
Yatdım uşaqk n qolların arasında,

Səndə tapdı d liqanlılıđım sevincini;
G ncliyimd  sevgim   atdırdın,
Olmadı ancaq kişiyk n azadlıđım.

Dađldarda göründümü yırtıcı heyvanlar
Yıxılıb uzanar ovçu yerə,
Uzaqlaşdıımı qorxulu yırtıcılar
O zaman qurtular ölümdən ovçu da:

Sən də onun kimisən ey mənim vətənim,
G l rk n addım səsi diktatorun,
Bođular  z içində nəfəsin
G zl rs n dəhşətlə onun keçməsini.

Get gəmilərlə, u  buludlarla,
Get tanrıların odu yanan yerə!
Dərin dərələr var mənimlə azadlıq arasında
Doldurun yolumda onları ey dənizlər!

Ey azadlıq dünyası, ey yeni dünya,
Ey  i  kl rl  bəzənmiş sahilləri,
Sənin sahillərində qırılar diktatorluq axınları
Sənsən mənim vətənim, səlam sənə!

Ölümə söylədiyim

Bir gün köksümdə çürümək başladımı,
Söndümü alovu şeirlə sevdanın,
Sar mənim canımı, sar ey ölüm,
Qoy əzilsin varlığım pəncəndə!

Həm də qısa olsun, uzunca yox,
Yox et şairini birdəncə,
Gübrə olmaz həyatın tarlasına
Duyğular soyuq külə çevrilincə.

Axşam lövhələri

1

Rahat bir axşam çökür tarlalara;
Bir mürgü sarır xəfifcə təbiəti,
Toranlığın incə tül örtüsü düşür üzünə,
O zaman başlayır şirin-şirin gülümsəməyə:

Mürgü içində gülümsəyir
Ata qolları arasında uşaq,
Əyərək başını sevgi dolu, qızının üstünə
Oxşayır üzünü nəfəsi.

2

Səssizlik örtür ormanı,
Yellənirlər budaqlarda bala quşlar,
Budaqlar onları səhərə çatdıracaq,
Onların ilkin mahnısı başlayacaq.

Bir azdan günəş batıb gedəcək,
Boylanır indisə ağaclar günəşə
Qırımız gülləriylə onun
Süsləmək istəyirlər başlarını.

Susur artıq dağ örüşləri, və onunla da
Doymuş inəklərin boynundakı zınqırovlar,
Arayır dişləri qaranlıq otların tələsmədən
Ən dadlısını biçməyə.

Xəyallar içində durub baxır
Məsumca çoban-günəş,
Sonra düşür əlindən tütəklə çobuğu,
Bükülür əlləri səssizcə dua söyləməyə.

Yohan Nepomuk Foqel
(1802 - 1866)

Taniyan

Qürbət ölkəsindən dönür yurduna
Əlində çubuğu
Gənc oğlan.

Üzü qaralmışdır, saçı pıllaşmış,
Onu kim tanıyar
İlkin görəsən?!

Şəhər qapısından keçir içəri,
Qapıçı durmuşdur
Qapı yanında.

Bir zaman qapıçı dostu olmuşdur,
Şərab içmişdilər
İki dost kimi.

Bax indi, qapıçı tanımaz oldu,
Günəşdən qaralmış
Onun üzünü.

Bir səlam verib uzaqlaşır o,
Silir başmağının
Toz-torpağını.

Baxır pəncərədən ona indi də
Onun sevilisi bir özgə kimi,
"Xoş gördük gözəl qız!" söyləyir ona.

Artıq bəlli olur qızın halı da,
Bilmir ki oğlanın kim olduğunu!
Çünki qaraltmışdır günəş üzünü.

Gedir küçə ilə, gedir yenə də,
Onun yanağında bir damla vardır
Axmış gözlərindən
Qalmış orada.

Kilsə körpüsündən səndərləyərək
Görünür anası önündə birdən,
Oğlan səlam verir,
Daha dinmədən.

O zaman hıçqırır sevinir ana,
Çığırır: "Ay oğul!"
Sonra özünü
Atır qoynuna.

Nə qədər də günəş onun üzünü
Yandırır yaxsa,
Bircə ana olu
Onu tanıyan!

Şeirlərim üçün

Ey mənim kiçik mahnılarımla!
Gedin bu böyük dünyaya,
Gedin qardaş kimi birlikdə,
Arayıb da tapın bir yuvanı.

Gedin istərsiniz hər yana,
Qarşınızda ayrı-ayrı yollarınız,
Bilin ki yoxdur yollarda vətəniz
Yoxdur heç yanda yuvanız.

Qorxmayın amma, qorxmayın,
Qurtulmuş kimi zindandan,
Öyrənin açmağı qanadları,
Yoxlayın onların gücünü.

Yüksələ bilməsəniz də günəşə
Qartallar edən kimi,
Çalın qanadları sərxoşca,
İlahi bir cəsarət olsun içinizdə.

Bəlkə bir torağay ola bilərsiniz,
Onun kimi edə bilərsiniz,
Dalıb da havanın mavi ümmanına
Xoş qoxular içrə üzə bilərsiniz.

Uçun durmadan, uzaqlaşın,
Boşalın bütün qayğılardan,
Mən sizin atanız, özünüzlə
Aparın mənim də arzumu.

İstərəm dərdimdən, sevincimdən
Qoparaq da qurtulasız,
Arayıb-arayıb, ən sonda
İsti bir ürəkdə yuva tapasız.

Dostluq

Bir quşdur mənim dostum,
Mən də dostuyam onun;
Gəldimi bahar ayları
Ormanlar olar yerimiz.

Quş yorulmaz ki oxumaqdan
Qonar sevdiyi ağaca,
Mənsə öyməliyəm mahnısını
Ötməyə başlayan zaman.

Apollondan aldığım mahnıları
Ötərəm vaxtaşırı mən də ona,
Dinləyər məni şirin-şirin
Duyaram razı qaldığını.

Belə bir dostluğu ah
Kim görmüş oldu bir zaman,
Mən onun mahnısını dinləyərəm
O mənim mahnımı lağa qoymadan!

Yalnız qartal

Çılpaq qayaların üzərində
Bir qartaldır yuvasında,
Röyasında yaşıl bir orman var
Orda işıqlar və xoş qoxular.

Bir gün açaraq qanadlarını
Uçurdu qürurla bir dərədə,
Bir ağacın başında bir bülbül
Ötürdü şirin-şirin mahnısını.

İndisə günəş saçılır üstünə,
Dincəlir uca yuvasında,
Şirin bir hüzn doldurmuş içini,
Görür o bülbülü röyasında.

Yuliyus Mozen
(1803 - 1867)

Azadlıq

Bir qızın əlində bir çiçək vardı
Çiçəyin içində bir arı vardı,
Yellənirdi qızın baş örtüsü,
Qızarmışdı yanaqları.

“Qoy vızıldasın!” söyləyirdi,
“Bir ürəyi varmı onun?!”
Azadlıqımı istəyir? Qoy istəsin,
Mənim gülməyim gəlir buna!”

Birdəncə çiçəyin bir yarpağı
Yarıldı tən ortadan,
Şiddətlə hirsənərək
Qurtuldu arı ordan.

Arı yaxşı anlamışdı
O qızın amansız olduğunu,
Şığıdı onun köksünə
Yaxşıca çaldı onu!

Mənim palıd ağacım

Qocadır palıd ağacı:
Budaqları arasındadır evim,
Orda dalıram röyalara
Ordadır azadlığım.

Uca bir dağ başında bitmiş ağac
Azad göyərmişdir, buludlar olan yerdə,

Ötər budaqlarında hər zaman
Quşlar səs-səsə verərək.

Bu ucalarda duran ağac
Həm evimdir, həm eşiyim,
Ordan görərəm uzaqlarda
Şəhəri və bütün ölkəni.

Bu ağac kilsəmdir mənim
Ordadır dualarım, mahnılarım,
Süzərəm uca dağları da,
Sonu görünməyən göyləri də.

Qalmadı səbri könlümün,
Oaldırıram əllərimi,
Tanrım eşit məni, eşit məni!
Azad görmək istərəm burdan vətəni!

Dağ mahnısı

Boğucu bir dərədən dırmaşdım dağ başına,
Doldu ölgün köksümə təmiz dağ havası,
Orda dinlədim palıdların pıçıltısını,
Ordadır nəfəsi azadlıq ruhunun,
Orda çiçəklənir ən dərin düşüncələr
Hündür dağ ormanlarının havasında.

Orda duyursan içindəki fəlakəti,
Boğucu bir zamanın bomboş yalanlarını,
O zaman sarır səni onun qorxulu əzabı,
Bu halda kişi tək çarpış özünlə sən,
Sonra da qaz səni öz sehrinə salan ruhun
Qorxaqlığının, və yalanın büsbütün kökünü.

Azad ol, yoxsul ikən, xoşdur öz küzəndə öz
suyun!
Aslan ol və olamasın ürəyində bir qorxu da!
Yenilməyən bir qılınc ol, haqq uğrunda
çarpışan ol,
Azad ol zindanda da, zəncirdə də,
qandalda da!
Azad olmaq çətin deyil, al ondan sevincini,
O zaman ilahi bir güclə dolar ürəyin də.

Bir balzam tanıram, möcüzəli dərmandır o,
Sağaldar xəstələnmiş hər bir ruhu:
“Qorxma ölüm qarşısında!” Budur balzam,
Ey sağlam vücudlu olan, ey sarsılmayan
erənlər!

Sizin gözlərinizdə yanan işıq
Qorxutmazmı cəhənnəmdə şeytanları?

Arıq bir oğlandın, solğundu üz-gözün,
Qaçmışdın vətəmindən, qovulmuşdun,
İstəməzsən ki mən səni göylərə qaldırım,
Amma bir qəhrəman ürəyi var köksündə,
Ölümə zəfər çaldın sən ey Ulrix Hutten!
Əyilərkən öndündə haqqın və həqiqətin.

Ulrix Hutten:

1488 - 1523. Kilsəni tənqid edən, onun diktatorluğunu yazılarıyla qınayan azad ruhlu bir kilsə adamı.

Anton Vilhelm Fon Tsukalmaqlyo
(1803 - 1869)

Çiçəklər və sevnələr

Bir bahar gecəsi düşdü qırov
Düşdü incə mavi çiçəklər üstünə,
Çiçəklər donub da qaldılar.

Bir oğlan sevirdi bir qızı,
Baş-başa verib evlərindən qaçdılar,
Bilən olmadı hara qaçdılar.

Gəzdilər... dolandılar,
Nə bəxtlərinə çatdılar
Nə ulduzlarına vardılar,
Yoxluğa qovuşub da məhv oldular.

Eduard Mörike
(1804 - 1875)

Gecə yarısı

Gecə ehmalca endi hər yana,
Söykəndi yuxulu-yuxulu dağlara,
Göylərdə tərəzi parıl-parıl,
Zaman eynidir hər iki gözlərində,
İndisə gecə süzür onu;
Bulaqlar çağlayaraq axıb gedir,
Söyləyərək ana-gecəyə bu günün
Görmüş olduqlarını.

Oxuyurlar çox əski yuxu mahnısını,
Oysa dinləmək istəmir, yorğundur,
Çox sevir mavi göyləri süzməyi,
Gəlib durmadan keçən vaxtı;
Bulaqlarsa susmaq istəmir,
Sular söyləyir susmadan yuxuda,
Söyləyir gündüzün görmüş olduqlarını.

Doymsuz sevgi

Doymaz ki sevgi, doymaz ki
Doymaz heç zaman öpməklə:
Hansı abdal doldurmaq istəyər
Süzgəcə suları?
Çalış min il gözlə doldurasan!
İstərsən öp dünya durduqca
Yenə də sevgini doyurmazsan.
Sevginin ah, sevginin hər saat
Tam başqa bir istəyi var;

İndi dodaqlarımızı dişləyirik
Çünki bu gün öpdük o dodaqları biz;
Bıçaq altında dinməyən bir quzu tək
Öpdükcə dinməz ki sevgilimiz;
Söylər gözləri: yenə də!
Ağrıdıqca daha xoş!

Sevgidir bu, sevgidir,
Olduğu kimidir, dəyişmədən,
Müdrükdi o Süleyman,
Niyə ki, sevmədi heç zaman.

Sorğu və cavab

Sorursan haradan gəldi ürkərək
Sevda könlümə,
Və nədən qopara bilmədim
Onun acı tikanlarını?

Söylə nədən küləklər ruhlar kimi
Qanad çalaraq uçub gedir?
Haradan alır bulaqlar suyunu
Yer altında görünməzkən?
Ala bilərsənmi qarşısını
Durdura bilərsənmi küləkləri?
Sehirli bir çubuqla al görüm önünü
Qaynayıb axıb gedən bulağın!

Bahar

Yellədir bahar yenə də
Mavi lentini havada,
Tanış qoxular, ah nə gözəl
Yayılr hər yana,
Mürgüləyir indi bənövşələr,
Bir azdan gəlmək istəyir,
Bir arfa səsi dinləyirəm,
Gəlir uzaq yerdən!
Sənmisən gələn bahar?
Səndinmi mənim dinlədiyim!

Sevgili üçün

Dalarkən baxışlarım dərindən seyrinə,
Dinməzəcə duyarkən o müqəddəs dəyərlərini,
Bir nəfəs səsi dinlərəm xəfifcə o zaman,
Səndə yer etmiş bir pəridən.

Bir gülüş qonar dodaqlarıma,
Heyrət və sorğu dolu
Bu gördüyüm, yalan bir rayamı?!
Ən ulu arzum, dolğunca
Səndəmi tapır gerçək olduğunu?

Dərindən dərinə enir duyğularım,
Dinləyirəm qaranlıqda ilahi uzaqlıqdan
Bir uyum içində çağlayaraq
Taleyin axıb gedən bulaqlarını.

Heyranlıqla qaldırıb başımı
Süzürəm göydə gülümseyən ulduzları,

Diz çökürəm, dinləyim deyə onlarda
İşıqların mahnısını.

Təkbaşına

Burax ey dünya, burax məni!
İstəməm mərhəmətli verdiklərini,
Burax könlüm özü qucaqlasın
Öz sevincini, öz kədərini!

Nədir kədərim? Bilməm ki!
Bu bir ağrıdır ki ad verilməmiş,
Göz yaşları ardından görərəm
Günşdə sevgili işıqları.

Nə çox olar özümü bilməməyim,
Bir də baxarsan ki işıq-ışığı
Axdı içimi doldurmuş ağırlıqdan
Köksümə yayılan bir sevinc.

Burax ey dünya, burax məni!
İstəməm mərhəmətli verdiklərini,
Burax könlüm özü qucaqlasın
Öz sevincini, öz kədərini!

Düşün könlüm

Bir küknar ağacı yaşillanar
Kim bilir hansı ormanda;
Bir qızılgül kolu var
Kim bilir hansı bağçada?

Onlar səninçündür ey könül,
Səninçündür, düşün bunu,
Məzarın başında duracaqdır
Torpağına kök salacaqdır.

İki at otlaqda otlayır
İki qara rəngli,
Şən-şən hoppanır
Dönərək şəhərə.

Bir gün addım-addım gedəcəklər;
Meyidin onların üstündə,
Gördüyün o qığılcım saçan nalları da
Hələ düşməmişdən bəlkə!

Ormanda

Günortaları uzanıb ormanın kənarında
Sevərim ququ quşunu dinləməyi,
Sanki zövq alar dərə dərin bir rahatlıqda
Səsləndikcə quşun həzin ötüşləri.

Ah nə xoşdur o anlarda insanların
Çirkin sifətlərindən uzaq olmaq!
Bilirəm ki onlar məni tapa bilməz,
Özümlə baş-başa qaldığım o zaman.

İncəruhlu insanlar bilsəydilər ki şairlər
Öz vaxtlarını necə itirirlər!
Bilirəm ki qısqanardılar onlar məni.

Çünki hörəkən əllərim
Bir çələng kimi bir şeiri
Tikilər burdan çox uzaqlara gözlərim.

Əski bir rəsm

Bir yay günüdür, hər yan yaşıl,
Qarğılar yanında sərin suyun
Kənarında müqəddəs Ananın
Qucağında oynayır məsum uşaq;
Ormanda ah! Yaşıl bir ağac
Gözləyir xaça dönəcək gününü!

Piano çalan

Dinləyin onu bir, siz bir baxın
Ölövay qoca bir atdır çaldığı o piano!
Saymaq olur çıxmış qabırğaları,
Amma bu gənc oğlan onu çaldımı
Ərəb ellərinin odundan doğulmuş olan
Köhlən, soylu bir ata dönür o!

Dözmür yəhərə, dözmür yüyənə,
Qalxaraq şahə, göstərir dişlərini kişnəyərək,
Silkələyir ağ yalmanını,
Havaya sıçrayan dəniz köpükləri tək,
Sonra atlı onu rahatca aldı mı altına
Parlayır gözlərində acı göz yaşları-
Bax indi, oynayır səslənən gözəl havalarda!

Yohan Qabriel Zaydl
(1804 - 1875)

Ölmüş əsgər

Uzaq bir otlaqda, uzaqlarda
Qalır ölüsü bir əsgərin,
Unudulmuşdur, sayan yoxdur
O döyüşdü son anadək.

Bir çox generallar, əllərində
Xaçlar tutaraq gəlib keçər,
Kimsə görməz onu orada,
Bir xaçla onu yad edən yox.

Bu döyüşdə ölənlər var
Ardınca iniltilər, ağlamalar,
Ancaq ona göz yaşı yox,
Yoxdur haqqında bir danışan.

Amma onun da öz evi var,
Buradan çox uzaqlarda,
Axşam süfrəsi başında sarsılaraq
“Ölmüş oğlum!” söyləyir atası.

Göz yaşları içində deyir ana:
“Rəhm et özün bizə ey Tanrım!”
Oğlum gedərkən döyüşə
On bir üzərində durdu saat.

Gözlərini tikmiş alatoranlığa
Pıçıldayır solğunbənizli qız:
“Getdi də bir daha dönmədi
Nədən mənimçün ölmədi!”

Üç insan oturub bir yerdə
Yanır od içində ürəkləri,
Göndəririlər göylərə ölmüş əsgər üçün
İsticə göz yaşlarını.

Göylər alır onların göz yaşını
Çevirir bir parça buluda,
Aparır uzaqlarda oğlanın
Ölüsü qalmış o yerlərə.

Bulud saçılır damla-damla
Oğlanın başı üzərində,
İslatsın deyə göz yaşları
Onu bu uzaq yerlərdə.

Həyat

Azad yaşamaq, ucabaşlı
Köksü buzlaqlı olan dağlar kimi,
Duyulsun gərək buz nəfəsi
Yaxınlaşmaq istəyəne;
Azad yaşamaq, alov kimi
Kəskincə, parıl-parıl,
Yandırır əridən, və amansız
Birdəncə ona yan alanı;
Azad yaşamaq, qıvrırmsaçlı olan
Suların tanrısı tək,
Yaxınlaşdımı kimsə ona,
Lağ edən onu, sonra da
Tullayan sahilə yenidən;
Azad yaşamaq, yellərin oğlu kimi, fırtına tək,
Qaldırır tolazlayan öndəkini;
Bunu daddı bəziləri,
Həyat deyə davrananlar!

Yox-yox! Ağac olmaq gərəkdir,
Ağac olmaq:
Ucalmaq həyatın sevgisilə,
Köksündə salxım-salxım yarpaqları,
Parlamaq, uzaqda bir ulduz kimi,
Görünmək yaxında, uzaqda olan baxışlara,
Sevinc bağışlamaq onlara,
Arxasında dincəlib də rahatlanan
Heç bir ayağa yara vurmayan
Ana torpaq kimi;
Otlar kimi dostcasına
Yolçulara yataq olmaq,
Budur həyat, həyata səbəbdir, və hədəfidir
Sevgilə yaşamaq.

Robert Raynik
(1805 - 1852)

Ax ey dumduru mavi göy

Ax bu gün sən nə gözəlsən
Ey dumduru mavi göy!
Sevinir ürəyim necə də
Qucmaq istərəm səni mən,
Amma bacarmam ki mən bunu
Axı bunca uzaqdasan
Nə qədər istəsəm də, ax nə qədər
Ola bilməz ki bu, olmaz ki!

Ax ey yamyaşıl işıq dünya
Nə bir şən parıltı var bu gün səndə!
Atmaq istərəm sevinclə özümü
Qoynuna durmadan,
Amma bacarmam ki mən bunu!
Ax bu nə qədər kədərlidir!
Nə qədər istəsəm də, ax nə qədər
Ola bilməz ki bu, olmaz ki!

Birdən görürəm sevgilimi
Cökə ağcı altında,
Göylər qədər dumduru,
Dünya qədər çox gözəl,
Öpürük bir-birimizi... öpürük...
Mahnılar ötürük...
İndi bilərəm hardadır
Yeri sevincimin!

Anam üçün

Bir quşcığaz olsaydım bilərdim ah
Bilərdim nə etməliyəm:
Mahnılar öyrənərdim, mahnılar
Səhərdən axşamadək;
Sonra qonardım anamın
Olduğu yer oraya,
Ötərdim bir-bir
Mahnılarımı anama.

Bir quzu olsaydım ah, bir quzu:
Verərdim bütün yunumu anama,
Əyirərdi anam onu
Sonra corab toxuyardı iki cüt,
Həm mənə, həm özünə.

Bir balıq olsadım bamblaca,
Bilərdim nə etməliyəm:
Dalardım dənizin ən dərin diblərinə,
Həm incilər gətirərdim həm balıqqulağı,
Özümçünmü deyirsiniz?
Yox, verərdim anama inciləri
Özümçün də balıqqulağı saxlardım.

Hərdən də deyirəm ki nə yaxşı mən
Anamın uşağı olmuşam:
Nə yaxşı ki alma olmamışam,
Gilas da, şərab da, su da olmamışam,
Yoxsa yeyərdilər məni, içərdilər,
Belə olsaydı uşağı olmazdı ki
Evimizdə anamın!

Çay

Gecənin bir yarısı meşədə
Oyandı yuxudan bir bala su,
Hoppanıb gəldi dik yerdən aşağı,
Onu görənlər çiçəklər də
Az qala inanmadılar
Süzərək bu məzəli oğlancığı.

Dil tökdülər ki, getmə qal
Qal bu gözəl yerlərdə!
Nə qədər desələr də,
Yolunu kəssələr də,
O öpdü onları, məzələndi,
Amma durub qalmaq ki
Sivişib axıb getdi.

Artıq çıxdı meşədən bayıra
İndi yaşıl evindən kənarda yadı:
“Ah ey işıqlı uzaqlar, ey dünya!
Mən sənənin olmaq istəyirəm!”
Özünü qəhrəman kimi aparırdı,
Gözləri ulduzlar kimi parlayırdı.

“Nə durmaq istəyirəm, nə dincəlmək,
Bir iş görmək istəyirəm,
İstəyirəm ki sevsin qoca atam məni!”
Qayadan qayaya sıçrayaraq
Axıb gedirdi çaya doğru
Sevinirdi çığıraraq.

“Nə durmaq istəyirəm, nə dincəlmək,
Bir iş görmək istəyirəm!”
İndi zərbələr hiss edirdi bədənində,
Keçirdi dərədən, sonra da

Alırdı arxasına bir gəmini
Girişirdi döyüşə fırtınalı küləklərlə.

Getdikcə sevinci də çoxalırdı,
Getdikcə köksü də açılırdı!
Böyüyür... böyüyür... çay olurdu:
Axırdı üzüm bağlarının arasından,
Keçirdi kəndlərin kənarından,
Şəhərlər... qalalar... monastırlar...

Budur çatmışdı dənizə,
Parıldaırdı parıl-parıl,
Sanki tanrılardan almışdı işıqlarını,
Necə də çağlayırdı küləklərdə!
“Gəldim ay ata!” səsləndi,
“Gəl mənim balam!” dinlədi,
Artıq atanını qucağında dincəldi.

Fridrix Halm
(1806 - 1871)

Sevgi

Söylə, ey könül, söylə mənə
Nədir sevgi, nə olandır?-
İki ruhun bir düşüncəsi,
İki könlün bir çırpınışı!

Söylə, hardan gəlir sevgi?
Gəlir birdən, səninlədir!
Söylə onun getməsindən?
O getməz ki istəsələr!

Nə olandır təmiz sevgi?-
Unuda bilən özünü!
Nə zaman ən dərinidir o?-
Susub heç nə deməyəndə!

Nə zaman ən zəngindir o?-
Nəyi varsa verdiyində!
Söylə, nə dildə danışır?
O danışmır, sevir ancaq!

Səninlədir xəyallarım

Hər an yanındadır xəyallarım,
Qanad çalar üzərinde,
Qürbətdir olmadığın yer,
Vətəndir olduğun yer də!

Hər an yanındadır xəyallarım,
Səndən ayrılı bilmir ki!
Gəzdi dünyanın hər yanını
Ən gözəl yerdir olduğun yer.

Qırmaq olmaz ki bu bağı
Sənin sehrindir bağlamış,
Uça bilmir ki uzağa,
Yaxmış baxışın qanadlarını.

Kitab və arasındakı

Dəricildli bir kitabdı, çox qədim,
Bəlkə yüz illərlə heç açılmamış-
Uzaq bir ölkədəndi, qərib dildə,
Qədim bir şairlə maraqlanan kim?!
Aldım bir gün onu əlimə,
Xəyallar içində çevirdim yarpaqlarını,
Çürümüşlük tozu hopdu üz-gözümə,
Nə gördüm arasında, bilirmisiniz?
Qupquru rəngsiz, hələ də
Bahar qoxuyan bir qızılgüldü.

Eşitməyən ana

Kim açdı yavaşca cəftəni, qapını?
Kim girdi içəri duyulmadan?
Oğludur dönmüş uzaqlardan
Qulağı heç eşitməyən ananın.

O eşitmir gələnin kim olduğunu,
Soba yanında, cəhrə başında;
Səlam verir oğlan... yanaşır,
Nəsə deyir də yavaşcadan!

Bu zaman ana qaldırır başını,
Bu nə bir möcüzədir!
Eşidir onun baxışları
Qulağı eşitməsə də!

Açaraq qollarını geniş-geniş
Alır qoynuna oğlunu,
Eşidir oğlunun ürək çırpıntısını
Qulaqları eşitməyən bir ana.

İndisə oturmuş oğlunun kənarında
Yoxdur sonu ürəyindəki sevincinin-
İnanın deyərsəm, inanın siz buna:
Eşidər mələklərin mahnısını
Qulaqları eşitməyən bir ana!

Bir gün

Bir gün axdımı ömrün qaranlıqda,
Titrək ay işığı olmaq istərəm
Saçılım deyə üzərində!

Bir gün döndümü ömrün səhraya,
Bir bulaq olmaq istərəm,
Dincələsən deyə kölgəsində!

Bir gün getdimi əlindən hər nə bir röya kimi,
Bir ağac olmaq istərəm sənin üçün
Yarpaqları yaşıl-yaşıl!

Bir gün sardımı hər yanını ölüm səssizliyi,
Bir quş olmaq istərəm,
Ötüm deyə könlündə ümid mahnısını!

İstər gəncliyində,
İstər saçlarına düşərkən dən
Səninlə olum istərəm, səninlə mən!

Ernst fon Feuxtersleben
(1806 - 1849)

Söz

Gəzər orda-burda
Gözəl bir söz,
Gəzər hər bir yanda
Yaxşı bir söz,
Gəzər hər zamanda
Doğru bir söz.

Xatirə

Əsir səhər küləyi incə-incə,
Oynayaraq yarpaqlarla, otlarla, çiçəklərlə,
Oyanır min xoş qoxuyla xəyalımda
Uzaq xatirələr.

Ah, nə tez sovuşur ömrün səhəri!
Heç bir bahar gətirməz gənclik günlərini,
Nə qalır əlimizdə qayğılı, acılı vaxtımızda?
Sən qalırsan ancaq ey xatirələr!

Könlümüzçə anlar olur gəlib keçən,
Unutdurur bizə ağır bir ili,
Ağrılar könlümüzü, həm də sevindirər
Düşündükcə xoş keçən saatlarımız.

Çiçəklərdən hörülmüş çələngdir həyat
Çiçəklər qarışmış tikanlara,
Yalnız istəyinə varanlardır
Yalnız ağlamış olanlardır yaşayanlar.

Demək

Elə sevmək ki, zövq ala bilməmək,
Elə sevmək ki, nifrət bəsləmək:
Qısqancılıqdır bu demək!

Tanrının məsləhəti

Nədir tanrının məsləhəti, bilirmisən?
Uzaq gəzməkdir sevdiyindən;
Nə qədər acıdır bu dünyada
Nə qədər,
Ayrılıq ah! Ayrılıq zamanı!

Sevdiyin bir qönçəni
Qoyursan bir vazaya,-
Unutma ah! Unutma ki,
Sabah qönçən açıldımı,
Bir axşamkən solacaq da!

Sevgi verdi sənə bir gün Tanrı,
Hopdumu şirin-şirin canına
Ardınca bir gün gətirərlər tabutu,
Qoyarsan sevgini sən ona,
Ondasa ağlamaq düşər payına!

Çalış məni doğruca anlayasan:
İnsanlar bir-birindən ayrılında
Əlvida deyirlər, əlvida!

Anastasius Qr n
(1806 - 1876)

Kitabdakı yarpaq

Qoca bir xalam vardır mənim,
Köhnə bir kitabı vardır onun,
Qupquru bir yarpaq, sapsarı
Qalmıř o kitabın arasında.

O quru yarpaq kimidir  lleri də,
Bir baharda qoparmıř o yarpaęı;
O günlərdən n  qalmıř indi ona?
Baxdıqca axar g z yařları!

Sahildə

Uca bir yerdə durmuř tacir adam,
Seyr edir n ř  içində gördüklərini;
Onun yanında bir balıqtutan, qařqabaqlı
Toxuyur s k lm ř torunu.

Bir yanda saęlam g rurlu gəmilər,
Bir yanda qum içində daęılmıř olanları!
Bir yanda liman, bir yanda qayalıq,
Arabir qabarmalar, arabir  ekilm l r....

Bir yanda gün iřięi, bir yanda fırtına buludları,
Bir yanda səssizlik, bir yanda mahnılar,
Bir yanda g l n gəmilər, bir yanda  vida səsləri;
Yumulan yelk nl r! Açılan yelk nl r...

İki qadın görünür dənizin sahilində:
Birinin gözlərindən yaş süzülür,
Birisə əlində bir çələng tutaraq
Qırmızı güllər atır sulara.

Kədərlə doludur birincisi,
Titrək bir səslə köks ötürür:
“Sən də həyat kimisən ey dəniz!
Həm acıqlısan, həm azğınsan onun kimi!”

Sevinclə doludur ikincisi,
Bəxtiyarlıqla gülümsəyir:
”Sən də həyat kimisən ey dəniz!
Həm sevimlisən, həm işiqsan onun kimi!”

Dənizsə çağlayır... dənizsə gurlayır...
Batırır həm sevinən, həm kədərli səsləri,
Boylanır dalğalar, sonra gedir uzaqlara
Udaraq çiçəkləri, udaraq göz yaşlarını.

Dənizi səlamlayarkən

Uzanırsan uzaqlara durğunca,
Parlaqdır suların, sirlərlə dolu,
Süzürəm sonsuzluğunu ey dəniz!
Qutsalsan, qocasan, ölməzsən.

Göz yaşımı səni səlamlayım?
Kədərlə süzülüb axan göz yaşımı?
Vəfalı dostlarımı yas içində
Səlamladığım kimi məzarlıqda?

Axı sən də sonsuz, səssiz bir məzarlıqsan
Əngin məzarlardır suların,
Həyatlar, ümidlər itdi səndə,
Duyğusuz, soyuqca məzarsan onlara!

Bir məzar daşı olmadın ki üstlərində,
Yoxsulca, sadəcə bir xaç da olmadın ki!
Yalnız sahilindən keçər ağlayaraq
Dəstə-dəstə yas tutanlar!

Səni coşğun sevincləmi səlamlayım?
Alqışlamı uca səsle?
Barlı-bəhərli bir bağ tək
Ki qoynu zəngindir meyvələrlə?

Axı sonsuz bir bağsan sən özün,
Yoxdur zənginliyinin bənzəri,
Nə qədər saysız xəzinələr,
Nələr gizlənmiş billur qucağında.

Bağların bərəkətli çəmənləri kimisən,
Onlar kimi dümdüz, yamyaşıl,
Çiçəklərindir inci-mərcanlar
Açarlar sən qoynunda.

Bağlardan səssizcə keçənlər tək,
Gəlib keçərlər səndən də gəmilər,
Xəzinələr daşıyarlar özlərilə,
Səlamlayaraq səni ümidlə doldu.

Göz yaşımılamı, sevincləmi,
Səlamlayım mən səni ey dəniz?
Yersiz şübhələrlə, yaramaz sorğularla?
Çünki ayırmaq çətinidir bunları bir-birindən!

Axı ən gur alqışım da mənim
Göz yaşımıla süzülür gözlərimdən,
Səhər işıqları tək axşam işıqları da
Şeh damlaları salmırmı çiçəklərə?

Göylərdə tanrıya üz tutanda
Gözlərim yaşla doluydu kilsədə,
Hönkürdüm gözəl vətəni
Bir daha gördüyümdə.

Yaş gözlərimlə açdım qollarımı
Çatdığım zaman sevgilimə;
Ağlayaraq diz çökdüm, uca yerdən
Səni ilkin gördüyümdə ey dəniz!

Fridrix Teodor Fişer
(1807 - 1887)

Sorğu

Bir gün İsrafil çalacaq şeypurunu
O gün qiyamət günü olacaq,
Bir nəriltili qopacaq hər yandan:
Deyəcək aç ağzını ey torpaq!

Torpaq silkinər kimi yuxuda,
Açacaq qarnını məzarlar da,
Çıxacaq ölümlər onlardan
Gələcək dəstə-dəstə hər yandan.

Sonra versin deyə öz hökmünü
O Ölümsüz qalxacaq kürsüsünə,
Sarsılacaq ürəklər qorxudan
Əsəcək zağ-zağ yer üzü.

Bir partlayış səsi qopacaq göy üzündə-
Qorxunc bir səssizlik saracaq hər yanı,
Mənsə gedib düz qarşısında duracam:
Nədən məni yaratdın? Soracam!

Mənim pişik balam

Bir soyuq yerdə tapdılar səni,
Buzlu bir yerdə, qar içində,
Gətirdilər mənim səssiz evimə,
Nə qədər çaşqındın zavallı pişik bala!

Kitablarla dolu otağında
Mioldayırdın həzin-həzin,
Sonra getdikcə azaldı qorxun da,
İsinişdin olduğun rahat yerə.

Başladın gülməli oyunlarına,
Bir yarışmalar... sıçramalar...
Bir dartışmalar... mayallaq aşmalar...
Çox şirindin, çox dəcəl!

Əyləndirirdin məni usanmadan,
Nə şeytan işlərin vardı sənin!
Qədirbilənliklə məni hər zaman
Bir təlxək kimi güldürürdün!

Bilirdim ki heç vaxt bitməyəcək
Sənin o məzəli baletlərin,
Başında hər an bir yeni fikir,
Nə qədər canlandırırırdın evimi!

İyləyirdin, görürdün hər nəyi,
Açıq qırmızıydı kiçik ağzın,
Hər bir tərپənişin bir dalğa,
Yumşaqdı, yuvarlaqdı etdiklərin.

Bir gün bir siçan gəldi evə,
Bir siçan: şeytanın yolladığı,
Demə zəhərliymiş! Yedin onu,
Bununla ömrünün çatdı sonu!

Evin dörd bucağında yerin boşdur,
Arayır səni sevənlərin,
Hər kəsin ürəyində yerin vardır,
Gözlər sənin ardındadır.

Bir gün gedərsəm bu dünyadan,
Bir ulduz olsa mənim yerim,
Gəl yenə orda pişik balam,
Gəl yenə orda yanıma!

Təsəlli

Hələ yetmiş yaşlarımda,
Nə qədər dümdüz yeriyyərdim,-
İndi iflic kimi yəm yol gedərkən!
Yoxsa üzülmüş sinirlərim?

Nə qədər acıdır, ağrıdır bu!
Amma xoşdur bilməyi yenə də:
Dümdüz gedən zaman, şeirlərim
Getməzdi dümdüz belə də.

Genişlik və dərinlik

Söylə bir mənə ey qoca axmaq
Nədir bu eniş-yoxuşa can atmağın?
Nədir arayırısan, burax, burax!
Sənə nə faydası genişliyin!

Heç nə verməz sənə bu genişlik,
Yoxdur ənginliyin də yararı!
Dərinlərə enməlisən, dərinlərə,
Qısadır bu yol, həm də rahat,
Yalnız bir arşın yetər səsənə.

Gözlə bir az

Hələ vaxtın var bir az da sənin,
Keçə bilərsən bu küçədən yenə də,
Gedə bilərsən aşağı, yuxarı,
Dura bilərsən arabir səlam verib.

Çox keçməz ki, deyərlər ardınca:
Nə zamandır görmədik qocanı!
Soyuq günlərdə də, isti günlər tək
Burada keçirərdi boş vaxtını.

Demək, həyat piyaləsini damla-damla
İçərək tükətdim artıq mən də bir gün,
Daddım ömrün hər bir ağrısını
Qalmadı dadmamış olduğum.

Etdim, gərəkli olanlardan,
Keçdiyim yolumda izim qalar,
Qaldı ardımda edə bilmədiklərim
İstəsəm də gücüm çatmayanlar!

Nə tez gəlir hər kəsin yaxşı bildiyi
Çökür qaranlıq-qaranlıq bu gecə!
Kim doldura bildi işiylə gününü
Nə qədər əməklə, qayğıyla keçirsə də!

Bax dörd yanına, görərsən aydın baxışları,
Təptəzə qanla dolu yanaqları,
Bil ki, doldurar həyat yeni odla
Açılan sönmüş boş yeri.

Hər nə öz yolundadır, arxayın ol!
Boşalt öz yerini, insanlıq ölən deyil;
Yoxdur sonu açılan yeni səhərlərin,
Sənsə en artıq öz qaranlıq evinə!

David Fridrix Ştraus
(1808 - 1874)

Qorxma

Tulla getsin o ilkin günahı!
Qoyma sarsın içini kölgələr!
Vurulan yaraları sağaltmağa
Vardır həyatla dərmanı.

Apardımı daşan su körpünü,
Min cəsarətlə bir qayığa!
Aldımı güllə bir qıçını,
Al əlinə qalın bir çəliyi!

Evə dönərkən

Duru sular boyunca gedirəm,
Çiçəkli, qoxulu çəmənlərdən keçirəm:
Keçən ləzzətləri bir daha dadım deyə
Vızıldayan arılar kimi röya içindəyəm.

Yolumu yaxşıca bilmirəm,
Hər vardığım yerdə soruram yenidən,
Bilirəm bir az azaraq getdiyimi,
Nə olsun ki, fərqi nə varan deyiləm,

Gəldiyim yerdən zorla qoparıldım,
Hara getdiyimə artıq yox həvəsim:
Öyrəndim indi usancımın önəmsiz olduğunu,
Olsun ki varım yenə gəldiyim yerimə.

Nədən gəlməzsən özün

Hər gün gəlirsiniz evimə
Dadlı-dadlı, şirin-şirin;
Girirsiniz işvə ilə qapıdan
Eşidib-eşitmədiyimi sormadan.
Mərcanlar kimi bir ağızdan çıxırsınız,
Nə zaman göstərərsiniz onun özünü?
Necə ki yolçu eşidər kollardan mahnısını
Görə bilmədən bülbülünü.

Halay vurarkən çevrəmdə rəng-rəng,
Sevdadan xəstələnər könül,
Səslər göz önümdə yüksəldikcə
Canlanar onun incə gövdəsi də,
Səslərin daşıb gəldiyi tək
Daşar xəyalımda köksü onun,
İncilər kimi, bulaqlar tək
Axar ondan nəşəsi gəncliyin.

Nədən bir səlamla gəlməzsən özün,
Gələr ancaq xəbərçilərin?
Sənindir bu yer oturmağa,
Ayaqlarınıdır bu xalı,
Duyğularımı daşıyan açılmış bir qızılgülü
Sənə vermək istərəm,
Susacaq mahnıların,
Səni şirin-şirin oxşayarkən.

Yuliu Hammer
(1810 - 1862)

Baxaraq tutqun buludlara

Baxaraq tutqun buludlara
Söyləyirsən bulanıqdır, bozduz göy üzü-
Göy üzü hər zaman təmizdir, mavi,
Örtmüş gözlərini bulanıq pərdə;
Dedin: küsüb məndən bəxtim də artıq,
Qalmış təkbaşına zavallı ürək!
Ürəyim göylərdə bulud kimidir,
Yoxdur nə günəşi, nə ulduzları.

Hava bulanıqmı? Sarsılma saqın!
İnsan kölə olar, əyilər başı
Sorar tutqun duman onu büsbütün
İtə xoşbəxtliyə ümidi bir gün;
Böyük bir tor olar hörümçək toru
Gözlərimiz önündə durarsa əgər-
Azad bir insan tək dik bax hər nəyə,
Onda bəxtiyarsan ölümdə belə!

Tarlalar uzanır günəş altında
O tarlalarda gəzib dolaşmalısən,
Yaşıl ormanlarda gəzməlisən,
Kədər sıxdımı bir gün köksünü
Qoy dil açsın bulaqlar, axar sular
Qoy onlar versin sənə də təsəllini.

İniltili ruhlarla baş-başa qalmamalı
Əl-ayaqdan uzaq qalmış o damında,
Evində onlardır buyruqçular,
Bayırda sənsən üstün olan,
Aydın bəxtiyarlıq qarşısında
Qorxaraq kiçilib qaçar onlar!

Qoy dolsun köksünə hava dalğa tək,
Dağılsın qayğılıların boğuş nəfəsi,
Qoy göylərin təmiz küləkləri
Sərinlik çiləsin yanan alnına;
Bax, hər yan açıqdır qarşında sənin,
Dəyərli qızıldır əlində ümid.

Öyrənərsən yenə şən mahnıları,
Dolar yenə canına həyat gücü
Öyrənər könlün yenə də sevməyi,
Çoxdan unutduğun o sevməyi;
Söylər sənə bulaqlar, ağaclar, çiçəklər o zaman
Söylər sənə insanın ürəyindən!

Pozma röyasını uşaqların

Pozma röyasını uşaqların,
Duysalar bir istək birdən-birə;
Onlar da hiss edirlər ağrını
Səninki kimi ürəyində.

Yaşlanmış olanlar vardır dünyada
Sönmüş kökslərində odları,
Amma bir cizgi var üzlərində
Uşaqılıq çağının yadigarı.

Səhər şəhləridir ki təptəzə
Saxlayar çiçəkləri,
Bil ki tez solar o çiçəklər
Qurutsan o şəhləri.

Sonradan

Görürsənmi göy üzündə o ulduzu?
Sevinirsən o səni gördüyü an;
Çox çəkir o səni görə bilsin,
Sən hələ onu görmədiyən zaman.

Bəzən doğar bir bəxt olduzu ruhumuzda
Bizsə ondan heç nə bilmərik,
Keçər illər uzun-uzun...
Bir gün birdən o işığı hiss edərik.

Ferdinand Frayliqrat
(1810 - 1876)

Çörək

(Pierre Dupontdan ilham alınmış)

Suların kənarında, küləklərdə
Durarkən çalışmadan dəyirmanlar;
Eşşəklər tənbel-tənbel dolaşarkən
Otu olmayan örüslərdə:
Günəşin altında canavar tək
Aclıq soxularkən qorxmadan hər bir evə;
Bir fırtına doğulur getdikə göy üzündə,
Sanki qaynayır hava da:
Boğmayın bu üsyanı ey zalımlar!
Xalqın aclığı gəlir üstünüzə!
Bu, insanın içində bağırən təbiətin səsidir:
Çörək isətyirik, çörək deyir!

Kəndlərdən ayaq tutmuş gəlir aclıq
Gəlib girir şəhərlərin qapısından;
İstərsiniz çomaqlarınızla kəsin önünü,
İstərsiniz çalın gum-gum təbilləri!
Bilməz barıt nədir, qorxmaz yaylım atəşindən
Quşlardan ititdir gələrkən o,
Və ən uca hasarların üzərində
Görərsiniz onun qara bayrağını;
Boğmayın bu üsyanı ey zalımlar!
Xalqın aclığı gəlir üstünüzə!
Bu insanın içində bağırən təbiətin səsidir:
Çörək isətyirik, çörək deyir!

Buraxın gəlsin ordununuz yığın-yığın
Əllərində silah yüyürsünlər!

Acılıq ordusunun da var öz silahı,
Gəlir əlində bel, saman anbarından, tarlalardan;
Gətirir çiyində taxıl dəryazını;
Qabarmış köksündə qəzəb çırpınaraq
Gəlir odlu-odlu qızlar da;
Boğmayın bu üsyanı ey zalımlar!
Xalqın aclığı gəlir üstünüzə!
Bu insanın içində bağıran təbiətin səsidir:
Çörək isəyirik, çörək deyir!

Qurşandı artıq aclıq silaha,
Kimi oraqla gəlir, kimi tüfənglə!
Sizsə əmr edin kəssin giyotinlər
Bizim başımızı baltasıyla!
Qaranlıq bir dəhşətlə havanı
Parçalar sizin öldürdüyünüz
İnsanların çıxırıtısı,
O zaman tökülən qanlardır çıxıran:
Boğmayın bu üsyanı ey zalımlar!
Xalqın aclığı gəlir üstünüzə!
Bu insanın içində bağıran təbiətin səsidir:
Çörək isəyirik, çörək deyir!

Çörək istəyirik, çörək olsun gərək!
Hava tək, su kimi, gərəkdir çörək bizə!
Bizi tanrı yaradarkən, söz verdi bizə
Bu tanrının bizə verdiyi öz sözüdür!
O verdiyi sözü artıq gerçək etdi:
Tarla verdi bizə taxıl əkmək üçün
Nədən günəş işıqlarıyla hər zaman
Yetişdirməsin bizim taxılı?
Boğmayın bu üsyanı ey zalımlar!
Xalqın aclığı gəlir üstünüzə!
Bu insanın içində bağıran təbiətin səsidir:
Çörək isəyirik, çörək deyir!

Bunca əl dəyməmiş torpaq vardır hələ
Qızıl kəməər kimi sarılmalıdır
Dünyamızın belinə başdan-başa
Taxıl zəməsi, qarğıdalı tarlaları!
Buraxın qazaq qoynunu torpağın!
Biz artıq öldürmək istəmirik bir-birimizi!
Buraxın kətan düzəldək silahlardan
Savaşdakı kəskin dəmir parçasından!
Boğmayın bu üsyanı ey zalımlar!
Xalqın aclığı gəlir üstünüzə!
Bu insanın içində bağırən təbiətin səsidir:
Çörək isətyirik, çörək deyir!

Biz arılar kimi insan kütləsiyik,
Nəyə gərəkdir bizə sizin toplantılar?
Bir dənizdir insan kütləsi, bir dəniz ki
Kükreyir, qaynayır, qabarır yer üzündə!
Şumlayır kətanla torpağı şırım-şırım,
Çörəyi heç zaman əskik olmamalı,
Boğmayın bu üsyanı ey zalımlar!
Xalqın aclığı gəlir üstünüzə!
Bu insanın içində bağırən təbiətin səsidir:
Çörək isətyirik, çörək deyir!

Azadlıq və haqq

Yox, deməyin artıq ölümlər dünyasında bir
ölüdür o,
Yox, deməyin artıq insan ona qovuşmayacaq,
Çünkü bağladılar haq sözünü deyən ağızları,
Çünkü dandılar haqqın haqq olduğunu!
Yox, istər sürgündə, istər inamla yollarda;
İstər zorbalıqdan yorğun, istər dərd içində,
İstər zindanlarda kəsilsin damarlarımız-
Vardır Azadlıq,
Vardır Haqq!

Yorulan varsa, bizim yolumuz davam edəcək!
Artacaq köksümüzdə zəfər inamı;
Artacaq qat-qat addımlarımızda olan bu güc,
Daha da yüksələcək ağızımızda azadlıq,
haq səsi!
Çünkü müqəddəsdir onlar, ayrılmazdır,
Vəfalıdır onlar bir-birinə hər döyüşdə;
Axı haqq olan yerdə, yaşar azadlığın özü də,
Axı azadlıq olan yerdə, yaşar haqqın özü də!
Vardır Azadlıq,
Vardır Haqq!

Bu bir təsəllidir bizə ki, heç bir zaman
indiki tək
Onlar bu qədər əl-ələ bir yerdə döyüşmədilər!
Heç vaxt indiki tək onların gur səsi, nəfəsi
Dolmadı əzilmişlərin, kölə olmuşların içinə!
İndi onlar dolaşır bu dünyada ölkə-ölkə,
Oyadır, çağırır bütün insanları hər yerdə,
İndi onlar qırırlar bütün küləklik bağlarını
Səsləyirlər qul edilmiş qaranı:
Vardır Azadlıq,
Vardır Haqq!

Artıq, dalğalanır bayraqlarınız hər yerdə,
Haqsızlıq cəzalanacaq, zorbalıq məhv olacaq!
Burda hələ olmasa da, orda zəfər çalacaq,
Hər yanda zəfər çələngimiz qosqocaman!
Hər bayraqda xalqın öz nişanəsi!
Yunanistanın zeytunu, İrlandiyanın yonca
yarpağı,

Bizdənsə hörülmüş palıd olacaq,
Vardır Azadlıq,
Vardır Haqq!

O zaman çatar fəlakətdə olanlar rahatlığa-
Şirindir onların yuxusu, haqlıdır onların
dincəlməsi!
Azadlıq deyə, haq deyə ölənlərin məzarları
üzərində

Parıl-parıl işıqlar yanacaq!
O zaman qaldırıb içəri qədəhləri fəlakətdə
Qorxmadan döyüşən, acı çəkənlərin sağlığına!
Onlar ki haq üçün çarpışdılar, əzablarla
vuruşdular!

Yaşasın azadlıq, yaşasın haqq!
Vardır Azadlıq,
Vardır Haqq!

İş

Eşq olsun, şərəf olsun onlara ki
Qocaman çəkiş əllərində çalışırlar,
Tarlalarda taxıl dəriylər istidə,
Yaşatsınlar deyə arvadı, uşağı
Dalırlar torpağın dərin iliklərinə,
Çəkirlər sulara qayıqları,
Ac qalmasın uşaq, böyüsün deyə
Yanlarında yundan, iplikdən kələfləri
Çalışırlar dəzgahların ardında, çalışırlar,
Eşq olsun, şərəf olsun onlara ki
Qabarlı əllərlə yaşayırlar,
Alın təri tökməkdir işləri
Daxmalarında və dəyirmanda,
Eşq olsun, şərəf olsun onlara ki
Kotan ardında tər içində yer sürürlər,
Və onlara ki, yorğunca
Meyvə dəriylər ağaclardan!

Herman fon Qilm
(1812 - 1864)

Gecə

Çıxaraq meşədən gəlir gecə,
Keçir səssizcə yanından ağacların,
Baxır sonra dörd yanına-
İndisə diqqət et buna:

Sönür bütün işıqları dünyanın,
Nə çiçəklər qalır, nə rənglər
Silir yolu,
Silir ot yığınlarını tarladan.

Silir hər bir gözəlliyi;
Silir çayın gümüşü rəngini,
Silir kilsənin mis damında
Parıldayan qızılı.

Qarşımda talanmış durur bu kol-
Bəri gəl ey kol, bəri gəl!
Qorxuram gecədən, qorxuram ki
Səni də qoparıb ala məndən.

Qeorqine

Nədən belə gec gəldin Qeorqine?
Qızılgüllərin nağılı başa çatdı,
Arılar doydular baldan artıq
İndisə yatırlar mışıl-mışıl.

Soyuq deyilmi sənə gecələr?
Bu günləri necə keçirirsən?

Kaş verə biləydim sənə baharı,
Ey rüyalarla yaşayan od rəngli qız!

May şəhləriylə səni bəzəsəydim,
İyun işıqlarıyla səni örtseydim,
Onda olmazdın ki ən son olan,
Ən qürurlu ah, ən tək olan!

Boşunamı ümidim, ey rüyalarla yaşayan qız?
Beləsə ver əlini mənə bir bacı tək,
Sən tanımayan kimi baharı
Mən də ömrümdə mayı görmədim!

Sənin kimi mən də ey rəngini oddan alan!
Sənin kimi mən də gec sevdim;
İstər gec olsun, istərsə də tez
Dərddir, heyranlıqdır bu hər zaman!

Ölülər günü

Qoy qoxulu çiçəkləri masaya,
O qırmızı astra çiçəklərini gətir bəri,
Gəl söylə yenə də sevgidən
Etdiyin kimi keçmiş baharlarda.

Ver əlini gizlicə sırım yenə,
Görsünlər, nə olar!
O gözəl gözlərinlə bir bax mənə,
Etdiyin kimi keçmiş baharlarda.

Qoxulu çiçəklər açmış məzarlar üstündə,
Hər il bir gün ölülər günüdür,
Gəl yenə otur ürəyimdə,
Etdiyin kimi keçmiş baharlarda.

Səssizlik

Keçərkən fırtına buludları
Göy gurultusu hələ yoxkən,
Yolçu atarkən iricə addımları
Quşlar uçarkən durmadan yuvaya,
Bir səssizlik çökər birdən.

Çiçəklər əyərək məsum başlarını
Tanrını düşünərək,
Göy üzündə yavaş-yavaş
Açılarkən minlərlə göz qapaqları,
Bir səssizlik çökər birdən.

Unutqanlığı yenərək
Kəskin bir qərarla könül,
Baharda əkdii
Çiçəkləri sulayarkən,
Bir səssizlik çökər birdən.

Qoyma...

Qoyma aslansın kirpiklərindən göz yaşı,
Qoy axsın o gümüş bulaq gözlərindən,
Bilir hara axdığını,
Susamış şeirlərimin çiçəkləri.

Qırmızı donunda bulud göylərdə
Çiçəklərin bağbanıdır - bağban qız! -
Nə dərin bir sevgi nəşəsi var ürəyində
Axır gözəl göz yaşları yer üzündə.

Qoyma aslansın kirpiklərindən göz yaşı,
Ey ulduzlu gecələrin bağban qızı!
Qoy tapsın yenə də işıqlı rəngini
Mənim solmuş çiçəklərim içincə onu.

Haynrix fon Mülər
(1813 - 1874)

Çaşbaşlıq

Artıq çıxıram meyxanadan;
Nə qəribə görünürsən ey küçə!
Sağla sol deyişmiş yerini,
Bilirəm ey küçə! İçdiyini.

Nə olmuş üzünə sənün ey ay?
Bir gözün açıqdır, biri bağlı;
Görünür içibsən sən bu gecə!
Heç utanmırsan ey qoca?!

Necə inanım gözlərimə!
Fənər dirəkləri əyilmişdir;
Az qala aşacaqlar indicə hər tərəfə,
Bunlar da yaman içmiş ha!

Hər nə bir fırtına içindədir;
Mənsə təkbaşına dolaşıram,
Yox, artıq belə də qala bilməm,
Gedib meyxanada yatmalıyam.

Fridrix Hebbel
(1813 - 1863)

Ən yüksək olan

Sayğın olsun insana,
Bil ki onda bir pöhrə vardır,
Bir səhər boylanacaq,
Sonra baş qaldıracaq
Ən yüksək olana!

Sayğın olsun insana,
Bil ki bir nəfəs vardır
Onda oyadar həyatı,
Bəlkə o sənin ruhundadır!

Sayğın olsun insana,
Sonsuz zamanda bir an vardır,
Sağalda bilməsə də bir yaranı
Bir təsəlli olar bir həsrətin ağrısına!

Gecə mahnısı

İşıqlarla, ulduzlarla dolan
Böyüyən, durmadan axan gecə:
Söylə, nə var o sonsuz uzaqlarda
Nədir orda oyaq qalan?

Daralır köksümdə ürəyim:
Genişlənən, hər nəyə dolan həyat,
Duyuram onun qocaman olduğunu
Mənimkini cılızlaşdırdığını.

Uyu, yaxınlaşırısan yavaş-yavaş
Bir uşaq kimi anaya,
Qorunsun deyə sənin də cılız odun
Bir çevrə çəkərsən ətrafına.

Gecə duyğusu

Bir barış içində, gecə-gündüz
Girmişlər yarışa,
Yumşalsın deyə dəyişilmək
Çatınca zamanı.

Ey məni sıxan dərdim!
Artıq yatırmısan?
Nəydi məni bəxtiyar qılan
Nəydi ey mənim könlüm?

Axıb getdi sevinclər kimi
Ağrılar da,
Yuxu oldu onların səssizcə
Gətirdikləri yanıma.

İndi getməkdir uzaqlara
Getməkdir yüksələrək,
Mənimsə duyduğum budur ancaq:
Bir layla kimidir həyat da.

Mən və sən

Bir-birimizi gördük yuxuda
Birdən açıldı gözlərimiz,
Sevməkçün biz də varıq,
Sonra dalırıq yuxuya.

Sən oldun yuxumdan çıxıb gələn
Mən oldum yuxundan çıxıb gələn
Ölərik, birdən birimiz
İtmiş olsa o birində.

Bir zanbaq üstə titrəyərək
İki damla: yuvarlaq, dumduru,
Axıb tökülürlər bir-birinə
Süzülürlər zanbağın içinə.

Yay mənzərəsi

Gördüm yayın son qızılgülünü,
Sanki qıpqırmızı qanamışdı;
Ürpərdi canım və söylədim:
Nə qədər uzaqdır həyata,
Nə qədər yaxındır ölümə!

O qızmar yay günündə durmuşdu hava,
Ağ bir kəpənəkdi səssizcə uçan;
İncə bir əsinti toxunurdu qanadlarına
Bir külək olmsa da duyulan!

Dünya və mən

Sonsuz bir okeanda ey damla!
Sən öz içindəmi qalmaq istəyirsən?
Bil ki dalğalarda, fırtınada
Nə qədər də silkələnsən, yenə də
Çevrilib bir inci ola bilməzsən!

Aç içini büsbütün və qarış,
Sən də içində ol sevincinin, ağrısının
Bütün axımların;
O zaman yararlı olarsan özünə
Yararlı olarsan həyata.

Qorxma dünyaya dalmaqdan,
Özündən, təmələndən uzaqlaşmaqdan;
Bil ki Bütündən keçir yolun
Sənin özünə!

Daddınmı bütün şərablardan,
Ta dərinlərində duyarsan gücünü,
Elə bir güc ki, rəqs edər
Qarşısında fırtınanın.

Bir heyvan üçün

Sən dünyanın ən məzlum canlısın,
Sən göstərdin insana yer üzündə
Şirəli, ətli meyvələri,
Onu Tanrı bildin özünə dilsizcə,
Sən oldun onun canını təmizləyən
Bulaqları ona göstərən,
Oysa nə etdi sənin müqəddəs işığın
qarşısında?
Öldürməklə bildirdi sənə öz minnətdarlığını,
Sən qaranlıq gecələrdə olmasaydın
O tapa bilməzdi öz yolunu,
O nəylə bildirdi sənə təşəkkürünü?
Yükləməklə sənə hər ağrını!

Çiçək və qoxu

Bir bahar günündə birdəncə
Xoş bir qoxudan nəşə duydunmu,
Arama küləyin gətirdiyi
Gözəl qoxunu yayan çiçəyi.

Nədir anladır o qoxu, bilirmisən?
Sonsuz həyatın zəngin olduğunu;
Çiçəksə xatırladır bunu ancaq:
Çox keçmədən görərsən solduğunu.

Uşaq

Yatmışdı tabutda ana
Sonuncu dəfə bəzənmişdi;
Uşaq yanında oynayaraq
Heyrətlə baxırdı ona.

Xoşlanırdı o baxdıqca
Saçlarına düzölmüş çiçəklərə,
Gözəl çiçəkləri köksündə
Daha xoş gəlirdi uşağa.

Yavaşca, şirincə deyirdi:
Bir çiçək ver mənə nə olar!
Səni çox sevirəm ay ana!
Sənin bu qədər çiçəyin var!

Ana vermədikdə çiçək ona,
Düşünürdü indi yatır ana,
Bir azdan oyanar və sonra da
Bir çiçək verər ona.

Uşaq səssizcə uzaqlaşdı
Örtüb ardınca qapını,
Arabir gəlib boylanırdı
Görsün ki ana oyandımı.

Emanuel Qaybel
(1815 - 1884)

Yolçu mahnısı

Artıq bahar gəldi, ağaclar yaşillanır,
İndi istərsən qal qayğılarla öz evində!
Göy üzündə gəzən o buludlar kimi mən
Gəzmək istəyirəm bu geniş yer üzündə...

İstərəm sizi qorusun tanrım anam!- Atam!
Kim bilir, varmı bəxtim uzaqlarda?!
Bir çox yollar vardır keçmədiyim,
Bir çox şərablar vardır içmədiyim.

Könlümdə ümid, getmək günəş altında...
Aşmaq dağları, keçmək vadilərdən,
Bulaqların şırıltısı, ağacların xışıltısı...
Köksümdə bir torağay oxuyur onlarla.

Axşam susamış, vararam kiçik bir şəhərə:
Söylərəm: "Mehmanxanaçı! Doldur şərabla
sürahini!

Çal səndə kamanı, çalğıcı çal!
Qoy mən də oxuyum sevgilimdən!"

Bir yer tapılmasa, yataram altında göylərin,
Başımın üzərində ulduzlar keşik çəkər,
Otağım- küləklərdə xışıldayan cökə ağacı,
Öpərkən məni səhər qızılığ,ı,
Açaram gözlərimi.

Çıx yollara, çıx yollara ey köksündə gənclik
ürəyi!

İçini doldursun tanrının əngin nəfəsi!
Baxaraq göylərə,

Könlüm başlamış mahnı söyləməyə,
Ah nə qədər gözəlsən, nə qədər gözəl,
Ey geniş dünya!

Ümid

Acıqlı-acıqlı davranaraq
Qış qorxudurmu bizi hələ də?!
Səpirmi hər yana buzlu-buzlu qarı?!
Ancaq az qaldı qarşılayaq baharı.

Kükre ey fırtına, kükre, var gücünlə!
Sanma ki səndən qorxacağam!
Yüngüldür ayaqları baharın
Gələcək bir gecə uzaqlardan.

Ey könül, qapılma qayğılara,
Razi qal öz taleyinlə!
Bil ki böyük bir bahar vardır
Bu bahar duracaqdır önümüzdə.

Bilirəm, olur ömründə zamanlar ki
Bir cəhənnəmdir həyat söyləyirsən,
Ancaq üzülməsin ümidin tanrıdan, bil ki
Özünü baharın qoynunda görəcəksən.

Günorta sehri

Günorta dolaşır bağçada səssizcə,
Otlar parıltılı, iridir kölgəsi ağacların;
Görünür günəşin işığında
Qədim kilsənin göyümtül günbəzi.

Oturmuş armud ağacında kiçik qızım,
Oxuyur uşaqlığımda oxuduğum əfsanələri;
Qızarmışdır üzün, görür xəyalında:
Qarqızı, Başbarmaq Boydanı,
İlanlar Kraliçasını.

Heç yanda səs-səmir yox bu tətıl günündə,
Arabir zəngin səsidir gəlir kilsə olan yerdən,
Bəzən də uca otlar içində bir tappıltı səsi:
Bir almadır düşür ağacdən birdəncə.

Nədənsə özümdə qərib bir hal duyuram,
Sanki bir rəya çəkir məni öz içinə:
Ruhum əriyir, axıb gedir haralara!
Uşaqlığımın nağıllar olan aləminə!

Sonbahar günləri

Sonbaharın günəşli günləri
Nəşəli günləridir ömrümün,
Səlamlayır sizi köksümün
Yavaşca duyulan döyüntüləri.

Ah, nə bəxtiyardır gəlib-keçən
Saatların hər biri!
Qapanır artıq hər açıq yara
Və səngiyir ağırları.

Rahat olmaq, sevmək çağıdır indi,
Qurmaq özümü, öz içimdə,
Ruhumsa açmış gözlərini:
Sevərək baxmaqçün hə nəyə.

Dinləyirəm, heç nə söyləmədən
Hər rəngin dəyişməsinə,
Hər bir göyərmeni, hər bir öleni,
Hər bir solanı, hər bir cücərməni.

Halqa - halqa toxunan var,
Çiçəklənən, ölüşlərdə,
Bütün bunlar rəmzidir ölməz yəyatın
Hər görənin gözlərində.

Xoş qoxularla püskürərək
Bir pöhrədən boylanan bir bitki özü
Gizləyir yarpaqları arasında
Bütün varlığın sirrini.

Qaralmağa başladı kölgələr

Qaralmağa başladı kölgələr,
Bir ulduz ardınca oyandı başqası,
Ah bu necə qabaran bir həsrətdir
Ki doldurur gecəni!

Heç bir an belə durmadan
Keçərək rüyalar ümmanından
Can atır mənim ruhum
Can atır sənə ruhuna.

Uzun illərdən sonra

Ah bir daha dinləmək bu səsləri ki
Aparır məni qanadlarında o gözəl
O sehirli gənclik dünyasına!
Qoy səslənsin bu mahnı astadan
Mənim balam!
Ki bir gün sənin anan oxuyardı.

Axşam sərinliyi pəncərədən
Dolarkən otağa,
Oturardı o bucaqda, piano arxasında;
Dolaşardı qıvrım saçları üzərində
Zinqrov səsləri tək mahnıları.

Ah, illər gəlib keçmiş o vaxtlardan,
Hələ çıxmamışdım bu dünyanın yollarına;
Köksümdə fırtınalar kükrəyirdi;
Eşitdimmi onun mahnısını,
Ovunardı ağırlı, nəşəli gənc ürəyim.

İndisə səngimmiş köksümdə yanan o od,
Nə sınaqlardan keçmədim ki
Çatıncayadək bu durğun günlərə!
Oysa yatır otların altında,
O mənim gözəl qızılgülüm,
Ah, sən ona necə də bənzəyirsən!

Oxu mənim balam, qoy mavi gözlərini
Dərincə bir süzüm!
Xəyalımda gənclik zamanlarım,
Və keçir yorğun ürəyimdən
Çoxdan ötmüş baharların işıqları.

Qeorq Herveq
(1817 - 1875)

Dustaq

On il keçdi mənim o çiçəkli meşədə
O quşun mahnısını eşitdiyim gündən;
On il keçdi başım üzərində son dəfə
O mavi göyləri gözlərim gördüyündən;
On il keçdi, nədir indi istəyin sənin?
Daha da sola bilərmə yanaqlarım?
Bu əllər qıra bilməz ki sənin tacını,
Burax məni, Hökmdar! Qoy azad ölüm!

On il keçdi, qocaldı artıq sinirlərim,
Zənciri görə bilmir gözlərim;
Titrəmə artıq, gücüm qalmadı ki!
İki addımlıq yolu məzarıma gedə bilməmə!
Tək bir insanam, səninsə böyük ordun,
Xəstə bir adamam, darmadağın-
Yox, bu əllər qıra bilməz ki sənin tacını
Burax məni, Hökmdar! Qoy azad ölüm!

On il keçdi, ürəyim bu zindənda
Ölümlə çırpındı, ölümlə keçdi günləri;
On il keçdi, bir az havam olsun dilərəm,
Bir az hava, ruhumu yerdən qaldırmağa!
Çoxmu çətindir bir az hava vermək?
Yeni əsgərmi toplamaq istəyirsən?
Bu əllər qıra bilməz ki sənin tacını,
Burax məni, Hökmdar! Qoy azad ölüm!

On il keçdi, əzdi bu illər mənim cürətimi,
Dağıldı artıq ömrümün çiçəkləri;
Boğdular köksümdəki mahnımı,
Və sonuncu odum çoxdan külə döndü,

Yetməzmi bu qədər! Nədir indi istəyin?
Daha da sola bilərmə yanaqlarım?
Bu əllər qıra bilməz ki sənə tacını,
Burax məni, Hökmdar! Qoy azad ölüm!

Nifrət etməli

Aşaraq dağları keçmək çayları,
Qarşılamaq səhər-səhər işıqları,
Öpmək son dəfə vəfalı qadınları,
Sonra qurşanmaq qalxana!
Düşməsin əlimizdən qılıncımız
Torpaqda yatan günəcən,
Yetər artıq sevib könül verməyimiz,
Haydı indi nifrət etməli!

İndi sevmək əlimizdən tuta bilməz,
İndi sevmək qurtuluş ola bilməz,
Qur məhşər gününü, qur ey nifrət,
Qır zəncirləri, qır ey nifrət!
Qoyma qalsın diktator taxtında!
Bilsin ki qorxu yox gözümüzdə;
Çünki çox sevdik biz ömrümüzdə,
Haydı indi nifrət etməli!

Döyünən ürək varsa köksündə
Qoy duysun artıq nifrəti;
Odumuz yansın deyə
Hər yanda odun vardır önümüzdə;
Ey olan könlündə azadlıq sevgisi
Qoy ucalsın səsin ölkəmizdə:
“Çox oldu sevmək çağlarımız
İndisə öyrənək nifrət etməyi!”

Amandır usanmayın bu vuruşda,
Qoymayın diktatorlar yaşasın,
Sevgidən də müqəddəs olacaq
Bizim nifrətimiz,
Axı çox sevdik biz ömrümüzdə,
Haydı indi nifrət etməli!

Qiyətli daş

Qiyətli bir daşdır sevgi özü
Yanar öz işığında illərlə,
İşiq saçdıqca əskilməz ki:
Göylərin işıqları kimidir
Öz gözəlliyinə varsın deyə
Görünər insanın gözlərinə.

Onda ulduzların gücü vardır,
Hərlənər mahnı söyləyərək
Ölümün, gecənin üzərində,
Toxuna bilməz ona fırtına!
Nifrət çaxarkən hər yanda
Keçər sevgi buludların üzərindən,
Azmadan öz yolunda.

Son mahnı

Nədir bu qədəhlər
Ey sərxoşlar?
Nədir əllərinizdəki şərab dolu
Parlaq şişələr?
Kül olub sovrulmuş var-yoxu,
Yas içində Yurdumuz.

Nədir bu şənliklər
Ey gəlinlər?
Buraxın solsun qızılgüllər
Vətənin torpağında!
İtirmiş bəyini
Ana Yurdumuz.

Nədir tac ardınca qaçdığınız
Nədir ey ağalar?
Qırın qızıl bağlarını
Geydiyiniz qiymətli geyimlərin!
Donur qapınızda indi
Ana Yurdumuz.

Nəylə başınız qarışmış
Ey allah adamları?
Nə çıxar indi ibadətdən
Siz ey yaramazlar?
Ayaqlar altında qalmış
Ana Yurdumuz.

Yamandır halınız etməsəniz
Xalqın yoluyla getməsəniz
Ey varlılar!
Siz sayarkən qızılları,
Yanar od içində yarası
Ana Yurdumuzun.

Dinləyin ey yoxsullar!
Nədir bu yalvarmağınız?
Nə qədər daş-qaş var
Torpaqda sizin qarşınızda,
Və mənim göz yaşlarım,
Ana Yurdumaza.

Sən ki hakim olmadın zamana
Olmadın ey şair!
Qoy dilin barı susmasın
Sal yadlara gerçək olanı
Oxu ürəyindəki son dəfə mahnını
Ana Yurdumza.

Lebrext Dreves
(1816 - 1870)

Soyuq bahar

Deyildi ki kimi deyil bizim dünyamız;
Yox, inanmıram indi bahar çağıdır!
Qoy günəş pəncərədə işıq salsın,
Yalandır yalan, bu bahar deyil.

Bahar çıxarır pöhrələri qaranlıqdan,
Qaradır bu işində onun niyyəti,
Nə edir sonra, bir baxın:
Dondurur buz içində pöhrələri!

Amandır, inanma yalançı istiyə,
Günəş oddan deyil, buzdandır;
Gözəl bir ifadə var üz-gözündə,
Nə qədər şirindir gülən zaman!

Qamaşdırmaz ki gözlərini baxdıqda,
Onun o aydın işıqları,
O ancaq bir zarafatdır göy üzündə,
Heç də doğru sanma onun parıltısını!

Sən onda görmə öz gənclik çağlarını,
Bu bahar doğru bahar deyil,
Baxır üzünə gözlərində sevimlilik,
Ancaq ürək hanı baxışında!

Meşədə ibadət

Səhər erkən xoruzlar banlayarkən,
Hələ başlamadan ötməyə bildirçinlər,
Hələ istiləşmədən əsən yellər,
Hələ səslənmədən şeypuru ovçuların,
Yavaş-yavaş gedər Tanrı
Keçər səssizcə meşələrdən.

Bulaqlar görərkən onun keçdiyini
Susarlar, eşidilməz pıçıltıları,
İstəməzlər pozulsun meşədə
Bütün olanların səhər duaları;
Tanrı keçən yerdə
Ağaclar əyərlər budaqlarını.

Çiçəklər durarlar yuxudan,
Duyarlar Tanrının o yerdən keçdiyini,
Qovarlar gözlərindən yuxunu
Açaraq gecədən boşalmış gözlərini
Pıçıltıları yayılar hər yerdə:
“Sevimli Tanrımız gəzir meşədə.”

Teodor Ştorm
(1817 - 1888)

Oktyabr mahnısı

Sıxlaşır duman, yarpaqlar tökülür;
Süz qədəhə o gözəlim şərəbı!
Boz günləri dəyişdirməkdir istəyimiz,
Qızıla boyamaq istəyirik, qızıla!

Bayırda hər nə öz yolundamıdır,
Yamanmıdır, yoxsa yaxşımıdır,
Nə olsa da gözəldir yenə də,
Məhv etmək olmaz ki bu dünyanı!

Naləmi etdi birdən köksündə ürək-
Qaldırmaq qədəhi, qaldırmaq!
Yaxşı bilirik ki, işbilən bir ürəyi
Kimse qopara bilməz yaşamaqdan.

Sıxlaşır duman, yarpaqlar tökülür;
Süz qədəhə o gözəlim şərəbı!
Boz günləri dəyişdirməkdir istəyimiz,
Qızıla boyamaq istəyirik, qızıla!

Əlbət payızdır indi, amma gözlə bir az,
Çox da uzun deyil bu gözləmək!
Gələcək baharla göylər də güləcək,
Bənövşələr alacaq qoynuna dünyanı.

Mavi günlər çox keçmədən çatar yenə,
Əldən çıxarmaq olmaz o günləri,
Ey mənim dostum durma, gəl
Dadmaq gərəkdir onun da ləzzətini!

Bülbül

Oxuyub durdu bülbül səhərəcən
Ounun mahnısı etdi bunu;
Eşidildi şirin cəh-cəhləri,
Yayıldı səsi hər yana
Və açıldı qızılgüllər.

Vəhşi bir qan axardı damarında;
İndisə fikirlər içində gedir o qız,
Əlində bir yay papağı tutmuşdur
Dözür həm də günəşin oduna
Və bilmir nədir istəyi.

Oxuyub durdu bülbül səhərəcən
Ounun mahnısı etdi bunu;
Eşidildi şirin cəh-cəhləri,
Yayıldı səsi hər yana
Və açıldı qızılgüllər.

Otlaqda

Səslənir addımlarım otlaqda,
Gəlir mənimlə birgə bu boğuş səses də.

İndi payızdır, baharsa uzaqlarda-
Doğrudan varmıdı o xoş günlər bir zaman?!
Dolaşır duman qaraltı kimi hər yerdə,
Qaradır otlar və bomboş göy üzü.

Kaş burda olmayaydım bahar çağı!
Nə tez keçdi yox oldu sevgiyə həyat!

Zaman keçdi

Zaman keçdi...sənsə özün belə bilmədən
Ayrılırsan getdikcə mənim köksümdən;
Səni ehmalca saxlamaq istəsəm də
Məndən uzaqlaşdığını hiss edirəm.

Hələ sən ayrılıb da həyata açılmadan
İstəyəm ki, dinləyəsən təşəkkür sözlərimi;
Axı yuxusuz gecələrində bir daha
Geri qaytara bilməyəcəksən keçmişini.

İndi qayğılı baxışlarımı tikmişəm ötənlərə;
Bu an da ötüb gedəcək dönmədən,
Nə qədər zaman varımızdır hələ də,
Birgə həyatımız ikiye bölünmədən?

Demək istəmirsən

Sən demək istəməsən də könlündəkini,
Bilirəm, ağzında yanan sözlərini,
Şirin bir sirdən verir xəbər
Nəbzinin dərinə döyüntüləri.

Qaçırsan məndən, ey ürəkə göyərcinim!
Həm də sığınırısan sıxca köksümə;
Artıq ovlamış səni sevda, ovlamış
Səninə bundan yox xəbərini!

Öpərkən al dodağın dodağımdan
Uzaq tutursan məndən incə gövdəni,
Özünü qorumaq istəyirsən
Artıq özünü itirmişkən!

İnanırsan ki, önə getməliyik,
Bəs nədəndir özünü uzaq tutmaq?
Ödəmək gərəkdir borcunu,
Ödəmək... ödəmək... et bunu!

Yarı istəkdirsə, yarı ürküdür,
Sonra görərsən qabın dolmasını;
Utancaqlıq gəldi görməyə
Sevda içində yox olmasını!

Gələn

Biri soruşur: “Nədir gələn?”
Biri soruşur: “Haqımdır gəlir?”
Burdadır ki kimin kölə
Kiminsə azad olması bilinir!

Yanında pəncərənin

Durmuşam yanında pəncərənin,
Səslər gəlir uzaqdan gecədə:

Qatar- qatar quşlar keçir ucalardan
Göy üzündə buludların üzərində.

Köçür quşlar ulduzların altında
Çığırıları yayılmış gecədə.

Onlar görürlər uzaqlarda baharı
Uçurlar, havada yabanı çığırıları.

Nədir səni saxlayan ey könlüm?
Uç sən də bu gözəl dünyanın üzərində!

Qoşul o vəhşi quşlara qucaqla uzaqları
Bəlkə sən də görə bildin baharı.

Qoy bir mahnı ötsün dodaqların dərin-dərin
Bir zaman ötdüyü kimi üreyin!

Ötəri

Səssiz bir otağa
Düşən işıq kimidir
Könlümü zə birdəncə
İşıq saçan sevgi.

Qısdır günəşin işıqları,
Sonra kölgələr uzun-uzun,
Ah nə tez gedib yox olur
İşıqlarla sevdası ömrümüzün!

Boz sahilə

Sahil kənarında bir şəhər;
Damlar üzərində ağır duman,
Səssizlikdə kükrəyir dəniz
Eyni səsle
Şəhər ayağında hər zaman.
Bir orman xışıltısı yox, və baharda
Bir quş belə gəlib ötməz;

Keçərlər payızda buradan
Cod səsləriylə çöl qazları qatar-qatar
Və sahil boyunca əsər otlar.

Mənim sə könlüm səndən qopan deyil,
Ey boz sahillərdə duran şəhər!
Gəncliyimin sehri səndə qalır
Güləmsəyərək mənə hər zaman
Ey boz sahillərdə duran şəhər!

Qərib qız

Qızlar içində o bir qızdı,
Qadınlar göyündə bir ulduzdu;
Bizim dildə astaca danışardı
Bizim ölkədən olmayana oxşayardı;
Qürurlu bir qızdı və heç zaman
Qərib olduğundan söz açmazdı;
Yalnız bir qaşının altında
Solğun yanağı üzərində
Bizim sahillərdə olmayan
Qranada göyündəki ay işığı gəzinərdi;
Və gözlərində sə hər zaman
O işıqlar sezilərdi.

Teodor Fontane
(1819 - 1898)

Öyüd

Bir yay günündə al əlinə
Al əlinə bir çubuğu,
O zaman görərsən duman kimi
Səndən uzaqlaşan qaygıları.

Başlar gülməyə ürəyində
Göylərin o şən maviləri,
Alar tavanı altında qoynuna
Tanrının vəfası kimi o səni.

Çiçəkdir, pöhrədir hara baxsan
Bərəkət doldurmuş hər çöpü,
Duyarsan sənənlə getdiyini
Yolların da sevgisini.

Sanki doğmaca evindəsən
Hər nədə bir tanışlıq var,
Onda görərsən ki torağaydan
Ruhun ucalarda uçar.

Bahar

Ayaqlarında tumurcuqlardan yaşıl ayaqqabı
Bax, budur gəldi sonda ilkbahar;
Ağaclar pıçıldayır bir-birinə:
“Doğrudur... doğrudur odur gələn!”
Onun gəlməsini gözləməyən nə vardısıa
İndi başlamış bir-bir pöhrə verməyə;
Heç inanmır qoca alma ağacı bağçada,
O da inananmalıdır axırda, döz hələ!

Buna inanmaq istəmir qoca ürəyim də,
Azad deyil hələ alıb-verdiyi nəfəsi;
Bir vahimə içrə görün nə söyləyir:
“Axı indi mart ayıdır, may deyil!”

Qopar özündən bu ağır yuxunu ey könül!
Yeter artıq qışın uzun durğunluğu:
Bax edə bildi bunu alma ağacı bağçada,
Sən də at bu qorxunu özündən ey könül.

Günorta

Dalmış røyaya küknar ağacı meşənin kənarında,
Göy üzündə yalnız ağ buludlar görünür;
O qədər səssizlikdir ki dörd yanım,
Dinləyirəm təbiətin dərin səssizliyini.

Otlaqların, yolların üzərində gün işığı,
Ən ufaq bir əsinti duyulmur ağaclarda,
Amma nəsə bir səs sezilir yarparqlarda
Başlayır döyəcləməyə damcılar.

Sevgilim!

İkiqatmı yaşamaq istəyirsən?
Onda unutma ki, bir gün öləcəksən!
Hər gün bir töhfə olsun sənin üçün
Bir töhfə, tanrıların sənə verdiyi.

İnan ki, bir gün son gün olacaq,
Heç də uzaqlaşma bu fikirdən,
Onda görərsən ki xəstə kədərlər yerini
Zövq almaq tutar yaşamaqdan.

Qaçırmaq isəməzsən əlindən macalı
Keçən zamanda kinə yer verməzsən,
Bir sevinclə sevinərsən sadəcə,
Qeydinə qalmazsan heç nəyin.

Nə varsa zamanda ilahi olan, yüksək olan
O olar sənin gözlərinin qarşısında,
Hər saat ömründə bir qaynaq olar,
Artar onunla sənin şükranın da.

Başqa cür yox

İnsanlar məni maraqlandırmadı heç,
Öz yolum oldu, öz hədəfim.

Getmədim bazara, tünlük olan yerə,
Yoxsul yaşadım, varlılar olan yerdə.

Hökm sürənlər oldu, indi də var
Mənsə kütlə içərisində biri.

İncimək bilmədim, güldüm də
Təhqirlə üzleşəndə,
Bu oldu özümə hünər bildiyim.

Bir daha gəlsəydim dünyaya
İndi olduğum kimi olmaq istərdim.

Yenidən başlamaq olsaydı ömrümü
Yenidən başlardım əyirməyə bu sapı.

Ötəri

Getdikcə bu çevrə başlayır daralmağa,
Yavaş-yavaş, bilinmədən;
Sönür dəbdəbə də, öyünmə də,
Ümid də, nifrət də, sevgi də,
Heç nə qalmır görünən önümüzdə,
Qalan qara bir nöqtə olur, qara nöqtə.

Hər nə susmuş

Hər nə susmuşdur və ay işığı
Rəqs edir ormanlarda, çöllərdə,
Yalnız qış göyləridir və səssizlik,
Yalnız odur hər yerdə.

Hər nə susmuşdur və bir qarğanın da
Boşunadır dinləmək boğuş qarılığını,
Durmuş şam ağacı xışıltısız
Axmır pıçılıqlarla bir su da.

Hər nə susmuşdur və kənd evləri
Cansız qəbirləri xatırladır,
Bürünmüş büsbütün bəyaz qara
Əngin bir məzarlığın ortasında...

Hər nə susmuşdur, yalnızca ürəyimdir
Gecə boyunca çırpınan:

Hər çırpıntı odlu bir göz yaşdır
Qış gecəsinin soyuğunda.

Ribekli Ağa

Ribekli Ağa, Hafellandın Ribek mülkündə
yaşayırdı,
Onun bağında bir armud ağacı vardı,
Gələrkən hər il sonbahar
Uzaqdan parlayırdı armudlar,
Günorta saati kilsədən səsləndimi
Doldururdu Ağa armudlarla ciblərini,
Bir oğlan uşağı keçincə oradan
“Armud istəmişən oğlum?” deyirdi ucadan,
Kiçik bir qız dəyincə gözüne
“Gəl qızım!” səsləyirdi, “bir armud apar
özünə.”

İllər ardınca illər gəlib keçdi
Ağanın da son günü yetişdi;
Sonbahardı yenə, armudlar sarı,
Uzaqdan görünürdü parıltıları;
“Artıq ayrılıq vaxtıdır, ömür bitdi
Bir armud qoyun məzarıma!” arzu etdi;
Üç gün keçdi, gəldilər, Ağanı evindən
çıxardılar
Götürdülər, özləriylə apardılar,
Kəndlilər yas içində söyləyirdilər:
“Ümid sənədir ey peyğəmbər!”
Uşaqlar sızlayırdılar, ürəklərində kədər:
“Öldü Ağa, kim armud verəcək bizə?”
deyirdilər.

Hər nədən xəbərsiz, nalə edirdilər,
Amma Ağanın nə etdiyini bilmirdilər,
Olduqca simic bir adamdı yeni Ağa
Qoymurdu kimsəni bağa yaxınlaşmağa,
Ribekli Ağa yaxşı tanıyırdı oğlunu
Bilirdi onun yaramaz biri olduğunu,
Bir armud qoyun məzarıma söyləmişdi,
Bunun nə olduğunu o yaxşı bilmişdi,
Üç il gəlib keçdi, bir gün bir fidan
Boylandı Ağanın torpağından.

İllər gəlib keçər... Keçər birər-birər,
Məzar başında bir armud ağacı görünər,
Gələrkən hər il sonbahar
Uzaqdan parlayar armudlar.
Kilsənin yanından bir oğlanmı gəlib keçər,
Ağac pıçıldayar: "Armud istəməmişən?"
söyləyər,

Bir kiçik qızımı görünər orada:
"Gəl qızım" səsleyər, "bir armud var sənə
burada!"

Hafellandin Ribek mülkündə Ribekli Ağa
Hər il vaxtında başlar yenə armudlarını
paylamağa.

Qotfrid Keller
(1819 - 1890)

Gecənin səssizliyi

Xoş gəldin ey tarlaların nəmli üzərində
Yayılmış buludsuz yay gecəsi!
Səlam sizə ey kosmosda oynayarcasına
Yırğalanan altunişikli ulduzlar!

Məmin axşamkən duam kimidir
Ulu dağların səssizliyi;
Onların ardında uzaqlarda dinləyirəm
ruhumda
Ümməndə suların qalxıb qabarmasını.

Günbatandan gələn külək
Gətirir mənə bir ney səsinə,
Gündoğandasa sezilir
Get-gedə səhərin ağarması.

Xəyalımda bir insan balası
Hardasa can verir yer üzündə,
Olsun ki, hardasa bir ünlü qəhrəman da
İrəli getməkdə döyüşündə.

Qaranlıq dünyaya hakim olan
Bu dibsiz susqunluq tək,
Dərin bir rahatlıq duyuram
Mən də öz içimdə.

Boşalır köksüm artıq onda yer edən
Bütün alaylardan, bütün dərdlərdən;
Sanki söyləmiş mənə ulu Tanrı
Adının nə olduğunu.

Ulduzlar altında

Hərlən ey mənim yaşamaqda olduğum
Kiçik ulduz olan yer kürəsi!
Qoy görsün gözlərim ardında
Ulduzlar arasında günəşi!

Qutsaldır ulduzlar olan zaman,
Açılar bütün dərinliklər,
Gəzər işıq saçaraq
O ölümsüz olanlar göylərdə.

Olsun ki, indi bu anda günəş
Başqa bölgələrə işıq saçır,
Mənsə duyuram kosmosda
Hər nəyin o Birlə bütövlüyünü!

Böyük bir arzudur ürəyimdə:
O qaranıqlıq aləmdə addımlamaq!
O qosqocaman yerdə görünmədən
Getmək, nəfəs almaq!

Yırğalan səhər şəfəqində yırğalan
Ey mənim yaşıl kürəm!
Qalır arxada artıq dualarım
Alqışlayarkən səni mən!

Axşam mahnısı

Ey mənim sevimli pəncərəm, ey gözlərim!
Gözəl işıqlar ver mənə bolluca,
Burax gəlisin içəri bir - bir şəkilləri:
Axı bir gün qaranlıq olacaqsan!

Bir gün qapanar göz qapaqlarım,
Siz də sönərsiniz, və ruhum da
Başlar sonsuz dincəlməyə,
Uzanar qaranlıq yatağında:

Durar önündə ikicə yanan nöqtə,
Bir cüt ufacıq ulduz kimi öz içində,
Sonra sönər artıq gedtikcə,
Kəpənək qanadlarının yelindən sönərcəsinə.

Hələ ki gəzirəm axşam çöllərində,
Süzürəm batıb gedən günəşi;
İç kirpiklərimin tutduğunu ey gözlərim!
Bu gözəl zəngin xəzinəsindən həyatın.

Qış gecəsi

Bir quş belə qanad çalmayırdı,
Səssizlikdə ağappaq qar parlayırdı,
Ulduzlu göylərdə bir əlçim bulud belə yox,
Donmuşdu buzlanmış gölün dalğaları.

Birdəncə boylandı göl altında bir ağac,
Dirəndi baş budaqlar buzun altına,
Bir pəri çıxdı baş budağa və ordanca
Yaşıl buz altından başladı baxmağa.

İncə buz üstündə durmuşdum mən,
Mənim altımda qaranlıq dərinliklər;
Tam ayaqlarım altında göürdüm mən
Onun ağappaq gövdəsinin gözəlliyini.

Boğuc bir inilti eşidirdim buz altında
O sürtərək əllərini sərt dayanmış tavana,
Unutmam onun qaranlıqda gördüyüm üzünü,
Hər zaman gəlib durar xəyalımda.

Klaus Qrot
(1819 - 1899)

Kolluqda

Kolluq bir yerdə qalırıq biz,
Tək bizim evimizdir orda olan,
Yatırlar anam da, atam da
Yatırlar qaranlıq torpaqda.

Bir qış səhərində gəldilər,
Apardılar atamı,
Bitdi artıq əzabları,
Sona çatdı qayğıları.

Qar başlarkən əriməyə
Anam da getdi onun ardınca,
Kilsənin cingiltili zəngləri
Səsləndi bahar səhərində.

Dərin bir qəbir qazılmışdı,
Qoydular anamı içinə,
Sonra gənclər dua söylədilər,
Daha sonra bizi tərk etdilər.

Düşüncələr içində dayanmışdı,
Qardaşım dinmirdi, solğundu,
Görərkən hamının getdiyini
Atdım özümü otların içinə.

Qardaşım məni qucaqlayıb
Apardı özüylə yavaş-yavaş,
Sonra tutduq evin yolunu
İndisə orda kimsəsiz qalırıq.

Qardaşım hər səhər oyanarkən
Gedər məzarlığa,
Mənsə səbət toxumaqçün söyüdlərin
Budaqlarını yontalaram.

Olmaz heç qorxum mənim,
Hər zaman tək olanda,
Çünki mən buradan
O kiçik kilsəni görərəm.

Kolluqda hər vaxt bir işilti var,
Qarlıqda da o işilti görünər,
Ordadır anam da, atam da
Hər zaman baxdığımda.

Qarlıqda kənd

İsti bir yorğan altında olan kimi
Ağappaq qar altında qalmış kənd;
Ağaclar arasında buz altında
Dalmış yuxuya axar su da.

Ağdır saçları söyüdlərin,
Əks edir donmuş suyun üzərində;
Hər nə sakitdir, hər nə saf
Ölüm kimidir sonsuz yuxuda.

Gözün işlədikcə bax istərsən
Bir səs gəlməz qulaqlarına,
Mavi bir tüstü qalxır mavi göyə
Qar içindən susquncasına.

Ağac olmaq istərdim, bir ağac,
Nə nəşə duymaq istərdim, nə də dərd;
Amma o tüstü könlümü
Çəkib aparır son evimə.

Herman Linq
(1820 - 1905)

Vətənə dönərkən

Yenə dönüb gəldim vətənə,
Hər nə gördüyüm kimiydi yenə də,
Hava da, mahnılar da o zamankı kimi,
Amma bir başqalığ duyurdum hər nədə.

O zamankı kimi dalğalarırdı dalğalar,
Meşə yollarında yenə bir maral gördüm,
Uzaqda bir kilsə zəngi səslənirdi,
Sular içində dağlar yenə əks edirdi.

Qapımız ağzında anam durmamışdı,
Hər zaman o bizi orda qarşıladı,
Orda duranları mən görməmişdim:
Nə qədər mən bundan kədərləndim!

Sanki dalğalardan bir səs deyirdi mənə:
“Qaç buradan, qaç, gəlmə bu yerlərə!
Sənin sevdiklərin getdilər dönmədən
Heç zaman dönməzlər, onları gözləmə!”

Sahildə

1

Axşam ulduzu xəfifcə işığıyla
Görünərkən güneydə dağların üzərində,
O işıq bölərkən qaranlıq suları ortadan
Nə qədər bəxtiyaram gündüzün bitimində
Sənin yanında olmaqla mənim gözəl dənizim
Və dinləməklə sənin sularında dalğaları!

Buranın gecələrində sahilə olan bu gözəllik
Ola bilməz güney ölkələrinin sahillərində;
Azdır həm də gündüzün yorğunluğunu
Belə yerdə axşamları canından çıxaranlar,
Ürək unudar burda içində əsən fırtınanı,
Sönər alovları həyatın səssizcə.

Sahildə

2

Gəminin sularda ardınca açdığı şırımları
Bir azdan əriyir dalğaların köpüyündə,
Buludsuz ucalardan saçılır ayın işıqları
Və qalır parıltısı səhərəcən suların üzərində,
Ah nə çox sevincin qalmır ardınca bir izi!
Yalnız bir bəxtiyarlıq duyğusudur qalan
Hər zaman bizim ruhumuzda,
Və sularda əks edən bu xəfif işığın xatirəsi!

Sahildə

3

Gəlib keçirlər qayıqlar
Yarır suları qayıqçıların avarları,
Keçirlər bir-birinin yanından
Şən mahnıları doldurur havanı;
Zümrüd dalğalar parıldayaraq
Döyəcəyir qayıqları,
Gözəl baxışlar sələmləyir
Kəçərkən qaranlıqda;
Bunca illər gəlib keçdi,
İstərdim fırtınalarda belə
Keçəydim səni sələmləyərək,
Görəydim səni bircə kərə!

Ludviq Pfau
(1821 - 1894)

Dəyişilməz

Qorxma amandır, qorxma qocalıqdan
Tökülərkən saçlarının çiçəkləri!
Sonra da duyduqda soyuqca, tutqunca
Solmuş üzündə gəzən baxışları.

Əlbət ki solar üzdə olan parıltılar,
Amma artar işıqları ruhumuzun;
Odur ki sevərim baxmağı hər zaman
Gözlərinin dərinliyində olana.

Görərim bütün sevgini orda sənin,
Və artar həm də illər ötdükcə;
Çıxar qocalıq örtüyündən aydınca
Ruhunda gizli olan gözəlliklər.

O zaman nə yanaqlarında yorğunluğunu
Nə illərdən qalan izləri görərim;
Görərim işıqlar içində parıl-parıl
Ruhundakı mələk kimi üzünü.

Ölmüş sevgi

Mənə verdiyin bir tutam saçların qalır hələ,
Gözəl bir gecəydi o gecə;
Bəlkə onunla çıxara bilərəm o vaxtları
Bir daha məzarından, düşündüm də!
Nə zaman toxunsa ucu barmaqlarımın
Bu bir tutam saçlarına yenə də,
Canlanır o duyduğum ağrılar da, nəşələr də
Ürəyimin ta diblərində!

Ah nə qədər zəngindir, işıqdır bu saçların!
Solsa da, artıq ölmüş olsa da!
İndisə dirilməz ki o ölmüş sevgimiz
Sənin canlı saçlarını nə qədər oxşasam da!

Herman Ludvig Allmers
(1821 - 1902)

Günorta

Səssizlikdir hara baxsan və dinləsən,
Kölgəli orman kimidir günəşli çöllər də,
Nə bir quş civiltisi var bir yerdə,
Nə bir yarpaq xışıltısı, nə bir külək səsi,
Sanki durmuş təbiətin nəfəsi.

Ağappaq alovdur günəşin
Göyləri örtən dəniz-dəniz işıqları,
Yox bir bulud üfüqlərdə,
Yalnız bir əlçim buluddur görünən
Aslanmış təkbaşına qımiltısız
Od saçan göylərdən.

Bir zaman deyirdilər:
"Dalmış indi Pan yuxuya,
Səssiz olun ki, rahatsız olmasın
Ruhu ormanın!"
İndisə ölmüşdür qoca Pan,
Driyadelər də onunla ölmüşdür,
Bulaqların səsiylə dolan
Ormanları qoruyan,
Kimsəsiz yaşıllıqlarda olan
O sevimli Nayadelər də qalmamış,
Ölmüş artıq, ölmüş o gözəl əski aləm.

Səssiz ol o zamankı kimi,
Səssiz ol ey insan!
Günorta səssizliyi örtərkən dünyanı,
Qoy pozulmasın şirin yuxusu ormanın,

Qoy dincəlsin gurultular, çalışmalar,
Dincəl özün də və bil ki çox xoşdur
Özünü o böyük səssizlikdə duymağın,
Və gözəldir təbiətin bir parçası olmağın.

Tarlada təkbaşına

Uzanmışam yaşıl uca otların qoynunda,
Süzürəm usanmadan başımın üzərində
olanları,
Cırcırma səsi eşidilir hər yandan,
Gözəl bir göy mavisi altındayam.

Dərin mavilərdə şirin bir rəya kimi
Ağappaq buludlar karvan çəkib uzaqlaşır,
Sanki mən lap çoxdan ölmüşəm
Gedirəm mutluluqla sonsuzluq yollarında.

Gecənin gec vaxtlarında

Hər nə dincələrkən, hər nə susan zaman
Bir mənəm oyaq gecənin gec vaxtlarında,
Və onda ah, mən bütün varlığımla
Xatırlaram səni dərin-dərin!
Gələrsən o vaxtlar tək mehribanca
Üzündə o günlər tək şirin gülüşün,
Əyərsən başını ehmalca, söyləyərsən:
“Üzümə mənim zavallım, kədərlənmə!
Bax sənənləyəm, sən də mənimləsən,
Aç mənə ürəyini ağrıdanları,
Canını dərdə salanları.”

Hər vaxt mən kədərlə dinseydim
Hər vaxt qayğılarla döyüşə girsəydim
Deyərdin bu sözləri və sonra da
Sarardı qolların məni;
İndi sən hardasan! İndi sən uzaqlarda,
Ah nə qədər hər nə dəyişmişdir!
Amma sən hər zaman mənə uzaqlardan
İşıqlarını yollayan ulduzumsan!
Axı mən hər andıqca səni
O şirin üzünlə yanımdasan,
Əyərək başını sevərək söyləyərsən:
“Üzümə mənim zavallım, kədərlənmə!
Nədir ürəyində olan?”

Pan: Yunan, təbiətin, ormanların, çobanların tanrısı.

Dryadelər: Yunan, ağacların pəriləri

Nayadelər: Yunan, bulaqların, çayların, suların pəriləri

Otto Requette
(1824 - 1896)

Qızılgül çağı

Hələ çiçəklərin xoş çağıdır,
Ah ey gözəl dünya, nə qədər ənginsən!
Ey mənim könlüm nə qədər ənginsən!
Və nə qədər mavidir günlərimiz!
Hava torağayların şən səsləriylə dolu,
Oxuyun, oxuyun ey quşlar!
Axı indi hər nə çiçəklənir
Axı indi qızılgüllərin çağıdır!

Azaddır ürəyim, azaddır mahnılar,
Azaddır bu dünyanı gəzib dolaşan dəliqanlı,
Az deyil azadlığı qırmızı öpüşlərin,
Dodaqlar qupquru, utanmaz olsa da!
Mahnılar səslənən yerdə, öpüşlər olan yerdə
Ordadır hər nə çiçəklənir,
Axı indi qızılgüllərin çağıdır!

Hər nə ürəyimdə öz evindədir,
Toxumların sevinci, cücərmə ağrısı,
Odur ki könlüm həyatla dolu, canım dipdiri,
Siz də çağlayın, gurlayın ey fırtınalar!
Çünki bizim mahnımız da səslənir hələ də,
Axı indi hər nə çiçəklənir,
Axı indi qızılgüllərin çağıdır!

Konrad Ferdinand Mayer
(1825 - 1898)

Bolluq

Yetər artıq demək olmaz ki bu zaman,
Alqış hər budağı barlı olan sonbahara!
Əyilir budaqlar yüklərindən ağırlaşmış,
Düşür tappılıyla yerə alma budağından.

Yetər artıq demək olmaz ki bu zaman,
Yarpaqlar arasında göz edir şəftalı
Gəl deyə çağırır susamış ağızları,
Üzümlərin üzərində deyir sərxoş arıların
vızıltıları:

“Yetər artıq demək olmaz ki bu zaman!”

Yetər artıq demək olmaz ki bu zaman,
İçir hərisliklə şair ləzzətlər bulağından,
Könül də bolluq istəyir, tam bolluq,
Yetər artıq demək olmaz ki bu zaman!

Avar

Damcılar bir-bir avarlardan
Axıb düşür içinə dərin suların.

Heç nədən üzülmədim, heç nədən sevinmədim
Axıb gedir bu gün də dərdi olmadan!

Altımda işıqdan gizli gözəl saatlarım
Qalmış İndi dərin rüyalar içində ah!

Mavi dərinlərdənsə səsleyib deyir “Dünən”:
“Varmı bir neçə bacım hələ işıqlarda?”

İndisə sən danış

Hər gün sən oldun mənim oylağım,
Gənc vaxtımda ey sevimli ormanım!
Nə qədər oldu acı şikayətim,
Nə qədər rüyalarım!

Bu gün də bu ucqar yerindəyəm,
Nə xışiltılar qoparmış yarpaqların-
İndi sən ol danışan, söz sənini!
Mənsə dinləmək istəyirəm,
Susmuş artıq sevincim, ağrılarım.

Bir işçi üçün

İllər boyu əllərinədə belin
Səni çalışarkən gördüm mən,
Belinlə qaldırdığın hər dəfə
Göstərirdi usta işçi olduğunu.

Həyatın lənəti heç zaman
Səni usandıra bilmədi,
Başqasının oldu əməyin
Başqasına xeyir verdi.

Öz ocağında yanmadı heç
Yandırdığın öz odun;
Amma sarsılmazdı ayaqların
Üstündə ana torpağın.

İndisə çatdın o ölkəyə
Ömrün boyu qazaraq yol açdığın!
Yüngül olsun öz üstündə
Hər gün qaldırdığın torpağın!

Roma hovuzu

Qalxaraq tökülür su şırnağı
Doldurur dəyirmi mərmər hovuzu,
Sonra köpürüb daşır sular
Tökülüb doldurur ikincisini,
Doydumu sulardan verir o da
Daşan sularını üçüncüsünə,
Beləcə hər hovuz alıb-verir
Həm axır, həm də dincəlir.

Ölmüş uşaq

Bağça dalmışdı dərin yuxuya,
Hələ hər yerdə qar vardı;
Açdılar qaranlıq qumaşı;
Uşağı bürmələyib apardılar.

Artıq küləklər ilıqlanmış,
Mavi işıqla dolmuş göy üzü;
Su şırnağı hovuzda şırıldayır:
“Hardasan ay uşaq, hardasan?”

Ətirli külək dırmaşır yuxarı
Əyilib baxır pəncərədən:
“Məni çiçəklər göndərdi!” deyir,
“Ay uşaq harda gizlənmişən?”

Bağçada hər nə pıçıldayır:
“Hansı yay paltarını geyinmişən?
Durma, çıx balaca otağından
Bu gözəl günəşi görmürmüsən?”

Qarşılaşma

Yolum apardı məni küknar ormanına
Kimsə yoxdu, hər yan qar altında,
Heç bir səs eşitmədən, haradansa
Bir adam çıxdı birdən at üstündə;
Mənimlə danışmadı, fərqimdə belə olmadı
Gəlib keçdi bürünmüş paltosuna;
Nə zamansa, mən bir gün, keçmişdə
Görmüşdüm bu insanı;
Onun gözlərindəki vəhşi baxışları
İnadlı dodaqlarını, acı susqunluğunu;
Ehtiraslı bir rəya sardı bütün canımı,
Bir səs eşidilmədən atın yerişindən
Gedib məndən aralandı;
Qorxulu bir istək sardı məni
Səsləmək istədim onu birdən,
Ağzımda yalnız bir ad vardı:
O, mənim öz adımdı;
Adam, at üstündə uzaqlaşdı,
Qarlar içində qeyb oldu.

Gün batarkən ormanda

Qovulmuş, sarsılmış bir heyvandı,ım,
Saldım özümü ormana,
İşığa boyamışdı günəşin son şəfəqləri
Ağacların gövdəsini;
Uzanmışdım, tövşüyürdüm,
Mamırlar da daşlar kimi qana batmışdı
dörd yanımda,
Mənimmi yaramdan süzülürdü qan?
Yoxsa günəşinmi şəfəqindən qızarmışdı
hər yan?

Yosef Viktor fon Şeffel
(1826 - 1886)

Susmuş insanın mahnıları

1

Çox da uğurlu olsan düşüncələrin
Gərgin ovçuluğunda hər dəfə,
Ovladıqlarının ən yaxşısını
Göstərməməlisən heç kəsə.

Yoxsa abdal qoyarlar adını!
Axmaqlıq bilərlər hər işini;
Səslənər sən gedərkən ardınca
Fısıltılı, xırıltılı gülüşləri!

Varsa bir ürəyin gizli-gizli ağırları
Açmaq istərsə onu adamlara,
Başlarlar bu çirkin adamcıqlar
O zaman hürməyə, qapmağa.

Burax artıq bu cılız varlıqları!
Addımla irəli usanmadan!
Qoy gizli qalsın ən dəyərlı bildiyin
Öz köksündə heç kəsə açmadan.

2

Dağılır dünya və onunla
Dağılır fikir dünyası da,
Yeni bir dünyaya can atmalısən,
Onu sən özün yaratmalısən.

Öz içində yarat onu,
Qoy işıq olsun, əngin olsun-
Burax axsın köhnə zaman
Keçsin artıq, uzaqlaşsın!

3

Xoşdur taleyim deyə şükr olaraq əllərimi
Heç vaxt qaldıra bilmədim göylərə mən!
Və tanrıların mənə verdikləri də
Böyük bir ürək oldu bu dünyada!

Bilirəm ki sonda hər nədən əldə qalan
Kindir, təhqirdir yalnızca,
Dərin bir dərdidir gəmirən hər dəfə
Bütün etdiklərimlə istəklərimi.

Nə qədər xoşdu səni qarşılamaq
Bir zaman ey mənim gəncliyim!
Nə bitdi ardınca keçdiyin yollarında?
Tikanlardı kəskin və acı hər biri.

İndisə döyünür bulanıq zavallı ürək!
Görür inamın ölmüş olduğunu,
Soldurdu dünyanın ağulu nəfəsi
Onunla olan ümidi, onunla olan sevdanı.

Qənimin böyüklüyün oldu ey zavallı ürək!
Nə çıxar ağlamaqdan, ovun artıq!
Qayalar qoynunda, uçurularda
İstərsən qal yaşa qürurunla!

Soyğunçular

Bir gün gedirdim meşədə təkbaşına,
Birdən üç soyğunçu çıxdı qarşıma;
“Sizi xoş gördük ay bəylər!” söylədim,
Sonra yaxınlaşıb əl vermək istədim.

“Ay kişi neynirik əlini, səlamını!
Bizə pul lazımdır!” dedilər;
“Öz xoşunla ver gəlsin pullarını,
Yoxsa burdaca alarıq canını!”

“Çox yazıq, bəylər!” - deyib güldüm!
“Yanınızda vallah, rəzil oldum!
Sizdən də yaman gündə yaşırım,
Bir quruş pul ardınca qoşuram!”

Əynimdə nə varsa istəmirəm:
Papağım, cəketim, çəkmələrim sizin olsun,
İnanın ki sizdən heç incimərəm,
Heç nə olmamış kimi gedərəm.

Qoy heç olmasın cəketim əynimdə
Onda gün altında istidən də pişmərəm;
Ayaqlarımda çəkmələrim də olmasın
Onsuz da ayqlarımla gedərəm.

Amma məni öldürmək istəsəniz
Bu dünyadan heç nə əskik olmaz ki!
Bir quş belə bilmədən yoxluğumu
Oxuyar ən xoş mahnısını!”

Soyğunçular duruxub bir an qaldılar;
Sonra onlardan biri başladı danışmağa:
“Mənim artıq bir şübhəm qalmadı,
Görürəm, heç nə yoxdur səndən almağa!

Kaş səndən mənim alıb apardığım
Səndə olan bu nəşəli ruh olaydı,
Çox yazıq ki olmaz bu da heç zaman,
Get artıq dostum, get durmadan !”

Sonra yaxınlaşıb dostca əl verdi mənə,
Və ürəkdən də yaxşı yol arzu etdi,
Elə bil gözlərində yaş da görə bildim,
Sonra dostlarıyla çıxıb getdi.

Haynrix Leutold
(1837 - 1879)

Mahnı

Süsləmiş bahar çəmənleri,
Xoş qoxular süzülür hər yandan,
Qadınların gül dəstəsi bağlamaq çağıdır,
Qızlarınsa yarpaqlarla çiçəkləri.

Ah, min bir çiçək vardır, rəng-rəng
Min bir çiçək, mənim də köksümdə;
Açılar, qoxuyar, solar sonra...
Kimseyə bilinmədən gizlində.

Yarpaq tökümü

Tökülün, ey mahnılarım küləklərdə
Tökülün xəfifcə torpağa!
Siz ki yarpaq oldunuz bir ağacda,
Heç zaman çiçək açmayan bir ağacda!

Solun ey yarpaqlarım küləklərdə,
Xəbərçisi oldunuz haqlayan bir qışın,
Xəfifcə pıçıldayın!.. ki örtən oldunuz
Ölmüş ümidlərin məzarını!

Əlvida

Bir daha qal qollarım arasında
Bir daha, ey mənim gözəl Fayım!
Nə qədər gözəldi bizim bahar,
Nə qədər şirindi, səssizcə!

Bacarsam da istəməm ki səni mən
İstəməm bağlayam yolunu,
Bilirəm bahar açmış ruzgarıyla
Açmış sənin qanadlarını.

Sən ki yaxşı bilirsən dərin dəre var
Səninlə mənim yolumun arasında;
Sənin taleyin işıqlıdır, xoş qoxulu,
Həyatın bəxtiyar qoynunda.

Əlvida, əlvida! Qopdu tellər,
Toxunmuş öteri xoşluqdan...
Qaranlıqdadır mənim ömrüm
Sənsə günəşin qızısan!

Paul Hayze
(1830 - 1914)

Layla

Yırğalayır gecəylə gündüzün beşiyində
Balası insanı
Dünyamızın anası yaşlı zaman,
Layla çalır ona yavaşcadan,
Bəzən şirin-şirin sözlər olur
Onun mahnısında,
O zaman gülərək
Çalır uşaq əllərini bir-birinə:
“Daha çox söylə, daha çox!”
Sonra dərdli sözlər olur
Kədərli əfsanələr
Ananın dediyi,
Qorxaraq o zaman
Başlayır uşaq ağlamağa,
Büzərək dodaqlarını yalvarır:
“Söyləmə ay amansız ana! söyləmə!
Ağrıyır ürəyi uşaqlarının
Ağrıyır sən söyləyərkən:
Bu sonsuz doğulmaqdan, ölməkdən!
Hər zaman çiçəklənib
Oynayıq sevə-sevə!”
Bax indi qarının etdiyinə:
Çalaraq yavaşca laylasını
Yırğalayır yenə
Gecə-gündüzdən beşiyi,
İstəyir qaçırsın uşağın qorxusunu,
Ovunsun ağlamadan,
Sonra yanağında, kirpiklərində göz yaşı
Qorxusuz, ağrısız yumur uşaq gözlərini
Və rahat yuxusunda gülümsəyir.

Ayrılkən

Ayrılkən
Bir qərənfil verdi mənə;
Qaldı uzun-uzun çiçəyin üzərində
O məhzun, o sevgili baxışları.

Dərəkən bağçada
İncəcik kolundan o gözəl qərənfil
Titrədi sevimli çiçəyi ardınca
Qərənfil kolunun budaqları.

Bilirəm, sağalar o kolun yarası
Öz vəfalı vətənidə,
Sovrularkən qərənfilin ləçəkləri
Bir-bir küləklərdə!

Küləklər tək

Bir az olmuşlar ancaq, bir az bir yerdə,
Və zaman nə tez keçir, nə tez ah!
Nə qədər iç-içə qalmış ürəkləri
Axı sevgi gəlir küləklər tək!

Amandır gənc oğlan, sayıq ol!
Haydı, gözlə sən də ey gözəl qız!
Sıxca bağlansın qapısı könlünüzün,
Axı sevgi gedir küləklər tək!

Marie fon Eşenbax
(1830 - 1916)

Kiçik bir mahnı

Nə vardır kiçik bir mahnıda ki,
Onu bu qədər sevir insan,
Söylə bir! Nədir onda olan?

Bir az uyumdur ondakı,
Bir az xoş səs, bir az nəğmə
Və bütün bir ruh həm də ki.

Gəmi

Fırtınalarda külək kimi
Gəlir qoynunda dalğaların,
Qalxır gəminin hər yerindən şən səslər:
“Çatırıq artıq, çatırıq!”

Sükan ardında gəmiçi
Kədərli səslə söyləyir:
“Fırlanırıq bir yerdə, fırlanırıq!”

Bir saniyə

Bir ömrün uzunluğudur
Və illərin bütünlüyü mənim ölçüm;
Saymaram günləri, saatları,
Sonsuz bir zaman yaşadım
Bir saniyədə mən bir gün!

Çox illər gəlib də keçdi
Heç nədən bir iz belə qalmadan
Boşaldı ruhum onlardan,
Yalnız bir saniyəni
Yalnız onu unutmadan!

Sənin

Bir insanın olsa əgər
Bilsən ki o insan səni anlayır,
Hər acı vaxtında yanındadır
Öz insanımdır söyləyib
Sevir sənin eybini də,
Onda qoy dağılsan nə varsa,
Sən yalnız deyilsən ki.

Məzar daşında yazılmış

Bu söyüdü kölgəsində yatan adam
Yazıq bir adamdı, sadəcə;
Çox düşünmədi, çox duydu,
Çox gülmədi, çox ağladı,
O sevdi və dərdlə yaşadı,
Savaşdı və heç nə qazanmadı;
İndi yatır burda uzanıb,
Bir daha oyanmaq istəməz;
Allahın özü də diriltse onu
Yalvarıb deyər: “pozma yuxumu!”

Ördəklər

Başda gedən ördək vak-vak edib:
“Baxın, mən başçıyam!”- söyləyirdi,
Vak-vak edirdi sonuncu ördək də:
“Baxın, mən də idarə edirəm!”-deyirdi.

Sırada olan hər ördək də düşünürdü:
“Mən özümlə fəxr edirəm, çünki mən
Öz həyatımın hakimiyəm,
Sevdiyim hər yolla gedirəm,
Hər addımım öz əlimdə,
Mən öz azadlığımı hiss edirəm!”

Vilhelm Rabe
(1831 - 1910)

İnsan əli

Bir bəxtiyarlıqımı tale verdi sənə,
Başqa bir bəxtiyarlığı itirməlisən!
Ağrını da, uğuru da
Bir-bir əldə etməlisən;
Bir gün həsrətində olduğuna
Nifrət edəcəksən!

Uşaq əlidir insanın əli də,
Sayğısızlıqla tutub dağdır
Tuta bildiklərini,
Uçurur öz əlilə bir gün qurduğunu,
Onun olmayacaq indi onun olanlar da!

Uşaq əlidir insanın əli də,
Köksündə olan da uşaq ürəyi,
Əli hər çatana, gəl indi bax:
Rəngli bir zibil olmuş qabağında!
Ağlasınlar indi öncə gülənlər də!

Tale bir çələngmi verdi sənə,
O ən gözəl olanı soldurmaq olar işin!
Məhv etmək gələr əlindən işıqlı həyatı,
Sonra da ağlamaq onun dağılmış qarşısında.

Səssiz

Açılan çiçəyin səsi yox,
Eşidilməz ayaq səsi gözəlliyin,
Doğru xoşbəxtliyin də səsi yox
Və doğru böyük işlərin;
Yalan xoşbəxtliklər, yapma gözəlliklər
Uydurulmuş qəhrəmanlıqlarla dolu
Gurultularla dəyişən bu dünyaya
Səssiz gəlir qalarqı olan şeylər.

Bəxtiyarlıq

Gəncliyimdə çıxardım dənizə,
İldırım kimi, alov kimi!
Özümlə aparardım dostlarımı
Cəsarətlə yönətdilər gəmini.

İndi çökür duman dənizin üstünə,
Devrilir bayraq, yelkən yırtılır;
Qırılan sükanla gedirəm mən
Nəşəli bir rəqsdir bu gediş!

Gözəldir küləklərlə çarpışmaq,
Sahillərdə uzanıb qalmaqdan, çürüməkdən;
Gözəldir fırtınalarda yoxa çıxmaq
Asta-asta əfəlləşib ölməkdən!

Vilhelm Buş
(1832 - 1908)

Tülkü ilə kirpi

Bir gün bir tərənin yanında gözlənilmədən
Tülkü ilə kirpi qarşılaşdılar,
Getmə, dayan, dedi alçaq tülkü:
Eşitmədinmi padşahın əmrini,
Bilmirsənmi barışın başlanmasını?
Silah daşıyan varsa hər yerdə
Tutulub da cəzalanmasını?
Padşahın adından sənə əmr edirəm
Durma, get təslim et silahlarını!
Kirpi dedi tələsmə bir, eşit məni:
Ən birinci get özün, təslim et dişlərin!
Sonra gəl oturaq danışaq;
O zaman kirpi durmadan kiridi,
Biz-biz durdu üstündə oxları,
İndi sulasın dedi düşmən meydanı
Silahlı bir barış qəhrəmanı!

Mənim həyatım

Mən indi sizə həyatımdan deyim azca:
Mən əbədiyyət içində uyumuşdum,
Orda heç nə lazım deyildi mənə,
Bir də baxdım ki doğulmuşam.

Sonrasımı? əlimdə bir əl ağacı,
Dalımda yüngül bir boğça,
Düşdüm daş-kəsəkli yollara,
Büdrədim də gedərkən ara-sıra.

Arabir düz getdim, arabir bükülü,
Bir az nəfəs dərməyim də oldu əlbət,
Dalıb fikrə, qaşdım daz başımı
Və gəzib dolaşdım hər yanı.

Sən demə, mən yalnız fırlanmışam,
Gəlib qabaqkı yerimdə durmuşam!
Önümdə uzanır əbədiyyət
Mənsə durduğum yerdə qalmışam!

Saat ömrü

Bir tiktak saat vardı bir vaxt;
Öz işindəydi və çoxdan qalmışdı,
Asılmışdı divarın küncündən,
Hər gün saat yeddidə səhər tezdən
Düz vaxtında oyadırdı evdəkiləri;
Saat səkkizdə oyadırdı Fritzlə Trudeni
Durun deyirdi gedin məktəbə;
Günorta yeməyi hazır oldumu
Sevinib çalırdı on iki dəfə;
Çox diqqətlə sayırdı dəqiqələri
Ana yumurta pişirərkən;
Ata kulubundan qalmasın deyə
Ona deyirdi vaxtının çatmasını;
Yatmaq vaxtı gəlib çatdığında
On dəfə eşidilirdi onun səsi;
İllərlə yaxşı saatçıgöz can qoydu
Amma kimse görmədi onun etdiyini,
Və bir gün səhər erkən nə gördülər?
Gördülər saatın öldüyünü!

Qızılgülün qıza dedikləri

Qızılgül bir qıza söylədi:
Hər zaman səni sevim gərək,
Çünki məni köksündə daşıyırsan
Axı məni xoşbəxt yaşadırsan!

Qız dedi ah mənim qızılgülüm!
Çox da qapılma şirin xəyallara,
Sanma ki ürəyimdə yerin vardır,
Səni sevməyim, bəzəyim olduğundandır!

Əlvida

Heç bilmədim ki birdən necə oldu,
Bir də gördüm ki, gizli qaldığım yerdən
Zövq alım deyə həyatın işığından
Ayaq qoymuşam bu dünyaya!
Bir də baxdım ki, zaman tutdu məni,
Haydı gəl dedi, sürüdü ardınca,
Keçirdi bu dünyanın hər rəngindən
Gah düz oldu yolum, gah dolanbac.

Mən də gedərkən öyrəndim yollarımda
Dərib yediyim şeylərdən ləzzət almağı,
Girişdim hərdən bir yaxşı dostlarımla
Bir küzə şərabı qaldırıb boşaltmağa!
Amma usandım hər zaman gördüyümdə,
Hər vaxt diqqətlə baxdığımda:
Hər nəyin ardında qurnazcasına
Gizlənmiş gerçək həyat qaranlıqda!

Ancaq nədən qapılmaq boş fikirlərə?
Görə bildiklərim də heç pis deyildi;
Birdən gecə oldu, çatdım mənzilə;
İndi eşidirəm Lete çayının səsini,
Suyun kənarında durmuşlar mnimkilr,
Deyə bilməm ki çox da xoş şeydir bu!
Mən yellyrkn brkm, qayıqçı gl deyir,
Onlar da yaxşı yol...! Yaxşı yol... səsləyir.

Lete:

Yunan. Ölüm dünyasına axan ay.

Ferdinand fon Zar
(1833 - 1906)

Yaşlılıq

Yaşlılıqda olan gözəllikdir
Ki artıq saf çıxır səsi tellərin,
Odur alan səslərdən zilini
Çıxaran ağrıdan tikanı.

Anlayır insan öz suçunu
Özününkiylə başqasını,
Artıq öyrənir hər şeydə
Dözümlə davranmasını.

Çətinliyin yerini rahatlıq alır,
Azalır artıq ömrün sarsıntıları –
Nə qalır önümüzdə indi, nə?
Xatırlamaq ardımızda qalanları...

Qovaqlar

Nə yavaşca yellənirsiniz havada
Nə qədər sevirəm
Ey qovaqlar sizi mən!
Boy atan boyunuz necə də
Can atır göylərə!
Ona çatmaq olmaz ki,
Boylansanız da nə qədər!
Amma alçaq kollardan da
Əyri barlı ağaclardan da
Ucalarda olursunuz,
Qalır altınızda kölgəli cökələr də
Qocaman palıdlar da;

Qalır altınızda insanların
Yalnız faydalı olanlara
Daha çox,
Və sizə az baxan
Boğucu havalı evləri də;
Əngin çölləri süzərək
Ucalırsınız ucaldıqca,
Yellənir ölümsüz göylərdə
Yalnızlığınızla xoş olan başınız.

Bir ölü üçün

Onun da taleyi yoxsulların, əzilmiş olanların
Acı tale idi yer üzündə:
Öz fikrini hər zaman gizli saxlayıb
Hər dildə yalan danışmaqdı çarəsi.

Əyilməliyi hər vaxt oğru zənginin qarşısında,
Dodağında gülüş qaldırmalıydı arabaya ağanı,
Daşımalıydı hər zə xanımların
Uzun donunun quyruğunu,
Boğmalıydı gülmək tutarkən gülməyini.

Al şərab şişəsindən çıxararkən mantarı
Hər bir ziyafətdə, hər bir şənlikdə,
Gülərzüli durmalıydı, "Nuş olsun!" Deməliyi.

Alçaq könüllü olmalıydı, ikiqat qalmalıydı,
Eşitməliyi yüksək mənəbli qonaqların lağını,
Cibində belə yumruğa çevirməməliyi
barmaqlarını.

Feliks Dan
(1834 - 1912)

Rahibin gecə mahnısı

Gündüzün doğurduğu bütün səslər
Artıq susub da dayandımı,
Göy üzündə ulduzların arasından
Gecə səssizcə yol açdımı -

O zaman xoş qoxulu uzaqlardan
Keçərək qaranlıq buludların qapısından
Sən ey ulduzların ən gözəli!
Gələrsən mənə doğru:

Dünyanın tozundan təmizlənmiş,
Göylərin nəfəsiylə örtülü,
İnam kimi qutsal olan,
Dua kimi dumduru.

Üzünün hər bir cizgisində
Duyular o ilahi kədərin:
Görünər gözlərində
Tanrı ilə ölməzliyin.

Orda yatar artıq bu dünyanın
Və bütün həyatın dalğaları,
Sönər həm də ürəyimdə
Yandırdığın alovların.

Xeyir - dua verim deyər
Qaldırırım əllərimi,
Heç bilməzdim bunca inam
Doldurmuşdur ürəyimi!

İki yanar dağ

Saç-saqqalım ağarsa da
İçimdəki odum yanır hələ:
Tanrının yaratmış olduğu
Yanardağ Vesuv kimi:
Ürəyimdə od vardır, başımda qar,
Onun da könlündə mənim tək ağrısı var,
Onun ağzından od tökülər
Mənim ağzımdan şeir.

*Vesuv:
İtaliya. Vulkan adı.*

Emil Ritterhaus
(1804 - 1897)

Bazar günü gəlinciyi

Bir bazar gününün səhəriydi –
Aydınlıqımı, tutqunmu, unutmuşam,
Ancaq bilirəm ki, yaman tutulmuşdum,
Qaş-qabağım sallanmış,
Dünya qaralmışdı gözlərimdə,
Axı Tanrının işıq günəşi
Yalnız aydın gözlərə görünər,
Mənim sə min bir qayğı vardı üzərimdə.

Bir dostum vardı mənim
Çox vəfalı olduğuna inanırdım,
İndisə ömrümdə ağır bir vaxt yaşayırdım,
Odur ki, dostumun dostluğunu arayırdım!
Gəyim gəlib dayanmışdı qorxulu qayalıqda!
Onu ancaq bir dost qurtarardı,
İndi onun əllərini istəyirdim,
Onunsa əlləri tapılmadı!

Gözlərimdə yaş olsa da
Yenə də əl-qolum yanıma düşmədi,
Qısaraq dişlərimi bir-birinə:
“İndi ümid Tanrıyadır və özüm!” söylədim;
Baxan olsaydı duyardı aydınca üz-gözümdə
Sevdiyim bir adın silinməsinin ağrısını
Mənim üreyimdə.

Otaqda gəlinciyilə oynayarkən
Gördüm onda balaca qızımı:
Oxumaq istəsəm də, oxuya bilmədiyim
Kitabın arasından, qaranlıq fikirlər dünyasından

Alnımı ovuşdurub, astaca fit çalaraq
Arabir, gözaltı süzürdüm uşağı,
Mənim bu şeytan balamı!
Nə qədər hirslənər hər zaman
Qəhvə çaydanıyla, gəlinciklə oynayarkən
Onu rahatsız etməyim!
“Bir öpücük ver mənə!” söyləsəm
“İstəmirəm ata! Qoy oynayım!” deyər mənə;
Bu gün necə oldusa gəlincik dolabından
Qoparaq gəldi yanıma qaçaraq.

Sonra da yavaşca söylədi:
“Bazar günündə oynadığım gəlinciyi
O yanağı qırmızını
Bax nə gözəl geyindirib
Sənə gətirməşəm, ata!
Sən də gül nə olar!” söylədi qızım Ana.

Və günəşli bir bahar günü tək
Durub baxdı gözlərimə,
O zaman duydum əriyib axmasını
Ruhuma yığışan buzların;
Başladı içimdəki buludlar dağılmağa,
İşiq çökdü tutqun alnıma,
Ah, mən nə zənginmişəm, bilməmişəm!
Dərindən başladım özümdən utanmağa!

Beşik başında

İndi dincəlirsən uşağım! Yumşaq yatağında,
Bir güvənlik içində yatırsan mışıl-mışıl,
Görürsən ananın gözlərini röyanda,
Süzərkən səni sevgi dolu baxışıyla.

Uyu mənim balam! Ki bu dünyada
Gəldi boğanaqlar ağır-ağır,
Sonra tikanlı yerə çevrildi onun
Dincələcək yumşaqca yatağı.

İstərdim Tanrıdan sənə verilmiş olan
Bütün ağırları, möhnətləri
Öz ürəyimdə daşıyım,
Nə qədər istərdim bunu, mənim balam!

İstərdim xoşbəxtliyin işıqları
Sarsın sənin ömrünün hər gününü,
Və sevgi dolu o gözlər hər zaman
Qorusun səni göylərdən baxaraq!

Albert Mözer
(1835 - 1900)

Sevgi

Çoxdan bilirəm, sevenslər bu gün deyil,
Dünən də deyil, və hər zaman
Sevmişlər bir-birini,
Və hər kərə bir bayramdır yenidən görüşmələri.

Bir zaman birdilər, varlığın əlçatmaz sahilində,
Hansısa kinli bir əl
Qopardı bir-birindən
Ayrı saldı onları.

İlahi nəşədir bir daha görüşmələri,
Söylər hər baxış bu zaman:
“Min ildir səni axtarıram
Kosmosun hər yerində
Sən harda qalmışdın, harada?”

Sonra mutluluq nəşəsiylə birləşərək
Söyləyər ta ürəkdən:
“Ey mənim başqa özüm!
Ey sevimli yarısı bir bütünün!”
Və bir daha qovuşurlar bir-birinə.

Odlu istəklə birləşər könülləri,
Axar gözlərindən gözlərinə sevgiləri,
Yüksələr ruqları dodaqlarına
Birləşdirər onları öpüşləri.

Gecə mahnısı

Gecədir dağlarda, dərələrdə,
Bir səssizlik örtmüş hər yeri,
Gəlir dərədən, kənd evlərindən
İtlərin yuxulu hürüşləri.

Keçir buludlar və orman xışıldayır,
Axaraq qayalar arasından axar sular
Şirin yuxu içində qədim mahnısını
Yenə də xəfifxcə pıçıldayır.

Sanki göylərin mahnısı vardır havada,
Aydınlıqdır meşənin içi də,
Kilsənin səslənən zəngi çağırır
İnsanları ruhlarıyla baş-başa qalmağa.

Bir hənirti var, bir pıçiltı hər yanda,
Mən bu səsi dinləmək istəyirəm, dinləmək,
Sanki dalğalar tək axan çağiltısını
Dinləyirəm həyatın kosmosda.

Gözəllik

Çiçəklənər səssizcə, tanınmadan kimsəyə,
Bu ilahi Çörəyi görən olmaz,
Kütlələr gildən məbədlərə hörmət edər,
İlahi olansa sığmaz onun ruhuna.

Sonra kəşf edər onu anlayanlar,
O zaman başlar ona xor baxmaq da,
Amma getdikə sevilər, olar moda
Min bir ağızdan mahnı oxuyarlar ona!

Bir gün ölər onu yaratmış olan,
Min-min toplanarlar onu anmağa,
Gələcək nəsillər görərlər onun
Tuncdan ucalan heykəlini.

Bir zaman ondan qaçanlar da
Toplayarlar ondan qalmış olanları,
Durarlar onun tütüncəbisi qarşısında
Ürəklərində həzin həyəcanları.

Fridrike Kempner
(1836 - 1904)

Bir tənbel üçün

Nədir dünyada ən çox eybəcərlik?
Sənsən o eybəcərlik, sən özün!
Tərpəşmək bilmirsən, dəyişmək bilmirsən
Şirin bir tənbellik içində kiflənirsən!

Dözüm

Rahatsız çağlarımda,
Qorxu ilə ümid arasında qaldığımda,
Bir səs deyir: itirmə cəsəətini,
Bir az da döz, keçər bu yaman gün.

Bir gün gələr yer üzündə
Bir rahat liman olar sənə də,
Səhrada bir vahə kimi,
Uzaq, gözəl bir sahil kimi!

Xoş keçər həyatın bu limanda,
Bir güvənc içində ötər günlərin də,
Nə qorxu, nə ağır dalğaları
Döyməz onun sahillərini.

Orda baxarsan səndən öncə
Gəlib keçmiş fırtınaya,
Kağızdan bürclər kimi
Rahatlıqla, qayğısızca.

Azadlıq içində, səksəkəsiz,
Yaşayarsan günlərini,
Bu, Tanrının istəyidir:
Qəbul et öz taleyini!

Heyvan

O bizim kimi yaranmamış?
Duyğularla canlanmamış?
O da sevir, nifrət edir, ağrı duyur və sevinir:
Bir düşünün siz də bunu,
Bizim kimi fransızca bilməsə də,
Şübhə olmaz bu gerçəkdə.

Vilhelm Yenzen
(1837 - 1911)

Yoxsa dirilir yenə

Günorta işıqları səssizcə
Alov kimi görünür uzaq dağlar üzərində;
Bir əsinti oyanır, sonra yatır,
Qısalır damların kölgələri.

İsti bir kəklikotu və lavanda
Qoxusu yayılır bağçanın xəfif nəfəsindən,
Yəllənir divardan aslanmış
Əski saatın kəfgiri.

Eynilə uşaqlıq çağlarımda olan kimi
Tik-tak səsiylə gedir yolunu,
Keçmiş vaxtların ürək çırpıntısıdır
Ondan gələn səslər də.

Nə demək istəyir onun pıçiltısı
Qopmuş onun ürəyindən,
Ki şirindir həyat kimi,
Və ölüm kimi qorxulu?

Titrəyir birdən, bilinməz bir şeydən
Bu anda ruhum mənim,
Yoxsa dirilir yenə ölmüş sevda
Yoxsa dirilir yenə ürəyimdə?!

Əlvida

Gəldi qızıl axşam şəfəqində yanıma,
Bağçada bənövşələr açılmışdı,
Bilmədim nə zaman qarşımda
Süzərək məni mavi gözləriylə durmuşdu.

Boylanırdı içdənliklə dolu gözəl üzü
Yamyaşıl yarpaqların arasından,
Əyildi üstümə bir gəlin kimi
Öpdü məni o isti yumşaq ağızıyla.

Soruşdum kim olduğunu, göz qapaqları
Şirincə yumulub açıldı, sonra da
Yaş gözlərlə gülərək söylədi:
“ Bax, çatır artıq vaxtı yasəmənlerin!

Görürəm yasəmənlər altında hələ də
O qəhvə rəngli saçlarını bir zaman,
Gəldim səni salamlayam son dəfə, öpəm səni!”
Ah, o mənim gəncliyimdi qarşımda duran!

Martin Qrayf
(1839 - 1911)

Biçinqabağı

İndi zəmidə sünbülləri
Tərpədir xəfifcə bir külək,
Bir sünbül titrədimi
Başqa bir sünbül də titrəyəcək.

Sanki duymuşlar orağın
Onlara yaxınlaşmasını –
Bir titrəmə sarmışdır çiçəklərin
Və saplaqların canını.

Vətənim

Mavilər ardındadır vətənim,
Uzaqdır, amma çox da yox,
Bu rəya sona varsın istərəm,
Əlim ona çatsın istərəm.

Gündüzün ömrü bitdimi,
Son qırımızılar da itdimi,
O zaman görzlərim görə kimdir:
Qarşımda duran vətənimdir.

Ada kristen
(1839 - 1901)

Ev qadınları

Bir daha söyləyimmi sizə?
Bunu məndən çox oldu sordunuz,
Mənsə min dəfə doğrusunu
Bir-bir sizə söylədim:
Dedim ki heyranam sizdəki namusa,
Dedim ki heyranam sizin uşaqlara,
Sizin o arıq qulluqçu qızlara,
Dedim ki heyranam sizin ətli inəklərə,
Daha da heyranam
Əriniz olan bəylərə,
Sizdəki ağıllı dinməzliyə,
Heyranam geydiyinz bahalı geyimlərə,
Qısqanıram sizin axmaqlığı.

Aşağılama

Mən səni heç zaman lağ etmədim
Sən ey çoxdan çürümüş olan Tanrı!
Sənin gücünün qarşısında baş əyən
Sənə inanan bir adam olmasam da.
Sən dərdli bir insansan mənim qarşımda,
Tam bir insan kimi, gücsüz və yazıq.
Sən indi mistik və uzaq bir dünyada deyil,
Mən səni görürəm lap yanımda!
Süzürəm mən səni tam oyaq gözlərimlə,
Baxıram sənin dərd dolu üz-gözünə,
Görürəm sənin insana sevginlə, yalanınla
Mənim olduğum qədər zavallı olduğumu!

Tək

Tək idim dağlarda olduğumda,
Çığırırdı şahin ucalarda,
Başımın üzərində
Hərlənirdi qarlı dağ başında.

Tək idim otlaqda uzandıqda
Günəş batırdı uzaqlarda,
İçirirdi acgözlüklə susuz torpaq
Yerə çökən dumanı.

Tək idim dənizin sahilində
Onun çox əski şikayətli mahnıları
Gah acıqlıydı, gah da şirin, həzin
Bəzən də boğuşuq hıçqırığa oxşayırdı.

Tək idim başsız gəzərkən meşədə,
Yalnız bayquş idi qayanın yarığında,
Bircə oydu mənə yoldaş olan,
Bir də inləyərək əsən külək.

Tək idim, ürəyim ağrıyarkən,
Amma təkliyim gözəl idi,
Dərdimi təklidə daşımırdım,
Təbiət dərdimi hiss edirdi!

Tək idim sizi anladığım zaman,
Sizin salonlarda olduğumda,
Dərin bir uçurum vardı mənim
Və sizin aranızda.

Maks Haushofer
(1840 - 1907)

Alrune üçün

Son düşüncən olsa bir gün düşündüyün
Mən də onda olum istərəm,
Əlvida desə bir gün sənə ruhun,
Mən də səninlə ölüm istərəm.

Min il yatsan torpağın, daşın altında
Ey mənim sevgim
Qorxma, saqın!
Bil ki yalnız sən deyilsən yatan orda!

Uçsan göylər boyunca, sonsuzca
İşıq kimi yürüsə ayaqların,
Gələrəm hər gün, gələrəm
Bir sələmlə yanına.

Səni unutmaq olmaz ki,
Olmaz ki sənsiz yaşamaq,
Mənimsən dünyanın darında, genində də,
Səlam verir mənə gözlərin
İşıqlarında sonsuzluğun.

Dəyirmənda

Yolçu durdu suyun kənarında dinləyərək –
Nədir bu səslənən burada?
Axar su gurlayır, dəyirmanın çarxı xışıldayır,
Və bir səs də mahnıya oxşayır.

Dəyirmançı qız oturmuş daş üstündə
Əlləri qucağında bir-birində,
Bir mahnı oxuyur su səsiylə
Bir mahnı ki, yox ilki, yox sonu:

“Bir könül getmiş dönmədən
İtmişdir uzaqlarda,
Bilən olmasa harda qaldığını
Kimsə bir daha ona varmaz ki!

Bir cökə yarpağı kimiydi, axıb getdi
Axıb getdi bu sularla,
Sonra çatarkən əngin dənizlərə
Bir gəmiçi tutdu onu və apardı.

Onu taxdı börkünə,
O cökə yarpağı tək ürəyi,
Gəmiçi düşünür yalnız mal-dövlətini,
Yarpaqcığızsa gedəcək yellərlə.

Ah, ey gəmiçi! Qoy tacirin matahı
Qalsın zəncilər ölkəsində!
İtirəcəksən amma ən dəyərli olanı
İtirəcəksən öz yollarında!”

Budur mahnısı dəyirmançı qızın,
Səslənərək fırlanır çarxı dəyirmanın,
Saçılır almaz damlalar suyun içinə,
Dinləyərcəsinə əyilir orman çiçəkləri.

Tələsik çönür yolçu, gedir artıq,
Səslənərək qızın mahnısı qulağında:
“İtirəcəksən amma ən dəyərli olanı
İtirəcəksən öz yollarında!”

Simon Samuel Fruq
(1860 - 1916)

Amma o ulduzlar

Aylıdır gecə, ulduzlar sayrışır
Dağların, dərənin üzərində...
Yenə qarşımda bu çox əski kitab;
Minlər, minlər kərə oxumuş olduğum.

Bu qutsal sözləri oxuyunca
Bir səs birdən sehirləyir məni:
“Ey mənim xalqım! Ulduzlar kimi göylərdə,
Qumlar kimi sahillərdə olacaqan!”

Bilirəm tanrım! Bilirəm vəd etdiklərin
Bir gün sözsüz ki, doğrulacaq;
Bilirəm tanrım! Ki sənin istəyinə
Uyğun bir məkan, bir zaman olacaq.

Bir istəyin tanrım! Artıq doğrulmuş,
Bütün varlığımla duydum, gördüm onu:
Biz dağılan qumlar olduq bu dünyada
Tapdandıq ayaqlar altında...

Gerçək oldu istəyin! Çünkü biz
Qumlar kimi, daşlar kimi səpələndik,
Lənətlə, təhqirlə taleyimiz damğalandı!
Amma o ulduzlar, o işıqlı ulduzlar,
Harda qaldı tanrım! Harda qaldı?..

Rudolf Baumbax
(1840 - 1905)

Ah nə gözəlmiş keçmişlər

Qəribə şeylərdən söz açırlar
Kitablarla dastanlar:
Sarı bir araba eldən-elə
Gedirmiş yollarda;
Hər gün üç mil bir məsafə
Qalırmiş ardında,
Bir meyxana göründümü yol üstündə
Yolçular orda əylənirmişlər,
Ah nə gözəlmiş keçmişlər!

Yolçular hələ çıxmadan yollara
Qalacaq yerləri sifariş olunmuşdu,
Ayrılkən evlərindən
Sanki dünyanın sonuna gedirmişlər,
Tikirlər qızıl pullarını
Çəkmələrin, geyimlərin gizli yerlərinə,
Və çuvalda qoşa tüfənglər,
Ah nə gözəlmiş keçmişlər!

Onlar hər vaxt yorulanda
Dincəlməyə, yatağa ehtiyac duyulanda
Donquldanırmiş araba sürən birdən:
“Lənət olsun, azmışam!”
Onda bir canavar ulartısı...
Bir dam da yox ki görünən,
Atlar titrəyib, köpürürmüşlər
Ah nə gözəlmiş keçmişlər!

Bir xarıltı, bir gurultu qopdumu,
Qayalıq bir yolda araba
Böyrü üstə qaldımı,
Zövq alırmış yolçular:
Çünki yalnız bir təkərmış qırılan
Bir də bir-iki yolçunun sümükləri,
Odur ki, çox sevinmişlər,
Ah nə gözəlmiş keçmişlər!

Bu macəranın ən gözəl incisi də
Bir mehmanxana olur meşədə,
Bir neçə şübhəli adam görünür
Onlar da açırlar yorğun atlarını,
Hər qonağa bir yataq hazırlanmış,
Üzərində də bir yorğan varmış,
Və yataqda qanlı-qanlı ləkələr –
Ah nə gözəlmiş keçmişlər!

Yüz qonaq olsa mehmanxanada,
İtib-batarmış bir bucağında,
Sonra olub-bitəni eşidin:
Tökülüb gəlmişlər məhkəmədən
Silahlı məmurlar yollanmış meşəyə,
Tapıb gətirmişlər qanlı cənazəni
Bilinmiş kimliyi, və tanınmış:
Əzilmiş, budanmış, dağılmış bu adam
Mehmanxananın sahibiymiş görmüşlər,
Ah nə gözəlmiş keçmişlər!

Meyxanaçı xanım

Bir damla da qalmadı qədəhimdə,
Bir quruş da qalmadı ciblərimdə,
Yaman susamış ürəyim də, dilim də,
“Gör nə etdi bu şərab mənə,
Və sənin o işıq dolu baxışların
Ey meyxanaçı cavan qadın!”

Gülərək söyləyir gözəl qadın:
“Burda olmaz ki, nisyə alasan,
Burda yox ki, nisyə dəftəri də,
Yoxdursa bir quruşun da belə
Girov qoy yanımda o boğçanı,
Sonra da al iç şərabi!”

Gənc oğlan verərək boğçasını
Alıb içir bir küzə şərabi,
Və sonra getmək istəyir,
O zaman qadın gör nə söyləyir:
“Sənin ki əl ağacın, paltoyun, papağın var;
Versən onları, şərab da olar!”

Verir oğlan ağacı, paltoyu, papağı
Alır şərabi çəkir başına
Sonra da ona söyləyir:
“Gedirəm artıq, əlvida ey sərin şərab!
Əlvida ey baxmaqla doyulmayan
Meyxanaçı gözəl qadın!”

Bu zaman nə deyir qadın ona?
“Yoxmudur köksündə bir ürək?
Ver mənə onu da ey yaxşı oğlan!”
Bilirsinizmi nə oldu bu zaman?
Bir başqası başlamışdı öpməyə şirin-şirin
O gözəl qadının dodağından!

Mən bir yay gecəsində yazdım bu mahnını,
Şən bir külək vardı havada,
Önümdə bir qədəh şərabım,
Mənimlə çiçəklənən cökənin altında
Oturmuşdu meyxanaçı gözəl xanım.

Haynrix Zaydel
(1842 - 1906)

Nədir qalan

Ah, nədir qalan? Bir kiçik tərəcik,
Üzərində bir yay günündə uçan
Yüngülqanadlı şən bir kəpənək
Və küləklə əsən otlar;
Bir hovur ayaq saxlamaq burada
Xatırlamaq burda yatını;
Çox keçmədən bilən olmaz adını.

Şöhrətlə yüksələnələr,
Yüz il boyunca,
Min il boyunca sevilənlər
Bir gün zamanda əriyirlər,
Küləkdə susan mahnı kimi
Ən seçkin olanlar da
Xatirələrdən silinirlər.

Parlayaraq boylanırlar dumanlardan
Bütün insanların öyündüyü
Çox uzaqlarda o qoca zirvələr:
Homerlə İskəndər;
Bir gün gələcək onların da
Kimsə bilməyəcək adını,
Onlar da itəcəklər.

Dünyamızsa hərlənərək
Gedir hər zamankı yolunu,
Xəbərsiz, üstündə olanlardan
Xəbərsiz, insanların röyasından
Keçər dünyaların arasından;
Bir gün çevrilər bir az toz-dumana
Çatar o da öz sonuna.

Peter Rozeqer
(1843 - 1918)

Tanrını arayanlar

Yoxdur sonu məkanın,
Yoxdur sonu zamanın,
Yoxdur yer, durmağa
Yoxdur son, çatmağa;
Baxırlar dərdin uşaqları
Çağırırlar,
Azırlar, sarsılırlar sıxıntıda, gecədə
Və arayırlar Tanrını.

Onu arayırlar həflərdə,
Onu arayırlar şəkillərdə,
Tapınırlar, qanayırlar,
Vəhşicə çarpışırlar,
Tonqallar qalayırlar
Məşəllər qaldırırlar,
Onu qədəhdə, çörəkdə arayırlar:
“Hardasan, ey Tanrı?” çağırırlar.

Onu həyatda arayırlar,
Onu sənətdə arayırlar,
Onu xəyalda
Odlu sevdalarda arayırlar,
Tutqun tapınaqlar ucaldarkən
Onu arayırlar,
Süzürlər səhər şəfəqlərini:
“Hardasan, ey Tanrı?” çağırırlar.

Bu yazıqlar düşürlər yollara,
Gedirlər ziyarətə;
Arayırlar göyləri
Onların bilgə bildikləri,
Arayırlar onu uşaqların günahsız ürəyində,
Dəhşətlə ölüm görünəndə:
“Hardasan, ey Tanrı?” soruşurlar.

Onlar arayarkən
Qızğın dartışarkən
Tanrı hər zaman
Onların yanındadır!
Döyəcləyir çiyinlərini gülərək və sonra da
“Bunca abdal olmayın, ay uşaqlar!” söyləyir,
“Bir baxın dörd-yanıza!”

Detlev fon Liliyenkron
(1844 - 1909)

Layla

Qapı önündə yatır ağac,
Bir röya keçir bağçadan,
Yavaşca üzən bir qayıqdır göydə ay,
Xoruz banlayır yuxuda,
Uyu körpə qurdum, uyu!

Uyuy körpəm, uyu artıq,
Öpərəm o qırmızı ağzından,
Uzat o tombul, balaca qıçlarını
Hələ durmamış yolda, daş üstündə,
Uyu körpə qurdum, uyu!

Uyuy körpə balam, bir zaman olacaq
Şır-şır yağışlar, çovğunlar yağacaq,
Sənin də içində fırtına qopacaq,
Canında yatmağa, rahatlığa həsrət qalacaq,
Uyu körpə qurdum, uyu!

Qapı önündə yatır ağac,
Bir röya keçir bağçadan,
Yavaşca üzən bir qayıqdır göydə ay,
Xoruz banlayır yuxuda,
Uyu körpə qurdum, uyu!

Hansı torpaq altında amma

Günəşin saçılan son işıqları
Qanın, cənazənin, zibilin, tüstünün
Atların tapdağı quru otların üzərində;
Qaş qaralırdı və döyüş dayanmışdı,
Qanlı meydanlardan
Dönməyənlər də vardı.

Ömründə ilk olaraq barıtın qoxusu burnunda
Gəncyaşlı bir süvari də
Bu gün gedənlərlə dönmədi;
Əlində uzun bayrağını qaldırırsa da
Ölüm yapışdı qollarından
O qollar bir daha tərپənmədi.

Onun yanında müqəddəs bir kitab vardı,
Onu hər zaman özüylə aparardı,
Gizlədərdi silahında,
Bir döyüşdəşi tapdı onu
Bulaşmış toza, torpağa.

Tez bir zamanda gətirdi onu
Son bir səlam kimi oğlunu gözləyən ataya,
Titrək əliylə yazdı ata kitabda bir səhifəyə:
“Qanlı meydanlar oldu yataq oğluma
Hansı torpağın altında amma?!”

Bu mahnını mən yazdım, mən,
Sən də ki bunu oxuyansan!
İndi sən də, mən də var olmaqdayıq,
Bir gün biz də yatarıq o meydanlarda
Hansı torpaq altında amma?!

Bir yay boyunca

İncə bir cığırdir uzanan
Çovdar tarlasıyla çəpərlərin arasında;
Gizli və şirin yerimizdi bizim,
Bütün bir yay boyunca.

Uzaqdan görərkən bir-birimizi
Bir az durur, sonra gəlir,
Bir çöp qoparır səssizcə,
Yenə bir yarpaq tapıb dərir.

Süsləyir suçsuzca özünü
Dərđiyi sünbüllərlə bir-bir,
Sonra da utanaraq şapkasını
Əliylə alhına endirir.

Bənizi tutqun olur, sonra yaxınlaşır,
Gəlincik kimi qızarır o anda,
Amma mən də uşaq deyiləm bu işlərdə,
Yaxşı bilirəm nə olduğunu bu şeytanda!.

İndisə bir baxış yola, uzaqlara,
Hər nə dərin bir hüzur içindədir,
Artıq mən onun yanındaşam,
İçimdəki bir fırtınayam.

İncə bir cığırdir uzanan
Çovdar tarlasıyla çəpərlərin arasında;
Gizli və şirin yerimizdi bizim,
Bütün bir yay boyunca.

Xoşbəxtlər adası

Tüstülənir isti tövlədə yanan fənər,
İki inək var tövlənin bir yanında,
Xoruzla toyuqlar dən-düş arayırlar,
Gübrəli tarladır arzuları;
Gözəl bir mahnı oxuyur çoban
Kiçik qardaşına,
Nə çoban, nə qardaşı, nə inəklər,
Nə xoruz, nə toyuqlar
Bilmirlər dünyada indi nə bir çırpınma var!

Fridrix Niçe
(1844 - 1900)

Yeni dənizlərə doğru

Oraya getmək istəyirəm, oraya
Vardır daha özümə güvənim.
Önümdə açıq dəniz, və mavilərə
Yolların artıq gəmim mənim.

Hər nə parıl-parıl, daha yeni,
Günorta yatır məkanda, zamanda: -
Yalnız sənin qocaman gözlərindir ey sonsuzluq
Ki süzür məni bu anda!

Söz

Canlı sözləri sevərəm mən,
Diribaşılıqla sıçrayıb davranan,
Ədəblə baş əyib səlam verən,
Naşılığında belə sevimli olan,
Canında qanı var, gur nəfəslidir,
Girər qulağa, sonra qurtarmaq istər özünü,
Qıvrılar, çapalar, nə etsə də
Hər davranışı nəşəlidir.

İncədir sözün varlığı hər zaman,
Gah xəstədir, gah da sağalmışdır,
Onun incə həyatını qorumaqı istəyirsən?
Onu xəfifcə, ürəklə tutmalısən;
Kobudca tutma onu, sıxma onu,
Pis bir baxışla belə itirər həyatını –

Ruhsuzca, cılızca və soyuq,
Eybəcər bir biçim olar ondan qalan,
Ölümün, can çəkişmənin işgəncəsi
Nə kökə salar ufaq meyidini o zaman!
Çirkin olur – öldürülmüş olan bir söz,
Quru bir taqqıltı qalır ondan ancaq,
Ayıb olsun o çirkin əllərə ki
Onların işi sözü öldürməkdir!

Yalnız

Qarğalar çığırır
Şəhərə doğru uçaraq:
Bir azdan başlar qar da yağmağa –
Xoşdur bəxti bir evi olanın!

Durursan donmuşcasına,
Baxırsan ardına, ah, nə qədər!
Hardasan indi sən ey abdal,
Qaçmısan qışdan uzaqlara?

Bir qapıdır dünya, min soyuq
Və susqun səhraya açılan,
İtirdimi sənin tək bir insan onu,
Heç yanda olmaz yer ona.

İndi durursan solğunca,
Məhkumsan qışda yolçuluğa,
Tüstü kimisən ki hər zaman
Yüksələr daha soyuq havaya.

Uç ey quş, oxu mahnını
Xırıltılı səsiylə səhra quşlarının!

Gizlə alayla buz içində
O qanayan bağırını!

Qarğalar çığırır
Şəhərə doğru uçaraq:
Bir azdan başlar qar da yağmağa –
Xoşdur bəxti bir evi olanın!

Fıstıq şamı və şimşək

İnsandan, heyvandan ucalarda bitmişəm;
Danışırım və mənimlə danışan yox.

Daha yalnız və ucadır bitdiyim yer,
Gözləyirəm: nədir mənim gözlədiyim?

Çox yaxındır mənə buludlar burada –
Gözləyirəm çaxacaq ilkin şimşəyi.

Eke Homo

(Baxın, necə insan olduğuna)

Hə, bilirəm haradan gəldiyimi!
Doymazam mən alov kimi
Yanıram və tükədirəm özümü.
Tutduğum nə varsa dönər işığa,
Buraxdığımısa çevrilər kömürə:
Yox şübhəm alov olduğuma!

Mahnılar

1

Əngin bir dənizdir mənim könlüm,
Gülər günəşdir üzün sularında,
Xəfifcə qabaran dalğalar olan yerdə,
O dərin və şirin yalnızlıqda.

Bilməm ki, gecənin, gündüzün olmasını,
Gülər üzəmə sevgilə, şəfqətlə
Sənin o işıqlı günəş üzün,
Bir uşaq kimi sevinər könlüm də.

2

Gecə yarısında döyür külək
Xəfifcə mənim pəncərəmi,
Dinləyirəm otağımda leysanın
Yavaşca damcılayan səsinə.

Mənim bəxtiyarlığımın röyasıdır
Ki külək kimi ötür ürəyimdən,
Sənin baxışından gələn bir küləkdir bu
Yağış xəfifliyilə könlümdən əsib keçən.

3

Görürəm yalnızlığımda tutqun mavi
Göy üzündə parlaq şimşəyi,
Çaxıb keçir topa buludların
Qaranlıq arasından.

Tək bir ladin ağacının gövdəsi
Odlanır uzaq ormanın yamacında,
Sonra qırmızı işıqlarda
Solğun bir tüstü uzanır ormana.

Uzaq şimşəklərin işığında
Yağır yağmur səssizcə, narın-narın,
Bir kədər var, bir vahimə
Yağan bu yağmurda.

Dərd var, sevgi var yaş gözlərində,
Bizim dərdimizdən verir xəbər,
O itkin saatlar, o mutluluqlar...
Bir daha onları geri döndər!

Səni sevirəm mən

O ki bir möcüzədir, uçurmu hələ?
Yüksəldikcə gərirmi qanadlarını?
Nədir onu yüksəldən, qaldıran?
Nədir hədəfi, yolu, yüyəni?

Bir ulduzdur, ölümsüzlükdür sanki,
Ucalıqdır yeri, həyatdan uzaq,
Acıyır ona qısqancılıq belə - :
Ucalarda uçub onu uçarkən görmüş olan!

Yüksəldir məni də ey albatros!
Bu ölməz güc yüksəklərə;
Düşünərkən səni axdı yaşlar gözlərimdən,
Səni sevirəm mən!

Qərar

Bilgə olmaq istəyirəm, bilgəliyi sevirəm,
Özgə bir şöhrəti istəmirəm;
Tanrını öyürəm, çünki Tanrı oldu bu dünyanı
Ən bərhad yarada bilən.

Mənsə dolanbac gedirəmsə yollarımı
İstəyirəm oradan başlasın
Ən bilgə olan öz yolunu
Və orada bitirsin abdal ilk addımını.

Bütün ölümsüz çeşmələr
Qaynayıb axır hər zaman:
Nə vaxt Tanrı başlanmışdır?
Yenidən başlanır durmadan?

Dünya durğun olmamışdır,
İşıq gündüzü sevir gecə -
Gözəldir qulaqda "İstəyirəm" səsi,
Daha gözəldir "Sevirəm" deyilməsi!

Sonbaharda ağac

Nə kobudluqla silkələdiniz məni, siz abdallar!
Mənsə durmuşdum gözəl korluğumda:
Heç bir dəhşət məni böylə silkələmədi, -
Mənim röyam, altun röyam itib getdi!

Qarınqulu ayılırsınız , fil xortumlu,
Nəzakətlə bildirməzmi insan gəldiyini?
Diksinib dəhşətlə saldım kəllənizə
Yetkin dadlı meyvələrimi.

Bəxtiyarlığım

Yorulduğum gün aramaqdan
Öyrəndim onda tapmağı;
Bir külək mənə tərs olduğundan
Öyrəndim bütün küləklərlə yelkən açmağı.

Dirəniş

Durduğun yeri qaz dərin-dərin!
Altında aradığın çeşmə var!
Burax bağırsınlar qaranlıq adamlar:
“Hər vaxt orda cəhənnəm olar!”

Rəqqas

Sürüşkən buz
Bir cənnətdir
Doğru bir rəqqas olana.

Təkbaşına

Nifrət, birinin arxasınca gedənə, və başçılıq
edənə;
İtaətmi? Heç zaman! başçılıqımı? Heç zaman!
Kimsəni dəhşətdə saxlamaz, özünə dəhşətli
olmayan:
Yalnız dəhşət yaradandır, başçılıqla uğraşan;
Nifrət özümə, özümə başçılıq etdiyimdə!

Sevərəm ormanda, dənizdə yaşayan
Canlılar tək
Özümü bir zaman yaxşıca itirməyi,
Oturub şirin xəyallara dalmağı,
Sonra da uzaqdan özümü çağırıb
Gəl söyləməyi,
Məni şirnikləndirərək, özümə aparmağı.

Ayaqlara yazmaq

Yalnız əlim deyil yazan mənim:
Ayaqlarım da yazmaq istər hər zaman;
Gah yerdə gedər büdrəmədən
Gah kağız üstə qorxmadan.

Üstün insan

O yüksələndir, öymək onu!
Amma hər zaman enər oradan!
Öyməkdən belə yüksəkdir yeri,
Ucalardır onun məskəni!

Gerçəkçi rəssam

“Təbiətə sadıq, tam onun kimi!” –
Necə sığdırmaq olar şəkilə təbiəti?
Yox sonu dünyanın ən kiçik parçasının! –
O çəkir, ona xoş gələni;
Nədir ona xoş gələn? Onun çəkə bildiyi şəkilləri!

Seçki istəyi

Seçki haqqım olsaydı ürəyimcə
Bir yer seçərdim özümə
Cənnətin tən ortasında:
Daha yaxşısı: qapısı ağzında!

Bilgə danışır

Xalqa həm yabançı, həm yararlı özlüyündə,
Gedirəm gah günəşli, gah buludlu yollarımda -
Hər zaman bu xalqın üzərində!

Dərin yer

Mən bir araşdırmaçıyam? Bunu söyləməyin! -
Mən yalnız ağır am – bir az ağır!
Düşürəm mən, düşürəm
Diblərdə duracağım yer durur.

Yorğunların mühakiməsi

Lənətləyirlər günəşi yorğunlar:
Ağacların onlara yalnız kölgəsi var!

Ernst fon Vildenbrux
(1845 - 1909)

Şeir

Varlıq ağacından qopmuş titrəyərək
Bir yarpaq uçurdu qaranlıqda,
Bilgəliyin ilkin sözləri yazılmışdı üzərində
Yaradılış röyasında,
Uçurdu, olduğu yer böyük olmasa da
Sonsuz bir işıq vardı onda,
Və sonra da endi yerə -
Şeir dedilər adına.

Sənin üçün

Bağladığım bu bir dəstə çiçək,
Gəlib gözlərinin önündə durdumu,
Bəlkə o ötmüş xoşbəxt saatlardan
Sənə sözlər söyləyəcək,
Bəlkə səndə, uzaqlarda qalan məndən
Oyandı yenə şirin xatirələr;
Ah nə qədər səndən qopulmazdım!
Nə qədər röyalarda, sevdalarda yaşayırdım!
Bəlkə cavab vermədin mənim bu dərin
Yalvarışla dolu həsrətimə,
Barı mahnılarıma aç öz ruhunu
Qoy dincəlsin ürəyim köksündə.

Ölümsüz sevgi

Nə söyləyim sənə mən
Ey mənim ən sevimli olanım!
Hər zaman bir tək sözüm vardır:
Sənə ömürlük bağlılığım.

Adın yazılmışdır dərin-dərin
Mənim ürəyimdə,
Alov kimidir hərfləri
Çəlik tək qırılmaz həm də.

Biz bir-birimizdən qopulmırıq,
Nə qədər ki zaman vardır,
Sevindirər səni, məni sevindirən,
Ağrınsa, ürəyimdəki ağrıdır.

Solar bir gün cismimiz, ölüb gedər,
Qalar ancaq ruhumuz indiki tək,
Ruhumuzun çiçəyidir sevgimiz
Açacaq göylərdə ləçək-ləçək.

Karl Vaytbrext
(1847 - 1903)

Ömür süfrəsində

Ömür yollarımda ey tale!
Əlindən gələnı əsırgəmədin,
Ömrümün süfrəsını çeşid-çeşid
Yeməklər ilə süslədin.

Kasalar dolusu ehtıyac və qayğılar,
Bolluca zəhmətlərlə yüklədin,
Qarışdı abdalılığa ehtıraslar
Bulanıq şorba oldu yediyim!

Arabir yaxşı bir şey də oldu,
Bəzən də bir itkə rahatlığım,
Nə vaxtsa gözəllik oldu bir az
Süfrəmdə mənim payım!

Nə qədər turş alma oldu sənın
Mənə yeməyə verdiyin!
Sərt qozlar oldu düşüncələr
Etdi dişlərimi didim-didim!

Yaraşılı olsun süfrəm deyə
Onu üreyincə bəzədin sən:
Bir qədəhlə gözəlləşdi
Və bir dəstə sevgi çiçəyilən.

Unutmadın qədəhi ağrıların
Şərabıyla doldurmağı,
Amma həsrətilə yaşatdı məni
Bir parça çörəyin olmamağı!

Yox daha görüş bizim taleyimizdə

Tumurcuq-tumurcuq açılarkən rüyalarım,
Mən ilkin mahnımı sənə oxudum –
Çiçəklər töküldü ağaclardan,
Həyat bizi tərk etdiyində;
Sovrular indi mahnılarım küləklərdə,
Yox daha görüş bizim taleyimizdə.

Nə çox mavi dağlar var uzanan
Uzaqlarda açılan dənizlərə,
Uçuşar çaşqın quşlar kimi mahnılarım
Onların üzərində,
Sovrular küləklərdə,
Yox daha görüşmək bizim taleyimizdə.

Bir ev vardır dağların arasında,
Tutqun meşələr olan yerdə -
Küləklər əsərkən oradan
Susar mənim də mahnılarım;
Sovrular küləklərdə,
Yox daha görüş bizim taleyimizdə.

Soyuq yellər astaca əsib keçər,
Titrəyər xəfifcə ağaclar da
Sevdanın son röyası tək,
Həzindir səslənən mahnılar da:
Sovrular küləklərdə,
Yox daha görüş bizim taleyimizdə.

Bir gün vardı

Bir gün durdum meşənin kənarında
Qazdım adını bir ağacın gövdəsinə.

Gülünc idi, uşaqlıqda bu etdiyim –
Və indi də adın durur ağacın qabığında.

Gülünc idi, uşaqlıqda bu etdiyim –
Daha da gülüncdür adını hər vaxt unutduğum:

Lap da gülüncdür mənim hər gün və hər gecə
Səninlə yenə də uşaq olmaq həsrətinə
qapıldığım.

Emil Prinz fon Şön Karolat
(1852 - 1908)

Çalğıcı

Üç qızılgül verdi mənə - üç öpüş,
Sevgimiz dönməzdir, ölməzdir deyə,
Açmışdı yasəmənlər və nərgizlər
Oxuyurdu cırcıramalar uzaq çöldə.

Hələ güllər vazada solmamışdı,
Hələ bahar da sona varmamışdı,
Razılaşdılar atasıyla anası
Verilər onu varlı olan birinə.

O günün səhəri gedib durdum
Gün batarkən doğma şəhərin ayağında,
Son bir səlam deyə ürəyimdə
Tulladım gülləri dərin dərəyə.

Verdim başqasına o üç öpüşü,
Bununla dillərə düşdü adım,
Çalaraq indi kamançamı həzin və şən
Ölkə-ölkə, qapı-qapı gəzirəm mən.

Sən məni sevirsən

Bir rəya var çəmənlərdə,
Bir xoş qoxu var meşələrdə,
Bir mahnı uçur suyun üzərində,
Bir şirin səs var hər yerdə.

Bir nəşə sarmış məni, elə ki,
Bir işıq dənizinə dalmaq dilərəm,
Ağlayım, oxuyum deyirəm,
Parçalansın könlüm istəyirəm.

Bir torağay olmuş ürəyim
Oxuyur şən-şən işıqlarda:
Sənsən ulduzum, rəyam, qızılgülüm,
Sən məni sevirsən, sən mənimsən!

Qustav Falke
(1855 - 1916)

Dua

Acılıq ver mənə ey Tanrım!
Toxluq küt edir, tənbel edir adamı,
Düşmənlər göndər üstəmə ey Tanrım!
Döyüşmək gücləndirir canımı.

Yüngül ayaqlı et, oyunlarda və rəqsədə,
Gözəl uzaqlara uçmağa qanadlı et məni!
Və ulduzlardan daha ucalarda
As mənim işıqlı çələngimi.

Son anımda

Qırmızı qızılgüllər qoyun alnıma,
Bayram paltarımda ayrılmaq istərəm,
Açıq pəncərədən gülümsəsin
Yatağım üzərində şən ulduzlar.

Yüksəlsin musiqi sədaları və mahnılar
Səslənsin hər yanımda,
Dolaşsın əllərdə vida qədəhləri,
Yay gecəsi barlı tarlalara enən kimi
Ensin pəncərəmin pərdəsi qarşımda.

Yaşayır həyat

Açıq pəncərədən eşidirdim
Bir neyin şirin-şirin gələn səsini:
Çiçəklərlə, yetkin dadlı meyvələrlə
Ləzzətlərlə, sevinən ürəklərlə,
Qucaqlaşmalarla, dostluqlarla,
Ehtiraslarla, öpüşlərlə dolu
Bir yay gününün gözəlliyi vardı onda.

Sus ey ney! Sus ki indi burda barış nə gəzir!
İnsan insanı parçalayır, sel kimi qan axır,
Od içində yanır dünya, dəhşətli bir çığırtıdır
Yüksələn hər yandan; qulaq batır,
Hər nədən bağırır yüksəlir, səninsə şirin-şirin
Sanki şən bir dünyadan gəlir səsin!

Haradansa gəlir bu neyin şirin səsi
Sanki bilmir bu dünyada nələr olur!
Nədən eşitməsin bu qədər xoş gələn səsi
Göz yaşlarıyla dolub ağırlaşmış ürəyim?!
Qınamaqımı ney səsini? yox! Olmaz ki!
O qədər şirindir ki, onu eşitməmək yaramaz ki!

Fəlakətlə, dəhşətlə, ölümlə dolu bu zamanda
Qoy ucalсын şirin mahnıların ey ney!
Sənin səsin həyat səsidir, sənin səsin günəş
kimi

Saçılır kədərlə dolmuş ruhuma,
Qanadlan ey ruhum, ölməmiş hələ,
yaşayır həyat,
Ovun artıq və ağlama!

İzolde Kurts
(1853 - 1944)

Ən yaxşı paltaryuyan

Sevgi yuyan kimi, tərtəmiz
Yuya bilməz heç bir paltaryuyan,
Nə fayda qaraltmaq paltarı,
O hohlayınca yox olar
Toz da, küldən ləkə də.

Möcüzədir onun gözlərindən
Süzülən göz yaşları,
Hansı müqəddəs sudur o
Hansı tövbə, pəşmançılıq duyğusudur
Yuya bilər tərtəmiz
Sevgi gözlərindən axan yaşlar kimi!

Qoy böyük olsun hər günah,
Yıxsın belə günahsız mələyi,
Uzansın cəhənnəmin qoynuna,
Axar dalğa-dalğa sevginin ürək qanı
Ləkəsiz, tərtəmiz yuyar onu.

Olmasın ah, olmasın qınayan
Bu dəyərli paltaryuyanı!
Yuyub ağ edər istəsə
Qaraüzlü olanı!
Yuyar isti, təmiz göz yaşıyla,
Yuyar həm də öz qanıyla.

Sevgi

Göl kənarında bir gecə
Durmuşdum onunla yan-yana,
Külək uzunca yaylığını
Dolamışdı onun boynuna.

Necə oldu ah! Bilmədim ki
Gördüm artıq ona bağlanmışam!
Onunla gedərək duyurdum ki
Ona yaman əsir olmuşam!

O gündən bəri hər yolda
Yoxdur ondan ayrı olmağım,
Bağlamış bizi dərin-dərin
Mənim sehirli yaylığım!

Hələ dolaşarkən qolu belimə
Bildim ki, itirdim artıq azadlığımı,
Ey bizi sıxca bağlayan, ey sevgi
Daha da artır sıx oduğunu!

Əsir quş

Ayaqlarımda bağ, qanadlarım yoluq
Nə qədər yaşadım bu bağlı damda mən!
Səsləyirdi məni uzaq dağlar, təpələr
Uç deyirdi - uç, al günəş pəncərədən.

Artıq açıqdır pəncərə, bağlı deyil ayaqlarım,
Yoxdur qarşımda duran divar,
Yarışa girmək istərkən buludlarla, ruzgarlar
Çığırır yuvamda indi balalar!

Uçun ey buludlar, get ey günəş
Mən öz zindanımda qurdum yuvamı!
Uçsam, ölər balalar, ey azadlıq!
Artıq bilərəm nədən bağısız olduğumu!

Oğlan və qız

Sevgilim sənin ürəyin yumşaqdır, yaxşıdır,
Amma fırtınalıdır rahatsız ürəyi oğlanların,
Odur məni durmadan, başsız sürükləyən,
Necə yatıra bilərsən məndəki fırtınanı?

Qız:

Sən mənim qayğımı çəkmə mənim dostum!
Sevgidir sənin fırtınanı yatıra bilən,
Yer kürəsini boşluğa düşməyə o qoymayan
Saxlayacaq bir çevrənin içində səni də!

Oğlan:

Bax bir, o gurlayan dəniz bir oğlandır,
Onu durdura bilmir onun gülümsər sahili,
Gah gəlir qucaq açaraq, yalvararaq, sonra gedir!
Heç nə ona bir rahatlıq verə bilmir.

Qız:

Sən ey mənim gurlayan, çağlayan dənizim!
Necə istərsən elə et, qaçaraq dön yenə!
Sən özün görürsən axın səni haraya sürükləyir,
Səni qucaqlayan sənin gülümsər sahilindir.

Əlvida

Qınayırdınız məni, mənim əzizlərim!
Köçmək istəyən bir qaranquşdum sizə,
Əsir indi artıq quzey küləkləri,
Ah ey uzaqların qızıl günəşi!
Ey günəyin bahar kimi sonbaharı,
Sizinlədir mənim bütün duyğularım!

Yay vaxtı dənizin günləriydi,
İndisə qar örtmüş dağları,
Bulanıqdır bozdur gündüzün havası,
Qamçılıyır sonbahar küləyi öfkəylə ormanı,
Nəfəsindən donur damarlarda qanımız,
Donur ürəklərdə sevgi də.

Ancaq, o dağlar ardında bir ölkə var,
Gülür orda şirin-şirin
Günəşin işıqları,
Xoşdur olmağın önümdə ey körpü!
Qırovlar, yağmurlar arasından keçir yolum
Aparır məni o gözəl diyara.

Peter Hille
(1854 - 1904)

Uşaq

Baxdıqca şirin-şirin hərlənir başımız,
İsti-isti baxışlarımız!
Ah, yeni bir həyat başlamış axmağa!
Sevgimizin dərin ləzzətləri
Çevrilmiş günəşə
İşıq saçır indi onun
Uşaq gözlərinin göylərindən.

Şəkil

İncə gümüşlərdən yaranmış sənin ruhun
Ey mənim qadınım!
Oynaq ağ qanadlarıdır qağayaların
Sənin ayaqların,
Mavi bir əsintidir
O sevimli qanından yüksələn,
Bir möcüzədir hər nə onda olan.

Yağış damcıları

İsti və iri yağış damcıları
Süzülür gecədən,
İsti və iri yağış damcıları...

Gecə durmuşdu- tam görkəmli,
Durmuşdu bir anlığa orada,
Bir ruh kimiydi, əridi sonra da.

Bir şimşək oldu işıq saçan,
Gecəyə durmuşdu, tam görkəmli,
Bir şimşək oldu işıq saçan.

Mahnıda işıqlanar ağrı da,
Daş-qaşlar kimi işıq saçar,
İşıq saçar ağrı mahnıda.

Gecə durmuşdu orada,
Ruhlar kimiydi görkəmi də
Durmuşdu çöhrəsi zülmətdə.

Mahnılar damcılayır isti, iri
Süzülüb gəlir ağrılardan,
Mahnılar damcılayır isti, iri...

Ormanda

O nə parılıtdır sənin yaşıl və gözəl gözlərinde
Ey yosunlarla, xəyallarla baş-başa qalan orman!
Nə tutqundur düşüncələrin,
Hər kəsdən uzaq, həyatla ağırlaşmış,
Dərin nəfəslərlə dalmış röyalara!

Üzərində nə xışıltılar dalğalanar
Sonra uzaqlaşar
Səssizlik olar birdən
Yenidən başlar uğultular.
Üzərində bir səs qanad gərmiş
Hər zaman ordadır,
Min illərdir eşidərlər onu
Min illərlə eşidəcəklər onu,

O güclü bir xışıltıdır,
Sanki tutqun göy gurultusudur.

Haynrix Hart
(1834 - 1906)

Axşam ikən sevgiliyə doğru

İndi artıq axşamdır,
Ulduzlar başladı sayırışmağa,
Küçələrsə yatırlar get-gedə,
Atıram özümdən günün hər qayğısını
Yalnız sevginin həsrəti olsun istəyirəm
İndi canımda çiçəklənən.

Quşlar məni budaqlardan
Sələmlayırlar və kol-koslar
Pıçıldayırlar çiçəklərlə yavaşcadan,
Bir nəşə içindəyəm indi mən,
Onlar da görürlər mənim ruhumun
Qanadlanıb sənə doğru uçmasını.

Uşaqlar uzadırlar mənə əllərini
Yol kənarında gülərək
Çəpərlərin ardında oynayarkən,
Nə xoşdur qızartısı
Əsib keçən küləklərdə
Ötüb gedən buludların!

Nə qədər uzaqlara çəkildiniz
Ey qayğı dolu saatlarım!
Nə qədər uzaqda qaldı artıq didişmələr,
Bir barış içindəyəm olduqca,
Sanki durmuşam bir gölün kənarında
Suları yamyaşıl, durğunca.

Budur dayanmışam evimin qarşısında:
Buradır bəxtiyarlığımın yuvası,
Çevrilir ehtirasımın sevinci duaya:
Ey dünyamızda yanan ilahi od!
Sal sevən könüllərdən öz yolunu
Ver hər könülə öz istəyini!

Bahar gecəsi

Sənin ana qoynunda ey gecə!
Yatır bahar, sənin uşağın,
Bilmir ki onun taleyində
Nə qədər gözəl günləri var.

Süzür gözləri heyrətlə
Ona gəlin olacaq torpağı,
Axır dodaqlarından ilkin sözləri
Könlündə duyduğu sevdanın.

Onu dinləyən torpaq açır geniş-geniş
Ona qarşı qollarını,
Həs-rət dolu pıçılıtlar doldurur o zaman
Gizli-gizli gecənin hər yanını.

Bir titrəyiş duyur birdən ürəyində,
Əyir xəyallarla dolu başını,
Toxuyur incə-incə havada
Ay gümüş tellərlə torunu.

Dərin yuxuya dalmış meşədən
Xəfifcə bir quş səsi yüksəlir,
Cücərməyə başlamış tarlalardan
Xoş bir qoxu uzanır dərəyə.

Uzaq odlar görünür hardasa,
Bir külək əsir astadan,
Ulduz-ulduz göyləri
Görmək olur aydınca.

Görürmüsən hər yanda işıqları?
Görürmüsən hər yan parıl-parıl?
Eşidirmisən sevgilim min bir səsi?
Torpaqdır əmən göyləri.

Qoy gecənin qutsal işıqları
Sarsın səni də ey sevgilim!
Artıq qışın tutqun sıxıntıları
Hökm edə bilməz üzərimizdə bizim.

Qarşımızda açılan ömrümüzdür
Bu gözəl bahar gecəsi,
Bahar sehri var sevgimizdə
Əsib keçəcək ruhumuzdan.

Minlərlə çiçək açacaq bizim üçün,
Minlərlə çələng olacaq çiçəklərdən,
Əsəcək ilıq külək, silərək
Alnımıza qonmuş toz-torpağı.

Qızmar günlərin sonunda ay
Süsləyəcəkdir bizim gecəni,
Röyalar beşiyində şirin-şirin
Bəxtiyarlıq laylası dinləyərək.

Ey bahar gecəsi, ey sevda gecəsi!
Sizsiniz doğan işıqları,
Sizsiniz həyatı qutsal edən,
Sönməzdir sizin odunuz.

Hər baharın bir gün çatır sonu,
Dağılır torpaqda qurulmuş olan,
Sizdənsə boylanacaq
Yeni bir dünya hər zaman.

Ştine Andresen
(1849 - 1927)

Bir dost üçün

Şikayətlənirsən ey dost və deyirsən ki:
Ah nə dəhşətlidir ölüm bu zəngin varlıqda!
İnan mənə ey dost, ondan da dəhşətli var
Taleyin sənə bir gün vermək istədiyi.

Uzaq gənclik vaxtında rüyalarımızda olan
Bu yaşam o qədər də gözəl olmadı ki!
Nə qədər dəydi daşdan-daşa başımız,
Nə qədər doğrula bilmədi arzularımız!

İnsanlar biz diləyən insanlar olmadılar,
Uçulub töküldü ideallarımız,
Səhər şəfəqlərində açılan o qızılgüllər
Gecə qırovunda donub da öldülər!

Amma kədər gizli-gizli içini gəmirsə də,
Yaşam aydınca ruhunu qaranlıq etsə də,
Əlin üzölməsin sənə qalmış birçə şeydən:
Hər nəyə işıq saçan – içindəki dəyərlərdən.

Bəxtinə bu dünyada acılar düşdümü,
Qoyma çöksün cəsaretin heç zaman!
Bir də görərsən ki, çıxdı sənə də ulduzun,
Axı döyüşmədən olmur çələng də qazanan.

Sevinc bulaqları çağlayıb və axan
Nə qədər bəxtiyar insanlar var gördüyün,
Sən ki öz ömrünü onlarınkiylə dəyişməzsən:
Çünki yaşamış deyildir, acı çəkməyən!

Quzey dənizində axşam

Yavaş-yavaş
Sönür günəş,
Düşür yanan bayrağının
Son odları uzaqlara.

Qımlıtsızdır
Əngin dəniz,
Üzərində gümüşü bir örtüyü var,
Nə gözəl bəzənmiş axşamın dincəlmə vaxtına.

Sehirlidir adaların
Dalğalardan qalxınışı
Axşamın son işığında.

Təkbaşına qanad çalır
Dəniz üstə
Ağqanadlı bir qağayı.

Qaş qaralır
Əngin qumsal üzərində,
Avar səsi susur artıq
Uzaq yerdə.

Duman qalxır
Asta-asta,
Qərib kölgələr yaranır
Otlağın xalisində.

Dənizin küləyində
Eşidilir
Qarğılların yavaşca xışıltısı.

Gecə örtür xəfifcə
Hər yeri,
Qonur qaraqanadlı qarğalar
Qum təpəsi üstünə.

Səssizlik bürüyür
Dörd yanı,
İndi yalnız dənizdir
Yavaşdan
Oxuyan əbədi mahnısını.

Yohanna Ambrosius
(1854 - 1939)

Gəl içəri

Nə qədər bayırda durmaq istəyirsən?
Gəl ey əziz qonağım, gəl içəri,
Çox sərt əsir bayırda külək,
Gəl, bir az qal yanımda.
Boş yerə gəzirsən qapı-qapı
Bir yer arayırsan sığınmağa,
Bilirim sənin çəkdiyən acıları
Gəl artıq, dincəl yanımda mənim.

Özünü rahat duyarsan sən mənimlə,
Tutaram başını əllərimlə,
Onda duyarsan bu amansız dünyanın
Səndən oğurladığı rahatlığı da,
Qanadlanar o zaman ürəyində
Gizli qalmış, dinməyən sevgin də,
İtirər ağzın bir daha sərtliyini
Sehirlənər bir gülüşlə sevimli dodaqların.

Gəl dincəl yanımda, mən səni
Saxlaram qan kimi damarımda,
Soyumaz yerin bu isti ürəyimdə,
Gömülən günədək son mənzilimdə,
İnanmadan, həsrətlə baxarsan üzümə,
Dinmədən gözləyərsən yaxşılaşmağını,
Ağlayarsan... ağlayarsan yalnız sən,
Gəl islat göz yaşlarınla qucağımı!

Ocaq başında

Sevirəm toranlıq düşən vaxtı
Ocaq başında oturmağı,
Süzərəm alovun dillərindən
Yaranan maraqlı fiqurları.

Qıvrılıb çıxırlar odun al rəngli qucağından
Sanki çiçəkdəndir varlıqları,
Qırmızı güllərlə kökslərini bəzəyən
Şən qızlara çevrilirlər o zaman.

Parıltılı ilanlar kimi qıvrım saçları,
Uzanır mənim oturduğum yerə,
Sönmüş nəfəsini gəncliyin
Duyuram onlardan yanağımda.

Qaldırırlar par-par qollarını
Axşamın qaranlığında havaya,
Çılğın, möhtəşəm bir rəqsə başlayırlar,
Köksümdə bir nəşə oyadırlar.

Öpürlər odlu-odlu bir-birini,
Rəqs edirlər çılğınca, vəhşicə,
Varılmaz arzuların alovunda
Yandırır tükədirlər özlərni.

Başımı əllərimdə tutaraq
Qaralan ocağa baxıram indi,
Ah, ürəkdə alovlanan od da belə
Tez bir zamanda sönüb tükənəydi!

Sənin öpüşün

Sənin ağzında olan öpüşü,
Qopardım dodaqlarımla durmadan,
İndi quşlar kimi nəşəliyəm,
Heç nəyin qayğısında deyiləm!

Tanrılar bir qurtum nektar verdilərmə
Bir an belə almaqla gecikməməli,
Bir də görərsən tutdu acıqları
Və qırdılar bəxtiyarlıq dolu qədəhi.

İstərsə ölüm gəlsin artıq
Almağa mənim canımı,
Gülər dodaqlarımla onu qarşılıram
Görər azğından öpən dodaqlarımı.

Ludviq Ganqhofer
(1855 - 1920)

Dönüş

Məndən sizə səlam, ey yurdumun
Sarı tarlaları!
Məndən sizə səlam, ey tutqun meşələr!
Ey yurdumun parlaq ulduzları!

Sevimli olun mənimlə ey yollar!
Aparın ana yurduma siz məni –
Ah nədən səndən ayrıldım, ah nədən
Ey mənim atamın, anamın doğma evi!

Qürurlu bir bəy kimi, cəsaretlə
Ürəyim ümidlə dolu,
Gözlərimdə işıq, damarımda isti qan
Ayrıldım bir gün sənın ocağından.

Mənim qurduğum o xoş xəyallar ah
Yalan oldu gerçək həyatımda!
O köpürən dalğalı könlüm indi ah
Döyünür öz içində yorğunca!

Sönən axşam işıqları oldu mahnılarıım,
Sönüb soyudu içində bəslənmiş ümidi –
Budur dönürəm yurduma yenə də,
Gücünü, cəsaretini itirmiş bir dilənçi kimi!

Uzaq güneydə bir kiçik ev

Uzaq güneydə bir kiçik ev vardır,
Baxar utanırmış kimi bu dünyaya;
Tutqun yarpaqlar var damının üzərində,
Yağar ağ çiçəkləri axar sulara,
Duru sularda üzər qızılxallı balıq,
Səslənər qarğılar içində qaşqaldaq –
Ah bir az orda dincələ bilsəydim!
O ağacların ilıq kölgələri olan yerdə!

O evin önündə, yasəmənlərin qoynunda
Yumşaq yosunla örtülü bir iskamyə qoyulmuşdu,
Orda oturub dalardım şirin xəyallara
Unudardım zamanı, dünyada olanları,
Gündüz günəşiyə dalınca qaranlığa
İkicə ulduz sayrışardı başımın üzərində -
Bir daha görəydim ah, o iki ulduzu
İçəydi baxışlarım onların o gözəl mavi işıqlarını!

O evin damı altında bir otaq vardı
Nə qədər gözəldi, nə qədər sevgi dolu!
Ağappaqdı divarları, tərtemiz,
Palıd ağacından düzəldilmiş masası,
Qoltuqları –
Ah bəxtiyarlığın, barışın o gözəl qoynunda
Qısa bir zaman boyu dincələydim qonaq kimi,
Düşünəydim indi harasındadır
Mənim o sevdiyim -
Harasındadır bu böyük dünyanın?!

Gecədən keçir yollarım

Gecə çökmüş mənim yoluma,
Gecədən keçir bütün yollarım,

Yalnız bir işıq vardır, bir işıq:
Köksümdə yanan odun işığı!

Hara üz tutmalıyam, mən hara?
Hara getməliyəm, harda dincəlməliyəm?
Hardadır doğma evim, ki bəxti yatmış
Gülər üzlə qarşılansınlar orada?

Söyləmək istəyirəm könlümü, ruhumu
Yandıran və sıxan bu həsrətdən,
Söyləmək istəyirəm itirdiyim
Və içimdəki bütün istəyimdən.

Səksənirəm öz səsimi eşidərkən,
İtmiş baxışlarım qaranlıqlar sıxlığında –
Baxdığım hər yan qaranlıqlar içindədir!
Varmı rahatlığın, baxtın olduğu yer?

Göz işlədikcə dəniz

Göz işlədikcə dəniz, durğun və dərin:
Səssiz bir sevincin gözəl mənzərəsi,
Budur göylərin də istəyi,
Gündüzün, günəşin ürəyində özlədiyi.

Günəş başlayır batmağa getdikcə,
İçir dəniz qurtum-qurtum onun qanını,
Qabaran suların üzərində yellədir
Yuxulu qağayılar qanadlarını.

Yelkənlilər yanaşırlar astaca sahile
Arayırlar limanda öz yerlərini –
Qolların arasında ey sevdiyim dəniz
Dərin bir yuxuya apar məni!

Ferdinand Avenarius
(1856 - 1923)

Ah bu uğultulu güney küləyi

Ah bu uğultulu güney küləyi!
Bax bu hər nəyi buza çevirən
İndi də meşə yollarımı isladıb yaş edən –
Ax bunun əlindən gəzə bilmirəm!

Nə görür gözlərim? palçıq... çamur...
Bax indi daha da gözəlləşmək istəyir!
Buz kimi damlalar tökülür başıma!
Dözmək olarmı heç buna?

- Sən ey şair bala! Bir az döz də!
İnan, bu yağış da çatar sona!
Görərsən günəşlə gülən günləri də:
Sonra sərxoş olarsan gözəllikdən,
Və bu gün burnunu isladan damcılara
Almazdan damcılar söyləyərsən!

Tarlaların xışılısı

Dolu salxımlar sallanarkən
Getdinmi heç taxıl tarlasına?
Pıçılıtlarla dolu qamışların
Arasıyla keçən dar cığırdan
Keçdinmi heç?
Bir anlığa ayaq saxlayıb o gizli xışılıtları
Dinlədinmi?
Heç duydunmu o salxım sünbüllərdən
Gələn uzaq hənirtilləri?
Oraxların xəşılısını?
Biçinçinin mahnısını?
Eşitmədinmi şən küləklərin
Ucalarda qanad gərməsini?
Eşitmədinmi uzaq dərələrdən
Gələn sərin suların dəyirməndə
Fırlanan çarxında şırıltısını?
Orqan səsiylə dua oxuyanlar
Kimidir salxımların xəfifcə səslənişi,
Sonra əyilər günəş uzaqlarda,
Bir hüzur çökər taxıl tarlasına,
Külək uyuyarkən get-gədə,
Sərər solğun işıqlarını ay hər yana,
İsti çörəkdən yayılan ilıq bir qoxu tək
Bir qoxu dalğalanar havada.

Yakob Lövenbeg
(1856 - 1929)

Balaca küknar ağacı

Hündür fıstıq ağaclarının altında, ormanda
Balaca bir küknar ağacı vardı orada,
“Mənim yerim burda qaranlıqdır” – söyləyirdi,
“Nə günəş gələr yanıma, nə bir ulduz,
Bunu başqalarından eşitdim mən,
Axı mən buradan gedə bilmirəm!
Bu, kədərli deyilmidir?,
Təki gün işığında olaydı yerim!”

Göylərin ən uzaq yerlərindən
Qızıl bir röya qanadlandı,
Uçdu hər yana işıqdan qanadları,
Hara qonmalıyam bu gün?- dedi,
Harda var yoxsul və qaranlıq bir koma?
İçində bir kədərli, baxtı qara?
Bir sevinc verərmi işıq qanadlarım
Bu gün ona?

Bax indi o balaca küknar ağacı
Durur parıl-parıl işıqlarda!

Vətən

Titrərəm o qutsal adını eşidərkən
Ey mənim vətənim!
Mənimdi qaranlıq çağlarında
Dərdini çəkdiyim o dartışmalar, vuruşmalar,
İnsanam, haqqımdır azad yaşamaq,
Səndəsə bunu görmədim!
Uğrunda var gücümlə etdim əlimdən gələni
Çarpışdım sən deyə tərimlə, qanımla,
“Nə gəzirsən burda ey vətənsiz olan?”
Budur indi oxyub eşitdiyim!

Siz zəhərləyə bilərsiniz həyatımı,
Mənim sə ruhum təmiz və vəfalı qalacaq,
Qabarar köksüm şərəf və qürur duyğusuyla,
Siz oğurlaya bilməzsiz bu duyğuları,
Vətən hər nədən əzizdir söyləyirsiniz,
Amma bu mənim sözümdür, biliniz!

Elizabet Yozefzon
(1858 - 1901)

Mənim yolum

Gedirəm arxayınca səhrada,
Gedirəm tikanlıqda, qayalıqda,
Gedirəm dar körpüdə, qaranlıq dərədə,
Yeter mənə: öz yolumun olması.

Çox şükür

Çox şükür Tanrım, sən məni
Bu az ağılımla məhkəmə hakimi etmədin!
Tam özüm etdin sən məni:
Bağışlayan, yardım edən, sevən insan.

Bir sevinc

Bir dərddə ürəyə bir sevinc işığı
Saçdınmı,
Sənin bağışladığın bu işığın böyüklüyünü
Özün belə bilməzsən!

Bu bir gücdür ki yeni bir həyat
Doğurur,
Bir ümidin yaşıl və incə rüşeymi ki
Boylanır işığa.

Bu bir toxtalıqdır bir ürəyə,
Qorxunu ondan çıxaran,
Bu bir qalxandır dərddin, kədərindən qarşısında,
Bir yoldur, gedən Tanrıya.

M. (Tereze) Herbert
(1859 - 1925)

Uçurdu bir toxum

Bir toxum uçurdu sonbaharda, fırtınada
Bir zərrəcikdi, bir atom kimi görünməyən,
Bir həyat vardı onda, uçurdu havada,
Uçurdu yağmurda, tarlalar, çaylar üzərində,
Tanrının qutsal gücü vardı o toxumda
Həyatla doluydu, gələcəklə dolu,
Ölümsüz cəsərət, olmaq gücü
Onu uçururdu iki qanad kimi.
Ona qulluq edirdi indi fırtınalar:
Açaraq geniş-geniş qanadlarını
Aparırdı ufacıq toxumun varlığını,
Gurultularla, uğultularla, çağlayaraq,
Aparıb onu bir qayanın üzərində
Saldı birdən bir yarıq olan yerə,
O yarıq içində qaldı toxum,
Sevinirdi indi bir yer tapdığına,
Başladı orda göyərməyə və qürurla
Boy atdı dağların qoynunda,
Qocamandı gövdəsi, başı uca,
Bir hökmdar kimi öz yurdunda.

Sən də o ağac kimi göyərdin ey şeirim!
Gözlərdən gizlicə, kimsə inanmadan,
Apardı səni də fırtına qanadında
Aparıb çatdırdı uzaq-uzaqlara,
Səni sevərək bir tarlada əkmədilər,
Səni quylayan olmadı torpaqda,
Vətəni olmadı şən səsinin,
Vətəni olmadı dərdinin, şikayətinin,
Bir qaya oldu sənə köksündə yer verən,

Böyüdün heç kəsdən yardım gəlmədən,
Yalçın qaya üzərində o ağac kimi
Fırtınalı taleyinlə, təkbaşına.

Çığırtı

Ürəyim var gücüylə həyatı səsləyir,
Ən ilkin insan tək, o əski zamanlarda,
Qaldırıb qollarını sənin ölümsüz varlığına
Həyatı səsləyir ürəyim ey Tanrım.

Doldursun deyə həyatın boş piyaləsini
Səsləyir var gücüylə mənim ürəyim gerçəyi,
Ruhumun ən odlu susuzluğunu
Söndürsün deyə,
Gerçək deyə çığıdır mənim ürəyim ey Tanrım!

Yaşamaq olarmı gerçək olmadan ey Tanrım?
Bataqlıqdan çürümüş su içmək olar yaşam da,
Yanar ürək susuzluqdan, yanıb yaxılar
Odlu-odlu əsən səhra küləyində.

Sən oldun ey Tanrım, sən oldun o zaman
Çıxaran məni ən dərin qaranlıq kaosdan,
Sənin gücün oldu məni həyata çağırən,
Qoyma susuzluqdan can verim, ey Tanrım!

Düşüncələr

Gəlirəm yanına, xəbərin yox!
Mən bir ruham, ağappaq, gövdəsiz,
Bürüyür səni sevgim titrəyərək:
Ananın qarnında olduğun zaman kimi,
Verirəm sənə ən yaxşı güclərimi:
Bir ibadət olur mənə yaxşı niyyətlərim,
Ki bir qutsal təsəllidir, qadınların ruhuna,
Və bir məlhəm, üstünə yaranın,
Xoşdur mənə, səni arzumun sarması,
Bununla bir toxtaqlıq, bir yumşaqlıq örtür səni,
Sanki bir sehir içindəsen
Bir zənginlik, bir gənclik hiss edirsən.

Yulius Hart
(1859 - 1930)

Ayrılıq

Bir daha öpmək dodaqlarını,
Bir daha sıxmaq əllərini,
Sonra ayrılıq zamanı, ayrılıq...
Donmuş kimi durmuşdum orada,
Bir sarsıntı hər yanımda,
Eşidirəm hələ də səsini:
Əlvida... əlvida!

*

Görürəm tutqun sonbahar havasında
Yellənən yaylığını,
Görürəm onun da itməsini
Bulanıq havada,
Süzürəm uzaqları:
Yoxdur artıq gözlərin...
Yoxdur artıq gözlərin...

*

Xəfif bir pıçıltı var qulağımda
Titrəyərək yönəlir mənə doğru,
Yüngül qanadlarıyla gəlir küləyin?
Buludlardanmı enir yerə?
Hələ də səslənir qulağımda
O şirin səsinin sözləri:
Əlvida... əlvida...

*

Yamanca sıxılır ürəyim,
Qopur ruhum bədənimdən,
Alovlanır qanımlar... alovlanır...
Anıram o anları:
Durmuşduq dodaq-dodağa,
Söyləyirdim:
Unutma sözlərini!
Unutma sözlərini!

*

Su zanbağı kimi o təmiz ruhunu
Öpdüm mən dərin-dərin,
Gecəyə dalan bir ulduz tək
Daldı ürəyim gözlərinə,
Ah nə yaralar aldım o qısa
Bir zamanda!
Al məndən onun ağrısını
Al məndən onun ağrısını!

*

Gəl ey sevgilərlə yüklü gecə!
Ey ürəkdə sarsıntılar oyadan,
Gömülmək... gömülmək istəyirəm
Bütün varlığımla qaranlıq məzarına,
Bahar küləkləri tək səslənsin istəyirəm
Sevdanın güclü zəngləri.

Çiçəklənən kəklikotu olan yerdə

Bal qoxusu yayılırdı yoğurtotlarından,
Uzanmışdıq vəhşi bitkilərin arasında,
Ardımızda qoz kolları görünürdü,
Nəmli, yaşıl kölgəlikdə,
Günorta səssizliyi hər yerdə,
Çiçəklərlə otların qoynunda,
Tutqun ladin ağacları yanımızda,
Çalırdı ağacdələn bir ağacı,
Keçmiş havalar xəyalımda,
Bir kaman səsi eşidirdim
Ürəyimdə o gülüşlərin xatirəsi...
Bəlkə o şən səslər dənizdən, dalğalardan
Bəlkə gəmilərdən yüksəlirdi?!

Gülərək məni qucaqladın,
Dodaqlarım köksündə yer etmişdi,
Eşidirdim ürəyində axan qanın mahnısını,
Görürdüm onun qırmızı axdığını
Qırımızımtul çiçəkləri altından almaların...

Yadımdadır sıxca qucaqlaşmış uzağımız
İki bədənle bir bədən olduğumuz?
Damarlarında axırdı mənim ürək qanım,
Nəfəsin doldurmuşdu içimi,
Altun saçların örtmüşdü üzümü,
Qızıl işıqlarda iki dalğa kimi
Axıb birləşmişdi varlığımız.

Klara Müller-Yanke
(1860 - 1905)

Günlər

İri ləpirlərlə ağır-ağır
Yorğun-yorğun gedir günlər...
İndi qulaqlarımda uzaq
Bir əfsanə tək səslənir sevgi.

Məni bəxtiyar edən o bircə söz
Yəllərdə deyilmişdi,
Mənim başımı bəzəyən o qızıl halqa
Sənin əllərində qırılıb getdi.

Əski mahnı

Səslənir küləkdə o əski mahnı,
Nə qədər ah var onda, nə qədər
Göz yaşı var –
Adı yoxdur ruhumdakı
Bu həsrətin;
Keçirmişəm kimiyəm təkbaşına
Qarlı tarlalardan,
Düşünərək işıqlı günəşli günləri,
Yaşillanmağa başlayan məşəni.

Sənsən xəyalımda, ey sevinclərlə dolu
Gənclik günlərim!
Sənin dərinliklərinə itsin istərəm
Bütün acılarım, kədərlərim.
Üzərində şəh olan bir çiçək kimi
İstərəm yenə sevincini gözlərimin;

Vətənimdə səslənən kilsə zəngi kimi
Şirindir sənin səslənişin.

Səlam sənə ey dumanlarda
Görünən mənim dan ulduzum!
Xəyal kimiydın, uzaqdın və işıq,
Amma ömrüm boyu səndin yoldaşım!
İndi suçlar, ağrılar içində qalsam da:
Bilirəm ki batmaram,
Axı sənsən mənim sirdaşım.

Kölgə

İstərsən qoy örtsün sənin odun məni,
Qoy doldursun mənim damarlarımı
Sənin damarlarında axan qanın,
Yenə də olmadığın bir yer qalacaq!

Bu bizim günəşin kölgəli yanıdır,
Göylərdəki rüyalarımız üzərində durur indi,
Olmasaydı sənin olmadığın o bircə yer:
O zaman bizə Tanrı deyilərdi.

Qerhart Hauptman
(1862 - 1946)

Sümbül və mahnı

Torpağın kətanından gəldim mən,
Gəldim uçum kosmos dünyasına –
Bağırın, böyürən, sürülərdən gəldim mən,
Gəldim bülbülün mahnısına.

Dünyanın bir çox yolları var,
Mənimsə gözümdə yox fərqi!
Birdir mənə torpaq dünyasıyla
Düşüncələr, xəyallar aləmi.

Torpağın hər bir bucağında
Birdir ağırlığı var olanların –
Siz mənə sümbül verin,
Mənim də var sizə mahnılarım.

Anna

Belə bir gözəl qədəh, belə bir şipşirən şərab
Hələ içilmədən, qovuşmalımı torpağa?

Ulduzlar kimi dumduru bu gözləri
İtirməlimi işıqlarını, istisini?

Nə qədər ruhlar vardır bizim bu dünyada
Dolaşırlar işığı və istisi olmadan!

Onlar həsrətiylə yaşayırlar sevginin,
Həyat boyunca ancaq tapmadan.

Çiçəklənməməli sevginin ləzzətində
Bu şirin bədənə bu dolu məmələr?

Daşğın güclü bir xəyal kimi
Fırtına qoparmazmı bu bizim içimizdə?

Belə bir vüqarlı varlıq olan
Yox ola bilərmi bir daha varlanmadan?

Çəkdim səni ciyərlərimə yüngülcə hava kimi
Ey yeni açmış gözəlliyin qoxusu!

Mavi bir kəpənək uçurdu üzərində
Mənsə sənin ləçəyində bir şehe belə
toxunmadım!

Xoş qoxunla durmuşdun sən ormanda,
Qışsa saxtasıyla gəlir artıq durmadan.

Donar bahar belə, ölər xoş qoxular,
Ölüm sarar ən gözəl çiçəkləri sonra da.

Qoca armud ağacı

Bir qədər dopdolu içmək istəyirəm
Baharın o zümrüd qədərindən:
Sərxoş olmaq istəyirəm səhərin
Dərin mavilərdə yanan günəşindən;
Ah, nə cəh-cəh vurursan ey gözəl quş
Ey səsi ruhumu sehirləyən!
Susma ki şərab kimi içirəm səsinə,
Qoy axsın sərxoşluq axımıyla ürəyim!
Ordamısan, ey min illik armud ağacım,
Yenə ağ çiçəklərmidir gözəl yükün?
Nə qədər qış gördün sən ömründə!
Çılpaq yaşadın və indisə baharlandı;
Bir çiçək dərdim sənənin balan olan bir ağacdən,
Səninsə başın bu çiçəklərlə dolu:
Bu çiçək heç də gözəl və tər deyil o sənənin
Qoca başında olanlardan!

Qoy bu qədəhdən içərkən dalım ona,
Xaç suyuna salınmış bir uşaq tək,
Bir möcizə göstərin siz ey göylər
Bu armud ağacı kimi olum çiçək-çiçək!

Otto Ernst
(1862 - 1926)

Xatırlatma

Bir dəryaz asılmış ağacdən
Unutmuşmu onu biçinçi adam?
Kimindir bu dəryaz, kimindir?
Görən oldumu bu gün bağbanı?
Hanı bağban!

Çiçəklənmiş giləs və alma ağacları,
Bir dəhşət var gözlərinde
Məni süzən çiçəklərin,
Kimsə keçir səssizcə bağçanın kənarından.

Baharın aydın havasında ötmədən
Heç bir səs belə çıxarmadan
Gedir qaratoyuq qanadlarını
Bir an belə açmadan.

Bir yuxu kimi keçdi ömrüm mənim,
Artıq indi oyanmalıyammi yuxudan?
Günəş işıq saçır heç gülmədən,
Bir dəryaz asılmış ağacdən.

Yalnızca qaranlıqda

Divarlarda, qapalı qapılarda
Səssizcə, yumşaqca əllərdir gəzişən,
O qədər incə ki, bilmirəm
Göylərdənmi gəlmiş səssizcə, yoxsa səsmi
Çınlayır yalnız xəfifcə?

Deyil bu çoxdan ölmüş həyat səsi?
Nə qədər bənzəyir uşaqlığın ilkin səsinə!
Əcdadımızın astaca səsləridir,
Ki oyanmışdır bir daha
Unudulmuş məzarlarda!

Bir gün uzaq qımiltısı tək səssiz əllərin
Saracaq mənim həyatım nəvəmi,
Xəfifliyilə bir rüyadan gələn səs tək,
Çınlayacaq qapalı qapılar arasından.

Uzaq işıq

Gündüzün rahatsız yanan məşəli söndümü,
Bir susqunluq içində hər yan dondumu,
Uzaq bir işıq görərəm gecənin
Qaranlığında otağımdan.

Uzaqlardan gələn bu işıqda bir rahatlıq var,
Ki oğurlanmış bizim hər gün ömrümüzdən,
Abdalca qaçırıq rahatlıqdan
Sonra dönsün istəyirik peşmanca!

Hər axşam çalışmaların əzabından qaçaraq
Qovuşuram bu qutsal rahatlığa,
Önümdə, ardımda susqun qaranlıqlar,
Özümse sanki çoxdan bu dünyadan Qopmuşam.

Burdadır ki mən köksümü, qollarımı hiss
edirəm,
Bütün varlığım ilə genişlənmək istəyirəm,
Aşırıb daşır onda gəncliyin təmiz, isti arzuları
Axırıb tökülür bir daha könlümə.

Kimse bilməz ki mən nə qədər ruhlanıram,
Uzaq-uzaq qaranlıqlar ardından
Gələrkən o incə, gözəl işığın qanadında
Şipşirin rüyalar azmadan mənim yanıma.

Sonra durarkən hər gün çarmıxımda,
Görərkən hər əzabı, hər bir yamanlığı
Duyaram o qaranlıq uzaqlardan
Ruhuma gülümseyən o işığı.

Arno Holtz
(1863 - 1929)

Qış

Hara getdin ey gözəl bahar?
Quşlarının ötdüyünü ötür könlüm,
Bir çiçək dəstəsiydi bütün dünya,
İndisə sovuşmuş büsbütün,
Sanki ayaqyalın bir uşaqdır
İndi hər nə qar içində!
Durmuş üşüyən ağaclar da
Tutqun bir görünüşlə,
Sobada qızarılan almaların cız-cız mahnıları!
Damdan sallanan buz saçaqaları ,
Amma bilirəm ki gələcəksən
Getdiyini yerdən dönəcəksən!

Əlbət ki gələcəksən,
Bir az da gözləmək gerek,
Mavi mahnı olacaq bənövşələrin
Saçacaqları xoş qoxular.

Gördüm küləyi

Uzanmışdım ormanda şirin-şirin,
Birdən gördüm göylərin uşağı
Əsən küləyi,
Onun ardınca xırda addımlarla
Qaçırdı qardaşı
Yay yağışı.

Ağacın başı yellənirdi oyan-buyana,
Sanki yırğalanırdı külək
Balaca yatağında,
Və onun qardaşı yağış da oynayaraq
Atılırdı yarpaqdan - yarpağa.

Bilmirəm necə oldu ki, damlalar
Başladı şırhaşır yağmağa,
Mən də onlar kimi uşaq oldum
Başladım dinləyə-dinləyə
Küləklə yağmurun
Oynamasına baxmağa.

Sonra da gəldi gecə,
Bilmirəm nə zaman
Getdilər bir nağıl kimi
Gözlərim qabağından,
Çağırırdı ana uşaqlarını
Göylərə ormandan.

Rixard Demel
(1863 - 1920)

Gecələr var ki

Örtdümü qaranlıqlar tarlaları
Gözlərim aydınlaşmağa başlayır,
Bir ulduz saçır ilk uzaq işıqlarını,
Tələsir ötməyə cırcıramalar.

Bir şəkilə çevrilir hər bir səs,
Hər zaman gördüyüm tam başqalaşır,
Meşənin ardında solur göylər,
Ağacların başı daha da aydınlaşır.

Yeriyərkən bunun fərqi nə varmırsan:
Yüzlərlə çalarları olur işığın,
Hər biri sıyrılib ayrılır qaranlıqdan,
Şaşırib qalırsan heyranlıqdan.

Əkinçilər mahnısı

Göz işlədikcə qızıl tarlalardır,
Uzanıb gedir dünyanın ta sonuna,
Üyüt dəyirmanım, durma üyüt!

Külək belə yorulur bu sonsuzda,
Dəyirmanlar görünür uzaqlarda
Üyüt dəyirmanım, durma üyüt!

Tutqun qırmızı var axşam göylərində,
Nə qədər ac olan var hər yerdə,
Üyüt dəyirmanım, durma üyüt!

Gecə alır qoynuna fırtınanı,
Səhər sürüb gedəcək iş zamanı,
Üyüt dəyirmanım, durma üyüt!

Süpürür fırtına budur tarlaları,
Kimsə artıq ac qalmayacaq,
Üyüt dəyirmanım, durma üyüt!

İşçi

Yatağımız vardır mənim qadınım!
Uşağımız var yanımızda,
Həm də işləyirik ikimiz də,
Bax günəş də bizim, yağış da, külək də bizim,
Yalnız bir şeyimiz də çatsaydı:
Vaxtımız da olsaydı
Quşlar kimi azad yaşardıq biz də.

Bazar günü tarlada dolaşarkən
Biz ikimiz mənim balam!
Süzərkən geniş tarla üzərində
Uçuşan qaranquş dəstəsini,
Bax bizim də vaxtımız olsaydı
Onlar kimi zövq alardıq biz də.

Biz ki xalq kütləsiyik,
Duyarıq fırtınanı küləklərdən,
Biz ki sonsuz zamandayıq,
Axı bizim hər nəyimiz var mənim qadınım
Mənim balam!
Axı hər nəyi bizim əllərimizdir yaradan,
Bircə vaxtımız da olsaydı bizim
Quşlar kimi azad yaşardıq biz də.

Biz necə?

Uçursan qayalıqdan yaşıl meşəyə,
Sonra da qanadlırsan təpəyə,
Uç ey quşciğaz! Uç sərbəstcə,
Yolunmu var, hədəfinmi – bilmirsən.

Biz qürurlu insanlar necə?
Uğuldayaraq fırlanıraq təkər kimi,
Eyni bir çevrə cızırıq hər zaman:
Gedirik, çevrəmizdən çıxmadan!

Dəniz gözlər

Nə arayıram sənin gözlərində,
Bu qaranlıq kədərlərlə dolu,
Bu durğun
Ağır və dərin,
Uyuyan fırtınalar yatağı,
Bu tutqun dənizin qoynunda?

Dalsın istəyirəm, dalsın ürəyim
O dərin gözlərinin diblərinə,
Durğun olsun sənin kimi,
Sonra girsin könlünə
Kükreyib köpürsün daşaraq!

Dalğalansın ürəyinlə,
Coşaraq, gülərək, çılğın bir sevinclə,
Dənizin əngin üzərində!
Sonra dincəlsin istəyirəm
Könlümüz fırtınadan, ağırlardan
Dənizin diblərində!

Herman Şter
(1864 - 1940)

Tətil günlərində

Yenə vəhşi olmuşdur oğlanlar
Tullanıb qaçırlar evimizdə,
Tövlə düzəldirlər taxtadan,
Ovçu olub dırmaşırlar,
Tutuşurlar, oxuyurlar,
Gülərək hoppanırlar,
Tutub hər nəyi yuxarı burduqlarına
Toxununca dağılır hər yana,
Cumurlar küçədən tarlalara,
Onlardan uzaqlarda uca dağlar
Röya kimi qanadlanır
Mavi göylərin üzərində,
Xoş duyğularla süzürük uşaqları,
Dönürük bir daha o keçmiş günlərə,
Artıq çoxdan unutduğumuz
O günlərin səsini dinləyirik:
İndi ağaclar daha yaşıl olmuş!
Daha qırmızı bağçada qızılgüllər,
Yol üstə yarpaqlar sarılmış divara,
Tam o zamankı kimi görünürlər,
Bu yaşlı çağımızda o günlər tək
Hər nə genişlənib, getmiş uzaqlara.

Sezar Flayşeln
(1864 - 1920)

Qoyma sönsün günəşin ürəyində

İstər fırtına olsun, istər qar
Bir günəş olsun hər zaman ürəyində,
İstər buludlu olsun göy üzü
İstər döyüş meydanı yer üzü,
Bir günəş olsun hər zaman ürəyində,
O zaman qayğın olmasın:
İşıqlanar parıl-parıl
Ən qaranlıq günün həm də.

Bir mahnı olsun dodaqlarında hər zaman
Şən bir mahnı olsun,
Sarsıtsa da həyat səni
Mahnın əskilməsin dodağından,
O zaman qayğın olmasın:
O mahnı keçirər səni günlərinin
Kimsəsiz yollarından!

Bir söz olsun dodaqlarında hər zaman
Bir söz olsun qayğılarla
Acılarla baş-başa qalanlara,
Qoy sevinisin o bir sözünlə bir ürək:
Və bir mahnı olsun dodaqlarında hər zaman,
Qoyma kirisin cəsarətin,
Qoyma sönsün ürəyində günəşin,
İnan! Yaxşı olmalıdır gələcək!

Otto Erix Hartleben
(1864 -1905)

Yaşama mahnısı

Böyükdür həyat və zəngindir!
Ölümsüz tanrılardır verən bizə
Yaxşılıqla, gülüşlə dolu,
Onlardır bizi sevinc üçün yaradan,
Biz öləri olanları.

Yoxsuldur insanın ürəyi,
Nə tez də itirir ümidi
Unudur yetişməkdə olan meyvəsini.

Oturar boş əllərlə bu dilənçi
Toz-torpaqlı yolların kənarında,
Gurultulu və işıq təkərlərlə
Gəlib ötər qarşısından
Onun bəxtiyarlığı.

Sevirəm səni

Anlaya bilərsənmi sevirəm səni söyləsəm?
Qavraya bilərsənmi bu şirin doğma sözü?
Bu sözün sevinci tükənməzdir,
Bu sözün içindədir cənnət olan.

Sevirəm səni səslənərkən qulağımda:
Bir səhər yenidən yaranmış kimi yəm;
Sevirəm səni gecənin dediyi sözlərdir
Minlərlə ulduz işıq saçdığında.

Məndən uzaqdasan, ürəyimdə yanğım yox,
Köksümün qutsal sandığındadır yerin;
Səslən ey mahnım, nəşələm ey könlüm!
Sevirəm sənidir hər zaman var olan.

Frank Vedekind
(1864 - 1918)

Elka üçün

Nə qədər dözüm Elka! Nə qədər!
Fırtına qoparmış duyğularım;
Görərkən mən hər bir qadını,
Sənin o ilahi şəkildir görünən!

Sənsən röyamda belə gördüyüm,
Soyunurdun və bilirsən nə haldaydım?
Bayılırdım az qala göründükcə
Köynəyin altından məmələr!

Dizlərim az qala bükülürdü,
Tər tökülürdü alnımdan;
Sərxoşca yönəldim çarpayına
Köynəyini asqıdan asdığı an.

Qoy gerçək olsun bu yuxum
Ey mənim gözəllik sultanım!
Qoy yanında sevincdən çıxırım
Ayrılıqdan çıxırmayım!

Rikarda Hux
(1864 - 1947)

Əski sözləri bilən gecə

Gəlir indi ən əski sözləri bilən gecə;
Dəyişir hər nəyin paltarını, çözüür bağını,
Hər nə indi başqadır, başqa bir biçimdə
Örtür tutqun örtüsüylə çarpışmaları.

Qayalı dağlar xəfifcə qımıldanır
Qabarır dəniz tək, gəlir irəli,
Dikəlir uçurum ehtirasla ağzınadək
İçir ulduzların gözəlliyini.

Sən mənim qollarımda, sən mənə sarılıbsan,
Artıq evindədir bu yollar yorğunu,
Duyuram indi mən
Ətimə, qanıma axıb dolduğunu.

İndi sənin bədənini, həyatındır mənimki də,
Ruhum həsrətin sonunda dincəlir,
Sonra da əriyib axacaq səninkində.

Ümid

Ey mənim yaşlanmayan duyğularım,
Ey mənim yaşlanmayan illərim!
Hər nəyi bəxtiyarlıqla başlayıram;
Sevindirir məni gördüklərim!

Əlimdə olsun istəyirəm taleyin
Görmək istədiyi hər nəyi;

Heç məni düşündürmür son olan,
Heç bir qorxu məni sarsıtmamalı.

Bir gün gəldimi ölümüm,
Mən ona gəl demək istəyirəm,
Bir öpüş vaxtı alınan nəfəs kimi
Sevginin qucağında ölmək istəyirəm.

Həsət

Dözərəm hər bir ağrıya, acıya
Sənin yanında olum deyə,
Nə dostum olsun istərəm, nə evim
Keçərəm bu dünyanın hər nemətindən.

Sahillərdir arzusu dalğaların,
İsti ölkələrin həsrəti var üreyində
Sənbaharda qaranquşların,
Sənsən diləyim mənim də.

Kimsəsiz gecələrdə qürbətdə
Həsərlə düşünər bir oğlan qarlı dağlarını
Aylı gecələrdə,
Sənsən mənim həsrətim də.

Qaranquşlar

Necə də hazırlaşırlar qaranquşlar
Köçməyə uzaq isti ölkələrə!
Silkələyərək pəncərənin barmaqlıqlarını
Süzürəm onların qanadlanmasını;

Bahar küləkləri bir daha əsdimi,
Dönün damımda yuvaya qaranquşlar!
Söyləyin uzaqlarda nə dinlədiniz:
Azadlığın buraya gəlməsini eşitmədiniz?

Ulu dağlar

Gümüşdən tökülmüş kimisən, ah nə gözəl!
Tam o zamankı kimi ay dağlar!
Səssizcə durmuşdun, döyüşə mən gedərkən
İndisə dönmüşəm, yenilmiş, yaralı;
Çox keçmədən özümlə hər nəyim toz olar
qoynunda,
Bir rəya kimi, bir heç kimi, sonu olmayan bir
zamanda!
Bir gün yararam köksündə duran bir qayanı
Od olub püskürərəm məzarımda.

Qalacaqmı göylə bu torpaq da

Ah ey çiçəklənən otlaq, sən də solacaqsan!
Səni öpməkdən nə var xoş olan?
Səni görməkdən nə var nəşəli
Sən ey ulduz kimi gözəl üz, sən dəmi
öləcəksən?
Ey dipdiri baxan gözlər! Ey sevginin
isti işığıyla dolu!
Sən dəmi sönəcəksən?
Sən ey təpə üzərində duran gözəl mavi!
Sən də itəcəksən, və qalacaqmı göylə
bu torpaq da?

Valter Ratenau
(1867 - 1922)

Taleyin səsi

Nə tanrılar bacarar, nə yalvarış, nə mərhəmət
Heç nə dəyişdirə bilməz taleyini;
Almazdan kəsilmiş onun çox əski damğası
Basacaq ömrünə bəxtiyarlığını, fəlakətini.

Nə qədər bulandıracaq üzüntünün qaynaqları
Sənin həyatının ləzzətlər çayını?
Dəhşətli bir qaraltı cızır donmuşluq
Dumanın bomboş divarı pərdəsində.

Cəsərlə en öz dərinliklərinə,
Doldurmuş qaranlıqlar oranı;
Onun tam ortasında görəcəksən
Haqqı, iradəni və dünyanı.

Maks Dautendey
(1867 - 1918)

Axşam ikən qarğalar

Qarğalar dəstə-dəstə uçurlar alçaqdan
Taxıl tarlasının üzərində axşamkən,
Sirlər kimi gizlənilər səs çıxarmadan,
Şübhə içində artan fikirlər tək.

Sünbüllər əyirlər başlarını yol üstündə,
İnsanları həsrətlə gözləyirmişlər kimi,
Yalnız bir biçinçi qalmış yoncalıqda;
İşildayır dəryazı səssizcə qaranlıqda.

Bir quş uçur yeyincə çəpərin üzərində,
Görünmür artıq qırılan tarla yolları,
Qarğalar dövr edirlər tarla üstə uçaraq,
Cumurlar birdən görünmədən aşağı.

Çay görünmürdü səhər erkən

Çay görünmürdü səhər erkən,
Yalnız dumanın divarıydı qarşımda,
Çay gəlib dayanmışdı pəncərəmə,
Sanki qarışıb ərimişdi havada.

Mahnı oxunurdu dumanın üzərində,
Səslər gəlirdi dağın ətəyindən,
Adamlar qopmuşlar kimi yer üzündən
İri divlər olurdular duman körpüsündə.

Gövdəsi olmayan ölüm dünyası tək
Duman durmuşdu pəncərəmin qarşısında,
Dünya yoxluğa qarışmış kimiydi,
Yalnız mənim evim onun qırağında qalmışdı;
Nə göy vardı artıq, nə yer üzü,
Təkcə sevimlim yanımda durmuşdu
İsticə əlilə əlimdən tutmuşdu.

Səni apara bilməz qaranlıqlar

Yaxınlaşsınlar deyə könüllər bir-birinə
Axşam aparır uzağa bütün nəsnələri,
Bizi işıqlandırır indi axşamın qızaran zolağı,
Səni apara bilməz gözümdən qaranlıqlar.

Günəş ağaclar ardında batdımı,
Gecə durdumu otlar arasından,
Düşərəm könlünün yanan izinə,
Apar dilsiz andımı dodaqlarımdan.

Yanıram qızmar yolda qum kimi

Gedirəm ardınca gözlərinin,
Oradır yeri ən suçsuz sevginin,
Gizli qollarını açmış mənə gəl deyir
Könlümü ən əski bir şərabda çimizdirir.

Yanıram qızmar yolda qum kimi,
İliq yağmurda torpaq tək çiçəklənirəm,
Sənin gözlərimdə mən od olalı
Hara getdiyimi daha bilmirəm.

Dərin qum içində

Sahildə dərin qum içində yeriyərkən,
Ayaqlarımız ağır-ağır, əllərimiz bir-birində,
Dəniz də qosqocaman gedir bizimlə;
Bizsə kiçilirik hər addımla;
Ən sonda lap ufacıq, ufacıq oluruq,
Giririk bir balıqqulağı içində qalırıq,
Qoşa inci kimi orda yaşamaq istəyirik,
Daha da, daha da gözəl olmaq istəyirik.

Adının yuvasıdır qulağım

Yanaqlarının qızartısı yatağıdır gözlərimin,
Bayram olur otağında saçlarının varlığından,
İncə çiçəkli bir ağacdır sənin yanında hər saat.

Şənlənir göy üzü pəncərəmdə
Sənə şeirlər yazdığımda,
Buludlar durmadan uzaqlaşır.

Dartar qəlbimi bir zəncir
Sən yanımda olmayanda,
Bir quşdur adın, bir quş ki
Yuva qurmuş qulağımda.

Oxuyur könlüm qəfəsində

Hər bir gözəllikdə, xariqədə sən varsan,
Gəncleşir otağında hava gözlərindən,
Könlüm oxuyur qəfəsində.

Səninlə qumrular gəlir evimə,
Dirçəlir bir daha çiçəklərlə bitkilər də,
Oturur günəşlə ay dodaq-dodağa
Astanamda, pəncərəmdə.

Mənim arfamdır gözəlliyin

Alma ağaclarında sıx-sıx çəhrayı var,
Yanaqların kimi yuvarlaqdır
Boynun kimi yumşaq çiçəkləri;
Alma ağacları heç unutmayacaq
Səndən öyrəndi süslənməyi.

Mahnılarım tək sonsuzdur
Arfamdır sənin gözəlliyin;
Yeni bir körpüdür məndən könlünə
Yumulan kirpiklərin.

Mavi pəncərələr

Sənin işıqlarında ey baharın ilk günləri!
Baxırlar sevinclə pəncərədən ölü şairlər içəri;
Bütün mavi pəncərələr mahnılar yoludur
Baxmırlar buludlara, qarın qaraltısına;
Sevən şairlər tək işıqlara bürünürlər;
Günəş qonur otağa bir qızıl göyərçin tək,
Lələklərinde şən günlərin parıltısı;
Hələ oyanmadan pəncərə önündə
Alma çiçəkləri
Uzanır mənə doğru pənbə-qırmızı əlləri,
Sanki şairlərin mahnısından
Daha bol olacaqdır,
Alma-alma əllərimdə qalacaqdır.

Rudolf Q- Binding
(1867 - 1938)

Bir olmaq

Mən daha yoxmu olmalıyam
Səndən uzaq olduğumda?
Sən bu dünyamı olacaqsan
Mən bir ulduz olan zaman?

Gəlməyəcəksənmi ardımca mənim
Mən artıq yoxa döndüyümdə?
Sən bağımlımı qalacaqsan
Mən bağlarımı çözdüyümdə?

Nədir həyat, nədir ölüm?
Eyni sərxoşluq içində qalmaqdır.
İstər ulduzlar olsun, istər yer üzü
Hər zaman, hər zaman bir olmaqdır.

Bu gün ölümlə getməsəm
Sabah yola düşərəm mən:
Səninlə uçaram kosmosda
Bir daha ayrılıq bilmədən.

Dənizi süzərkən

Dalğalar ardınca dalğalardır gələn
Sonra dönüb gedirlər yenə də,
Duraraq dar bir körpünün üstündə
Süzürəm bu sona varmayan oyunu.

Yox ki həsrətin bitdiyi yer,
Yox ki bir yelkən görünən,
Dalğalardır dalğalar
Sonu olmayan bir yolda.

Unudur özünün nə olduğunu
Çox yavaşca gedir ürəyim,
Qaçaraq artıq birbaşa qurudan
Dalır o dalğalı məzara.

Tullanımmı ardınca onun?
Qaldırır onu dalğalar,
Ey dəniz, ey dəniz... ey böyük dəniz!
Mərhəmətli ol sən onunla.

Bir kərə qalxır sulardan yuxarı
Boylanan başa bənzəyir uzaqlarda,
İndi mən durmuşam burda, talanmışam
Durmuşam bu sonsuzluğun qapısında.

Dalğalar əl-ələ rəqs edərək
Sahildən gedirlər üfüqlərə,
Əlvida deyə yellədim əlimi
Gedərkən ürəyim görünməz ellərə.

Elza Aseniyef
(1867 - 1941)

Yalnızlıq gecələri

Ah, nələr var bu boş gecələrdə
İtkilərlə baş-başa qalanlara!
Qoparaq məndən həsrətim
Axır sənə doğru uzaqlara.
Yanır gözlərim gecənin bu vaxtında,
Ağrıyan qabarmış təpələrdir
Məmələrim,
Titrəyir ağ çiçək-bədənim qızdırmadan,
Coşur qanım,
Ağrı kükrəyir ürəyimdə...
Şişmiş o şirin adın dodaqlarım arasında,
Aparır məni həsrətin daşqın suları
Gücüm olmadan əlimdə...

Sevgi kraliçası

Budur mənim çilğın qanımın buyurduğu:
Böyükdür bu gecə -
Qanunların, qaydaların üzərində mənim tacım,
İnsanların lağından həzz alıram,
Gəl yanıma ey yaşamın sərxoş oğlu!
Bir bahar vardır qucağımda sənə!
Olmasın adın belə –
Gəl yanıma bu böyük gecədə!

Suzane fon Bandemer
(1751 - 1828)

Döyüş

Səni gördüyüm zaman gözlərimdə
Gördüm sevginin sərxoş edici varlığını,
Axıb doldurdu birdən ruhumu,
Sənin o sözlü səssizliyin aldı məndən
Heç bir parlaq sözün ala bilmədiyi
Görürümü.

Sənin gənc yanaqlarının qızartısında ən şirin
İstəklər sezilirdi,
Və bir sadəlik də onu süsləyirdi,
Onlarda gizli ağrıların döyüşü görünürdü,
O zaman duydum könlümün ta diblərində
Sevginin dərin xoşbəxtliyini.

Adı olmayan bir güc çəkirdi məni
Sənə doğru, özüm belə istəmədən,
Ağılla sevda çarpışırdılar ürəyimdə,
Ah, bilmirdim kim udacaq!
Ey tanrılar ölüm verin mənə söyləyirdim
Mən bu yolla getməz olsam əgər.

Susmaq istərəm hər zaman,
Donmaq istərəm, içimdə od;
Baxışlarımsa duyğusuz kimi donub qalsın,
Bir gün amma mənim sevgilim titrəyərək
Məndən incimiş olduğunu bildirsə mənə
Daşa döndərin məni Tanrılar!

Sofi fon Kuenberq
(1863 -1937)

Haraya?

Ah bu qurşun kimi ağır-ağır keçən günlər!
Ah bu röyası olmayan gecələr!
Sevincin mənə doğru yolu yox,
Acdır ürəyim, acdır, ac!

Yorğun qağayılar görürəm dincələn,
Qayğısız gəmilər küləklərlə gedən,
Yalnız mənəm zəncirlənmiş dərdimə
Bununla getmək olarmı ömür yollarında?

Həsretindəyəm bəxtiyarlığın,
Günəş işıqlarının və dərin bir sevdanın,
Çarəsizliklə vurnuxur bitkin canım!
Ah nə yazıq, qayğılar dalğalardır köpürən.
Haraya, haraya?! Bir azdan axşam olur,
Mənsə həyəcanlar, dərdlər içindəyəm!

Sənin sevgin

Oynayarkən qıvrımsaçlı başını qaldıraraq
Anasını görmək arzusuyla onu səsleyərək,
Bəlkə dəhlizdə birdən onun yavaşca gəlməsini
Görsün deyə qapıya göz tikən bir uşaq tək,
Mən də gözləyirəm sənin sevginin gəlməsini.
Nə qədər susqun, nə qədər qəribcə
Endi pillələri,
Onu səsledim ardınca canım dərdədən
titrəyərək,
O isə getdi və bilmədi nə qədər acı çəkdiyimi!

İndi xəyallar içində utancaq bir uşaq kimi
Oxuyuram nəğməmi,
Və gözləyirəm sənin sevginin dönüb
gəlməsini!

Uçun!

Uç ey vəfasız olan, uç artıq, uç!
Nə yalvarıram ardınca, nə ağlayıram,
Aç qanadlarını uzaq mavilərə,
Susur həsrət içində mahnıların
Qalır ardında dərdinlə bəxtiyarlığın.

Belədir uçmağı quşun dar yuvasından,
Qalır ardında onu sevgiyə qoruyan,
Aparır onu qanadlı dostları,
Yaşıldır çəmənlər, yumşaqdır hava,
Günəşlidir və gözəl, baxdıqca hər yana.

Toranlıq başlayarkən getdikcə qaralmağa
Başlayır o da özünü yalnız duymağa,
Kölgələrlə qaranlıq örtür ormanla cığırları
Başlayır soyuq göylərin ulduzları sayrışmağa,
Uçur indi kimsəsiz ormanın üzərində!

Nədir ona azadlıq, nədir yaşam?
Nə öz doğmaca yuvası, nə öz budağı,
Qürbətə qəribi, vətənin itirdiyi!
Ah yazıq sənə, yazıq sənə taleyinə
Ürəyində pəşmanlıqla ağrı indi mənə
düşünürsən!

Ludviq Yakobovski
(1868 - 1900)

Pişik balaları

Bir balaca Lizedir və beş pişik
Durmuşlar pəncərənin qarşısında,
Onlar sevirilər bir-birlərini,
Səhər oldumu, enirlər bağçaya
Orda ana onları gözləyir,
Yalayır dörd balanı təmiz-təmiz
Hər balasıyla necə də öyünür.

Balalar bu gün açmışlar gözlərini,
Baxarkən gözləri qamaşır,
Axı bu özü böyük bir möcüzədir
Olarmı ki ana bunu görməsin?
Lize bir balaca qab gətirir
İçində dadlı bir yem vardır,
Pişiklər tullanır, hoppanırlar
Ləzzətlə pəncələrini yalayırırlar.

Alma ağacının yarpaqları arasından
Bir zolaq işıq düşür ana pişiyin başına,
O işıq düşür həm də Lize qızın parıl-parıl
Qıpqızıl saçlarına;
Ordan da enir işıq birər-birər
Bambalaca pişiklərin üstünə
Bununla da işıq payı çatır hər birinə.

Parlaq günlər

Ax, bizim o parlaq günlərimiz
Sönməz ulduzlardır işıq saçan;
Şikayət dolu günlərimizin təsəllisi
Göz basarlar uzaqlardan.

O ötmüş günlərinçin ağlama!
Xatırla o günləri və gülümsə!
Bulandımı günlər daha da
O ulduzları sönmüş görəcəksən!

Başdaşında yazı

“Gözdən uzaqdır, ürəyə yaxın!”

Çökmüşdü mərmər daşı məzarın
Başdaşında bir yazı oxunurdu:
“Gözdən uzaqdır, ürəyə yaxın!”
Bu mənə ölmüş sevgilimi andırdı!...

Mən nə qədər bu sözləri yazdım ah!
Şeirlərimdə bu sözlər azalmadı;
“Gözdən uzaqdır, ürəyə yaxın!”
Bu bizə qismət olmadı!

Ştefan Qeorqe
(1868 - 1933)

Mən və sən

O dilənçinin mızıldadığı mahnısıdır
Mənim öyməyimin səni boşuna çağırması.
Bulağından uzaq qalmış axar sudur
Ki bir qurtum içməyə dəyməz bilir dodaqların.

O korun laqqırtılı mahnısıdır
Mənim anlaya bilmədiyim gördüyüm röya.
Mənim baxışım kimidir ki sənin
Dumanlı baxışından bir cavab almadı.

O uşaqların çığırtilı mahnısıdır
Sənin söylədiyin donuq sözün.
Durğun duyğulara keçişindir
Yalnız sənin çox sevdiyin.

Soba və mən

Gəldin sobanın yanına
Orda bütün közlər sönmüşdü.
Yerdə olan o işıq
Ölgün aydan düşmüşdü.

Solğun barmağını daldırdın
O külün içinə
Aradın, aradın, bu ümidlə -
Ki bir daha od olar orda yenə!

Bax! Ay sənə təsəlli deyə
Nə söyləmək istəyir:
Uzaqlaş sobadan, uzaqlaş ki
Daha çox gecdir.

Axşam küləyi

Bir bəxtiyarlıq var axşam küləyində
Ondandır sənə işarə etdiyi.
Götür saxla onu yoxsa bil ki
Bir başqası dərəcə o meyvəni.

Sənsə öz iniltilərinlə saralmısan
Sanki bir kəndirlə bağlanmışsan
Duyarkən bəxtiyarlığın yaxınlığını
Qarşında onu tutmayırsan.

Sonra axşam küləyi
Xəbər verdi ona:
Çox kədərli vaxtlarım da olacaq
O da çıxacaq qarşına.

Sən

Alov kimisən incəliklə, təmizliklə
Səhər kimisən işıqlıqla, zərifliklə
Soylu düyüsən çiçək vaxtı
Bir bulaq kimi sadə və gizlisən.

Etiraf

Aldadır sözlər. Qaçır sözlər.
Yalnız mahnıdır ruhu çulğalayan.
Odur ki səni söyləyə bilməsəm mən
Bağışla mənim çatışmazlığımı.
Qoy oxuyum çəmənlərin oğlu kimi
Qoy oxuyum kəndlərin oğlu kimi.

Gəlmək istəyirəm zallardan
Gəlmək istəyirəm divlərin nağıl dünyasından.

İstərsən gizli ağrımı gülünc bil!
Axı bir kərə etiraf etməliyəm
Səni yuxumda görmüşəm
İndisə köksümdə gəzdirirəm.

Alov

Alovun başına hərlənən kimsə
Hər zaman alova bağlı qalacaq!
Necə də hərlənsə, harada gəzsə:
Onun işığını hər yerdən görsə
Bir daha ondan uzaqlaşmayacaq.
Yalnız itirdimi onu gözləri
Öz iştiratı onu aldadacaq:
İtirəcəkdir yerçəkimi qanununu
Kosmosda bir toz kimi dolaşacaq.

Kristian Morqenştern
(1871 - 1914)

Nə qədər

Nə qədər gözəllik var yer üzündə
Görünmədən hər yerdə;
Hər zaman onları mənimsəmək istədim;
Nə qədər gözəllik ki, gündəlik hay-küydən
uzaq

Yaşlı, gənc ürəklərdə tapmış yerini!
Təkcə bir çiçəyin xoş qoxusu
Bir çox ağrılar içində bir gülüş kimi
Nə qədər gözəlləşdirir dünyanı.

Başımız üzərində

Görünməz bağlar toxuyurlar
Gizli güclər bizim aramızda,
Yönəldirlər bir tək ömrümüzün
Gecə-gündüzünü.

Gəlişirk zamanla birlikdə,
Sonra da itir özümüz...
Baxır bir adamın alovlu gözləri
Başımız üzərində.

Yalnız qadın

Şənliyin sonunda dönür
Arabayla evinə yalnız qadın.

Hamı getdi artıq...
Kimdir ona sevgi duyan?

Üşüyür, titrəyir yol boyunca
Hər nə əldən çıxmış kimidir
Bilinməzdir
Dumana bürünmüş kimidir.

Harda qaldınız dostlarım, harada?
Yalnız qorxudur oturmuş yanımda.
Nə qədər uzaqsınız!
Ürəyim çığırır, çığırır, çığırır bu anda.

Biri öz kefiylə baş-başa,
Biri ağrısıyla təklikdə,
Hər bir ürək yalnızdır
Yalnızdır, yalnızdır, yalnızdır öz içində.

Ah ey ruhun vəhşi quşu,
Ey kimsənin tuta bilmədiyini!
Ah ey ruhun vəhşi quşu,
Ey könlünü kimsəyə bağlamayan!

Mən

Süzürəm qoca dünyanı öz içimdə
Boylanır arabir və başlayır çarpışmalar,
Sonra örtür onun üstünü yeni gəlmiş olan,
Qaralır, aydın olur, dəyişir durmadan.

Süzürəm...görəsən nə zaman bitər döyüş?
Enəcəkmə göyləri örtən bu tutqun tüstü aşağı
Duracağımı səhər aydınlığı onun üzərində?
Süzürəm öz içimdə, bəlkə zəfər mənimlədir.

Dağlarda bir qız

Duman doldurmuşdu dəyəni...

“Bilmirəm mən kiməm, nə etməliyəm...
Gəncliklə, həyatla doluyam...
Gəl ey həyat, sənə olmaq istəyirəm.

Məni tək qoyma ey həyat, tək qoyma!
Hər yükünü çəkməyə hazırdır ürəyim:
Ver mənə seçdiyini öz taleyimi!”

Duman doldurmuşdu dəyəni...

Ormanda gecə

Gecə ormandan keçmədinmi,
Öz ayaqlarını görə bilməzkən?
Bir bildiyin vardı qorxunu qaçıran:
Bir yoldur səni aparan.

Acılar, kədərler səni sarmadımı,
Hara getdiyən səni sarsıtmadımı?
Bir bildiyin vardı qorxunu qaçıran:
Bir yoldur səni aparan.

Frants Karl Qintskey
(1871 - 1963)

Axşam görüşü

Oturmuşam otaqda təkbaşına
Xəfif işığında lampanın.
Bir dəniz fənəridir sanki yaymaqda
Solğun işıqlarını qaranlıqda.

Qəribə bir kütlədir ki oynaşaraq
Hərlənir lampanın çevrəsinə.
Yellənərək gəlir biri
Qonur budur əlimin üstünə.

Bir ağcaqanad kimidir, ufacıq
Gecənin bu qorxusuz kavaliyeri,
Böyüdü onu üç dəfə
Başındakı şaxəkləri.

Qaranlıq incilərdir gözləri,
Bir heyrət var onlarda,
Soruşur o gözlər... soruşur
Gecədə gizli sirləri.

Bir od var onlarda gizli-gizli yanar,
Bambaşqa bir həyatdan verər xəbər,
Bir olaydır bu böcək mənə,
Bir olayam mən də ona.

Ey mənim ilkin çağlardan qardaşım!
Tələsir mənim ruhum sənə,
Sənə qovuşarkən tanıyır
Sənin kimi dünyanı o da.

İndi nə qəribədir otağında
Lampanın saçılan işığı!
Odlə çalxalanan bir dəniz kimi
Alovlarla çarpılır üzümə.

Bu gurultuda, çalxantıda
Bir möcüzə vardır duyuram,
Nə xoşdur bu mənim ruhum üçün
Ki heyrət ardınca heyrətlə qarşılaşır!

Nə xoşdur ki bir əfsanə kimi
Sərbəstdir içində bu çaxnaşmanın,
Yoxdur alan onun qarşısını:
Çünki heyrət deməkdir həyat özü!

Sən ey mənim ufacıq qonağım!
Bax indi tərپəşir qanadların xəfifcə.
Mənim sənə verdiyimdən daha çox
Sən verdin mənə bu gecə.

Huqo fon Hofmanstal
(1874 - 1929)

Baharqabağı

Keçir çılpaq ağaclı yollardan
Bahar küləyi,
Qəribə şeylər var
Onun əsişində.

Əsib keçdi göz yaşları
Axan yerdən,
Sürtündü darmadağın
Olmuş saçlara.

Qopardı akasiya
Çiçəklərini,
Sonra sərinlətdi
Qızıışmış əl-qolları.

Əsib keçdi
Gülər dodaqlardan,
Duydu yumşaqca cücərən
Tarlaları.

Bir çığırtıya çevirdi
Çalınan ney səsini,
Keçdi qızarmağa başlayan
Uzaqlardan.

Ötdü səssizcə
Pıçıltılı otaqlardan,
Söndürdü yolunda
Zəif bir lampanı.

Keçir çılpaq ağaclı yollardan
Bahar küləyi,
Qəribə şeylər var
Onun əsişində.

Ötərək çılpaq ağaclı yollardan
Bahar küləyi
Aparır özüylə
Solğun kölgələri.

Və həm də o xoş qoxunu
Keçən gecə
Haradansa
Özüylə gətirdiyi.

Söndürürəm işığı

Söndürürəm
Bu andaca işığı,
Rəngli bir geyim kimi
Çıxarıram əynimdən dünyanı.

Dalırım çılpaqca, yalnızca
Qaranlığın içinə,
İndi mənimdir bu dərin dünya
İndi onunam mən özüm də.

Böyük bir möcüzə var
Kolluqlarda bu an,
Qaynayır ən dərin duyğularda
Bulaqların damarları.

Təki qaynasın daha da
Təki dalım hər nəyin ilkinə,
Dalım ürəyinə dünyanın
Hər nədən uzaqkən, hər nəyə yaxın.

Kiçik bir uşağa yazılan şeir

O pənbə ayaqların böyüyür,
Günəşli ölkələri aramaqçın:
Açıqdır günəşli ölkələr!
Durmuş orda min illərin havası
Susmuş ağacların üzərində,
Orda okeanlar var indi də
Hələ bitmək bilməyən.
O okeanların ta sonunda
Sənin oyundaşın olacaqdır:
O yaxşı, o dostca delfinlər.
Tullanacaqlar sən sahilə duran zaman,
Sonra üzüb gedəcəklər.
Qurudacaq göz yaşlarını
Hər zaman əsən yellər.
Əksi zamanlar var, ulu zamanlar var
Hələ də, hələ də
O günəşli ölkələrdə!
Gizli gücülə böyüdür
Günəş o pənbə ayaqlarını
Onun o ölməz ölkəsinə varsın deyər.

Keçmiş üzərinə

Yanaqlarımdadır hələ onun nəfəsi:
Bu yaxın günlər nə tez keçmiş oldu
Doğrudanmı bir daha dönməyəcək?

Kimse bunu anlaya bilərmə ki,
Nə qədər dəhşətlidir bu şikayət:
Hər nə durmadan gəlib gedir!

Bax mənim özümdən uşaqlığım
Qoparaq getdi dönmədən,
Heç məni tanımayan bir köpək kimi!

Beləcə keçəcək yüz il məndən
Və mənim ulu babalarım
Mənimlə birləşəcək bir gün
İndi başımda tüküm kimi,
İndi başımda tüküm kimi.

Rixard fon Şaukal
(1874 - 1942)

Çiçəklər

Unutdunmu ey könül, unutdunmu?
Çiçəkli günlər olur bir zaman.
Sonra yağır yağmur soyuq-qoyuq
Küləklər dağdır rəya kimi çiçəkləri.

Unutdunmu ey könül, unutdunmu?
Sənin də istəkli baharındı o bahar.
İndi ayaqlayırsan çiçəklərini!...
Çiçəklərini solduran zaman kimi!

Bənövşə

Yazıq bənövşə ah, sən də soldun?
Bir gün doldurdu hər yeri xoş qoxun!
Utancaq və səssiz bir öpüş oldun
Mənim kitab qoxulu və bürkülü otağımda!

O gözəl nəfəsin yayılaraq dörd yana
Tükətdi artıq o incə ruhunu,
O mavi xoşbəxtliyin yoxa çıxdı
Göylər onunla aldı səni də qoynuna.

Çiçəkli ağac

Ah ey gözəl ağac bu nədəndir
Sənin ağappaq paltarını gördüyümdə
Ağrıyır ürəyim gözəllikdən,
Çırpınır həyəcanla qorxaraq!
Boğazım tutulur, daralır nəfəsim,
Doldurur yaş gözlərimi,
Görürəm səni ah, görürəm
O xoş qoxulu geyimində
Baharla evləndiyini.

Görürəm gözəl bir qız kimi qarşımda səni,
Durursan kölgənin kənarında kölgən olmadan:
Bir gəlin kimi çiçəklər içində dinməzcə,
Və ulduzlar altında tərtemiz.
Sabahsa toy hay-küyündə çatar sona
Bütün qızlar kimi qızlığının əfsanəsi
Ah kədərlərin, ən kədərli!

Karl Kraus
(1874 - 1936)

Uçmaq yuxusu

Yenə gördüm yuxuda uçuram,
Bu dəfə yuxumda yalan yoxdu,
Çünki yüngüldüm hava tək,
Qısımışdım qarnıma dizlərimi,
Lap uçmaq kimi uçurdum mən
Hərlənirdim ucalarda
Hər nə qalmışdı altımda,
Nə yanılmışdım, nə aldanmış,
Mənimlə uçurdu saatlar da, günlər də, illər də,
Bir ümid vardı hər nə də,
Bir də gördüm ki oyanmışam
Həm də nə əzilmişəm, nə yorulmuşam!
Yenə yerdəyəm, hər nə yalan,
Aldanış ayaq tutub yeriir,
Sanki göylərin yeddi qatından
Yerə düşmüşəm!
Və qalaq-qalaq yalanın altında büzüşmüşəm!
Yenə də vəfalı qaldım gördüyüm yuxuma
Çünki yüngülləşdirmək olmur ki həyatı
Olmasa bir rəya!

Rayner Mariya Rilke
(1875 - 1926)

Sevda mahnısı

Nə etməliyəm ki mənim ruhum
Sənin ruhuna varmasın,
Necə yönəltməliyəm onu mən
Səndən başqa olanlara?
Ax, necə istərdim ki mən onu
Bilinməz, qaranlıq bir yerə aparım
Tam başqa bir yerə, bir yerə ki
Titrəyərkən sənin dərinlərin
Qorusun orda titrəməz olduğunu,
Amma nə varsa bizə toxunan, səninlə mənə,
Bir yay kimi birləşdirir bizi də
Bir yay ki, iki teldən tək bir səs yaradır.
Hansı çalğının üzərində gərilmişik?
Hansı çalğıcıdır çalan bizi
Ah ey mənim şirin mahnım.

Haraya

Görürəm küləklərdə çağlayaraq
Qaçışan dalğaları,
Sormağ istəyirəm:
Haraya gedirsiniz ey dalğalar?

Görürəm dumanlı uzaqlarda
Köçən tutqun buludları,
Necə də bilmək istəyirəm:
Haraya köçürsünüz ey buludlar?

Görürəm həyatda gəncliklə
Ümidin tezliklə itməsini,
Ah, bilsəydim yalnız bunu:
Haraya gedəcək olduğunu!

Sonbahar günü

Tanrım! Artıq vaxtı çatdı, çox böyük oldu yay
bu il,

Sal kölgəni günəş saatları üstünə,
Əsdir küləkləri tarlalar üzərində.
Buyur son meyvələr də dəysin artıq;
Günəşli ölkələrdən ikicə gün ver onlara,
Yetiştir onları və sonuncu şirinliyi
Doldur ağır üzümə.
Artıq ev tikməyəcək evsiz olan.
Sürüb gedəcək yalnızlığı tək qalanın,
Yatmamaqla, kitab oxumaqla, uzun məktublar
Yazmaqla qalacaqdır,
Ağaclı yollarda gedib gələcəkdir,
Yarpaqlar saçılarkən dalğın-dalğın gəzəcəkdir.

Sevgilinin ölümü

O da bilirdi hər kəs kimi ölüm nədir:
Bilirdi onun bizi aparıb susqunluğa atmasını.
Amma sevgilisinin ondan qoparılmasıyla deyil,
Yox, lap səssizcə qeyb olaraq,
Gedib qovuşması
O bilinməz kölgələrə,

Və bir də duyunca ki, orda onun ay kimi
gülüşündən,

O şirincə oturub-duruşundan
Zövq alacaqlar ordakılar:

O qədər yaxın oldular ki ona ölümlər,
Sanki hər biri qohum oldu onunla
Sevgilisi onlarla olalı;

Artıq eşitmədi onlar üzərinə deyilən sözləri
Və xoş, gözəl bir ölkə oldu gözlərində o yer
Aradı orda onun ayaqlarını.

Gəlmiş olsan

Günəşli bir yolda oyulmuş yarımçıq bir ağac
gövdəsi var,

Çoxdandır ki bir nov olmuşdur
İçindəki su boşalar, sonra dolar

zaman-zaman,

Doldurub ovuclarımı içirəm suyun sevincini

Və qaynayaq yerdən çıxmışlığını,

Yalnız içmək yetər özü, daha aydın;

Amma vardır mənə fərqiyyəllərimin

Tərpənib də dayanması

Bu duru suyun nə olduğuna.

İstər yuvarlaqlığı olsun o gənc çiyinlərinin

İstər qabarıb daşqınlığı olsun məmələrinin

Sən də gəlmiş olsan təsəllim olar

Əllərimin onlara yüngülcə toxunması.

Şair

Məndən uzaqlaşırsan ey zaman.
Yaralar vurur mənə qanad çalırların.
Ancaq nə edim mən bu ağzımla?
Gecəmlə, gündüzümlə?

Sevgilim yox, evim də yox,
Yox yaşayım deyə bir yerim də,
Vardığım hər nə zəngin olur,
Başlayır məni xərcləməyə.

Göz yaşları küzəsi

Şərabla dolduranlar olur, yağla dolduranlar
olur,

İri-iri gövdələriylə böyük küpləri,
Mənsə böyük deyiləm, arıq bir küzəyəm
Göz yaşlarıdır dolduran içimi.

Şərab qaldıqca zəngin olur, yağ durduqca
durulur,

Göz yaşlarısa çoxaldıqca ağırlaşdırdı məni,
Sonra başladı zamanla gözlərim tutulmağa,
Və çat düşdü içimə, başladım boşalmağa.

Rahibə əlləri

Heç bir parlaq ödül deyil gözlədiyi
Bu rahibənin qoşa ağ əlləri,
Bu əllər çiçəklənər bəmbəyaz,
Xəbəri olmadan heç bir baharın.

Bu rahibənin qoşa ağ əlləri
Artıq tutmaq istəmir yanındakı həyatı,
Sıxca tutsun gərək onlar bir-birini
Axı çoxdur onların yalnızlığı.

Şairin ölümü

Uzanmışdı. Dik bir yastıqdaydı başı
Hər nəyi rədd edən bir ifadə vardı solğun
bənizində-
Qopmuşdu onun hər bir duyğusundan
Dünya və ondan bütün bildikləri,
Düşmüşdü heç nəylə maraqlanmayan bir
zamana.

Onu bu halda görenlər bilmirdilər ki
Onun nə qədər hər nəylə birləşmiş olduğunu:
Onun üzü olmuşdu bu dərinliklər, bu çəmənlər
Və büsbütün bu sular.

Ah, onun üzüydü bütün bu ənginlik,
Onunla birləşsin deyə, ona can atır indi də;
Və onun indi ölməkdə olan bu maskası
Açılmış zərif içidir bir meyvənin
Havanın içində çürüməkdə.

Qaplan

(Botanika park, Paris)

O qədər yorulmuş ki barmaqılıqlara
baxmaqdan
Artıq heç nə saxlaya bilmir baxışları.
Sanki minlərlə barmaqılıqlar var qarşısında
Və dünya yoxdur o barmaqılıqlar ardında.

Ən kiçik, ən kiçik bir çevrədə hərlənən
Yay kimi açılan güclü addımlarının yumşaq
yerişi
Bir ortanın çevrəsində bir qüdrət rəqsini andırır
Ki orda böyük bir iradənin qıc olmuşluğu var.

Arabir qalxır səssizcə bəbəklərinin pərdəsi
Və bir şəkil keçir içəri dinməzce,
Keçərək gövdəsinin gərgin səssizliyindən-
Tükənir ürəyində.

Kor

Bax, o gedərkən şəhər durur,
Yoxdur onun olduğu qaranlıqda,
Qara bir çat kimidir yeriyərkən
Açılır açıq rəngli bir fincanda.

Bir kağız kimidir, görünür
Hər nə üzərində, içinə yol açmayıır.
Yalnız duyğulardır ki dünyanı,
Ufacıq ləpələr tək qucaqlayır :

İndisə bir səssizlik, nəşə qarşısında,
Nəyisə seçməyi gözləməkdə:
Budur kəskinçə qaldırır əlini,
Artıq hazırdır onunla birləşməyə.

Nə edərsən, Tanrı, ölərsəm mən?

Nə edərsən, Tanrı, ölərsəm mən?
Mən sənin küzənmiyəm (qırılırsam?)
Mən sənin içdiyinmiyəm (korlanarsam?)

Mən sənin geydiyinəm, iş deyə gördüyünəm,
İtər hər bir anlamın, mən olmasam.
Mən olmasam evin də olmayacaq ki onda səni
İsti-isti sözlər yaxından səlamlasın,
Düşərəm yorğun ayaqlarından mən sənini
Axı mən məxmər sandallarınam.

O qocaman paltoyun da olmaz artıq,
Balışlar kimi yanaqlarımın
İsticə qarşılacağı baxışların
Gəlib axtarar məni uzun-uzun –
Sığınar günəş batarkən qoynuna özgə
daşların.

Nə edərsən Tanrı? qayğılıyam.

Sevənlər

Bu mənim pəncərəmdir və bayaq
Oyandım yuxudan,
Duydum ki qanadlana bilərəm,
Uçub gedərəm ömrümün sonuna qədər,
Harda başlayır gecə?

Deyə bilərəm ki hər yanda
Mən özüməm hər nədə;
Bir kristalın dərinliyinin şəffaflığıyam
Qaranlığı, susqunluğuyam.

Ulduzları doldura bilərəm içimə
O qədər böyükdür ki ürəyim,
Buraxar yenə, bəlkə sevim deyə
Bəlkə də saxlayım deyə tutduğumu.
Nə qədər qərib-qərib
Baxır mənə taleyim.

Mən nəyəm qoyulmuşam
Bu sonsuzluğun altına,
Dalğalanıram bir çəmən kimi
Ətrimlə hər yanı dolduraraq,

Səsləyirəm səksəkəli,
Bəlkə eşidən oldu məni,
Mən yarandım ki
Bir başqasında batıb gedim.

Ölüm

Böyükdür ölüm.
Biz onunuq
Gülən ağızımızla.
Biz həyatın ortasındaıyq deyə düşünərkən
O ağlaya bilər bizim
Ortamızda.

Görkəmli Buda

Ortalar ortası, toxumlar toxumu,
Qapanmış içinə, şirinləşən badam,
Bütün bunlar ulduzlaradək
Meyvəndir sənin: səlam sənə!

Bax, duyarsan bütün bağlarının üzülmüş
olduğunu;

Qabığın uzanmış sonsuzluğa,
Ordadır şirinlər içrə ən şirin olan,
Və işıqların ona yardım etməsi.

Hərlənər ta ucalarda yanaraq
Sənin günəşlərin.
Səndə başlamış artıq onlardan
Ucalarda yanan.

Çiçəklər gecədə

Eşidirəm səssiz çağırmağın
Hər bir pıçılıtda, hər bir əsintidə.
Eşidirəm mənə doğru getməyini
Arzularımdan yaratdığım
Ağappaq pillələrdə.

Artıq bilirsən ki mən səni
Çox sevirəm... və bundan dolayı:
Çiçəklənir mənim bağçamda
Gündüzün işığını itirmiş olan
Çiçəklər indi gecədə...

Həyat

Dalğalarda yaşamaqdır həsrət də
Yurdsuz olmaqdır zamanda.
Və hər günün saatlarının yavaş-yavaş
Əbədiyyətlə danışmağıdır arzular.

Dünənin ən yalnız saatlarından qoparaq
Baş alıb gələndir həyat özü,
Bacılardır saatlar və hər biri
Başqa cür gülümsər əbədiyyət qarşısında.

Qaranlıq saatlar

Sevirəm varlığımın qaranlıq saatlarını,
Ondadır tapar duyğularım dərinliyini;
Bir əfsanə kimi qalmış uzaqlarda,
Çoxdankı məktublar kimi keçmişdən
Yaşanmış günlərindir hər biri.

Onlardı mənə anladan ki mən artıq
İkinci, zamansız, əngin bir həyat
qarşısındaşam.

Hərdən də bir ağac oluram,
Dolğunca, pıçıltılarla bir məzar başında
dururam,
(Salaraq isticə köklərimi onun çevrəsinə)
Kədərli mahnılar oxuyan bir oğlanın
İtirdiyi röyasını doğrulduram.

İstərsən

Görərəm sən söndürsən gözlərimi,
Dinlərəm səni qapanan qulaqlarımı,
Gələrəm yanına ayaqlarım olmasa,
And içərəm sənə ağzım olmasa.
Tutaram səni, qırsan qollarımı
Əllərim kimi ürəyimlə,
Çırpınar beynim, ürəyim çırpınmasa,
İstərsən beynimdə od qala,
Yaşadaram səni qanımda.

Sonbahar

Tökülür yarpaqlar, tökülür sanki uzaqlardan,
Göylərin uzaq bağlarında solmuş kimi,
Tökülülər özləri istəmədən.

Və gecələrdə tökülür bütün ulduzlardan
Ağır yer üzü yalnızlığa.

Tökülürük hamımız, tökülür o əl orada.
Bax o bir başqasına: tökülür bütün var olan.

Amma vardır birisi, bütün tökülən olanları
Tutur sonsuz yumşaqlıqla əllərində.

Dəniz küləyi mahnısı

Ey çox əski dəniz küləyi
Sən əsərsən gecələri;
Gəlməzsən ki, kimsə deyə;
Varmı bir oyaq qalan
Bacarmalıdır sənə dözməyi.

Çox əski dəniz küləyi,
Sanki qosqoca qayalarçın
Əsər ancaq,
Yararaq uzaq-uzaqları
Aşaraq bitməz ənginləri...

Ah necə duyar səni pöhrələnən
Bir əncir ağacı
Ay işığında ucalarda.

Teodor Doybler
(1876 - 1934)

Adı yoxdur şeirlərimin

Adı yoxdur ki şeirlərimin,
Necə yarandıqları da bilinməz ki,
Dalğalar kimi qabarıb çəkirlər,
Sonra sözlər aydınca birləşərlər.

Onların ahəngidir məni sevindirən,
Axı hər şeirin öz içində bir ritmi olur,
Mən onlarla iç-içə birləşərəm,
Onlardan yaranmış havada qalaram.

Heç özüm də bilmirəm bu qədər
Sevgi duyğuları haradan tapılır,
O anlarda duyaram ki mən artıq
Tapmışam bütün gerçəkləri.

O zaman dolduraram sözlərimə
Ən doğru həsrətlərimi,
Varmı onlara səs verən,
Varmı sehriylə saran məni?

Xoşdur istəyi sözlərimin,
Başlar bu dünyaya yol açmağa;
Dinlər hər kəsdən gizli olanları:
Bəlkə bir ürək var, bir kol var susamış!

Yarpaqlar kimi yavaşca pıçıldayın
Olmasın inciyən, olmasın ağrıyan,
Ümid daşıyın ey mənim mahnılarıım,
Yolunuz keçsin incə qulaqlardan!

Təmizürəkli bir insanımı tapdınız,
Bir insan ki sizi canla dinləyir,
O zaman toxtayar dərdim olsa,
O zaman gülər ürəyim.

Adı yoxdur ki şeirlərimin,
Onların qarşısında dirənimmə?
Hər birində taleyimdir səslənən,
Nə zaman gəldiyini kimdir bilən!

Pişiklər və uşaqlar

Ayın gümüş işıqları saçılır pəncərədən.
Oynayırlar solğun xalı üzərində pişik balalar,
Gümüşü-mavi gözləri var, ipək kimi pəncələri.
Necə də incədir gövdələri.

Çəpik çalırım, gülürəm, yumuram gözlərimi.
Pişiklərsə yanımda dartışıb oynayırlar.
Birdən başlayır döşəyin xışıltısı,
Görünür aynada açıq uşaq geyimləri.

Bilirdim uşaqların səssiz oyunlarını.
Nə qədər incədir pişiklər də, uşaqlar da.
Güləşirlər parıltılı taxta döşəmə üstündə.

Uşaqların böyüyü çılpaqdır, utancaqdır,
Kiçik uşaqlarsa ay işığı kimi mavi geyinmişlər.
Nə gözəldir gözləri, nə qədər şirindilər.

Elze Lasker-Şüler
(1876 - 1945)

Dünyadan qaçmaq

Sonsuzluğa
Özümə dönmək istərəm,
Artıq çiçəklənir
Ruhumun zamansız sonbaharı,
Bəlkə gecdir, dönmək bir daha!
Ah, ölürem aranızda!
Boğursunuz özünüzlə
Məni çünki,
Tellər çəkmək istərəm mən çevrəmə
Dolaşsın
 ucları bir-birinə!
Çaşdırsın sizi
Və azdırsın,
Ki qaça bilim mən
 özümə!

Eros*

Sonsuzca sevdim onu ah!
Çökdüm önünə dizlərinin
Açdım Erosa
Şikayətini həsrətimin,
Çilğınca sevdim onu ah!
Qara qan rəngli bir yay gecəsi
Oldu başım
Çökərkən qoynuna,
Sardı qollarım onu
yanarq,
Görməmişdim qanımin
Elə odlanmasını,
Buraxdım əllərinə həyatımı,
Çıxardı məni o dərin kədərlərdən,
Bütün günəşlər od mahnıları oxudu,
Çilğın zanbaqlara bənzədi əl-ayağım.

Eros: yunanca, sevgi tanrısı.

Bahar mahnısı

Qış örtümün altında mənim
Sən oldun duyan baharı!
Ölüm səssizliyimdə mənim
Sən oldun bulan baharı!
Deyilmi kədərli, gəlməsi qışın
Hələ yay girmədən
Hələ bahar sevinci tükənmədən!

Bağışla mənə o altun gününü
Çiçəklənən qırmızısından qanının!
Acından titrəyir ruhum,
Bezmiş artıq bu qırovdan,
Ah, qoy axsın baharlı qanın
İçində donmuşluğumun,
Ölülər kimi olmuşluğumun,
Gör nə qədər
Gözlədim səni mən!

Alın yazısı ulduzu

Gündüzün həsrətində qalan gecələrdir
Həyatımın önündə gözləyən gözlərin,
Anlaşılmaz və ağır
Bir rəya içindədir.

Quyruqları həsrətdən
Dəmir rəngli və qərib
Ulduzlar süzür yeri,
Yanan qollarıyla, sevgi deyə
Sarırlar havada sərinlikləri.

O ulduzlara qovuşur alın yazısı.

Tartaros ulduzları

Nədən arayırsan gecələrimizdə mənə
Nifrət buludlarında pis ulduzların!
Burax çarpışım ruhlarla təkbaşına.

Gəlirlər unudulmuş,
yabanı və uzaq bir diyardan
Şütüyürlər qanadlarıyla çalağanların,
Buzlu yellər kimi bahar mahnısında.

Və sən unudursan bağçalarını günəşin
Ölüm hüznünü süzürsən donaraq,
Ah, nə vumuxursan ardında ağrılarımın!

*Tartaros: yunanca. Tanrılar tanrısı Zevsin düşmənlərini
atdığı yeraltı dünyanın uçurumu.*

Ölümsüzlər

Yox sonu sənə bəslədiyim bu sevdanın!
Bütün sevdaların, bütün nifrətlərin üzərində!
Dəyərli bir daş kimi saxlamaq istərəm
Səni ruhumun ən işıqlı bir yerində,
Burax qalsın rüyaların qucağında
Altun bir hasar çəkərəm çevrəsinə,
Şirin Yunan şərabları
Və qızılıgüllərin yağını süzərəm üstünə.

Rut

Arayarsan məni çəpərlər önündə,
Dinlərem ah, gedən addımlarını
Və ağır, qaranlıq damlalardır gözlərim.

Çiçəklənər o sevimli baxışların
Doldurar ruhumu,
Gözlərim yuxuda dolaşarkən.

Bir mələk durar
Bulağı başında yurdumun,
Oxuyar sevdamin mahnısını,
Oxuyar Rutun mahnısı.

Dünyanın sonu

Bir ağlamaq sarmışdır dünyanı,
Sanki ölmüşdür ulu Tanrı,
Qurşunu andırır düşən kölgə,
Bir məzar kimidir ağırlığı.

Gəl yayınaq gözlərdən,
Tabutlarda olan həyat
Vardır bütün ürəklərdə!

Qoy dərin olsun öpüşlərimiz,
Bir həsrət çırpınır dünyada,
Öldürəcək bizi də.

İndi mürgöləyir ruhum mənim

Yıxdı ah, ağaclarını fırtına,
Bir ormandı ruhum mənim.

Eşitdinmi ağlamaq səsimi?
Çünki açılmış qorxaraq gözlərin,
Ulduzlar saçılar gecələri
Mənim tökülmüş qanıma.

İndi mürgöləyir ruhum mənim
Ayaq barmaqları ucunda ürkülü.

Bir ormandı ah, ruhum mənim,
Palmaların kölgəsiylə,
Sevgi aslanardı budaqlardan,
Bir təsəlli ver mürgöləyən ruhuma.

Qertrud fon Le Fort
(1876 - 1971)

Kiçik mahnılar

1

Gecələri eşidilərkən bulaqların pıçılıtı
Dalar şirin yuxuya bütün yer üzü,
Eşidərəm gecənin içindəkini
Eşidərcəsinə bir sehri.

Səsli-küylü keçər bulaqların
Uzun gündüzləri,
Dalar özünə indisə,
Qorxarcasına ürkərək axıb gedər
Sərin-sərin gecələri...

Çox güclüdür mənim rüyalarım
Bilirəm mən onların istəyini:
Hər bulaq duyar uzaqlarda
Duyar dənizi.

2

İncə sularıyla axıb gələr
Axar kimsəsiz dərədən,
Çalar gümüş kamañçasıyla mahnısını
Keçər evimin ardından.

Dinlərəm mən onu otağında
Oyaqlıqla yuxu arasında,
İçərcəsinə gecənin qədəhindən sevgini
İçərəm ləpələrin nəğməsini.

Xəfif bir səs gəlir pəncərədən,
Yayılr sonra da otağa,
O zaman doldurur buludlar da
Yamaclar da, təpələr də, ağaclar da
Doldurur yuxumu.

Ulduzlar, toylarda olan kimi
Oynayır əl-ələ çevrəmdə -
Dərin bir bəxtiyarlıqla meşələr tək
Susaraq yatıram kosmosun qoynunda.

3

Ağrıdır adı
Evimdəki qulluqçu qızın,
Çoxdandır mənim evimdədir
Qulluq edər mənə bir şey almadan.
Doldurar ovuclarını su ilə və içər,
Dalaraq özünə
Oturar sobanın kənarında
Toxuyar əlində tutduğunu...
Gülürmüş kimi görünər arabilir,
Hərdən də gecələrdə dənizin üzərində
Qabardarkən ay suları,
Axar göz yaşları
Süzülər üzünə
Və hıçqırır baxaraq işığa...

Herman Hesse
(1877 - 1962)

Duman

Nə qəribdirdi dumanlıqda yol getmək!
Nə qədər yalnızdır hər kol, hər daş,
Heç bir ağac görmür başqasını
Hər ağac yalnızdır, təkbaşına.

Nə qədər dostlarım vardı mənim,
Ömrümün o işıq çağlarında;
İndi kimsə dəymir gözümə
Bu duman qoynunda.

Bilgə demək olmaz ki qaranlığı
Tanımaz olana,
Ayırır onu hər nədən
Sızaraq getdikcə hər yana.

Nə qəribdirdi dumanlıqda yol getmək!
Bir yalnızlıq içində qalır həyat.
Kimsə tanımır kimsəni,
Hər kəs öz yalnızlığında, təkbaşına.

Pillələr

Necə ki solur bir gün hər çiçək,
Necə ki gənclik yaşlanmaqla çatır sona,
Hər pillə ardınca yeni pillə gəlir,
Keçir vaxtı bir gün, varır sona
Bu gün müdriklik və fəzilət bildiyimiz.

Həyatın hər pilləsində hazır olsun ürək gərək
Yeni bir pilləni başlamağa,
Yeni bağlar qurmalıdır qorxmadan
Kədərli olmadan,
Axı bir sehir vardır hər bir yenidə,
Qoruyandır bizi o, yaşadandır həm də.

Şən ruhla getməliyik zamandan zamana,
Durub qalmamalı bir yerdə,
Budur Tanrının bizdən istədiyi:
Qırmaq bağları, qalmamaq dar yerdə
Yüksəlmək pillələrdən pillələrə.

Yapışib qaldıqımı bir yerin çevrəsində,
Öyrəşdikmi orada yaşamağa,
Başlarıq getdikcə əfəlləşib uyuşmağa,
Yalnız çıxan varsa yollara, yolçuluğa
O layiqdir alışqanlıq zəncirini qırmağa.

Olsun ki, ölüm anlarında belə
Yeni bir aləm açılsın qarşımızda,
Çünki heç zaman həyat susub qalmayacaq...
Sənsə ey ürək! Əlvida söylə və get,
Budur sənin yolun ancaq.

Hərdən

Eşidərkən hərdən bir quş səsinə,
Budaqlarda əsən küləkləri,
Bir itin hürməsini kənd evindən
Susmaq istərəm dinləyərək.

O zaman ruhum qanadlanır
Uçaraq qayıdar min illərdən geriyə,
Mənə bənzərdi, qardaşımdı mənim
O çağlarda quşlar da, küləklər də.

O zaman bir ağac olar ruhum mənim,
Bir bulud olar, bir heyvan olar,
Sonra da dönüb gələr, və sorar,
Mən nə cavab verim ona?

Çiçək budağı

Yellənər küləkdə çiçək budağı
Yellənər küləkdə o yan - bu yana,
Bir uşaq kimidir mənim ürəyim,
Gah düşər, gah qalxar hər zaman,
İşıqlı, işıqsız günlərdə
Uğurlu, uğursuz vaxtlarda.

Sonra çiçəklər tökülər
Yetişər budaqda meyvələr,
Qalar ardımda uşaqlığım
Artıq ürəyim də rahatlanır,
Və anlayar, heç də boş deyilmiş ki
Həyatın çalxantılı oyunları.

Hans Karossa
(1878 - 1956)

Ay

Açıq mavidir çevrəsi
Göy üzündə gəzən solğun ayın.

Başladı birdəncə parıltısı,
Mən su içim deyə dərəyə endiyimdə.

İndi bulağın dərin tutqun sularında
İşıldayır gecənin sonlarında kimi.

Bir uşaq üçün

Qar yağırdı evinizin üzərində,
Səndən xəbərsizdi anan hələ,
Bilmirdi ona necə baxacaqsan
Gözlərin ilkin açılarkən.

Bir ürkü vardı onda bütün günü,
Sanki səndən bir təhlükə olacaqdı,
Yenə də o zəif əlləriylə
Sən olan yeri qoruyurdu.

Səhəri gecədən çıxaran günəş kimi
Qurtarmaq istəyirdi səni qaranlıqdan,
Hər yanda onunla sən də vardın,
Hələ gözlərin dünyaya açılmadan.

Quşlar balladası

Ey acgözlüklə dən-düş yeyən quşlar!
Bu gün gözləməyin sizə dən səpən əlləri,
O əllər artıq keçən gecə
Yumuldu və bir daha açılmayacaq!

Dimdikləyib durursunuz pəncərəni,
Sanki hər zaman sizin buna haqqınız var!
Qutular, yem qabları boşdur bütün
Sizə dən səpən adam yoxdur artıq.

Uçun gedin, gedin ki qanadlarınız
İndi parıldayır ləkələrdən,
Daha yağlı oldu hər gün yedikləriniz,
Həm də unuduldu mahnı ötməyiniz!

O verdi sizə evində son olanları,
Artıq gedin və buraxın şikayət etməyi!
Qayıdın o qutsal eviniz ormanlara
Yenidən öyrənin mahnı ötməyi!

Dağlarda

Keçilməzdir deyirdik baxdıqca
Nə rahat keçirik indi bu zirvəni!
Buradan seçilir uzaq yollar
Yepyeni göylər var üstümüzdə.

Qocamandır dağlar, və mənzərələr,
Birləşir, qarışır bir-birinə,
Gecə keçdiyimiz şəhərləri
Bir işıq şəkil kimi görürük.

Başımız üzərinde aydın bulud,
Kölgəsi sürünür üstümüzdə,
Mavi kəpənəklər iri-iri
Açılır kitab kimi önümüzdə.

Yeni ruhlar

Hər zaman bizə yaxınlaşır yeni doğulmuş olan
ruhlar,

Bir yerdə durarkən, nəfəs-nəfəsə,
Çalışırlar bir yol açsınlar həyata
Gəlsinlər dalğasıyla duyduğumuz nəşələrin.

Sevinclər, öpüşlər, canla, ürəklə yaşamaq,
Sonu olmayan qaranlıq gecələr!
Yeni bir şənliklə səslər bizi hər səhər;
Yeni bir varlıq açar gözlərini.

İndi qarşı-qarşıya durmuşuq, göz-gözə,
Görürmüsən bizdə nədir baş verən?
Yaşamaq mı istəyirik onun kimi, yaşamaq mı?
Bunu bilmək istəyir günəş bizdən.

Anton Vildqanz
(1881 - 1932)

Sən bağçasan...

Sən mənim bağçamsan və əllərim
Yeriyər o ağ yollarında.
Sənsən çiçəklənən, sənsən bütün məkan
Yumşaqca təpələrsən, mavicə göllərsən.
Gözlərin də bunlar kimidir,
Çəmənlər kimidir sənin belin,
Röyalarımın həsrəti.

Sən bir bağçasan ki, mənim ruhum
Onun toranlı yollarında gedər.
Sən lələ qoxususan hər zaman
Peşmanlığım ilə yanlışılarım olan yerdə.
Sənsən bərəkətli edən, qutlu qılan
Qarşılaşdığım nə olsa da,
O zaman bir şəkil olar o içimdə.

Sevinc duyduğum bir insana

Gözəldir səninlə olmaq və unutmaq hər nəyi.
Səninlə maskam olsun istərəm,
Axı sən bilərsən mənim kim olduğumu.
Tanrıyla dolu, ya daha heyvan olduğumu.

Sənsən dərinədən oxuyan könlümdə olanı,
Sənsən bilən ondakı dəyəri, anlamı.
Bəyənirsən qal onda, sənin olsun,
Axı bu evin sarsılması var arabir.

Bir gün bezərsəm, usanarsam
Ömür məni ağırlarla yüklərsə,
Gələrək yanına, dincələrəm sobanın kənarında.

Yaxşı bir ustanın əlindən çıxmış sənin soban,
Güvənərəm orda sənə, rahatlıq taparam,
Göz yaşlarım islatsa yanaqlarımı.

Alfons Petzold
(1882 - 1923)

Vətən

Uzun illərcə bilmədim ki
Nədir vətən deyilən.
Biri odlu-odlu danışarkən
Əlimi qaldırıb lağ etdim mən.
Günlərim acımı oldu birdən
Açaraq ağızımı nifrətlə söylədim:
Bir qarış torpaq belə qıymadı
Mənə bu vətən deyilən.

Nə bir zəmin vardır, nə bir tarlam,
Bir damım vardır, yeri taxtadan,
Nə bir kəndçi oldum ki qürurla
Şumlaya biləm torpağı.
Həftə sonlarında dolaşarkən
Şən, gözəl meşələrdə,
Acı bir duyğu keçdi ürəyimdən:
Payım yoxdur ki heç nədən!

Çiçəklənən nə varsa mənim deyil,
Göyərən nə varsa mənim deyil,
Başqa bir qandan yaranmışam
Başqalarçın çalışmağa
Başqalarçın yanmağa.
Qürbətdir hər yan mənə,
Heç bir çiçəklənən, pıçıldayan, axıb gedən
Doğma deyil mənə.
Bir məzar qürbətidir həyat mənə
İsticə varlığıma, gencliyimə.

Bu zaman kükrədi savaşıñ qanlı dalğaları -
Eşitdim torpağın harayını:
“Sənsən mənim ətım, sənsən mənim qanıım!
Çıxart vətəmindən yadları!”
Onda duydum köksümdə
Qabaran dalğaları. –
Anladım ki, budur vətən.

Vilhelm Leman
(1882 - 1968)

Yayda məzarlıqda

Birəbitdən quşu uçur... qonur...
Qızılgüllərin qoxusu örtmüş məzarını,
Bu qədər xoş gün olmaz bir daha,
Oyan bu ölümdən, oyan, oyan!

Zəfəran çiçəkləri mavicə parıldayır,
Oyanıb da gəl sil üzümdən tərimi!
Nə qədər gözəldir, nə qədər xoş gündür!
Gəl yenə oturaq birlikdə.

Sirenlərin uğultusu, partlamalar, gurultular...
İnsanlar öldürür bir-birini...
Oyanma amandır, burax məni!
Bu zaman yaşamaq üçün deyil!
Səninə dərdin yox, tərək etmə yerini!

Oskar Lörke
(1884 - 1941)

Məktub

Evimin qaranlığında tək başına,
Sənsə uzaqda söndürsən lampanı,
Axşamdır artıq və qulaqlarımız
Eşidir hər nəyi, ancaq bizi yox!
Evinin bir kərpici görünməz gözümə,
Bir toz kimidir özün, evin bu dünyada,
Uçarsa başına birdən evin, ölmüş olsan
Nə bir soraq gələr, nə bir xəbər!
Sən də bilməzsən, mən də ölmüş olsam;
Bir cüt toz zərrəsiyik biz küləkdə; bu qədər!

Bahar

Bir pəncərədir küknar budaqları
Oradan baxıram uzaq tarlalara,
Kimdir durmuş yanımda mənim?
Hansı qadındır oxşayır əliylə alnımı?
Göstərir mənə barmağıyla ordakı küknarları?

Emi Heninqs
(1885 - 1948)

Yağmurlu bir gündə

Pəncərə şişəsində yağmurun səsi,
Bir çiçəyin qırmızı parıltısı,
Üzümdə sərin küləyin duyulması,
Oyanıram, yoxsa ölmüşəm?

Dünya uzaqlarda, çox uzaqlarda,
Bir saat çalır dörd kərə,
Mənsə hər bir zamandan uzaqdayam,
Yalnız səni birdən qucaqlamaqla varam...

İna Zaydel
(1885 - 1974)

Kiçik mahnı

Açarkən gözlərimizi ağırlaşır
Tumurcuq-tumurcuq röyalardan,
Bu zaman görürük heyvanların
Sümüklərilə şahların torpağını bir yerdə!

Ağcaqayın

Bir gün taparam səni ey ağcaqayın!
Əlbət, o gün gələcək,
Söylərəm sənə ey ağacım
Nə uzun çəkdi səni görə bilmək!

Görərəm səni qocaman və bəxtiyar,
Saxlarsan məni budaqların arasında,
Söylərsən a qızım! Çox gözlədim səni mən
Bir sonbaharlı yuvanda məni yelləyərək!

Qotfrid Ben
(1886 - 1956)

Sözlər

Bircə sən varsan və bir də sözlər vardır
Budur doğrudan var olan,
Nə rəsmi bir şeypur səsi, nə fəxri bir
qapı vardır,
Bir iz arama onlardan.

Sən süzürsən onların ruhunu
Arayırsan onların ən ilkin üzünü,
Keçən illərlə acılar çəkirsən
Ancaq tapa bilmirsən axtardığını.

O yanda insanlar yığışmış parıl-parıl
Onlar işıqlar içindədir,
Qırmızı, nəmli dodaqlardan qayğısız
Süzülür sözlər birbəbir.

Yalnız sənin illərindir tam başqa
Bir anlam içində saralan,
Bir gün başlanarkən hicadan rüyalar
Gedərsən səssizcə ardınca.

Qeorg Haym
(1887 - 1912)

Savaş

Oyanmış artıq çoxdan yatmış olan,
Oyanmış artıq dərin qübbələr altından,
Durmuş toranlıqda, qocaman və tanınmayan,
Qara əllərində tutub xıncım-xıncım əzir ayı.

Bir qərib qaranlığın kölgələri və şaxtası
Doldurur axşam hay-küyündə şəhərləri.
Dəyirmi alışveriş meydanları donur birdən,
Bir səssizlik olur, baxırlar xəbərsiz,
oyan-buyana.

Küçələrdə ehmalca bir sorğu toxunur çiyinlərə,
Kimsədən bir cavab eşidilmir, bir üz saralır.
Uzaq bir zəngin səsi titrəyərək gəlir birdən,
Sivri çənələrdə titrəyir saqqallar bu zaman.

Dağlarda başlayır rəqs edərək hayqırmağa:
“Ey döyüşçülər qalxın, indi döyüş vaxtıdır!”
Silkələyir qaranlıq başını və səslənir.
Ondandır minlər ölü kələsində
Zəncirin cingiltisi.

Uca bir bürc kimi çıxır birdən od içindən,
Qanlı axır çaylar günəşin son anlarında.
Bütün qarğılıqlar ölürlə örtülmüş,
Qonmuş ölümün ağ quşları onların üstünə.

Vəhşicə hayqıran qıpqırmızı köpəklərdir
bu zaman,
Tarlalar boyunca yüyürən çalın-çarpaz
od dəstələri,

Sıçrayır qaranlıqda gecənin qara dünyası,
Yanan dağlardır işıqladan onun kənarlarını.

Minlər sivri papaqlardır yanaraq çölləri
bürüyən,
Örtərək qapqaranlıq düzləri titrəyərək.
Qaçhaqaçdır bu zaman küçələr boyunca,
Onlarınsa qarşısında yanan meşələrdir,
Gur alovlardır.

Meşələri bölük-bölük yandıraraq udan alov,
Sarı yarasadır dəstə-dəstə, çalır caynağını
Yarpaqlara,
Savaş ormanlarda birər-birər ağacları
Yandırır gurhagur çevirir qapqara kömürlərə.

Böyük bir şəhər boğulur sapsarı tüstünün
altında,
Sonra da açaraq ağzını bir uçurum udur onu,
Dağılmış şəhərin üzərində yanaraq duran
bu div
Çıldırılmış göylərdə daha da odlanıb dalğalanır.

Fırtınadan didilmiş buludlarda yansıdığı
alovları,
Həyatdan boşalmış bu soyuq ölmüş
qaranlıqda
Yanmış göz işlədikcə, məhv olmuş bütün
gecə,
Yağdır qapqara, oddur yağın şəhərin
üzərində.

Sənin uzun kirpiklərin

Hildegard. K. üçün

Uzundur kirpiklərin
Qaranlıq sudur gözlərin,
Qoy dalım o suya,
Dalım dərinliklərinə.

Dalar mədən işçisi əlindəki
Cılız işıq saçan fənəriylə
Qiyətli daşların dərin ocağında,
Kölgəsi quyunun divarında.

Unudum deyə gündüzün
Hər bir hay-küyünü,
Qaçım deyə onun işığından, əzabından
Dalıram sənin qoynuna.

Küləyin sərxoş olduğu yer var tarlalarda,
Qaldırar orda başını
Azarlı tikanlar
Mavi göyə.

Ver əlini əlimə bir olaq,
Birləşək iç-içə,
Aparsın külək bizi,
Çevrilək quşların köçünə.

Dinləyək yayda fırtınanın
Tutqun orqanının səsini,
Və çimək sonbahar işığında,
Gündüzün mavi sahilində.

Arabir duraq qaranlıq quyunun
Kənarında,
Süzərək dərin səssizliyi
Arayaq sevgimizi.

Bəzən də çıxacaq kölgəli
Ormanlar qucağından,
Dalaq axşamın şəfəqlərinə,
Yumşaqca alınə toxunan.

Tanrısal bir hüznür susğunca
Ölümsüz sevgi olan.
Qaldır əlindəki küzeni
İç ondakı yuxunu.

Sonra bir gün durarlıq
Dənizin sarı ləkələrlə
Sentyabrın körfəzinə
Səssizcə axdığı sahilə.

Yaşamaq istəyirik
Susuz çiçəklər olan evdə,
Küləklər titrəyərək
Ötərək qaylar üzərində.

Əbədi mavilikdə yüksələrək
Qovağın budağından
Qəhvə rəngində bir yarpaq düşür
Və qalır sənə çiyində!

Susdular yayın şeypurları

Susdular yayın şeypurları çöllərin ölümündə,
Uçdular buludlar dalbadal qaranlığa,
Kirdi ormanlar itib batmışcasına,
Tabut ardınca gedən qara geymiş yaşlılar
kimi.

Solğun tarlaların dəhşətində başladı fırtına
hayqırmağa,
Keçdi qovaqlar içindən və əydi ağ bürc tək
birini,
Küləyin gətirdiyi süpürüntü kimi çuxur yerdə
Boz rəngli damlarıyla göründü kəndin evləri.

Amma çadırlar quruldu sonbaharın taxılından
Orda-burda göylərin bomboz havası
qarşısında,
Nə qədər yerlər ki, bomboş qaldı və kimsəsiz,
Dar küçələr arasında kimsə görünmədi.

Yalnız gecənin kölgəsi dil açıb ötdü və
qarğalar
Uçdular başsızca ağır buludlar altında
yağmurda,
Qaranlıqda yatmışlar kimi əsən yeldə təsəllisiz
Qara düşüncələr baş alıb bir başa qaçdılar.

Qeorq Trakl
(1887 - 1914)

Axşam mahnısı

Axşamları, gedərkən qaranlıq cığırlarda,
Görünər önümüzə solğun görüntümüz.

Susayarkən,
İçərik gölün aydın sularından,
Uşaqlıq çağlarımızın şirinliyi.

Yorğunca dincələrik kəndalaş kollarının altında,
Süzərək boz rəngli qağayıları.

Bahar buludları boylanar qaranlıq şəhərin
üzərində.

Sənin incə əllərini tutduqda
Açdın birdən iri gözlərini,
Artıq çox keçdi o günlərdən.

Amma sardımı ruhumu qaranlıq xoş
duygularım,
Ağ donunda görünərsən yenə də dostuna
Sonbaharlı mənzərədə.

Ruhsal toranlıq

Səssizlik qarşılaşır qaranlıq bir heyvanla
Ormanın kənarında;
Səngiyir təpədə xəfifcə əsən külək.

Susur iniltisi qaratoyuğun,
Eşidilmir artıq sonbaharın çaldığı ney
Qamışlıqda.

Xaşxaşdan sərxoşlanaraq
Uçursan göl boyunca
Qaranlıq buludların üzərində.

Ulduzlu göy üzü.
Qulağımda bacımın aylı səsi
Bu ruhsal gecədə.

Qalmadı artıq

Qalmadı artıq günlərin qızılları,
Axşamların qəhvə rəngi, mavi rəngi:
Çobanların astadan çalınan tütəkləri,
Axşamların qəhvə rəngi, mavi rəngi,
Qalmadı artıq günlərin qızılları.

Qışda

Soyuq və ağdır parıltısı çöllərin,
Qocamandır və kimsəsiz göy üzü,
Qarğalar hərlənirlər gölün üzərində
Enirlər ovçular dağlıq meşələrdən.

Ağacların qara üzərində bir susqunluq,
Yayılan od işığı daxmalarda,
Gəlir bir xizəyin uzaq səsi,
Yüksəlir ehmalca solğun ay.

Tarlanın kənarında bir heyvan qanayır,
Qarğalar sıçradır yerdə qanı,
Boylanır sarımtul qarğılar,
Soyuqdur, tüstüdür, ayaq izi boş ormanda.

Günəş

Hər gün doğur təpənin üzərində sarı günəş,
Gözəldir orman da, qaranlıq heyvan da,
İnsan da, ovçu da, çoban da.

Görünür qırmızımtul bir balıq gölün yaşıl
sularında,

Altında dəyirmi göy
Üzür bir balıqçı mavi qayığında.

Yetişir xəfifcə üzüm, taxıl,
Gündüz yavaşca varınca sonuna
Həm yaxşılıq, həm yamanlıq gözləyir bizi.

Gecə oldumu,
Qaldırır yolçu ağır kirpiklərini,
Qırılarkən günəş qaranlıq dərin dərələrdə.

Yay

Axşam ikən
Susur meşədə ququ quşunun iniltisi,
Əyir başını toxumlu bitkilər,
Və qırmızı xaşxaş çiçəyi.

Qara bir fırtına hədəsi
Təpənin üzərində,
Susur əski mahnısı cırcıramaların
Tarlada.

Qımiltısızdır şabalıd ağacında
Yarpaqları,
Xışıldayır pilləkəndə
Sənin donun.

İşıq saçır şam
Otaqda,
Gümüşü bir əl
Söndürür onu.

Külək yoxdur, ulduzu olmayan gecə.

Fridrix Şnak
(1888 - 1977)

Bir t k qızılg ll 

Açarkən mənim qızılgülüm,
A maq ist m sin istərəm başqa g ll r,
Çünki odur a an mənim k nl m ,
Dolduran işıqla i imi,
Ola bilməz ki başqa çiçək
Onun yanında açmış olsun,
Axı bir t k o qızılg ll 
Bir qızılgül bağçası a ılar  r yimd .

Georq fon der Vrinq
(1889 - 1968)

Az idi, az

Mənim abdal həyatımda
Bir də baxdım ki, artıq oyanmışam!
Başladım səni sevməyə,
Bu hələ az idi, az.

Ağzın nə gözəl, gözlərin nə duru,
Onlardı mənim istədiyim,
Bir də gördüm ki, bambaşqa olmuşam,
Bu hələ az idi, az.

Anamız oldun sən,
Yanında uşaqlarımız,
Oturub səninlə, seyr etdim səni
Bu hələ az idi, az.

Sonra başlandı fəlakətimiz,
Səni ölüm aparınca
Yas içində tökdüm göz yaşlarımı,
Bu hələ az idi, az.

Razımı qalım səndən?
Bir quş köçüdür burda həyat.
Özümlə sənə hər nə gətirsəm də,
Az olar yenə, az!

Kurt Tuxolski
(1888 - 1935)

Kimsənin suçu yox

Bir gün iki insan ayrılmalıdır;
Bir gün başlayacaq anlaşılmazlıq olan–
Yollar ayrılacaq, hər kəs gedəcək öz yolunu –
Kimdir suçlu olan?
Kimsənin suçu yox, ancaq zamandır
başqalaşan.
Yollardır kəşişən sonsuzlaradək.
Sonra hər insanda qalır bir şey başqasından –
Hər zaman nəşə var ardımızda qalan.

Bir zaman birləşib qatışdınız,
Əriyib də bir oldunuz,
Bir gün də soyudunuz –
Bir uşaq qaldı sizdən ki, mənəm,
Hərənizdən bir parça kimi, yeni bir insan kimi.

Hər kəs öz taleyi ardınca gedir.
Başqalaşmaq deməkdir bu həyat,
Arayır hər Mən, hər Sən olanı,
Gələcəkdir hər kəsin axtardığı,
Bir istəkdir hər kəsi sürükləyən, aparın sabaha,
Buna yoxdur bir açıqlama.

Klayre Qoll
(1890 - 1977)

Sənsən aradığı çayların

Sənə doğru axır bütün şirin sular:
Diz çökür buludlar önündə sənin,
Sənsən aradığı dünyanın çaylarının,
Sıçrayan su şırnaqları səni görsünlər deyə
Dikəlirlər ayaq barmaqları üstündə,
Bulaqlar sənin mahnılarını hər bir dildə
oxuyurlar,
Sən yeyəsən deyə göllər yeni balıqlar yaradırlar,
Sənin qırılmış rüyalarıdır dənizlərin suları,
Bir bulaq fışqırır mənim ürəyimdən:
Daha yüksəkdir Trayan qülləsindən.

*Trayan qülləsi:
Miladdan 112-113 il sonra. Roma imperatoru Trayanın
şərəfinə tikilmiş bir bürc.*

On il

On il keçdi məni sevdiyindən
On saniyə tək keçdi zaman,
Səni hər görərkən ilkin görmüş oluram:

Əllərinde qızılgüllər gətirmişdin,
Gözlüyünün ardında gələcək göz yaşların
Vitrin ardında almazlar kimi görünürdü,
Köksündə bir bildirçin vardı,
Utancaq əlcəklərinin altında
Gələcək zərifliklərin saxlanırdı.

On il keçdi məni sevdiyindən,
Zaman durmuş artıq saatlarda
O vaxtdan bu yana.

Neli Zaks
(1891 - 1970)

Sevənlər

Qorunur sevənlər göylərin
Hasarları altında,
Gizli bir şey var onlara nəfəs verən
Qutsal olur onların əlində daş,
Hər bir göyərən
Vətənidir onların.

Qorunur sevənlər hər zaman,
Onlarçün oxuyur bülbüllər,
Yalnız onların var qulaqları,
Onların çəkir dərini ormanların
İncə əfsanəsi ceyran-cüyür.

Qorunur sevənlər hər zaman,
Onlardır duyan batan günəşin gizli ağrısını,
Bir söyüdü budağında qanayarkən,
Onlardır öyrənən gecələrdə gülərək ölümü,
Səssizcə ölümü,
Həsretlərə axan bütün bulaqlarla.

Bu gecə

Bu gecə keçərkən o kənar küçədən
Girdi birdən qoluma
Öz kölgəm,
O bir yıpranmış paltardı
Apar məni özünlə deyirdi,
Sən artıq köçmək vaxtıdasan,
Yoxluğun rəngi mənə söyləyirdi.

Alfred Klabund
(1891 - 1929)

Barış

Canavarların parçaladıqları bir qoyun kimi
Salır barış özünü ölkəyə.
Əynində bir boz paltarı var,
Yırtılıb cırılmışdır büsbütün.

Gəmirilmişdir üz-gözü,
Gözlərində işıq qalmamışdır,
Artıq unutmuşdur çoxdandır
O bilmir heç öz adını.

Vaxtından çox erkən qocalan
Bir uşaq kimi,
Durmuş axşam küləyində,
Dilənir əlini açaraq.

Qızıl saçları parıldayır,
Günəşin saçılan işığında.
Dodaqlarında bir gülüş vardır
Solmuş bir ürəklə bir bənövşə əllərində.

Zavallı Kaspar

Haraya gedirəm mən?
Haradan gəlirəm mən?
Çöldəmiyəm, içəridəmi?
Dolumuyam, boşam yoxsa?
Harda dünyaya gəlmişəm?
Nə vaxt əkildi toxumum?
Saman üstə gecələdim,
Yanımda kişi, arvadı.
Sevdim səni,
Sən də sevə bildin məni?
Səni kədərli edirəm,
Sən də məni?
Dururam da
Düşürəm də.
Mən ki özüm bir kosmosam,
Mən yalnızam.
Mən var idim, olacağam.
Çox da yüngül, çox da ağır.
Haraya gedirəm mən?
Haradan gəlirəm mən?

Anton Şnak
(1892 - 1973)

Bombardman gecəsi

Dinləyirsən, keçən yoxdur.
Saat birmidir? İkimiy?

Saatların səsi yox ki. Səsləri tam
boğulmuşdur.
Külək boş yolda sürünür gizli-gizli.

Pəncərələrdə gecənin qaranlığı,
Yox bir işıq onlardan,
Divarlarda.

Hamı yatır... kişi, qadın... yanlarında
uşaqları...
Bir-birinin yanında, tək.

Yaraşığıl bir otaqda. Çox darısqal bir otaqda.
Qorxuludur yuxuları. Sarsıntılı.

Yatır hamı. Eşidən yox
Ki iblis kükrəyər birdən.

Yatır hamı. Göy üzündə çaxır ulduz
Düşür başqa uldazların dünyasına.

Yatır hamı, maska kimi. Qorxulu bir qaraltı tək.
Bir ürperti var canımda. Pəncərəni
bağlayıram.

Solur işıq...
Ölüm girir qapılardan ağlayaraq.

Qertrud Kolmar
(1894 - 1943)

Unudulmuş

K. J. üçün

Yanılırsan, uzaq olduğumu düşünərkən,
Deyirsən ölərsəm sənə vara bilməm?
Mən səni gözlərimlə tutaram,
Bu qaranlıq, bu iki ulduz olan gözlərimlə.

Çəkərəm səni göz qapaqlarımın altına,
Qapanar onlar və sən qalarsan orada,
Sən mənim ruhumdan necə qaça biləcəksən?
Usta ovçudan qaça bilərmi heç ovu?

Sən məni ata bilməzsən əllərimdən
Bir dəmət solmuş çiçək kimi,
Evlərdən bayıra tullanan və sonra da
Ayaqlar altında əzilən, dağılan çiçək kimi.

Nə qədər sevdim səni mən, ah, nə qədər
Nə qədər ağladım sənə yalvararaq!
Daha çox sevdim səni acılar çəkdikcə,
Gəlməyincə səndən bir məktub, bir xəbər.

Sən mənim dostumdun, mənim ağam
Və mənim adamda dəniz fənərimin keşikçisi,
Sən mənim meyvəli bağımın bağbanı
Sən mənə hər nəydin, heç nəyində insaf yox.

Nə zaman talandı limanım, bilmədim heç,
Orda saxlanırdı mənim gəncliyim,
Sonra orda gömüldü qumlara günəşlərim,
Mənsə durub da baxdım ardınca sənin.

İndi sənin yerişin qalmış mənim günlərimdə,
Paltarımızda qalan xoş qoxular tək,
Bu bir qoxudur ki, bilinməz necə olduğu, yalnız
onu
Duyarıq ömrümüz boyu üstümüzdə.

Karl Tsukermayer
(1896 - 1977)

Ölümsüzlük üzərinə

Ötən zamanla məkan
Köpükləri kimidir qabaran suların,
Dəyişir durmadan –
Varlıqsa ən kiçik canlının içindədir,
Yoxdur onun başlanışı, yoxdur sonu.

Ey özünü bilən insan!
Bir gün sənın də sonun var,
Qumlar kimi, bir damla yağış kimi.
Bil ki, dəniz, torpaq, sular,
Qayalar da qumlar kimi hələ varkən,
Durar sənın ürəyinin döyüntüsü.

Amma səndə bir od vardır, yoxdur adı,
Söndürə bilməz onu zaman.
Sən onunla ölməzlik qazanmısan –
Dağıldadı varlıq belə olmasaydı.

Adı yoxdur içindəki yanan odun,
Bütün odlar sönsə də, o sönməz ki,
O, ölümsüz olmasaydı
Ölərdi yaratmaq gücü də.

Fridrix Bişof
(1896 - 1976)

Yağmur mahnısı

Yay yağmuru tor kimi
Bağçanın üzərinə sərilərkən,
Bağça rəngli bir kəpənək tək
Onun içində gizlənərkən,
Ah necə başladıq oxumağa!
Dörd yanımızda pıçılıtsı yağmurun
Oynayırdı damlaları hər yanda
Bizsə səs verib yağmurun səsinə
Oxuyurduq birlikdə.

Yarpaqdan yarpağa sıçrayan
Yağmur damlası tək
Yoxdu sonu bizim də mahnıların
Söyləyin, nə tez keçdi günlər?
Oxu mahnını ey yağmur!
Gizlə məni öz torunda,
Qoy dinləyim o zamankı mahnımızı
Ki bir daha səslənmədi bu dünyada!

Manfred Hausman
(1898 - 1986)

Duman

Gərdi qanadlarını qar bütün günü
Ağacların, çöllərin üzərində,
Budur gəldi duman da gizlədi
Qarı öz içində,
Görünməz oldu kəndin evləri,
Və ağaclı yollar... təpələr...

Gedirik ikimiz bu cığırda,
Keçirik yanından tikanlı məfillərin
Və qaratikan kollarının,
Kor üstü içində başlayır
Axsam qaralmağa,
Qonur qırov kolların üstünə.

Sönür gündüzün son işıqları,
Dörd yanımızda boğuş bir heçlik var,
Bir qarabasma kimidir,
Və quyunun sularında
Boğulmuş bir insan tək.

Təngiyir köksümüzdə nəfəslərimiz,
Sığınır çiyinimiz bir-birinə,
Dinləyirik... Səssizlik... Heç yanda bir hənirti
yox.

Qaralır heçlik qarşımızda,
Duyuruq aramızda bu zaman
Şirin bir istiliklə, dərin bir güvənliyi,
Durmuşuq içində heçliyin,
Amma tək deyilik, birgəyik.

Bilinməz olsa da hər nə bizə,
Duman sarsa da gecəni,
Olmasa da ümid verən bir ulduz da,
Bizik sevgimizlə anlamı kosmosun
Salarkən qolunu boynuma.

Bertolt Brext
(1898 - 1956)

Mari A. Nın xatirəsinə

O mavi sentyabr ayının bir günündə
Gənc bir alça ağacının altında
O solğun səssiz sevdanı qollarımla
Sardım gözəl bir rəya kimi.
Başımızın üstündə o xoş yay göylərində
Seyr etdim uzun-uzun bir buludu.
Nə qədər ağdı, nə qədər ucalarda,
Bir daha baxarkən, artıq yoxdu o.

O gündən aylar gəlib keçmişdir,
O alça ağacları indi hardadır?!
Soruşursan nə gəldi başına o sevdanın?
Mənsə söyləyirəm: artıq unuduldu.
Əlbəttə bilirəm nə demək istəyirsən,
Doğrusu qalmamış yadımda onun üz-gözü də,
Bilirəm ancaq onu öpdüyümü.

Bir də ki, o ağ bulud göy üzündə olmasaydı
Unudardım çoxdan onu öpdüyümü,
Mən o buludu heç vaxt unudmaram,
Axı o çox ağdı, həm də çox uca,
Bəlkə çiçəklənir hələ də alça ağacları,
Bəlkə o qız da indi yeddi uşaq doğmuşdur,
O buludsa çiçəklənirdi gəldikcə,
Başımı qaldırarkən küləkdə getmişdi.

Təkər dəyişmə

Oturmuşam yolun qırağında
Sürücü dəyişir təkəri,
Gəldiyim yeri sevə bilmədim heç,
Getmək istədiyim yeri də sevə bilmirəm heç,
Bəs nədən səbirsizliklə gözləyirəm
Təkərin dəyişilməsini?

Sevgi mahnısı

Səndən ayrılıb gedəndən sonra
Bir gün gəlib keçdi onun üzərindən,
O gündən başladım mən görməyi:
Gördüm ki, hər insan sevinir.

O axşamdan bəri,
-Sən bilirsən-
Bilirəm ağzımın gözəl olduğunu,
Bilirəm çevikdir qıçlarım da.

İndi artıq duyuram:
Doğrudan da yaşılmış ağac, kollar da,
çəmənlər də,
Necə də sərin, gözəldir su
Çiməndə.

Tüstü

Gölün kənarında, ağaclar altında kiçik ev.
Tüstü yüksəlir evin damından burum-burum,
Nə qədər təsəllisiz olardı o ev
O ağaclar və o göl
Tüstü olmasaydı orada.

Çağdaş əfsanə

Döyüş meydanında axşam oldu,
Düşmən artıq yenilmişdi,
Teleqraf telləri səslənərək
Yetirdi hər yana bu xəbəri.

Dünyanın başqa bir yerində o vaxt
Hönkürtü səsləri göyləri doldurdu,
Çılğın bir haray dərdli ağızlardan çıxaraq
Sarsıtdı yerlə göyü,
Minlərlə dodaqlardan qarğış səsləri eşidildi,
Minlərlə əllər nifrətlə yumruğa çevrildi.

Dünyanın bu yanında o vaxt
Şənlik səsləri göyləri doldurdu,
Hər yanda çal-çağır, bayram şənliyi!
Körükləndi kökslər azad nəfəslərlə,
Minlərlə dodaqlardan əski dualar ucaldı,
Minlərlə əllər şükür deyə qaldırıldı.

Gecənin gec vaxtında hələ də
Teleqraf telləri ölülərdən verdi xəbər,
Cənazələrlə örtülmüşdü hər yan, nə qədər!
Düşmən də, dost da susmuşdu o zaman,
Ağlayırdı analar ovunmadan.

Bizdən sonra gələnlərə

1

Gerçəkdən, qaranlıq bir zamandır çağımız!
Ağılsızlıqdır suçsuz deyilən söz.
Duyğusuzdur saf alnı olan,
Gülən varsa, hələ eşitməmiş
Dəhşətli xəbəri.

Necə bir zamandır bu
Ki bir cinayətə bənzəyir
Ağaclar haqqında söz söyləmək,
Çünki bu susmaq deməkdir
Alçaqlıqlar qarşısında!

Yol ilə rahat-rahat gedən insan
Çata bilməyəcəkmi dar ayaqda
Onu gözləyən dostlarına?

Doğrudur, çıxara bilərəm çörək pulumu,
İnanın, bu ancaq təsadüf üzrə olur.
Mənim etdiklərim
Mənə doyunca yemək haqqı qazandırmır,
Təsadüf üzrə toxunulmaz qalmışam,
(Bəxtim yatarsa baxarsınız ki, batmışam.)

Mənə deyirlər ki, ye, iç! Və sevin ki,
Varındır bu!
Ancaq mən necə yeyim, içim,
Aclarındırsa mənim yediklərim,
Bir içim su yoxdursa susuza
Mənim içdiyimdən?
Yenə də yeyirəm mən, içirəm mən.

Müdrük olmaq istərdim ürəyimcə,
Əski kitablarda yazılmış müdrüklik nə demək:
Qaçmaq həyatın qalmaqalından və qısa
Ömrü səksəkəsiz vurmaq başa,
Kimsəyə zor etməmək,
Yaxşı olmaq yamanın qarşısında,
Göz yummaq arzulara, unutmaq onları,
Bu deməkdir müdrüklik.
Mən bunları edə bilməm,
Gerçəkdən, qaranlıq bir zamandır çağımız!

2

Gəldim şəhərlərə, qarışıq bir zamanda,
Aclıq hakim idi.
Üsyan başlanarkən, qoşuldum insanlara,
Mən də qəzəbləndim onlar kimi,
Belə keçdi bu dünyada
Ömrüm mənim.

Döyüş meydanları arasında yeyib içdim,
Qatillər olan yerdə yuxuladım,
Qoruya bilmədim sevgimi,
Səbirsizliklə seyr etdim təbiəti,
Belə keçdi bu dünyada
Ömrüm mənim...

Yollar bataqlığa qovuşurdu mənim
zamanımda,
Sözlərim satdı məni cəlladlara,
Əlimdən az iş gəlirdi. Ümidimsə bu idi ki,
Hakimlər daha da əmindilər mən olmasam.
Belə keçdi bu dünyada
Ömrüm mənim..
Gücümüz lap az idi, mənzil isə
Çox-çox uzaqlarda,

Gözlə görünsə də
Çata bilməyim imkansız.
Belə keçdi bu dünyada
Ömrüm mənim.

3

Ey bizim boğulduğumuz sulardan
Bir gün boylananlar!
Bizim qüsurlardan söyləyərkən,
Düşünün sizin can qurtardığınız
Bu qaranlıq zamanı.
Dəyişən başmaqlar tək dəyişdik ölkələri
Keçə-keçə siniflərin savaşından,
Sarsıldıq görərkən
Haqsızlıq olan yerdə
Üsyandan xəbər olmayanda.

Və bilirdik həm də
Alçaqlıqlara nifrət etmək
Eybəcərlik yaradar üzümüzdə,
Qəzəblənmək də boğar
Səsimizi,
Dostluq yaratmağa çalışan biz
Özümüz, dostluq edə bilmədik!
Ey bizdən sonra yaşayanlar!
Bir gün insan insana yardımçı oldumu
Xatırlayın bizi də
Bağışlayın bizi də.

Erix Kestner
(1899 - 1974)

Divar dibində kor

Nə ümid var ürəyində nə kədər
Salaraq başını aşağı
Oturmuş divarın dibində yorğunca
Oturmuş və düşünür:

Bilirəm ki, heç bir möcüzə olmayacaq,
Hər nə qalacaq hər zamankı kimi,
Görməyeni görən olmayacaq,
Görünməyən deməkdir görməyən.

Addımlar gəlib gedir,
Bunlar necə insanlardır?
Nədən bunlardan biri durmayır?
Mən koram, siz də ki, korsunuz.

Bir səlam çıxmaz könlünüzdən
Görünməz ki üzünüzdə,
Eşidilməsəydi ayaq səsiniz
Düşünərdim ki, yoxsunuz.

Bir az yaxın gəlin, oturun,
O zaman anlarsınız korluq nədir,
Əyilsin başınız, qapansın gözüünüz
Onda bilərsiniz bilmədiyiniz olanı.

İndi gedin artıq, siz ki, tələsirsiniz!
Sanın ki, heç nə olmamış,
Amma birçə bunu heç vaxt unutmayın:
“Görməzlər görə bilməyeni.”

Paula Ludviq
(1900 - 1974)

Öz ulduzum

Doğdu gecəyarısı ulduzu,
Heç bir ulduz qalmadı göy üzündə,
Yatdı artıq əsən yel də,
Yox hənirti bir canlıdan,
Bütün varlığım ilə iki göz olmuşam
Süzürəm uzaqlarda
Öz ulduzumu.

Harda?

Hardadır bağçamda
Mənim izimi
Arayan dost?

İndi küləkdə inildəyir
Qapısı,
Unutdum gedərkən ah
Bağlamadım.

Dəniz kənarında

Durmuşdum dənizin kənarında,
Ürəyimdə dənizdən şikayətim,
Mənə gətirən dalğaları
Amansızca apardı və bir daha gətirmədi.

Kim bilir, bəlkə də belədir
Çatmaz bir ömür
Onun dönməsini gözləməyə.

Şaxta

Şaxta çatdımı zirvəsinə
Ən dözümlü quşlar da
Çığırar
Və sonra donar...

Mari Luize Kaşnitz
(1901 - 1974)

Kiçik ballada

Dönürəm evimizə yenə də,
Bütün divarlar yerindədir,
Bağçanın otları məxmər tək,
Bir çəpərin içindədir,
Bir lövhə asılmış oradan:
“Lütfən dilənçi gəlməsin!”
Atamın geyimi yaxşıdır,
Anamsa ipək paltarında,
Birdən qardaşımı anıram
Oturarkən masanın arxasında,
Çıxarıram onu məzarından,
Oturur çalışqan Liza ilə daşın kənarında,
Deyirəm indi bir yatağın var, çörəyin yeməyə,
Dön artıq, gəl evə!
Onun alnında bir maraqsızlıq işarəsi,
Əllərində ağ çörək,
Qalxır yerindən və keçir evin kənarından,
Gedir gündoğanda al işıqlar olan yerə.

Sonbaharın addımları

Sən ey sevimli sonbahar!
Hələ yarpaqlar istidir,
Hələ parıl-parıl
Yayın havasından,
Ariq ayaqlarıyla
Bir dırmaş
Bir də en
Budaqlardan.

Ürəksizlik

Ürəkli olanlar bilirlər ki
Yoxdur oyanmaq bir daha
Dönməz çürümüş ət yerinə
Qiyamət olan gündə,
Yoxdur kimsəni xatırlamaq
Yoxdur kimsəylə qarşılaşmaq
Yoxdur xoş zaman
Yoxdur işgəncə,
Mənsə
Ürəkli deyiləm.

Roze Auslender
(1901 - 1988)

Sənin rəngin

Ağdır mənim rəngim
Onda bütün
Rənglər var.
Yaz mənə
Sən də rəngini.
Mavi olsun istərəm
Yaşıl olsun
Ya qırmızı.

Kağız

Kağızdır kağız
Və həm də ki
Bir yoldur
Ulduzlara
Rəməzlərə, duyğulara
Görünməyən sirlərə
Və bir də ki
İnsanlara.

Duz

Bir dənəcik duzdur
Qarışmış
Gerçəyə.

Göz yaşları
Duzudur kədərin.

Yelləmiş
Torpağın duzunu
Suyun yelləncəyi.

Sürtmüş
Ana dəniz
Duzu canına.

Gizli olanlar

Bitməz gücü sevgimin
Gizli olanlara.

Üzülər məndə
Sevinər məndə.

Kimsəsiz bir ölkənin
Kırılıçasıyam,
Sənə sığınım deyə gəlirəm
Ey kim olduğunu
Bilmədiyim!

Suçlu

Unudulmamış büsbütün
O cənnət ki
Suçumuz
Yoxdu orda,
Gözəl idi alması
Şirin idi,
Görmək öyrətdi bizə
Onun suyu.

Suçlu yaşayaq dünyada
Sevək
Yasaq sözləri,
İnsanları,
Bu qorxulu göy altında.

Zindanda

Gətirdilər məni
Zindana,
Bilmirəm nə üçün!
Siz nəsiniz?
Bir heçdir şair olan
Siz nəsiniz doğrudan?

Hücrəmdə
Oxuyurdum gənc qadına
Əfsanə şeirləri
Öyrənirdi o rahatca.

Şahmat fiquru düzəldirdik
Yumşaqca çörək qırığından,
Oynayarkən,

Dəlikdən
Baxırdı göz:
Yasaqdır oynamaq
Yasaqdır yazmaq, oxumaq!

Bayırda on dəqiqə ola bilmək,
Və göy üzü
Mavi bir nağıl idi,
Əl edirdi bir ağ bulud:
Gözləyir anan səni!

Arxamda

Arxamda
Dünyanın nəfəsi,
Arayıram üzünü
O durmuş aynada:
Yanaqlarında qorxu var
İtmiş baxışı
Hardasa!

Gizli işıq

Sözlər var
İşıqlıdır,
Sözlər var
Qara bir sehirlə süzər məni,
Çıxarıb onlardan
Gizlənmiş işığı
Qoyaram qaranlıq könlümə,
Yaşamaq
Beləcə.

Dincəlmək

Aradım səni
Hər zaman.

Arabir
Sığındım
Bir anlığa qoynuna
Ana köksünə uşaq kimi,
Mutlu oldum qoynunun istisində
Qorundum kölgəndə.

Ey min bir rüyaların
Ən gözəl nağılı!

Quş

Səslənir yavaşca qanadları
Bu quşun
Pəncərəmdə.

Uzaqdır rəya kimi
Yaxındır tük kimi
Səlamdır bir yay günündən.

Vurğundur
Mənim kimi.

Sevirəm mən onu
Sormadan
Sevirmi o da məni?!

Qardaşım quş

Çatmır göylərə
Göz yaşlarım.
Kim saldı məni
Bu qaranlıq
Odaya?!

Həsretəm torpağın
Çılpaq gövdəsinə,
Yalnızam
Tək-cə bir quşdur gələn
Arabir
Pəncərəmə.

Qardaşım quş!
Özünlə apar məni!

Rənglər

Yenə yumrulanır qızılgüllər
Aparır yeni başlanış
Özüylə səni də.

Düşür suya yaşın sənin
Çiçəklənir
Barmaqlarının ucları.

Yaşıl sözlərlə danışır
Bitkilər,
Mavi sözlərlə göy üzü,

Günəş tutur qızıla
Addımlarını.

Gəlir səninlə kölgən də
Uzun
Qara...

Səndə olan mələk

Sevinər içindəki
Mələk, səndəki
İşığa.

Ağlayar səndəki qaranlığa.

Sevda sözləridir
Qanadlarının səslənişi
Şeirlərdir və oxşamalar...

Qoruyar
Sənin yolunu.

Mələyə doğru at
Addımların!

Tikanlar

Tikan oldu
Əkdiyimiz
Qızılgüllər!

Bağbanın sözləridir
Təsəllimiz:

Yatır hələ qızılgüllər
Sevmək gərək
Tikan vaxtını da!

Mutluluq

Mutluluq röyası
Qaçır məndən
Onu görmək istəyərkən.

Çox oldu rüyalarım
Qaranlıq şeylərdən.

Arabir
Bir ulduz gəlib durdu
Rüyamın göylərində
Yalnız bir anlığa,
Sonra qopdu
Ağappaq
Düşdü
Saçlarıma!

Hər zaman yenidən

Hər zaman ölmək yenidən
Və dirilmək bir daha.

Qürbətdir vətənim,
Özgədir bacı-qardaşım.

Mən bir ölüyəm
Yaşayan
Və sevən həyatı.

Ağaclar üzərinə

Yoxdur sonu
Ağaclardan söyləməyin,
Nə qədər ki sözlər vardır
Nə qədər ki ağaclar var.

Kim yaşayar
Ağaclardan
Təsəlli almadan?

Olmadı mərifətin
Ağacını tanıyan.

Sev

Yanması, sönməsi
Fırtınanın,
Buludlar şişədən,
Rəqs edən
Oynayan quşlar
Pəncərədə.

Bir uyum hər yerdə...

Unut!
Sərt olanı,
Bağışla
Yamanlığı!

Sev!
Ölənləri...

Kristiyane Lavant

(1915 - 1973)

Sənin bu sığınağın

Çoxdan gəlmirsən bu sənin
Sığınağın olan yerə,
Çıxar ucqar damından tüstüsü,
Dağıtmış yanındakı bulağı
Əncir ağacının kökləri,
Acından ölsəm də yemirəm
Səninlə yemək istədiyim
İsti-isti gətirdiyim
Bu çörəyi,
Yalnız səninlə yemək istərdim,
Daş kimi olmuşdur bu çörək,
Bilmirəm nədəndir unudulmuşcasına
Yuvarlanır evdə özbaşına.
Dinləyirəm çox vaxtları yuxumda səsin:
Gəlin, nə olar, bölün məni
Yeyin məni!

Herta Kreftner
(1928 - 1951)

Axşam

Axşam şəfəqlərilə getmək istərəm,
Qızıl işıqlarla
Çox – çox uzaqlara,
Axşam şəfəqlərində ərimək istərəm,
Küləklərlə əsmək istərəm,
Başsız əsən
Və soyuq ulduzlara
Yüksələn küləklərlə.

Eyni ayın altında

Eyni ayın altında kədərliyə
Avstraliyada bir kişi
Və burda mən,
Ay başladımı doğmağa
Söyləyir orda kişi:
Ey mənim arzularımdan göyərmiş ay!
Ey yalnızlıq çöllərinin bitkisi!
Ey uğursuz sevdaların dünyası!
Bu isti yay gecələrində mən nədən
Bunca təkəm?

Mən də burda söyləyirəm:
Ey amansızlıqlar, soyuqlar dünyası
Ey yatmayanların fənəri
Sən ey sevməyənlərin ulduzu ay!
Bu soyuq qış gecələrində mən nədən
Sevmirəm?

Bu zaman
Ağlayaraq mahnımızı eşidən ay
Ziyarətdən dönüb gələn
Bir rahibənin boynundakı
Ucuzlu qızıldan medala bənzəyir.

Baumqartner
(1944 - 2015)

Axşam olur...

Axşam olur, dünya susur...
Bax gör sənə nə söyləmək istəyirəm:
Bu qaranlıq əsla səni qorxutmasın,
Alaram səni qollarım arasına ehmalcadan,
Bil ki, yoxdur indi təhlükə, sevilirsən, oxşanırsan,
Doğrudur taledən yara aldığımız,
Amma üzülməməlidir bir-birindən əllərimiz,
Yoxsa kədərli olar olduqca ömrümüz...

Əlbət bir gün gələr qaranlıq bir zaman,
Ondadır ki, yas olar ömrümüz də,
Duyarıq onu biz qurşun tək üstümüzdə
Və bir daha qurtula bilmərik altından...
İndi o günü düşünmə, nə olar!
Axı onun dərdi var, ağrısı var...
Gəl bu gün yaşayaq və bilək ki
Bu gün bir göz qırpımında keçəcəkdir...

Mən bütün varlığım ilə çalışmaq istərəm,
Ki tale bizə artıq toxunmasın,
Bizi bir-birimizdən qoparmasın,
Axı mən yas tutmağı heç bacarmaram!..
Gəl indi bu çətin yolu birgə gedək,
Sarsılmadan, əl-ələ verərək...
Nə qədər sənə mən bu zamançün
minnətdaram,
Axı sevgimiz ölməzlik içində ölməyəcək...

İncələn ay

Mən bu gün yuvarlağam
Söyləyir ay,
Nə olsun ki!
Mən özüm də yuvarlağam-
Deyir günəş,
Həm də belədir hər zaman,
Məndən aldığı işığın
Solub gedər
Sən doğanda
Və həm də ki
Batdığı an,
Dinləyir bunu ay
Dinlədikcə incəlir
İncəlir qayğıdan!

İçindəkilər:

Hildeqard fon Binqen:	
- Ruh	9
Der fon Kürenberq:	
- Şahin	10
Ditmar fon Ayst:	
- Sevgilim	11
Valter fon der Foqelvayde:	
- Cökə ağacının altında	12
- Rəqs mahnısı	13
- Deyilənlər və edilənlər	15
- Bahar həsrəti	15
- Doğru sevgi	16
Volfram fon Eşənbax:	
- Gündüz mahnısı	18
- Sevdə yanğısı	20
Hans Zaks:	
- Aşpaz və durna	21
Adsız bir şairdən:	
- Ağır yuxu	24
Martin Opitz:	
- Gəl	25
- Şərab mahnısı	26
Fridrix fon Loqau:	
- Yaman zaman	28
- Ən böyük sərvət	28
- Ovcuyumuq	28
- İnanmıq	29
- Tanrının və xristiyanların sevgisi	29
- İstənilən zaman	29
- Qadın və balıq	29
- Rahatsızlıq	30

Simon Dax:	
- Taravlı Enşen	31
- Bahar mahnısı	32
Yohanes Rist:	
- Artıq gəldi soyuq qış	34
Katarina Reqina fon Qrayfenberq:	
- Yağmur	36
- Bitən qış üçün	37
Adsız bir şairdən:	
- Gizli	38
Adsız bir şairdən:	
- Layla	40
Paul Fleming:	
- Elzenin vəfalı ürəyi	41
- Sonet	43
Andreas Qrifiyus:	
- Doğulduğum gecə	44
- Zamanı süzmək	44
- Özünü bəyənmişlik	44
Kristiyan Hofman fon Hofmansvaldau:	
- Sonbahar	46
- Olmalısən	47
Anqelus Silesius (Yohanes Şefler):	
- Təməl ol ey insan	48
Kristian Vayze:	
- Birdən qocalıq	54
Yohanes Vilhelm Ludviq Qlaym:	
- qaçır hər vaxt	56
- Amaliya	57

Anna Luiza Karş:	
- Mənim həyatım	58
- Kilsənin direktoru Roxov üçün	59
Fridrix Qotlib Klopştok:	
- Qızılgüllərlə	61
- Əski məzarlar	62
Karl Vilhelm Ramler:	
- Kavalər və kəndli	63
Qothold Efraim Lessinq:	
- Şərab üçün	64
- Güzəl bir qız üçün	64
- Bir yalançıya	65
- Cırcırəmə üçün	65
- Ölmüş bir meymun üçün	65
- Dəyərsiz bir şairin güzəl qızı üçün	66
- Bir oğru üçün	66
- Pişikdən xoşlanan şair üçün	66
- Ölü törəninədə danışan adam üçün	66
- Cənnət	67
- Pis arvad	67
- Zəlzələ	67
Matyas Klaudius:	
- İnsan	69
- Axşam mahnısı	69
- Sevgi	71
- Bahar	71
- Savaş mahnısı	72
- Ulduzları tanıyan Lize	73
Yohan Qeorq Yakobi:	
- Kloe üçün	75
Adsız bir şairdən:	
- Gizli sevdə	76
Yohan Qotfrid Herder:	
- Ən keçəri	77

- İnsan və kölgəsi	78
- Fəth etmə xəstəliyi	79
- Dünyanın uyumu	79
- Qarşılaşdırma	80
- Bizimki və özgeninki	81
Ludviq Haynrix Kristof Hölt:	
- Sevgi	82
- Dilək	83
- Sevincə doğru	84
Yohan Volfqanq Qöte:	
- Oxuma kitabı	86
- Balıqçı	86
- Gözəl gecə	88
- Qovuşma və ayrılıq	88
- Yolçunun gecə mahnısı	89
- Rahatsız sevda	90
- Sular üzərində ruhların mahnısı	91
- Tanrısal olan	92
- Prometey	94
- Miqnon	96
- İstəmə	97
- Yanır içim	97
- Ürəkləndirmə	98
- Gəzənin mahnısı	98
- Filine	99
- Arfaçalan	101
- Sevgilinin yaxınlığı	101
- Ay üçün	102
- Tapdığım	103
- Mutlu həsrət	104
- Yasalar və haqlar	105
- Ata-analar	105
- Kölə	105
- Sonu olmayan	106
- Bütün	106
- Görünməyən	106
Fridrix Şiller:	
- Uzaqlardan gələn qız	107

- Dünyanın bölüşülməsi	108
- Konfutsinin sözlərindən	109
- Sir	110
- Ümid	112
- Gözləyərkən	113
- Həsret	115
- Bildirmə	116
- Bilim	116
- Dost və düşmən	117
- Gözlənti və doğrulma	117
 Yohan Peter Hebel:	
- İl bayramı	118
 Yohanes Qaudenz Salis-Sivis:	
- Sonbahar mahnısı	119
- Qış mahnısı	120
 Jan Paul:	
- Sizə söyləyirəm	122
- Ey ulu təbiət	122
 Yohan Qotfrid Zoyme:	
- Mahnılar	124
 Yoaxim Perinet:	
- Şərab	125
 Qeorq Filip Şmid Fon Lübek:	
- Qəribin axşam mahnısı	126
 Ernst Moritz Arnd:	
- Nədir bu çağırış?	127
 Fridrix Hölderlin:	
- Vətən	129
- Keçmiş və indi	130
- Günəş Tanrısına	130
- Parzələr üçün	131
- Həyatın yarısı	132
- Uşaq ikən	132
- İnsanların sayğısı	134

- Şair	134
Sofi Mereau:	
- Uşaq	136
- Ölməz olan	136
- Sevinc bayrağıdır hər budaq	137
- Qul olmaq nə şirindir sevgiyə	137
- Gələcək	138
Novalis:	
- Orfenin mahnısı	139
- Sevgi	141
- Çobanın sevgisi	142
- Sevginin səsi	143
- Bilmirəm nə olduğunu	144
- Yanet üçün	145
- Çimmək	145
- Çəmənlər yaşılıanırdı	146
Haynrrix fon Klayst:	
- Ulu barış	148
- Gənc oğlanın şikayəti	148
Klemenz Brentano:	
- Sus ey könlüm, çıxırma ki!	149
- Necə də səssizdir qımiltısı yarpaqların	150
- Ölməzlik	151
- Danış mənimlə uzaqlardan	152
Karoline fon Qünderode:	
- Sevdə	154
- Qıpqırmızı	154
- Hər yanda sevgi	155
- Sevginin bağları	156
- Qaçmaq	157
- Görürəm axşam şəfəqlərini	157
Ludviq Axim fon Arnim:	
- Atımla ay işığında	158
- Yuva	159

Adelbert fon Şamisso:	
- Qızılgülün qönçəsi	160
- Xatırlamal	161
- Ataların sarayı	161
- Belədir dünyanın gedişi	163
Leopold Şefer:	
- Sakinlik	164
- Tələsmədən	165
- Öpüş	165
- Sevginin vətəni	166
- Qızılgül kimi	166
- Günəşin görə bilmədiyi	167
Mariyane fon Villemer:	
- Nə deməkdir bu canlanma	168
- Qısqanıram səni ey külək	169
Betina fon Arnim:	
- Bu təpənin üzərindən	170
- Sevgi	170
- Çiçəklər	171
- Dəniz mahnısı	171
Yustinus Kerner:	
- Yolçu mahnısı	173
- Yalnız adam	174
Ludviq Uland:	
- Bahara inam	176
- Birliyimizdə	176
- Dincəlmə	177
Adsız bir şairdən:	
- Ay üçün	178
Fridrix Rükert:	
- Qırx yaşında	179
- Axşam mahnısı	179

Yozef Frayher fon Ayşendorf:	
- Qırılmış halqa	181
- Vida	182
- Şən gəzən adam	183
- Uşağımın ölümü üçün	183
- Qocalıq vaxtı	184
- Yatmış mahnı	185
- Keçdi	185
- Qürbətdə	186
- Xoruz	186
- Toranlıq	186
- Axşam mənzərəsi	187
- Tanrı xeyir-duası	187
- İssız vadi	188
- Qış gecəsi	189
- Sabah	190
- Onunla	190
Theodor Körner:	
- Palıd ağacları	191
Franz Qrillparzer:	
- Piano yanında	193
- Təsəlli	195
Vilhelm Müller:	
- Cökə ağacı	196
- Yolgöstərən	197
Auqust Qraf fon Platen:	
- Gecə ikən	198
- Qoy oxuyum dərinliyində olanları	199
- Ruhla bədən kimi	199
- Uzaqlara	200
Anete fon Droste-Hülshof:	
- Hava	201
- Su	202
- Bahar	203
- Yay	204

- Sonbahar	204
- Qış	205
- Qız	206
- Rəya	206
- Göl	208
- Qarğı	208
- Cökə ağacı	209
- Göl kənarında uşaqlar	210

Haynrix Hayne:

- Sorğular	211
- Baharın gətirdiyi xəbər	211
- Harada?	212
- Axşam toranlığı	212
- Hər gecə rəyamda	213
- Qoca qızılgül	214
- Əski mahnı	214
- Uzaq üfüqlərdə	215
- İşıqlı yay səhərində	216
- Siyasi bir şair üçün	216
- Hofman fon Fallersleben üçün	217
- Buludlar üstə dincəlir ay	218
- Cavab	219
- Göz yaşlarımdan	219
- Ulu mahnı	219
- Dəniz kənarında duran qız	221
- Əsra	222
- Kədərli	222
- Əlmənsur	223
- Birinci olan üçün	224
- Balıqçı qız	225

Haynrix Hofman fon Fallersleben:

- Uşaqlar bayramı	226
- Axşam mahnısı	226
- Özgələr	227
- Pivə içdiyimiz zaman	228
- Azadlıq mahnısı	229
- Bircə hökmdar bilməz bunu	230
- Ay	231
- Hər nədən uca olan	232

- Yeni bir dünya yaratsın əllərin	232
Vilhelm Hauf:	
- Atlının səhər mahnısı	233
- Emilie üçün	234
- Xəstə	235
- Yazar	236
- Onun gözləri	237
- Dilsiz sevda	238
Nikolaus Lenau:	
- Ay işığı	239
- Göl kənarında gecə	240
- Qış gecəsi	241
- Gözlərin	241
- Sevda bayramı	242
- Üç qaraçı	242
- Çaya baxarkən	243
- Kədər üçün	244
- Ayrılıq	245
- Ölümə söylədiyim	246
- Axşam lövhələri	246
Yohan Nepomuk Foqel:	
- Tanıyan	248
- Şeirlərim üçün	249
- Dostluq	250
- Yalnız qartal	251
Yuliyus Mozen:	
- Azadlıq	252
- Mənim palıd ağacım	252
- Dağ mahnısı	253
Anton Vilhelm Fon Tsukalmaqlyo:	
- Çiçəklər və sevənlər	255
Eduard Mörike:	
- Gecə yarısı	256
- Doyumsuz sevgi	256
- Sorğu və cavab	257
- Bahar	258

- Sevgili üçün	258
- Təkbaşına	259
- Düşün könlüm	259
- Ormanda	260
- Əski bir rəsm	261
- Piano çalan	261
Yohan Qabriel Zaydl:	
- Ölmüş əsgər	262
- Həyat	263
Robert Raynik:	
- Ax ey dumduru mavi göy	265
- Anam üçün	266
- Çay	267
Fridrix Halm:	
- Sevgi	269
- Səninlədir xəyallarım	269
- Kitab və arasındakı	270
- Eşitməyən ana	271
- Bir gün	272
Ernst fon Feuxtersleben:	
- Söz	273
- Xatirə	273
- Demək	274
- Tanrının məsləhəti	274
Anastasius Qrün:	
- Kitabdakı yarpaq	275
- Sahildə	275
- Dənizi səmləyarkən	276
Fridrix Teodor Fişer:	
- Sorğu	279
- Mənim pişik balam	279
- Təsəlli	281
- Genişlik və dərinlik	281
- Gözlə bir az	282

David Fridrix Ştraus:	
- Qorxma	284
- Evə dönərkən	284
- Nədən gəlməzsən özün	285
Yuliu Hammer:	
- Baxaraq tutqun buludlara	286
- Pozma röyasını uşaqların	287
- Sonradan	288
Ferdinand Frayliqrat:	
- Çörək	289
- Azadlıq və haqq	292
- İş	294
Herman fon Qilm:	
- Gecə	295
- Qeorqine	295
- Ölülər günü	296
- Səssizlik	297
- Qoyma...	298
Haynrrix fon Müler:	
- Çaşbaşlıq	299
Fridrix Hebbel:	
- Ən yüksək olan	300
- Gecə mahnısı	300
- Gecə duyğusu	301
- Mən və sən	302
- Yay mənzərəsi	302
- Dünya və mən	303
- Bir heyvan üçün	304
- Çiçək və qoxu	304
- Uşaq	305
Emanuel Qaybel:	
- Yolçu mahnısı	306
- Ümid	307
- Günorta sehri	307
- Sonbahar günləri	308

- Qaralmağa başladı kölgələr	309
- Uzun illərdən sonra	310
Qeorq Herveq:	
- Dustaq	311
- Nifrət etməli	312
- Qiymətli daş	313
- Son mahnı	314
Lebrext Dreves:	
- Soyuq bahar	316
- Meşədə ibadət	317
Teodor Ştorm:	
- Oktyabr mahnısı	318
- Bülbül	319
- Otlaqda	319
- Zaman keçdi	320
- Demək istəmirsən	320
- Gələn	321
- Yanında pəncərənin	321
- Ötəri	322
- Boz sahilə	322
- Qərib qız	323
Teodor Fontane:	
- Öyüd	324
- Bahar	325
- Günorta	325
- Sevgilim!	326
- Başqa cür yox	326
- Ötəri	327
- Hər nə susmuş	328
- Ribekli Ağa	329
Qotfrid Keller:	
- Gecənin səssizliyi	331
- Ulduzlar altında	332
- Axşam mahnısı	333
- Qış gecəsi	334

Klaus Qrot:	
- Kolluqda	335
- Qarlıqda kənd	337
Herman Linq:	
- Vətənə dönərkən	338
- 1-Sahildə	339
- 2-Sahildə	339
- 3-Sahildə	340
Ludviq Pfau:	
- Dəyişilməz	341
- Ölmüş sevgi	342
Herman Ludvig Allmers:	
- Günorta	343
- Tarlada təkbaşına	344
- Gecənin gec vaxtlarında	345
Otto Requette:	
- Qızılgül çağı	346
Konrad Ferdinand Mayer:	
- Bulluq	347
- Avar	348
- İndisə sən danış	348
- Bir işçi üçün	349
- Roma hovuzu	349
- Ölmüş uşaq	350
- Qarşılaşma	351
- Gün batarkən ormanda	351
Yosef Viktor fon Şeffel:	
- Susmuş insanın mahnıları	352
- Soyğunçular	354
Haynrix Leutold:	
- Mahnı	356
- Yarpaq tökümü	356
- Əlvida	357

Paul Hayze:	
- Layla	358
- Ayrıllarkən	359
- Küləklər tək	359
Marie fon Eşenbax:	
- Kiçik bir mahnı	360
- Gəmi	360
- Bir saniyə	361
- Sənin	361
- Məzar daşında yazılmış	362
- Ördəklər	362
Vilhelm Rabe:	
- İnsan əli	363
- Səssiz	364
- Bəxtiyarlıq	364
Vilhelm Buş:	
- Tülkü ilə kirpi	365
- Mənim həyatım	365
- Saat ömrü	366
- Qızılgülün qıza dedikləri	367
- Əlvida	367
Ferdinand fon Zar:	
- Yaşlılıq	369
- Qovaqlar	369
- Bir ölü üçün	370
Feliks Dan:	
- Rahibin gecə mahnısı	371
- İki yanar dağ	372
Emil Ritterhaus:	
- Bazar günü gəlinciyi	373
- Beşik başında	375
Albert Mözer:	
- Sevgi	376
- Gecə mahnısı	377

- Gözəllik	378
Fridrike Kempner:	
- Bir tənbel üçün	379
- Dözüm	379
- Heyvan	380
Vilhelm Yenzen:	
- Yoxsa dirilir yenə	381
- Əlvida	382
Martin Qrayf:	
- Biçinqabağı	383
- Vətənim	383
Ada kristen:	
- Ev qadınları	384
- Aşağılama	384
- Tək	385
Maks Haushofer:	
- Alrune üçün	386
- Dəyirmanda	386
Simon Samuel Fruq:	
- Amma o ulduzlar	388
Rudolf Baumbax:	
- Ah nə gözəlmiş keçmişlər	389
- Meyxanaçı xanım	391
Haynrrix Zaydel:	
- Nədir qalan	393
Peter Rozeqer:	
- Tanrını arayanlar	394
Detlev fon Liliyenkron:	
- Layla	396
- Hansı torpaq altında amma	397
- Bir yay boyunca	398

- Xoşbəxtlər adası	399
Fridrix Niçe:	
- Yeni dənizlərə doğru	400
- Söz	400
- Yalnız	401
- Fıstıq şamı və şimşək	402
- Eke Homo	402
- Mahnılar	403
- Səni sevirəm mən	404
- Qərar	405
- Sonbaharda ağac	405
- Bəxtiyarlığım	406
- Dirəniş	406
- Rəqqas	406
- Təkbaşına	406
- Ayaqlara yazmaq	407
- Üstün insan	407
- Gerçəkçi rəssam	407
- Seçki istəyi	408
- Bilgə danışır	408
- Dərin yer	408
- Yorğunların mühakiməsi	408
Ernst fon Vildenbrux:	
- Şeir	409
- Sənin üçün	409
- Ölümsüz sevgi	410
Karl Vaytbrex:	
- Ömür süfrəsində	411
- Yox daha görüş bizim taleyimizdə	412
- Bir gün vardı	413
Emil Prinz fon Şön Karolat:	
- Çalğıcı	414
- Sən mənə sevirsən	415
Qustav Falke:	
- Dua	416
- Son anımda	416

- Yaşayır həyat	417
İzolde Kurts:	
- Ən yaxşı paltaryuyan	418
- Sevgi	419
- Əsir quş	419
- Oğlan və qız	420
- Əlvida	421
Peter Hille:	
- Uşaq	422
- Şəkil	422
- Yağış damcıları	423
- Ormanda	424
Haynrix Hart:	
- Axşam ikən sevgiliyə doğru	425
- Bahar gecəsi	427
Ştine Andresen:	
- Bir dost üçün	429
- Quzey dənizində axşam	430
Yohanna Ambrosius:	
- Gəl içəri	432
- Ocaq başında	433
- Sənin öpüşün	434
Ludviq Ganqhofer:	
- Dönüş	435
- Uzaq güneydə bir kiçik ev	436
- Gecədən keçir yollarım	437
- Göz işlədikcə dəniz	438
Ferdinand Avenarius:	
- Ah bu uğultulu güney küləyi	439
- Tarlaların xışiltısı	440
Yakob Lövenbeg:	
- Balaca küknar ağacı	441
- Vətən	442

Elizabet Yozefzon:	
- Mənim yolum	443
- Çox şükür	443
- Bir sevinc	443
M. (Tereze) Herbert:	
- Uçurdu bir toxum	444
- Çığırıtı	445
- Düşüncələr	446
Yulius Hart:	
- Ayrılıq	447
- Çiçəklənən kəklikotu olan yerdə	449
Klara Müllər-Yanke:	
- Günlər	450
- Əski mahnı	450
- Kölgə	451
Qerhart Haubtman:	
- Sünbül və mahnı	452
- Anna	453
- Qoca armud ağacı	454
Otto Ernst:	
- Xatırlatma	455
- Yalnızca qaranlıqda	456
- Uzaq işıq	457
Arno Holtz:	
- Qış	458
- Gördüm küləyi	459
Rixard Demel:	
- Gecələr var ki	460
- Əkinçilər mahnısı	460
- İşçi	461
- Biz necə?	462
- Dəniz gözlər	462

Herman Şter:	
- Tətil günlərində	463
Sezar Flayşeln:	
- Qoyma sönsün günəşin ürəyində	464
Otto Erix Hartleben:	
- Yaşama mahnısı	465
- Sevirəm səni	466
Frank Vedekind:	
- Elka üçün	467
Rikarda Hux:	
- Əski sözləri bilən gecə	468
- Ümid	468
- Həsərət	469
- Qaranquşlar	469
- Ulu dağlar	470
- Qalacaqmı göylə bu torpaq da	470
Valter Ratenau:	
- Taleyin səsi	471
Maks Dautendey:	
- Axşam ikən qarğalar	472
- Çay görünürdü səhər erkən	472
- Səni apara bilməz qaranlıqlar	473
- Yanıram qızmar yolda qum kimi	473
- Dərin qum içində	474
- Adının yuvasıdır qulağım	474
- Oxuyur könlüm qəfəsində	475
- Mənim arfamdır gözəlliğin	475
- Mavi pəncərələr	476
Rudolf Q- Binding:	
- Bir olmaq	477
- Dənizi süzərkən	478
Elza Aseniyef:	
- Yalnızlıq gecələri	479

- Sevgi kraliçası	479
Suzane fon Bandemer:	
- Döyüş	480
Sofi fon Kuenberq:	
- Haraya?	481
- Sənin sevgin	481
- Uçun!	482
Ludviq Yakobovski:	
- Pişik balaları	483
- Parlaq günlər	484
- Başdaşında yazı	484
Ştefan Qeorqe:	
- Mən və sən	485
- Soba və mən	485
- Axşam küləyi	486
- Sən	486
- Nə olmuş ki	487
- Etiraf	488
- Alov	488
Kristian Morqenştern:	
- Nə qədər	489
- Başımız üzərində	489
- Yalnız qadın	490
- Mən	491
- Dağlarda bir qız	491
- Ormanda gecə	492
Frants Karl Qintskey:	
- Axşam görüşü	493
Huqo fon Hofmanstal:	
- Baharqabağı	495
- Söndürürəm işığı	496
- Kiçik bir uşağa yazılan şeir	497
- Keçmiş üzərinə	498

Rixard fon Şaukal:	
- Çiçəklər	499
- Bənövşə	499
- Çiçəkli ağac	500
Karl Kraus:	
- Uçmaq yuxusu	501
Rayner Mariya Rilke:	
- Sevdə mahnısı	502
- Haraya	502
- Sonbahar günü	503
- Sevgilinin ölümü	503
- Gəlmiş olsan	504
- Şair	505
- Göz yaşları küzəsi	505
- Rahibə əlləri	506
- Şairin ölümü	506
- Qaplan	507
- Kor	507
- Nə edərsən, Tanrı, ölərsəm mən?	508
- Sevənlər	509
- Ölüm	510
- Görkəmli Buda	510
- Çiçəklər gecədə	511
- Həyat	511
- Qaranlıq saatlar	512
- İstərsən	512
- Sonbahar	513
- Dəniz küləyi mahnısı	513
Teodor Doybler:	
- Adı yoxdur şeirlərimin	514
- Pişiklər və uşaqlar	515
Elze Lasker-Şüler:	
- Dünyadan qaçmaq	516
- Eros*	517
- Bahar mahnısı	517
- Alın yazısı ulduzu	518
- Tartaros ulduzları	519

- Ölümsüzlər	519
- Gənclik	520
- Rut	521
- Dünyanın sonu	521
- İndi mürgüləyir ruhum mənim	522
Qertrud fon Le Fort:	
- Kiçik mahnılar	523
Herman Hesse:	
- Duman	525
- Pillələr	525
- Hərdən	526
- Çiçək budağı	527
Hans Karossa:	
- Ay	528
- Bir uşaq üçün	528
- Quşlar balladası	529
- Dağlarda	529
- Yeni ruhlar	530
Anton Vildqanz:	
- Sən bağçasan...	531
- Sevinc duyduğum bir insana	532
Alfons Petzold:	
- Vətən	533
Vilhelm Leman:	
- Yayda məzarlıqda	535
Oskar Lörke:	
- Məktub	536
- Bahar	536
Emi Heninqs:	
- Yağmurlu bir gündə	537
İna Zaydel:	
- Kiçik mahnı	538

- Ağcaqayın	538
Qotfrid Ben:	
- Sözlər	539
Qeorg Haym:	
- Savaş	540
- Sənin uzun kirpiklərin	542
- Susdular yayın şeypurları	544
Qeorg Trakl:	
- Axşam mahnısı	545
- Ruhsal toranlıq	546
- Qalmadı artıq	546
- Qışda	547
- Günəş	547
- Yay	548
Fridrix Şnak:	
- Bir tək qızılgüllə	549
Georq fon der Vrinq:	
- Az idi, az	550
Kurt Tuxolski:	
- Kimsənin suçu yox	551
Klayre Qoll:	
- Sənsən aradığı çayların	552
- On il	553
Neli Zaks:	
- Sevənlər	554
- Bu gecə	554
Alfred Klabund:	
- Barış	555
- Zavallı Kaspar	556
Anton Şnak:	
- Bombardman gecəsi	557

Qertrud Kolmar:	
- Unudulmuş	558
Karl Tsukermayer:	
- Ölümsüzlük üzərinə	560
Fridrix Bişof:	
- Yağmur mahnısı	561
Manfred Hausman:	
- Duman	562
Bertolt Brext:	
- Mari A. Nın xatirəsinə	564
- Təkər dəyişmə	565
- Sevgi mahnısı	565
- Tüstü	566
- Çağdaş əfsanə	566
- Bizdən sonra gələnlərə	567
Erix Kestner:	
- Divar dibində kor	570
Paula Ludviq:	
- Öz ulduzum	571
- Harda?	571
- Dəniz kənarında	572
- Şaxta	572
Mari Luize Kaşnitz:	
- Kiçik ballada	573
- Sonbaharın addımları	574
- Ürəksizlik	574
Roze Auslender:	
- Sənin rəngin	575
- Kağız	575
- Duz	576
- Gizli olanlar	576
- Suçlu	577
- Zindanda	577

- Arxamda	578
- Gizli işıq	578
- Dincəlmək	579
- Quş	579
- Qardaşım quş	580
- Rənglər	580
- Səndə olan mələk	581
- Tikanlar	582
- Mutluluq	582
- Hər zaman yenidən	583
- Ağaclar üzərinə	583
- Sev	584
 Kristiyane Lavant:	
- Sənin bu sığınağın	585
 Herta Kreftner:	
- Axşam	586
- Eyni ayın altında	587
 Baumqartner	
- Axşam olur...	588
- İncələən ay	589

Əziz Səlami

1953-cü il aprel ayının 1-də Güney Azərbaycanın Miyana şəhərində doğulmuşdur.

1971-ci illərdə o şəhərdə orta məktəbi bitirmişdir.

1974-cü illərdə iki illik müəllimlik kursunu bitirmədən, qısa bir kursdan sonra ölkəsinin kəndlərində müəllim olaraq işləməyə başlamışdır.

1983-cü illərdə İslamçılar tərəfindən işindən çıxarılmışdır.

1986-cı illərdən bəri Almaniyada yaşamaqdadır.

Öz Kitabları:

Ellər Cırıtdan Olacaq: şeir, 1980

Yollar Boyu Dostumuz: şeir, 1991

Susmaz Mahnı: şeir, 2002

Torpaq Duyur Addımını: şeir, 2009

Qanadlılar: quşlar şeirləri, 2012

Anamın Yurdu Uzaqlardan: şeir, 2012 - 2015

Axar Kitab: nəsr, 1988 - 2015

Bahara Yazdıqlarım: nəsr, 2016

Çevirdikləri:

Çin Şeiri: 2005

Hayku (Jopon şeiri): 2007

Solmayan Ulduzlar (qızıldərillərdən şeirlər, dualar): 2008

Ximenez (İspaniya şeiri): 2008

Mahnılar Mahnısı (Tövrat kitabından): 2008

Alovlar Kimi Açılır Qollarım (Almaniya şeiri): 2010

Dostum Ay(Almaniya şeiri): 2014

Bütün çevirdikləri: Almancadan